

ARBUZ-SPATARI O., SIMAC A.

**DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII ARTISTICE LA
STUDENȚI ÎN CADRUL CURSULUI DE ARTĂ TEXTILĂ
GHID METODIC**

**GHID METODIC APROBAT PENTRU EDITARE DE SENATUL UNIVERSITĂȚII
PEDAGOGICE DE STAT „I.CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU DIN 24 FEBRUARIE 2011,
PROCES VERBAL NR.7**

Coordonator științific: Conf.univ.dr.în pedagogie A.Vatavu

REFERENȚI OFICIALI:

Conf.univ.dr.în studiul artelor V.Malcoci

Conf.univ.dr.în pedagogie V.Railean

Conf.univ.dr.în pedagogie C.Gheorghită

Conf.univ.dr.în pedagogie A.Uvarova

Redactor literar: Conf.univ.dr.în filologie L.Armașu-Canțir

CUPRINS

PREFAȚĂ.....	
1. CONCEPTUL METODOLOGIC AL DEZVOLTĂRII CREATIVITĂȚII ARTISTICE LA STUDENȚII FACULTĂȚILOR DE ARTE PLASTICE ÎN CADRUL CURSULUI DE ARTĂ TEXTILĂ.....	
1.1 Conceptualizarea metodologiei dezvoltării creativității artistice la studenți.....	
1.2 Strategia studierii elementelor limbajului plastic la cursul de artă textilă	
1.3 Criterii, metode și tehnologii de evaluare a creativității artistice la studenți	
2. APLICAREA METODOLOGIEI DEZVOLTĂRII CREATIVITĂȚII ARTISTICE LA STUDENȚII ÎN CADRUL CURSULUI DE ARTĂ TEXTILĂ	
2.1 Procedeele specifice tehnicilor imprimeului artistic - batik	
2.2 Studiul elementelor limbajului plastic în cadrul cursului de artă textilă	
2.2.1. Motive ornamentale populare	
2.4 Metode de studiere și de aplicare a elementelor limbajului plastic în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți în cadrul cursului de artă textilă	
2.5. Conceptul analitic în elaborarea conținuturilor curriculare la cursul de artă textilă <i>Imprimeu artistic</i>	
2.6 Desfășurarea conținuturilor curriculare în cadrul cursului de artă textilă pentru studenții facultăților de arte plastice	
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	
BIBLIOGRAFIE	
ANEXE	

PREFAȚĂ

Arta textilă națională reprezintă un fenomen artistic complex, cristalizat în baza unor frumoase tradiții multisekulare, oferind un bogat suport cultural-artistic și cultural-educativ pentru dezvoltarea creativității studenților.

Demersul științific și metodologic pentru cercetarea problemelor de dezvoltare a creativității studenților în vastul și complexul domeniu al artei textile se impune în cadrul educației artistice în zilele noastre cu o deosebită acuitate, implicând și o mare responsabilitate pentru modernizarea învățământului superior în domeniul *Artelor plastice* din Republica Moldova.

În acest context lucrarea de față prezintă sinteza unei vaste și îndelungate experiențe profesionale în domeniul educației artistice, o încununare a experienței de peste 15 ani de aplicare în practică a principiilor profesioniste în procesul creației la cursul de *Artă Textilă*. Lucrarea se adresează cadrelor didactice și studenților facultăților de *Arte Plastice*. Implicit lucrarea aduce o contribuție în elaborarea pe teme științifice a unei metodologii de dezvoltare a creativității în domeniul artei textile pentru învățământul superior artistic.

Valorificarea cadrului metodologic de dezvoltare a creativității artistice la studenți, în arta textilă, servește ca obiectiv de bază în cadrul acestei lucrări. Ne-am axat pe acest aspect deoarece în literatura de specialitate problema de față este mai puțin abordată, iar practica formării profesionale inițiale la facultatea de *Arte Plastice și Design* a UPS „I. Creangă” necesită formarea personalității creatoare a tineretului studios, aceasta fiind indispensabilă viitorului profesor de arte plastice și de educație tehnologică. Specificul artei și cunoașterii artistice ne-a orientat spre valorificarea unei astfel de metodologii care să răspundă principiului creării valorii artistice prin explorarea elementelor limbajului plastic în compoziții textile.

Concomitent lucrarea își propune să stabilească evoluția în plan istoric a ideilor și conceptelor cu privire la creativitate, limbajul artistic în artele plastice și la metodologiile specifice de dezvoltarea a creativității. Mai mult ca atât, se încearcă de a stabili reperele epistemologice ale elementelor limbajului plastic în operele de artă textilă.

Metodologia de aplicare a elementelor limbajului plastic, elaborată în cadrul lucrării de față, va contribui nemijlocit la dezvoltarea creativității artistice în procesul receptării-reproducerii operelor de artă textilă.

Pornind de la specificul cursului *Arta Textilă*, am construit conceptul analitic în elaborarea conținuturilor curriculare la cursul de artă textilă, disciplina *Imprimeu artistic*, unde sunt determinate detaliat obiective, conținuturi, metode și activități, fapt care va facilita în mare măsură atât activitatea profesională a cadrelor didactice, cât și a studenților.

Sistematizarea conținuturilor curriculare pentru cursul de *Artă Textilă* în această lucrare vor contribui la optimizarea activităților creative a studenților prin aplicarea creativă a tehnologiilor de bază a *Imprimeului artistic*. Tehnologiile de bază sunt prezentate ca unele dintre numeroase metode specifice de aplicare a elementelor limbajului plastic în arta textilă.

În vederea dezvoltării creativității artistice s-a conturat necesitatea perfecționării și elaborării unei noi programe analitice la disciplina *Imprimeu artistic* în contextul metodologiei propuse, având scopul de a ridica nivelul creativității artistice și calitatea procesului de instruire artistico-plastică. Structura metodologiei educaționale este analizată și descrisă prin următoarele componente: *obiective, conținuturi, metode specifice de aplicare a elementelor limbajului plastic, procedee și mijloace tehnice și evaluarea nivelului creativității a lucrărilor elaborate de studenți*, în vederea realizării scopului – dezvoltarea creativității artistice la studenți.

Pentru eficientizarea procesului educațional în cadrul activităților creative sunt propuse patru etape de lucru:

- Elaborarea compozițiilor creative;
- Prelucrarea materialelor textile;
- Executarea compozițiilor creative în tehnicile de bază a imprimeului artistic;
- Prezentarea și evaluarea compozițiilor creative la vizionare-examen.

Valoarea practică aplicativă a acestei lucrări constă în elaborarea unui sistem de metode de studiere și aplicare a elementelor limbajului plastic:

- metoda transformării elementelor limbajului plastic de la simplu la compus;
- metoda transformării elementelor limbajului plastic prin geometrizare;
- metoda elaborării formelor plastice prin geometrizare creativă;
- metoda elaborării formelor noi, creative cu aplicarea elementelor limbajului plastic;
- metoda transformării elementelor limbajului plastic în motive ornamentale;
- metoda aplicării simbolicii formelor limbajului plastic;
- metoda studierii corelației dintre simbolul plastic și simbolul geometric;
- metoda transformării elementelor limbajului plastic în structuri frontale;
- metoda transformării elementelor limbajului plastic în structuri volumetrice.

Ghid metodic dezvoltării, de asemenea, și metode de elaborare a structurilor frontale ca metodă intermediară între crearea compozițiilor frontale tradiționale și elaborarea structurilor spațial-volumetrice. Pe lângă compozițiile frontale sunt prezentate și scheme cu consecutivitatea elaborării structurilor volumetrice, fapt care va permite studenților să înțeleagă principiul elaborării structurilor volumetrice pentru a crea compoziții creative tridimensionale.

Pentru eficientizarea aplicării metodologiei propuse au fost stabilite criteriile de evaluare a nivelului creativității studenților în cadrul activităților creative la cursul de artă textilă.

Metodele de studiere și aplicare a elementelor limbajului plastic, prezentate în această lucrare, pot fi implementate în orice curs de artă textilă pentru facultățile cu profil artistic .

Utilizarea metodologiei de dezvoltare a creativității studenților la orele de artă textilă în contextul materialelor elaborate, analizate și prezentate în lucrarea de față va facilita ridicarea calității instruirii și modernizarea învățământului superior în domeniul *Artelor Plastice* din Republica Moldova – o prerogativă a timpului conform convențiilor procesului Bologna.

1. CONCEPTUL METODOLOGIC AL DEZVOLTĂRII CREATIVITĂȚII ARTISTICE LA STUDENȚII FACULTĂȚILOR DE ARTE PLASTICE ÎN CADRUL CURSULUI DE ARTĂ TEXTILĂ

1.1 Conceptualizarea metodologiei dezvoltării creativității artistice la studenți

Dezvoltarea creativității artistice a studenților artiști plastici pedagogi este o activitate specifică cunoașterii artistic-estetice care se realizează pe principiile *artei-receptării-creației-interpretării artistice*, combinate cu principiile pedagogice de formare profesional-artistică în domeniul artelor plastice. Caracterul specific al cunoașterii *artistic-estetice* al formării *profesional-artistice* în artele plastice reclamă cu necesitate și o metodologie particulară de dezvoltare a creativității artistice a studenților, întemeiată epistemologic pe *valorificarea-crearea* operelor de artă plastică prin descifrarea/aplicarea elementelor limbajului plastic într-un sistem specific de activitate profesional artistică.

Lucrarea de față prezintă metodologia didactică particulară elaborată în cadrul experimentului pedagogic realizat pe parcursul anilor 2002-2009, pentru realizarea eficientă a procesului dezvoltării creativității artistice la studenții facultăților de arte plastice în cadrul cursului de artă textilă.

În procesul dezvoltării creativității artistice, am stabilit că metodologia reprezintă „ansamblul tehnicilor și cunoștințelor practice” pentru a organiza, a testa și asigura funcționalitatea instituției de învățământ la nivel de sistem. Astfel, în procesul elaborării metodologiei didactice vom proiecta: *obiectivele, conținuturile, metodele, procedeele, modalitățile de evaluare*. Toate punctele de referință în cadrul metodologiei propuse au fost analizate și elaborate în cadrul activităților instructiv-practice cu studenții. Prin elaborarea și aplicarea metodologiei respective vom contribui la procesul *dezvoltării creativității artistice la studenți*.

Factorii dominanți care participă în procesul instruirii sunt *personalitatea creatoare a studentului, personalitatea profesorului și procesul de colaborare-interacțiune profesor/student*. În acest context, putem afirma că pentru elaborarea metodologiei în procesul instruirii artistice este necesară studierea particularităților *personalității creatoare* (în cercetarea noastră se are în vedere personalitatea studentului). Prin urmare, am determinat particularitățile psihice și acționale ale studenților în procesul dezvoltării creativității: *procesele psihice cognitive; componentele psihologice principale ale personalității creatoare*.

Precizarea proceselor psihice și nivelul dezvoltării intelectuale și practice (profesionale) ale studentului sunt determinate de mai mulți factori:

- particularitățile proceselor cognitive (atenție, memorie, imaginație, gândire, spirit de observație);
- nivelul, capacitățile și pregătirea profesională în artele plastice;
- interesul față de activitățile creative în domeniul artei plastice;
- stilul și formele activității universitare și modul cum își folosește timpul liber [35, p. 57].

Pentru determinarea nivelului creativității personalității creatoare sunt necesare însușirile psihologice principale ale personalității creatorului: *temperamentul, aptitudinile, înclinațiile, interesele și aspirațiile, caracterul (atitudinile, convingerile, calitățile morale)*.

Printre cei mai importanți factori menționăm *personalitatea profesorului* care asigură formarea și pregătirea personalității creatoare a tinerelor generații și pregătirea lor profesională, creativă în instituțiile de învățământ.

Susținem opinia lui I. Bontaș, care a semnalat printre calitățile principale ale personalității profesorului următoarele:

- o înaltă pregătire de specialitate (specialist de înaltă calificare și competență în artele plastice);
- capacitate de creație științifică (om de știință);
- orizont cultural larg (om de cultură);
- pregătire, competență, tact și măiestrie psihopedagogică;
- preocupare și capacitate de perfecționare profesională și psihopedagogică continuă;
- profil moral-civic demn (om de înaltă probitate morală);
- capacitate managerială [35, p. 234].

În procesul de predare – învățare există problema interacțiunii profesor/student pentru a asigura învățarea eficientă, deplină, care, în cazul nostru, va contribui la dezvoltarea creativității artistice – scopul principal al cercetării noastre.

În acest context, pentru dezvoltarea potențialului creativ între profesor și studenți sunt importante relațiile de tip democratic: *îndrumare, cooperare, înțelegere, încredere și ajutor*.

Astfel, cunoașterea căilor de dezvoltare a creativității va contribui la dezvoltarea capacităților și aptitudinilor plastice ale studentului (subiectul cercetării) în creația artistică. Sarcina profesorului este să depisteze aceste aptitudini și să le dezvolte prin activități bine planificate, îmbunătățind în acest fel activitatea creativă artistică a studentului prin aplicarea tehnologiei educaționale propuse în acest capitol.

Așadar, în procesul de instruire este important nu doar rezultatul, ci și mijloacele, căile de realizare ale scopurilor.

În urma cercetării particularităților personalității creatoare, am constatat că tineretul studios, în procesul creator din domeniul artelor plastice, se caracterizează prin dezvoltarea și manifestarea aptitudinilor și atitudinilor. Iată de ce instituțiile de învățământ trebuie să le asigure studenților un nivel profesional înalt, prin care să se poată realiza orientarea profesională a personalității creatoare.

În acest sens, pentru o dezvoltare eficientă a aptitudinilor creative ale studentului este necesară respectarea următoarelor condiții:

- implicarea studentului în procesul creator;
- activizarea procesului creator prin diferite moduri de activitate (activitatea artistico-plastică);
- activizarea procesului creator prin diferite tehnici specifice artelor textile;
- îndrumarea și monitorizarea personalității creatoare în procesul creator;
- crearea condițiilor necesare pentru dezvoltarea personalității creatoare.

Studiul particularităților personalității creatoare ne-a demonstrat că pentru creația în domeniul artelor plastice sunt necesare *aptitudini speciale*, care pot fi dezvoltate în activitatea de predare și învățare. În acest context, învățământul superior contribuie la dezvoltarea unui amplu spectru de aptitudini ale studentului. Prin urmare, este necesar să-i oferim studentului posibilitatea să se manifeste într-o activitate susținută de profesor cu un amplu diapazon de procedee, mijloace și tehnici plastice. Cea mai eficientă cale de dezvoltare a aptitudinilor individuale constă în familizarea tuturor studenților cu activitatea creatoare productivă, în care vor fi elaborate și executate multiple lucrări în domeniul artelor plastice.

În cadrul cercetării noastre, *activitatea creatoare* este prezentată și abordată prin activitatea plastică creativă în procesul dezvoltării creativității artistice. Or, aptitudinea este o însușire psihică, care se constituie și se manifestă în și prin activitate.

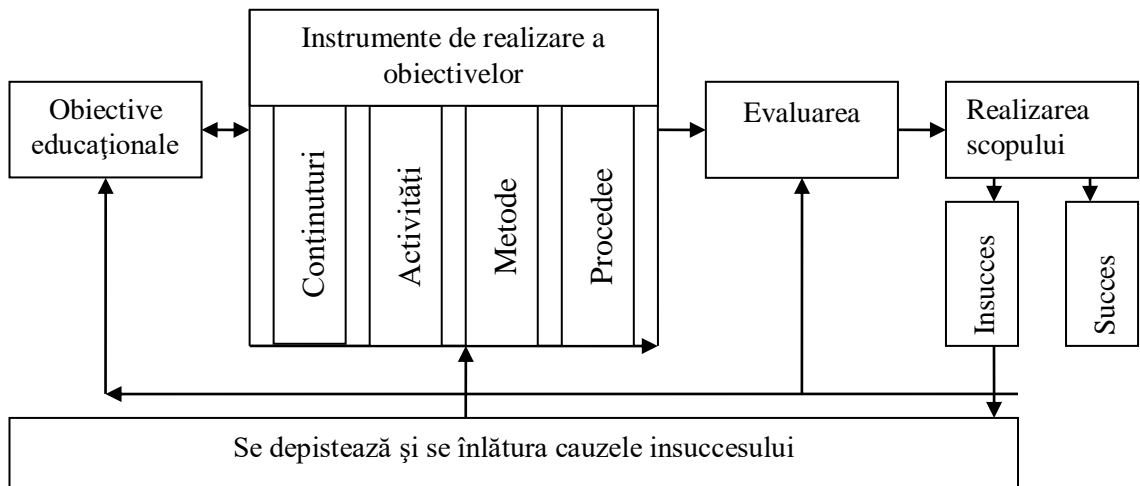
Activitatea creatoare poate fi analizată și prezentată prin următoarea formulă:

Subiect + Subiect = Activitate

În formula propusă primul *subiect* reprezintă *personalitatea profesorului*, iar cel de-al doilea *subiect* – *personalitatea studentului* în procesul de *predare-învățare creativă*.

În procesul de predare-învățare vom analiza *structura procesului de instruire* (Figura 1).

Figura 1. Structura procesului de instruire

Prin urmare, în baza structurii procesului de instruire am aplicat un Model al interacțiunii profesor/student pentru a asigura învățarea eficientă, în scopul determinării și demonstrării procesului de optimizare a creativității studentului în activitatea de instruire artistică.

În modelul aplicat, vom determina etapele și particularitățile activității de predare-învățare în procesul dezvoltării creativității artistice, specifice artelor plastice. Modelul interacțiunii profesor/student este prezentat în Figura 2.

Figura 2. Modelul interacțiunii profesor/student

<i>Activitatea profesorului</i>	<i>Activitatea studentului</i>
Optimizarea procesului de instruire. Garantarea nivelului minim de învățare. Stimularea procesului de învățare a studentului. Activizarea lucrului studentului. Activizarea interesului studentului. Activizarea motivației studentului. Asigurarea rezultatelor pozitive. Asigurarea ritmului învățării.	Interesul față de nou. Atracția față de problemele dificile. Curajul în abordarea dificultăților. Independența în gândire și acțiunea creativă. Tendința de autodepășire. Dorința de autodepășire. Dorința de autoperfecțiune. Aprecierea valorilor. Autoafirmarea în procesul de creație.
<i>Activitatea profesorului în procesul optimizării creației studentului</i>	<i>Activitatea studentului în procesul creativ</i>
Organizarea creației. Optimizarea procesului de creație. Promovarea interesului pentru artă. Elaborarea conținuturilor. Elaborarea metodelor experimentale Aplicarea metodelor experimentale. Proiectarea lecțiilor de creativitate.	Studierea literaturii la tema propusă de profesor. Selectarea și prelucrarea materialului. Aplicarea materialului studiat. Elaborarea compozițiilor creative.
<i>Mijloacele pedagogului</i>	<i>Mijloacele studentului</i>

Îndrumarea. Cooperarea. Înțelegerea. Încrederea. Ajutorul. Stimularea.	Analiza. Selectarea. Compararea. Sinteza. Perceperea. Aplicarea. Compunerea și descompunerea. Combinarea și recombinația ideilor.
<i>Mecanismul mișcării obiectului-scop</i>	
Metodele de studiere elementelor limbajului plastic. Aplicarea creativă a elementelor limbajului plastic. Studiul tehnicilor de bază ale imprimeului artistic (batik). Aplicarea creativă a tehnicilor de bază ale imprimeului artistic (batik).	
<i>Scopul: Dezvoltarea personalității creative a studentului</i>	

Concluzionând, putem afirma că în *Modelul interacțiunii profesor/student* este determinat procesul amplu – *activitatea profesorului și activitatea studentului* – care contribuie la realizarea scopului. Or, în cercetarea noastră scopul rezidă în dezvoltarea personalității creatoare a studentului în cadrul cursului de artă textilă.

În contextul determinării scopului – *dezvoltarea creativității artistice* – au fost prelucrate și formulate sarcinile concrete pentru dezvoltarea personalității creatoare:

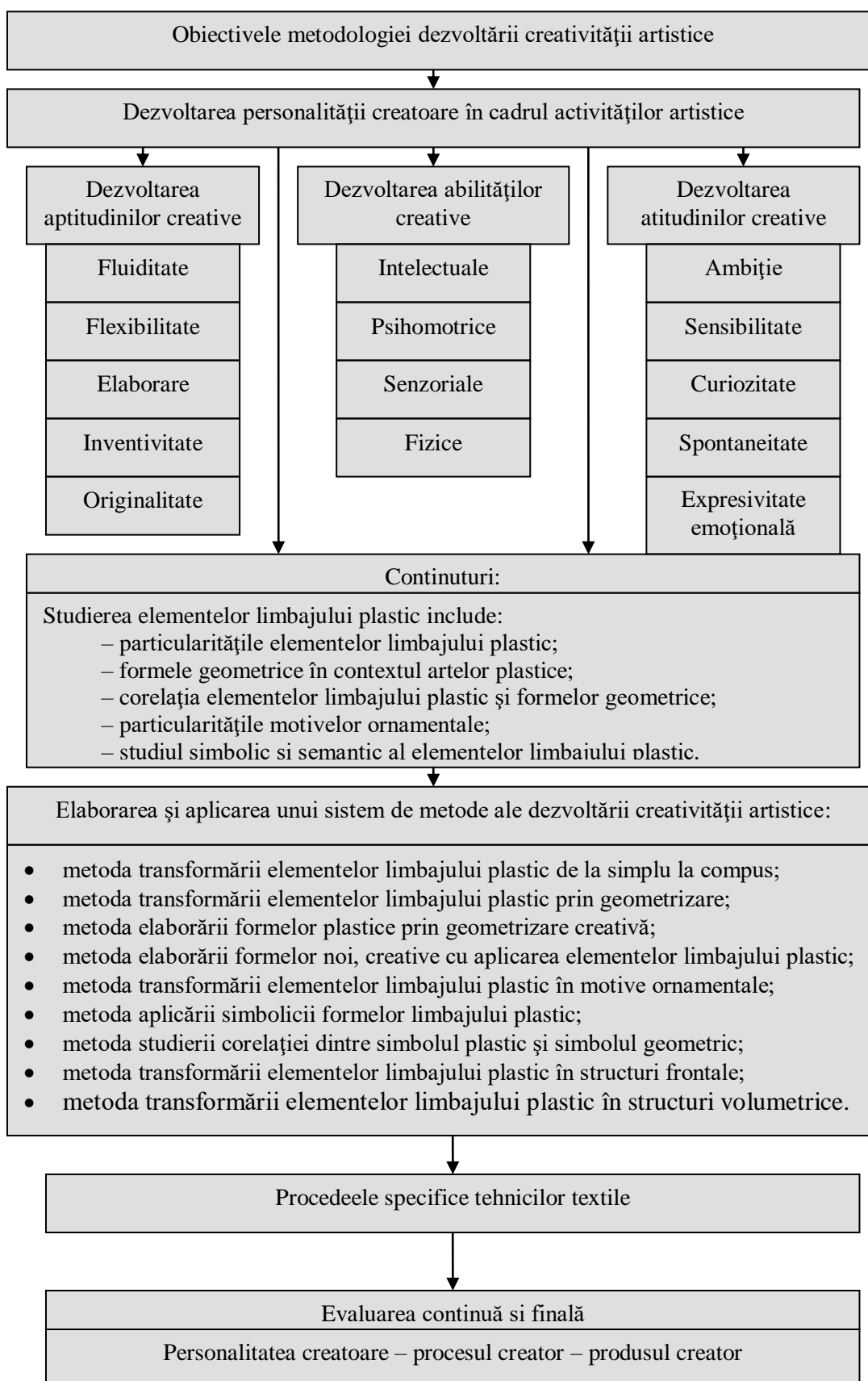
1. Implicarea studentului în activitatea creatoare: aplicarea metodelor creative; executarea lucrărilor practice; aplicarea cunoștințelor de compoziție, a elementelor limbajului plastic, a cunoștințelor despre tehnicile specifice artelor textile;
2. Formarea la studenți a priceperilor artistice care vor facilita dezvoltarea activității creatoare;
3. Dezvoltarea atitudinilor și aptitudinilor în procesul rezolvării problemelor creative.

Concomitent, am determinat următoarele principii care stau la baza proiectării metodologiei dezvoltării creativității artistice:

- dezvoltarea multilaterală a personalității creatoare a studentului;
- dezvoltarea interesului permanent pentru activitatea artistico-plastică în procesul creator;
- alegerea amplă și diversă a materialelor didactice (teoretic, practic, vizual);
- repetarea continuă a materialului didactic presupune mai multe exerciții și variante de lucru (crochiuri, schițe, probe);
- executarea tehnologică corectă a lucrărilor de creație sub îndrumarea profesorului;
- proiectarea procesului individualizat al învățării prin elaborarea și aplicarea metodelor specifice.

Structura metodologiei dezvoltării creativității artistice la studenți este reprezentată în *Figura 3*.

Figura 3. Structura metodologiei dezvoltării personalității creatoare

Printre **obiectivele fundamentale metodologiei dezvoltării creativității artistice** pentru cursul de artă textilă vom semnală:

1. elaborarea conținuturilor;
2. dezvoltarea personalității creatoare în cadrul activităților artistice;
3. optimizarea aptitudinilor specifice artelor plastice: fluiditatea, flexibilitatea, capacitatea de elaborare, originalitatea;
4. activizarea abilităților creative generale: creativitatea gândirii, sensibilitatea estetică, dezvoltarea memoriei vizuale, a imaginației creatoare;
5. dezvoltarea atitudinilor creative (interesul față de procesul creator – executarea produsului creator în domeniul artei textile);
6. implicarea personalității creatoare în procesul creator din domeniul artelor plastice.

Obiectivele determinate vor dinamiza procesul creator și vor contribui la dezvoltarea creativității artistice la studenți.

Concomitent, în cadrul *metodologiei dezvoltării creativității artistice* au fost determinate și elaborate **conținuturi teoretice și practice** printre care:

- studiul teoretic al elementelor limbajului plastic;
- particularitățile elementelor limbajului plastic, simbolica elementelor și formelor plastice, semnele plastice și semnificația lor;
- grupul de elemente ale limbajului plastic inerente procesului creator;
- sistemul de aplicare creativă a elementelor limbajului plastic în compoziții creative;
- simbolurile plastice și simbolurile geometrice;
- corelația simbolurilor plastice cu simbolurile geometrice;
- transformarea elementelor limbajului plastic în forme frontale, volumetrice și spațial-volumetrice;
- elaborarea formelor volumetrice prin aplicarea formulei *punct–linie–volum* în procesul elaborării formelor noi, creative;
- executarea produselor creatoare în tehnicile de bază ale *Imprimeului artistic*.

După determinarea conținuturilor teoretice și studierea particularităților limbajului plastic este evidentă și necesitatea determinării și elaborării:

- *criteriilor de evaluare a creativității artistice la studenți;*
- *activităților de formare a creativității studenților în cadrul cursului de artă textilă Imprimeul artistic;*
- *metodelor de studiere și de aplicare a elementelor limbajului plastic;*

- *procedeele specifice tehnicilor imprimeului artistic.*

În concluzie, menționăm *scopurile proiectării și promovării metodologiei dezvoltării creativității artistice* elaborate:

- dezvoltarea creativității artistice la studenți reprezintă un proces amplu, care este reflectat în cercetarea noastră prin abordarea procesului creator, personalității creatoare și produsului creator;
- determinarea etapelor procesului dezvoltării creativității artistice;
- dezvoltarea personalității creatoare a studentului în cadrul cursului de artă textilă ca o componentă-cheie în procesul dezvoltării creativității artistice;
- determinarea criteriilor de evaluare a creativității artistice la studenți;
- dezvoltarea creativității artistice va fi posibilă în cadrul experimentului nostru prin elaborarea și implementarea *metodelor de studiere și aplicare a elementelor limbajului plastic, procedeele specifice tehnicilor imprimeului artistic în cadrul activităților creative.*

1.2. Strategia studierii elementelor limbajului plastic la cursul de artă textilă

În procesul proiectării metodologiei dezvoltării creativității artistice scopul este formulat în următorii termeni: *dezvoltarea și formarea personalității creatoare a studentului; optimizarea aptitudinilor creatoare; asigurarea și crearea condițiilor pentru activitatea variată a studentului.*

În cadrul procesului de dezvoltare a creativității artistice la studenții facultăților de artă plastică, propunem *un sistem de metode de studiere și aplicare a elementelor limbajului plastic* la cursul de *Artă textilă*. Dezvoltarea creativității prin studierea simbolicii formelor și aplicarea creativă a acestora este o problemă foarte importantă în procesul realizării compozițiilor decorative abstracte. Această problemă este actuală pentru disciplinele de bază care țin de domeniul artei textile – *imprimeul, tapiseria, broderia* – din cadrul învățământului superior artistic.

Realizarea obiectivelor determinate în cadrul metodologiei didactice propuse de noi în cercetarea de față a fost realizată prin elaborarea și aplicarea unui sistem de metode pentru dezvoltarea creativității artistice.

Obiectivele metodologiei studierii și aplicării a elementelor limbajului plastic la cursul de artă textilă:

- inițierea studentului în teoria limbajului plastic;

- inițierea studentului cu potențialul expresiv al formelor plastice;
- studierea și aplicarea elementelor limbajului plastic;
- studierea simbolicii formelor plastice;
- aplicarea semnificației formelor plastice în limbajul plastic;
- aplicarea elementelor limbajului plastic la nivel conștient;
- elaborarea formelor plastice prin transformare plastică;
- elaborarea compozițiilor creative.

În metodologia dezvoltării creativității artistice, personalitatea creatoare a studentului poate fi apreciată prin sinteza și interacțiunea componentelor formulei: *personalitate creatoare – proces creator – produs creator*.

Figura 4. Metodologia dezvoltării creativității artistice în cadrul cursului de artă textilă

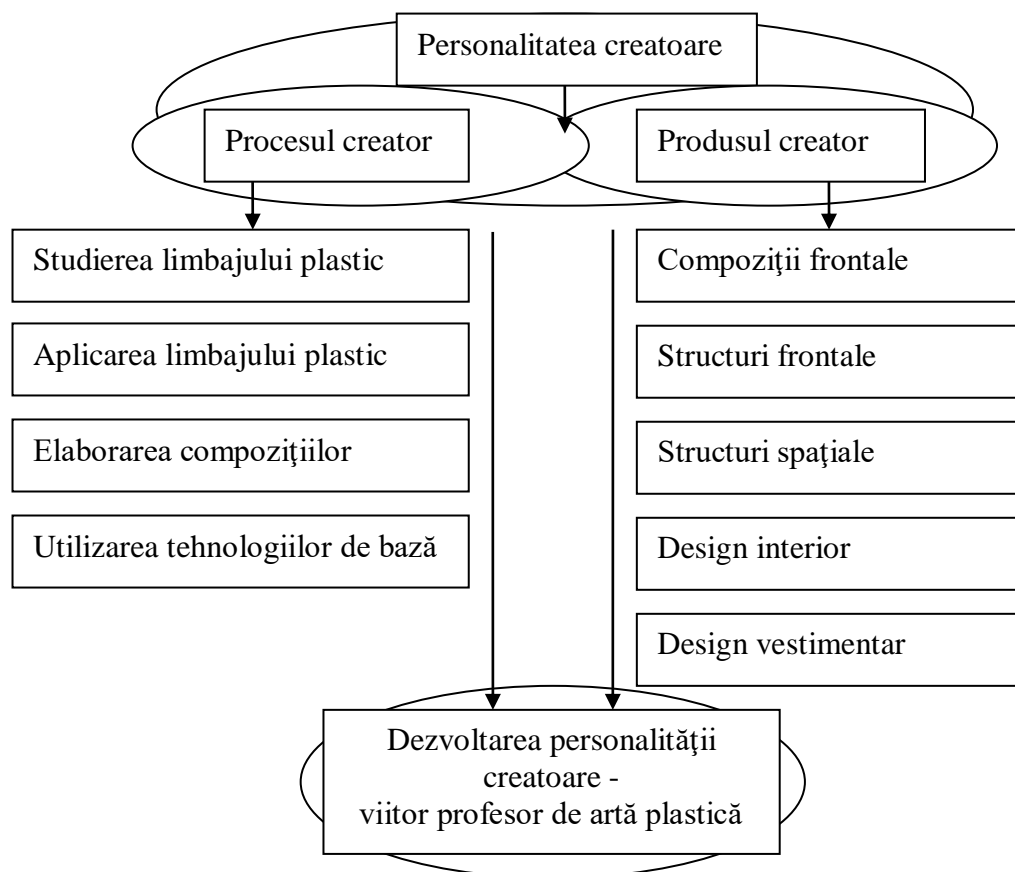

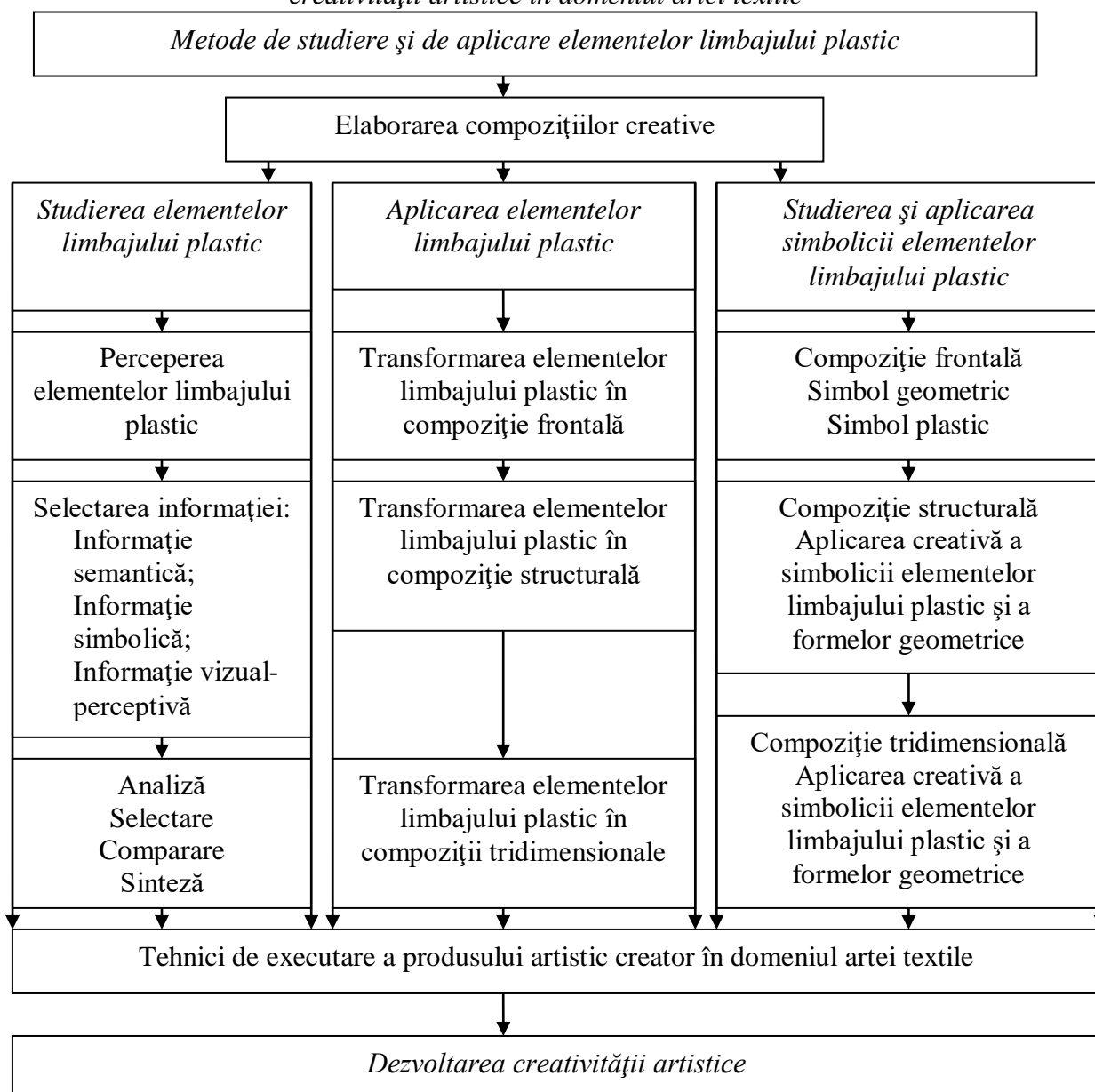
Figura 4 reprezintă metodologia dezvoltării creativității artistice în cadrul cursului de artă textilă, prin care, evident, procesul dezvoltării creativității artistice nu poate fi realizat fără dezvoltarea multilaterală a personalității creatoare (am reflectat corelația și interacțiunea personalității creatoare, procesului creator și produsului creator în procesul amplitudinos de dezvoltare a creativității artistice).

În cadrul acestei metodologii, *personalitatea creatoare* este însuși studentul din instituțiile de învățământ artistic superior:

- *personalitatea creatoare* participă în *procesul creator* (*studierea limbajului plastic, aplicarea limbajului plastic, elaborarea compozițiilor creative, utilizarea tehnologiilor de bază în arta textilă*);
- *personalitatea creatoare* realizează și elaborează *produsul creator* – *lucrările plastice creative: compoziții frontale, structuri textile bidimensionale, structuri textile tridimensionale*.

Metodologia studierii și aplicării elementelor limbajului plastic în dezvoltarea creativității artistice în domeniul artei textile este reprezentată în Figura 5.

Figura 5. Metodologia studierii și aplicării elementelor limbajului plastic în dezvoltarea creativității artistice în domeniul artei textile

După cum observăm, în procesul elaborării metodologiei dezvoltării creativității artistice la studenți, am elaborat *un sistem de metode de studiere (cunoaștere, înțelegere, descifrare a simbolicii formelor în limbajul plastic), de transformare și de aplicare* a acestora în compoziții decorative de artă textilă, în scopul optimizării creativității studenților (*Figura 5*).

Implicit, metodologia studierii și aplicării elementelor limbajului plastic în domeniul artei textile ne permite să urmărim consecutivitatea procesului de studiere, transformare și aplicare a elementelor limbajului plastic în procesul de creație în artele plastice. Această consecutivitate oferă posibilitatea de elaborare a unui concept demonstrat în continuare în instruirea artistico-plastică textilă în vederea dezvoltării creativității artistice la studenți.

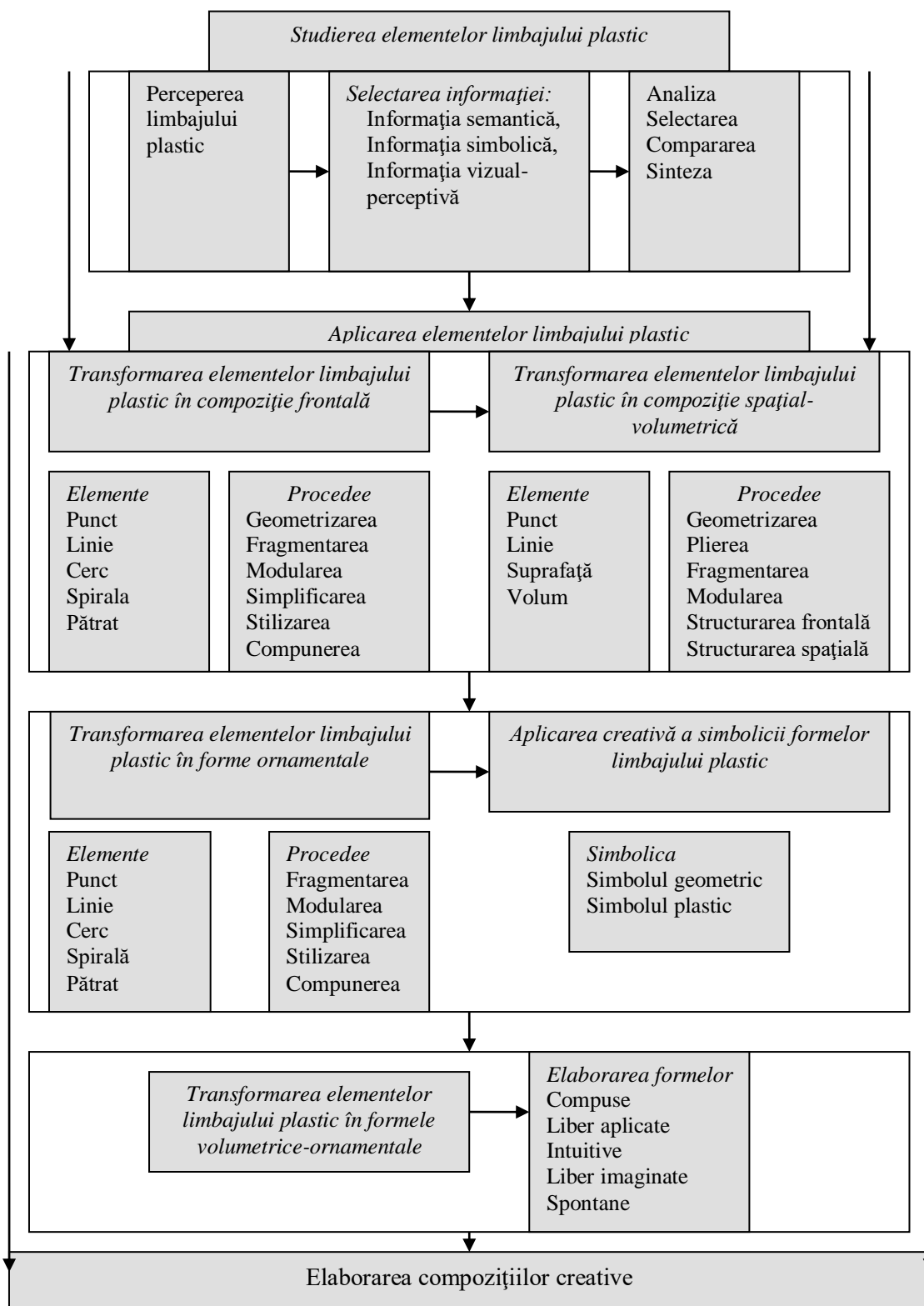
Problema-cheie rezidă în utilizarea celor mai eficiente metode de declanșare a creativității studenților prin descoperirea și cercetarea diverselor posibilități *de studiere și de aplicare conștientă a elementelor limbajului plastic, a simbolicii formelor plastice, pentru elaborarea compozițiilor creative.*

Prin urmare, studierea elementelor limbajului plastic contribuie la cunoașterea și înțelegerea caracteristicilor generale și a celor specifice ale acestora. Elementele limbajului plastic propuse pentru studiere sunt: *punctul, linia*, și formele plastice: *spirală, spirală dreptunghiulară, cercul, dreptunghiul, pătratul, rombul*.

Utilizarea mai multor tipuri de informații reprezintă una dintre condițiile principale pentru *elaborarea metodologiei dezvoltării creativității artistice* la studenți. Astfel, pentru stimularea procesului creator în elaborarea și executarea lucrărilor plastice din domeniul artelor textile, este necesară folosirea a patru tipuri de informații stocate, specifice artelor plastice: *informația figurală sau senzorial-perceptivă care include informația vizual-figurativă, informația semantică, informația simbolică, informația comportamentală*.

Structura elaborării produsului creator prin studierea și aplicarea elementelor limbajului plastic în baza cursului de artă textilă este reprezentată în *Figura 6*.

Figura 6. Structura elaborării produsului creator prin studierea și aplicarea elementelor limbajului plastic în baza cursului de artă textilă

Metodele elaborate în cercetarea noastră pot fi aplicate în realizarea creativă a mai multor activități creative în cadrul cursului de artă textilă *Imprimeul artistic*.

Structura elaborării produsului creator în cadrul metodologiei dezvoltării creativității artistice, determinată și implementată, contribuie la dezvoltarea creativității artistice la studenți. *Metodele de studiere și aplicare a elementelor limbajului plastic* propuse de noi facilitează procesul specific elaborării compozițiilor creative la activitățile de artă textilă. Implementarea eficientă a acestora ne-a condus la următoarele concluzii:

- studiul elementelor limbajului plastic prin utilizarea metodologiei de transformare a formelor constituie un reper pentru crearea compozițiilor decorative la cursurile de artă textilă (imprimeu, tapiserie);
- aplicarea creativă a metodologiei de transformare a elementelor limbajului plastic și a formelor plastice constituie reperul principal în crearea compozițiilor decorative creative la cursurile de artă textilă.

Acest proces creator va confirma următoarele aspecte:

- cunoașterea modalităților de elaborare a lucrărilor complexe textile va contribui la dezvoltarea capacităților creative ale studenților și a aptitudinilor lor de aplicare conștientă a elementelor limbajului plastic;
- aplicarea creativă a legăturilor de transformare a elementelor limbajului plastic și formelor plastice va contribui la elaborarea compozițiilor plastice originale;
- în artele textile aplicarea simbolicii reprezintă un procedeu esențial al creației, activitățile creative sunt mijloacele de dezvoltare estetică în procesul creator al tineretului studios.

Procesul elaborării structurilor frontale și spațial-volumetrică sunt introduse pentru ridicarea nivelului creativ în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți.

1.3. Criterii, metode și tehnologii de evaluare a creativității artistice a studenților în domeniul artei textile

În procesul activității artistice în domeniul artei textile, pe lângă formarea competențelor și abilităților artistice, vom urmări ca obiectiv de bază sensibilitatea plastică și dezvoltarea creativității artistice la studenți. Un proces care a stimulat învățarea și dezvoltarea creativității acestora este evaluarea activităților artistice și nivelul creativității. În procesul evaluării creativității artistice vor fi determinate criteriile de evaluare.

Prin urmare, creativitatea artistică va fi apreciată prin aplicarea metodelor și tehnicilor de evaluare. Nivelul creativității artistice poate fi mai înalt numai în condițiile de continuă

dezvoltare a aptitudinilor creative. *Metodele clasice de evaluare* prin care vom aprecia aptitudinile creative în artele plastice și, în special, în arta textilă, vor fi aplicate la diverse expoziții, prezentări, seminarii moderate de studenți, conferințe științifice anuale ale studenților. Printre *tehnicele de evaluare* pentru determinarea nivelului creativ și profesionist în domeniul artelor plastice menționăm: *chestionarea, testele docimologice, lucrările de control, lucrările practice*. În acest scop pot fi aplicate și unele metode de evaluare complementare: *investigația, proiectul, portofoliul, autoevaluarea*.

Menționăm că criteriile principale de evaluare a creativității sunt *originalitatea și noutatea* produsului care a fost elaborat ca rezultat al procesului creator. Produsele creatoare în cercetarea noastră țin de domeniul artei textile și sunt reprezentate prin diferite forme, metode, tehnici de executare a produsului creator. Produsele creatoare în domeniul artelor plastice sunt variate și depind de particularitățile personalității creatoare, contribuind la dezvoltarea creativității artistice.

Așadar, originalitatea produsului creator este un indiciu calitativ al creativității prin care putem aprecia nivelul dezvoltării creativității artistice la studenți.

Evaluarea prin *lucrările practice* reprezintă un procedeu didactic, în cadrul metodelor bazate pe cercetare și acțiune. Acest procedeu verifică capacitatea personalităților creatoare (studenților) de a aplica cunoștințele acumulate în procesul amplu de studiere a elementelor limbajului plastic și capacitățile dobândite conform programelor de instruire, care solicită realizarea *unor obiecte, experimente, grafice, desene, schițe, tehnologii specifice artelor textile*. Evaluarea prin *lucrările practice* implică proiectarea unor activități de laborator, de atelier, care presupun unele observații, experimente, demonstrații, cercetări, procese tehnologice, artistice.

La evaluarea *lucrărilor practice* accentul a fost plasat pe *aptitudinile specifice* pentru artele plastice, care sunt considerate particularități esențiale ale personalității, constituind un criteriu specific pentru realizarea produsului creator în procesul *dezvoltării personalității creative*.

Evaluarea aptitudinilor creative în domeniul artelor plastice constituie aprecierea și determinarea nivelului creativ al lucrărilor practice. Evaluarea lucrărilor practice se face la finele semestrelor prin *teze de an, lucrări de control și expoziții-vizionări*.

Pentru determinarea nivelului dezvoltării creativității artistice la compartimentul aptitudini poate fi recomandat testul Torrance. Testul Torrance de gândire creativă (TTCT) permite evaluarea a două forme de creativitate: *figurală și verbală*. Fiind elaborat și publicat în anii '60 ai secolului XX, testul a fost utilizat în Germania, China, Japonia, Norvegia etc. În România, el a fost aplicat într-o serie de cercetări, având ca scop determinarea performanțelor

creative ale elevilor, de către Neacșu (1971), Liiceanu (1981), Stoica (1983) și alții. Testul Torrance de gândire creativă va fi aplicat în experimentul nostru pedagogic pentru determinarea nivelului creativității artistice la studenți.

În procesul evaluării nivelului creativității artistice la studenți vom aplica testul figural (*Thinking Creatively with Pictures*) care cuprinde seturi de activități-stimul, oferind posibilități interpretative superioare vârstelor de peste șapte ani: copii, adolescenți și adulți. Deși testul a fost utilizat pentru evaluarea figurală, considerăm că el este specific și pentru arta plastică. Categoriile (*fluiditatea figurală, flexibilitatea figurală, originalitatea figurală, elaborarea figurală, abstractizarea semantică*) au fost prelucrate și determinate, pentru dezvoltarea creativității artistice, prin metode de studiere și aplicare a elementelor limbajului plastic.

Fluiditatea figurală (asociativă și expresivă) este un indicator al rapidității, al ușurinței de asociere în planul gândirii (a formelor plastice, a elementelor limbajului plastic). Indicele de fluiditate este dat de numărul total de variante de schițe, crochiuri, tabele, variante de forme plastice noi elaborate.

Flexibilitatea figurală este un indicator al capacității de restructurare a gândirii în raport cu noile situații. Flexibilitatea este considerată fie un atribut al adaptabilității și aparține trăsăturilor de personalitate, fie o caracteristică a gândirii care permite depășirea inerției și reinterpretarea informațiilor.

Originalitatea figurală indică independența de raționament, capacitatea de integrare a unor elemente ale limbajului plastic, forme creative elaborate, diverse, noi, în același câmp perceptiv. Definiște la nivelul originalității elaborarea elementelor, formelor plastice. Capacitatea de apreciere corectă a importanței problemei și puterea de a impune soluții originale.

Elaborarea figurală reprezintă capacitatea de transformare și de combinare a elementelor limbajului plastic, formelor plastice în procesul creator; indicele de elaborare reprezintă numărul de elemente și forme plastice care completează compoziția creativă.

Capacitatea de *abstractizare semantică* este capacitatea de interpretare abstract-figurală a elementelor și formelor plastice. Indicele acestei capacități reprezintă nivelul de abstractizare și semnificația semantică (simbolică) a elementelor, formelor plastice, motivelor ornamentale creative și este important pentru aplicarea semnificației simbolice în procesul elaborării compozițiilor creative în domeniul artei textile [57, p. 10].

În lucrare de față am determinat posibilitatea și importanța utilizării unui sistem de evaluare prin reflectarea *atitudinilor, aptitudinilor și aprecierea produsului creator elaborat*. Este importantă, în acest sens, stabilirea și utilizarea metodelor de evaluare a creativității prin teste de creativitate, prin chestionare și determinarea trăsăturilor personalității creatoare.

În afară de aceasta, va fi aplicată metoda de evaluare SEAC CREAT, care este o metodă de interevaluare care permite măsurarea performanțelor creative și a trăsăturilor personalității creatoare.

Evaluarea creativității artistice la studenți se va efectua conform anumitor criterii care vor determina nivelul de *competențe / capacități (aptitudini) profesionale*. Criteriile de bază în dezvoltarea creativității artistice la studenți sunt *capacitățile și aptitudinile profesionale în elaborarea și realizarea lucrărilor de creație în arta textilă*.

După cum am menționat mai sus, aptitudinile specifice personalității creatoare sunt determinate după *originalitatea și noutatea proceselor și ideilor creative, după gândirea creativă și după imaginația specifică în procesul activităților creative din domeniul artelor plastice*.

Aprecierea creativității studenților se efectuează prin evaluarea *produsului creator* care este executat în procesul activității de *predare – învățare – evaluare* prin următoarele etape: *evaluarea de constatare, evaluarea formativă, evaluarea continuă, evaluarea finală*.

Evaluarea formativă va parcurge următoarele etape de apreciere a nivelului creator al produsului elaborat în procesul dezvoltării creativității artistice în cadrul cursului de artă textilă:

- nivelul studierii și cunoașterii literaturii de specialitate;
- nivelul determinării elementelor limbajului plastic pentru realizarea temei creative;
- nivelul studierii simbolurilor și semanticii elementelor limbajului plastic și ale formelor plastice.

În procesul de evaluare a creativității artistice, se pune accentul pe *evaluarea continuă*, care contribuie la verificarea nivelurilor dezvoltării acesteia, evidențând următoarele aspecte:

- interacțiunea proceselor de predare, învățare și evaluare creatoare;
- interacțiunea profesor/student în procesul de instruire în artele plastice;
- creșterea motivației studenților și profesorilor în procesul de învățare și instruire creatoare;
- dezvoltarea atitudinii și aptitudinii creatoare (rezolvarea de probleme, metoda de studiere și de aplicare a elementelor limbajului plastic);
- posibilitatea evaluării cunoștințelor, capacităților creatoare care nu pot fi măsurate adecvat în cadrul unui test scris;
- evaluarea cunoștințelor subiecților cercetării în realizarea procesului creator și a produsului creator, care dau posibilitatea evaluării nivelului dezvoltării personalității creatoare a studentului.

Evaluarea continuă în cadrul cursului de artă textilă are loc în timpul semestrului/anului de studii, determinând nivelul creator al lucrărilor practice:

- nivelul creator în procesul aplicării elementelor limbajului plastic;
- nivelul creator în procesul elaborării compozițiilor creative;
- aprecierea nivelului creator în procesul aplicării tehnologiilor de bază ale imprimeului artistic;
- prezentarea și vizionarea *lucrărilor practice* la expoziții.

Aprecierea corectă a creativității prin prisma produsului creator (*lucrărilor practice*), este determinată de factori specifici, cum ar fi: *noutatea, elaborarea, sinteza, transformarea plastică*.

În categoria *noutate* sunt incluse criteriile care se referă la noutatea unei lucrări (a produsului creator) în termeni de *procese, tehnici, concepte*.

Elaborarea și sinteza se referă la calitatea lucrării de a prezenta combinarea elementelor limbajului plastic într-un întreg proces creator (elaborarea compoziției creative). Această categorie de criterii include atractivitatea, complexitatea, inteligența, expresivitatea.

Transformarea plastică presupune implicarea gândirii creative pentru realizarea unui produs creator original, inedit.

Criteriile propuse mai sus (*noutatea, elaborarea, sinteza, transformarea*) vor fi aplicate în procesul evaluării produsului creator și al verificării rezultatelor dezvoltării nivelurilor creativității artistice la studenții angajați în procesul creator.

Evaluarea finală a lucrărilor practice executate de studenți se efectuează la diferite niveluri specifice artelor plastice și, în special, artelor textile:

- studierea elementelor limbajului plastic;
- aplicarea elementelor limbajului plastic la nivel conștient;
- elaborarea compozițiilor;
- studierea tehnicilor de bază ale batikului;
- executarea compozițiilor în tehnicile de bază ale imprimeului artistic la nivel profesionist.

Evaluarea finală constă în prezentarea lucrărilor practice la vizionare (examen). Sunt evaluate nivelurile dezvoltării creativității artistice, dar și corespunderea cu cerințele plastice și creative ale lucrării (teme semestriale).

Așadar, constatăm că evaluarea continuă și cea finală au un rol deosebit în determinarea nivelului creativității, care reprezintă procesul de studiere și de aplicare a elementelor limbajului plastic. În lucrarea noastră am determinat următoarele puncte de evaluare a creativității artistice

la studenți, în cadrul cursului de artă textilă: *nivelurile creativității, criteriile de evaluare și metodele evaluării creativității artistice.*

Astfel, dezvoltarea *creativității artistice* la studenți în domeniul artelor textile va fi examinată prin parcurgerea anumitor niveluri superioare de creativitate: *creativitatea intuitivă, creativitatea expresivă, creativitatea productivă-inventivă, creativitatea inovativă.*

Conform nivelurilor de creativitate, în limitele potențialului creativ, pentru aprecierea și validarea creativității artistice la studenți în cadrul cursului de *Artă Textilă* vor fi stabilite următoarele criterii de bază:

- *creativitatea intuitivă-expresivă* – se referă la comportamentul, la interesul manifestat pentru rezolvarea problemei creative la nivel intuitiv (se studiază materialul propus, dezvoltarea aptitudinilor creative).
- *creativitatea productivă-inventivă* – reflectă dezvoltarea abilităților specifice artelor plastice, capacitatea de a realiza compoziții creative cu aplicarea elementelor limbajului plastic;
- *creativitatea inovativă* – prevede elaborarea compozițiilor creative în mod original, individual, aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic.

După analiza nivelurilor creativității, noi am determinat *trei niveluri* în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți: *reproductiv, productiv, creativ.* Nivelul *reproductiv* este reprezentat de *creativitatea intuitivă-expresivă*; nivelul *productiv* – de *creativitatea productivă-inventivă*; nivelul *creativ* – de *creativitatea inventivă-inovativă.*

Evaluarea nivelului creativității artistice va fi realizată în baza aprecierii produselor elaborate în procesul creator. *Creativitatea și productivitatea* creatorului se determină pe baza lucrărilor elaborate de personalitatea creatorului. Productivitatea creativității studentului se manifestă printr-o varietate de *compoziții, crochiuri*, prin *elaborarea formelor plastice noi.* Produsul elaborat în procesul creator artistic poate fi considerat creator, dacă el reflectă gradul de *noutate și originalitate* în realizarea compozițională, în aplicarea elementelor limbajului plastic la nivel conștient și executarea tehnologică a compoziției creative în mod individual (tehnicile textile).

Componentele evaluării sunt reflectate în *Figura 7* după patru categorii de bază, în corespondență cu cele trei niveluri stabilite pentru aprecierea dezvoltării creativității artistice la studenții facultăților de arte plastice: *atitudini și aptitudini, elaborarea compozițiilor creative, aplicarea elementelor limbajului plastic la nivel conștient, executarea tehnologică a compozițiilor creative.*

Figura 7. Criterii de evaluare a nivelului creativ în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți

<i>Nivel/ Criterii</i>	<i>Atitudini</i>	<i>Aptitudini</i>	<i>Aptitudini specifice</i>		
			<i>Elaborarea compozițiilor creative</i>	<i>Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic</i>	<i>Executarea tehnologică a compozițiilor creative</i>
<i>I. Nivelul reproductiv</i>	Este important comportamentul, și nu abilitatea sau calitatea produsului. Contribuția personală este destul de redusă.	Aptitudini speciale practice nu există.	Manifestarea liberă și spontană în elaborarea compozițiilor creative.	Aplicarea elementelor limbajului plastic la nivel intuitiv.	Studierea tehnologiilor de bază în domeniul artelor textile. Tehnologiile de bază în arta textilă se aplică la nivelul probelor tehnologice.
<i>II. Nivelul productiv</i>	Comportament de explorare, de permanentă căutare, de experimentare.	Dobândirea unor aptitudini specifice utile pentru domeniul specific artelor textile.	Elaborarea compozițiilor creative-intuitive.	Studierea elementelor limbajului plastic. Aplicarea metodelor de transformare a elementelor limbajului plastic.	Exersarea tehnologiilor de bază în arta textilă la nivel profesionist.
<i>III. Nivelul creativ</i>	Crearea disponibilităților intelectuale pentru manifestarea aptitudinilor creative.	Găsirea unor soluții noi, originale. Este o modalitate de dezvoltare a aptitudinilor creative.	Capacitatea de elaborare a compoziției creative cu aplicarea limbajului plastic la nivel inconștient.	Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic. Elaborarea elementelor noi.	Aplicarea creativă a tehnologiilor de bază în procesul elaborării compoziției creative.

Astfel, pentru compartimentul *Elaborarea compozițiilor creative* au fost determinate următoarele dimensiuni pentru evaluare: *originalitatea compozițională, flexibilitatea compozițională, fluiditatea compozițională, elaborarea compozițională, expresivitatea compozițională.*

Pentru compartimentul *Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic* au fost propuse următoarele dimensiuni pentru evaluare: *originalitatea în aplicarea elementelor limbajului plastic, flexibilitatea aplicării elementelor limbajului plastic, fluiditatea aplicării elementelor limbajului plastic, elaborarea formelor plastice, expresivitatea aplicării elementelor limbajului plastic, abstractizarea semantică a elementelor limbajului plastic.*

În compartimentul *Executarea tehnologică a compozițiilor creative* sunt determinate următoarele dimensiuni: *originalitatea tehnologică, flexibilitatea tehnologică, fluiditatea tehnologică, elaborarea tehnologică, expresivitatea tehnologică.*

Concomitent am determinat o listă de trăsături specifice pentru aprecierea competență a atitudinilor personalității creatoare pentru procesul creator în domeniul artelor plastice: *dorința de autoafirmare, dorința de a cunoaște, dorința de a participa, predispoziția pentru muncă, dorința de perfecționare permanentă, dorința de autoevaluare, interesul față de nou, realizarea scopurilor în propriul stil (manieră), încrezut în forțele proprii, cu atitudine personală, imaginație, spontaneitate.*

Prin analiza acestor două obiecte ale evaluării – *atitudini și aptitudini* – va fi determinat nivelul dezvoltării creativității artistice la studenții facultăților de artă plastică.

Pentru categoria *aptitudini* au fost analizate:

- elaborarea compozițiilor creative la cursul *Imprimeul artistic*;
- aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic;
- executarea compozițiilor creative în tehnicile textile ale *Imprimeului artistic*.

1. Pentru aprecierea nivelului *Elaborarea compozițiilor creative* sunt determinate următoarele criterii:

- *nivelul reproductiv* – manifestarea liberă și spontană în procesul elaborării compozițiilor creative;
- *nivelul productiv* – elaborarea compozițiilor creative-intuitive;
- *nivelul creativ* – capacitatea de elaborare a compozițiilor creative în mod original, individual.

2. Pentru aprecierea nivelului *Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic* sunt determinate următoarele criterii:

- *nivelul reproductiv* – aplicarea elementelor limbajului plastic la nivel intuitiv;
- *nivelul productiv* – studierea elementelor limbajului plastic, aplicarea metodelor de transformare a elementelor limbajului plastic;
- *nivelul creativ* – aplicarea conștientă și creativă a elementelor limbajului plastic, elaborarea formelor noi.

3. Pentru aprecierea nivelului *Executarea tehnologică a compozițiilor creative* sunt determinate următoarele criterii:

- *nivelul reproductiv* – studierea și aplicarea tehnicilor de bază în domeniul artelor textile;
- *nivelul productiv* – tehnicile de bază în arta textilă se aplică la nivelul probelor și exersărilor;

- *nivelul creativ* – aplicarea tehnicilor de bază și a celor mai complexe în procesul elaborării compozițiilor creative, exersarea tehnologiilor de bază în arta textilă la nivel artistic, profesionist, cu demonstrarea unor abilități originale, individuale.

În acest context, propunem câteva tabele cu criteriile pentru categoriile *atitudini creative* și *aptitudini creative* în procesul determinării și precizării particularităților conform nivelului dezvoltării creativității artistice la studenți: *nivelul reproductiv*, *nivelul productiv*, *nivelul creativ*.

Figura 8 prezintă criteriile de evaluare a *aptitudinilor creatoare* specifice artelor plastice prin abrevierile: FP – formele plastice; ELP – elementele limbajului plastic.

Figura 8. Criterii pentru categoria *aptitudini* în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți

Categoria aptitudini			
<i>Definiții/niveluri</i>	<i>I. Nivelul reproductiv</i>	<i>II. Nivelul productiv</i>	<i>III. Nivelul creativ</i>
Elaborarea compozițiilor creative	Manifestare redusă, spontană în elaborarea compozițiilor creative	Elaborarea compozițiilor creative, intuitive, și tendința de aplicare a legităților compoziționale abstracte, decorative	Capacitatea de elaborare a compozițiilor creative cu aplicarea limbajului plastic la nivel conștient
<i>Originalitatea compozițională</i>	Sunt elaborate compoziții noi după modelul, exemplul prezentat – nivelul intuitiv.	Sunt elaborate compoziții cu aplicarea ELP cunoscute, variante multiple de realizare.	Compoziții noi, originale, aplicarea ELP la nivel inventiv, metode de compunere și descompunere a FP.
<i>Flexibilitatea compozițională</i>	Nu sunt acceptate noile idei, variantele de ELP sunt reduse, nivelul inert în elaborarea FP, reinterpretarea informației acumulate.	Sunt acceptate și acumulate informații noi, se depășește inerția în elaborarea FP, este evident interesul față de noile idei, dar executarea compozițiilor este la nivel inconștient.	Acceptarea ideilor noi în aplicarea ELP și elaborarea FP, metode de transformare și de elaborare a compozițiilor creative la nivel imaginativ.
<i>Fluiditatea compozițională</i>	Elaborarea compozițiilor noi, variante de idei, schițe, tabele, elaborarea FP după modelul propus de profesor.	Apariția variantelor de idei noi, individuale, dar de cantitate redusă, sunt utilizate și variante din modelul propus de profesor.	Aplicarea conștientă și frecventă a metodelor experimentale, variante multiple de idei (schițe, tabele, transformări) cu activizarea ELP în compozițiile creative.
<i>Elaborarea compozițională</i>	Sunt aplicate ELP, la nivel spontan-intuitiv fără structurarea și cunoașterea legităților compoziționale.	Sunt utilizate multiple variante de ELP, este evident nivelul ridicat al cunoștințelor compoziționale, dar metodele	Elaborarea compozițiilor creative din ELP și FP elaborate prin metode specifice experimentale, la nivel inventiv.

		experimentale sunt aplicate rar.	
<i>Expresivitatea compozițională</i>	Nu este evidentă expresivitatea compozițională, compoziții intuitive.	Sunt aplicate ELP elaborate noi, expresive la nivel inconștient, compozițiile sunt statice.	Expresivitatea compozițională ridicată, elaborarea compozițiilor dinamice.
<i>Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic</i>	<i>Aplicarea elementelor limbajului plastic la nivel intuitiv</i>	<i>Studierea elementelor limbajului plastic. Aplicarea metodelor de transformare a elementelor limbajului plastic</i>	<i>Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic. Elaborarea elementelor noi</i>
<i>Originalitatea în aplicarea elementelor limbajului plastic</i>	Aplicarea ELP după model, tabel, exemplu. Subiectul cercetării nu se implică cu propuneri sau idei noi.	Încercarea de aplicare a ELP în mod deosebit, dar este introdus numai un ELP, în rare cazuri două elemente plastice.	Aplicarea ELP la nivel conștient, prin combinarea elementelor și formelor plastice elaborate în mod individual. Poate fi recunoscut stilul autorului.
<i>Flexibilitatea aplicării elementelor limbajului plastic</i>	Nu sunt determinate definiția pentru FLP și FP elaborată – nivelul intuitiv-spontan.	Determinarea particularităților ELP și ale FP, apariția formelor plastice noi.	Aplicarea conștientă a ELP și FP. Subiectul recunoaște particularitățile pentru determinarea FP – nivelul inventiv.
<i>Fluiditatea aplicării elementelor limbajului plastic</i>	Nu sunt determinate, acceptate și aplicate ELP – nivelul intuitiv.	Sunt determinate și acceptate ELP, aplicarea la nivelul expresiv-productiv.	Numărul mare de apariții a ELP. Sunt aplicate FP elaborate în procesul creator.
<i>Elaborarea formelor plastice</i>	Procesul elaborării FP – la nivel intuitiv, nu sunt aplicate metodele experimentale. Sunt utilizate FP prezentate în model.	Sunt aplicate metode de transformare în elaborarea FP – nivelul productiv.	Metodele de transformare a ELP sunt aplicate la nivelul productiv-inventiv. Apariția frecventă a FP noi, originale.
<i>Expresivitatea aplicării elementelor limbajului plastic</i>	Utilizarea ELP cunoscute, nu este evidentă individualitatea creatorului.	Sunt aplicate ELP cunoscute, dar sunt utilizate și cele elaborate în mod individual, cu aplicarea metodelor experimentale.	Sunt utilizate forme plastice elaborate noi, prin aplicarea conștientă a ELP.
<i>Abstractizarea semantică a elementelor limbajului plastic</i>	Nu sunt utilizate semnificațiile simbolice ale semnelor plastice și ELP.	Sunt utilizate semnificația ELP și simbolurile plastice în compoziții creative la nivel intuitiv.	Este utilizată semantica semnelor plastice pentru determinarea și aplicarea lor la nivel conștient.

<i>Executarea tehnologică a compozițiilor creative</i>	<i>Studierea tehnologiilor de bază în domeniul artelor textile</i>	<i>Tehnologiile de bază în arta textilă se aplică la nivelul probelor tehnologice</i>	<i>Aplicarea tehnologiilor de bază în procesul elaborării compoziției creative. Executarea tehnologiilor de bază în arta textilă la nivel profesionist</i>
<i>Originalitatea tehnologică</i>	Nivelul intuitiv-începător în prelucrarea materialelor textile (lucrul cu soluție de rezervă și coloranți).	Probele tehnologice sunt executate la nivel conștient; cunoașterea tehnicilor imprimeului artistic.	Sunt utilizate tehnicile imprimeului artistic în executarea compozițională cu simțul individual al materialului textil.
<i>Flexibilitatea tehnologică</i>	Nu sunt identificate tehnicile de bază ale imprimeului artistic.	Sunt aplicate tehnicile textile, dar numărul de variante de executare tehnologică a compozițiilor creative este redus.	Aplicarea frecventă a tehnicilor de bază cu utilizarea și prelucrarea corectă a ELP și a FP elaborate în procesul creator.
<i>Fluiditatea tehnologică</i>	Este utilizată o tehnică textilă studiată.	Sunt utilizate tehnicile textile pentru executarea probelor tehnologice, multiple variații, dar nu este atins nivelul creativ.	Tehnicile studiate sunt aplicate la nivelul executării tehnologice pentru realizarea creativă a compoziției elaborate, nivel creativ înalt.
<i>Elaborarea tehnologică</i>	Aplicarea uneia din tehnicile de bază textile cu apariția și prelucrarea evidentă a ELP și a FP.	Combinarea a două sau mai multe tehnici ale imprimeului artistic la nivel conștient-productiv.	Prelucrarea artistică a materialelor textile la nivel productiv-inventiv.
<i>Expresivitatea tehnologică</i>	Studentul cunoaște la nivel teoretic corelația tehnicilor cu particularitățile ELP.	Sunt aplicate cunoștințele în realizarea tehnologică a compozițiilor creative elaborate în procesul creativ.	Elaborarea compozițiilor creative noi cu aplicarea conștientă a ELP la nivelul inventiv pentru elaborarea și prelucrarea în tehnicile textile combinate.

În Figura 9 sunt prezentate criteriile de evaluare pentru categoria *atitudini creative* ale personalității creatoare în domeniul artelor plastice.

Figura 9. Criterii pentru categoria atitudinii în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți

Categoria atitudinii			
<i>Trăsături/nivelul</i>	<i>I. Performanțe la nivel scăzut</i>	<i>II. Performanțe la nivel mediu</i>	<i>III. Performanțe la nivel înalt</i>
<i>Atitudine generală</i>	Este important comportamentul, și nu abilitatea sau calitatea produsului	Contribuția personală este destul de redusă, dar se remarcă dorința de a realiza produse noi și participarea la procesul creator	Comportament de explorare, de permanentă căutare, experimentare. Crearea disponibilităților intelectuale pentru manifestarea atitudinilor creative
<i>1. Dorința de autoafirmare</i>	Este evident nivelul pasiv, nu se deosebește de alții în realizarea lucrărilor creative, nu este interesat de procesul creator.	Este activ, dar, la nivel mediu, nu-i reușește procesul creator decât parțial.	Este activ permanent, interesul ridicat în procesul creator; elaborează produse originale.
<i>2. Dorința de a cunoaște</i>	Cunoștințele îi sunt de nivel redus, nu este activ în acumularea informațiilor necesare procesului creator.	Posedă cunoștințe de nivel mediu, dar este evidentă dorința lui de acumulare a informațiilor noi; realizează produse originale.	Acceptă informații noi, în cadrul programului de studiu și în afara lui.
<i>3. Dorința de a participa</i>	Este pasiv, nu se prezintă cu produse create la acțiunile organizate în cadrul universității (conferințe, expoziții etc.)	Participă la conferințe științifice, dar foarte rar, nu este interesat în realizarea lucrărilor creative, sau extra programului de studiu.	Participă la toate manifestările creative în cadrul universității, la expoziții, la tabere de creație, este activ în realizarea produselor creative în diferite tehnici noi, necunoscute.
<i>4. Predispoziția pentru muncă</i>	Este pasiv în procesul creator, realizează compoziții și lucrări în cadrul programului, deseori în cantitate redusă.	Are dispoziție bună pentru muncă, dar numai în primele etape de realizare a produsului creator. Nu are răbdare în finisarea ideii creative propuse de profesor.	Este activ în procesul creator, lucrează permanent, se prezintă cu idei noi, volumul de lucru prezentat este în afara programului de studiu.
<i>5. Dorința de perfecționare permanentă</i>	Nu are interesul să fie profesionist în domeniul în care activează, nu este preocupat de ridicarea nivelului de realizare a produselor create.	Este limitat la realizarea programei, dar nu se interesează de procese și procedee noi în elaborarea compoziției creative.	Dorește se fie primul în toate activitățile create, lucrează permanent la ridicarea nivelului artistic și tehnologic la obiectul de studiu.
<i>6. Dorința de autoevaluare</i>	Nu este interesat de nivelul propriu în	Este interesat de nivelul propriu, dar numai la	Autoevaluarea o face la fiecare etapă de realizare

	activitatea creatoare.	unele compartimente, pe care reușește să le îndeplinească; face autoevaluare numai la final (examen, colocviu).	a produsului creator.
7. <i>Interesul față de nou</i>	Nu este interesat de idei, procese, realizări noi. Se mulțumește doar cu realizările după model, mostră.	Își propune doar scopuri pe care le poate atinge.	Este interesat în aplicarea procedeeleor, tehnicilor și ideilor noi în realizarea produsului creator.
8. <i>Realizarea scopurilor în propriul stil manieră</i>	Este pasiv în realizarea scopurilor, gândește la fel ca și ceilalți, nu se deosebește prin nimic.	Este interesat să-și atingă scopurile propuse altfel decât ceilalți, dar nu reușește decât parțial.	Are un stil propriu în realizarea produsului creator, gândește altfel decât cei din jur.
9. <i>Încrezut în forțele proprii</i>	Stă permanent la îndoială în realizarea sau implicarea în procesul creator.	Este importantă opinia colegilor în aprecierea lucrărilor de creație elaborate în procesul creator.	Este încrezut în sine, în realizarea lucrărilor de creație, nu are îndoieli în forțele sale.
10. <i>Cu atitudine personală</i>	Opinia și poziția altora este mai importantă decât poziția personală.	Are poziție personală, dar uneori mediul îl determină să se îndoiască.	Își susține poziția personală.
11. <i>Imaginație</i>	Elaborează produse, compoziții după modelul-exemplul propus.	Este limitat în propunerea și acceptarea ideilor noi, are fantezie redusă.	Elaborează și propune idei noi, deosebite. Are fantezie bogată. Creează produse creatoare prin compunerea și descompunerea ideilor noi.
12. <i>Spontaneitate</i>	În activitățile creatoare se conduce după modelul-mostră propus de profesor, nu încearcă depășirea ideii de realizare propusă.	Activează după un model-mostră, uneori încearcă variații noi, dar se stopează la o anumită etapă de realizare.	Improvizează ușor, acceptă toate ideile noi, găsește metode, procedee noi în realizarea produsului creator.

Prin urmare, după criteriile determinate va fi apreciată personalitatea creatoare a studentului, starea emoțională și creșterea nivelului atitudinilor pentru participarea subiectului la procesul creator, pentru realizarea produsului creator în domeniul artelor plastice. Vârsta persoanelor evaluate este de 19-25 ani.

În afară de acestea, au fost determinate *particularitățile realizării produsului creator* în domeniul artelor textile, care reprezintă *specificul elaborării compozițiilor* în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți:

- complexitatea compoziției elaborate este un indice al combinatoricii mentale;

- formele plastice aplicate în compoziție sunt statice sau dinamice. Acestea rezultă din poziția elementelor limbajului plastic, din modul de amplasare a formelor plastice în compoziția creativă;
- combinarea a două sau a mai multe elemente ale limbajului plastic, într-o compoziție plastică, pentru a reprezenta o idee complexă. Abilitatea de sinteză și de aplicare a mai multor elemente și forme plastice elaborate în procesul creator;
- imaginația creativă – o caracteristică a compoziției care denotă diverse modalități de realizare: compoziții realiste, abstracte, cu caracter simbolic, alegoric etc.

Menționăm:

- pentru evaluarea creativității artistice la studenți, sunt determinate două categorii principale: *aptitudini* și *atitudini*, care se află în permanentă corelație în procesul creator, care dezvoltă personalitatea creatoare în domeniul artelor plastice;
- pentru aptitudini sunt stabilite etapele realizării produsului creator într-un mod deosebit al procesului creator, specific pentru cursul de artă textilă *Imprimeu artistic*;
- pentru realizarea produsului creator, am propus următoarele compartimente: *elaborarea compozițiilor creative, aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic, executarea tehnologică a compozițiilor creative*.

În procesul evaluării personalității creatoare, în procesul optimizării creativității artistice sunt determinate categorii de bază: *aptitudini creative; particularități specifice produsului creator; utilizarea tehnicilor textile*. Aceste categorii sunt baza evaluării în metodologia educațională elaborată și promovată în cadrul cercetărilor efectuate.

Pentru categoria **tehnicile de bază ale imprimeului artistic** au fost determinate **criteriile specifice** după care a fost determinat nivelul creativității artistice:

- Posedarea tehnologiei respective (batik rece, batik fierbinte, batik în noduri);
- Priceperea creativă în utilizarea limbajului tehnologic;
- Manifestarea interesului față de tehnologie, dorința de a-și îmbogăți cunoștințele despre tehnologie (batik rece, batik fierbinte, batik în noduri);
- Prepararea soluției de rezervă în corespundere cu tehnicile propuse de profesor (batik rece, batik fierbinte, batik în noduri);
- Clasificarea materialelor;
- Clasificarea coloranților;
- Integritatea compozițională;
- Armonizarea gamei coloristice;

- Calitatea tehnologică (batik rece, batik fierbinte, batik în noduri);
- Acuratețea personală în prelucrarea tehnologică;
- Originalitatea în realizarea tehnologiei (batik rece, batik fierbinte, batik în noduri);
- Expresivitatea tehnologică;
- Finisarea lucrării creative la nivel superior;
- Prezentarea lucrărilor de creație la nivel expozițional.

În acest context, menționăm că evaluarea lucrărilor executate de studenți se efectuează la diferite trepte specifice artelor plastice și, în special, artelor textile: *elaborarea compozițiilor, cunoașterea și utilizarea tehnicilor de bază ale imprimeului artistic – batik; executarea compozițiilor creative la nivel profesionist.*

Evaluarea nivelului dezvoltării creativității artistice la studenți în procesul creator este efectuată prin analiza activităților creative.

Transformarea elementelor limbajului plastic:

- Adaptarea și prelucrarea temei.
- Originalitatea în realizarea ideii creative.
- Prelucrarea creativă a materialului artistic, ilustrativ, metodic.
- Studiarea elementelor limbajului plastic.
- Procesul transformării elementelor limbajului plastic.
- Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic.
- Realizarea procesului de creație.
- Străduința de a realiza o compoziție originală.
- Finisarea lucrării creative la nivel superior.
- Prezentarea lucrărilor de creație la nivel expozițional.

Executarea lucrărilor de creație în tehnologia de bază batik rece:

- A cunoaște tehnologia *batik rece*.
- Manifestarea interesului față de tehnologie.
- Dorința de a spori cunoștințele despre tehnologia *batik rece*.
- Priceperea creativă în utilizarea limbajului tehnologic.
- Procesul tehnologic pe etape.
- Prepararea soluției de rezervă.
- Clasificarea materialelor.
- Clasificarea coloranților.
- Armonizarea gamei coloristice.

- Calitatea tehnologică.
- Acuratețea personală în prelucrarea tehnologică.
- Originalitatea în utilizarea tehnologiei *batik rece*.
- Finisarea lucrării creative la nivel superior.
- Prezentarea lucrărilor de creație la nivel expozițional.

Studierea și aplicarea formelor ornamentale în compoziții creative:

- Cunoașterea elementelor de bază ale limbajului plastic.
- Cunoașterea formelor geometrice.
- Clasificarea în grupe mari a motivelor ornamentale.
- Corelația dintre elementele limbajului plastic și motivele ornamentale.
- Corelația dintre simbolul plastic și simbolul geometric.
- Semnificația simbolică a elementelor limbajului plastic.
- Aplicarea elementelor limbajului plastic.
- Aplicarea formelor geometrice.
- Elaborarea compoziției creative.
- Lucrul la proiect (schiță-mărită).
- Executarea tehnologică a compoziției creative.
- Finisarea lucrării creative la nivel superior.
- Prezentarea lucrărilor de creație în expoziție.

Aprecierea creativității studenților se efectuează prin evaluarea produsului creator, care este executat în procesul activităților de predare-învățare-evaluare și parcurge următoarele etape:

- *evaluarea formativă* în cadrul cursului de artă textilă: studierea literaturii de specialitate; selectarea materialelor ilustrative; determinarea elementelor limbajului plastic pentru realizarea temei creative.
- *evaluarea continuă* în cadrul cursului de artă textilă se efectuează în timpul semestrului/anului de studiu și parcurge următoarele etape: studierea limbajului plastic; selectarea și aplicarea elementelor limbajului plastic; aprecierea nivelului creativ în elaborarea compozițiilor; aplicarea tehnicilor de bază ale imprimeului artistic – batik în realizarea compozițiilor creative.
- *evaluarea finală* – prezentarea lucrărilor de creație la vizionare (examen). Sunt apreciate toate nivelurile și treptele specifice în realizarea compozițiilor plastice (temei semestriale).

Prin cercetările efectuate am confirmat eficacitatea elaborării și promovării *tehnologiei educaționale în procesul optimizării creativității artistice la studenții facultăților de arte în contextul culturii învățării*.

2. APLICAREA METODOLOGIEI DEZVOLTĂRII CREATIVITĂȚII ARTISTICE LA STUDENȚI ÎN CADRUL CURSULUI DE ARTĂ TEXTILĂ

Evoluția istorică a imprimeului artistic

Batik sau *Imprimeu* (din fr. *Imprime*) este denumirea generalizată a diverselor metode de pictare manuală a țesăturii pe care s-a desenat liber cu pensula sau cu alt instrument, cu șablonul (sau cu matrița), acoperindu-se cu ceară zonele care trebuie să rămână nevopsite - sau vopsite - să fie protejate, și pe care, prin scufundări succesive, s-a fixat o compoziție mono sau policromă. La baza acestor metode stă principiul rezervei, adică acoperirea unor porțiuni ale stofei cu această soluție de rezervă prin care să nu răzbată colorantul.

Termenul „batik” pentru prima dată apare în textele olandeze din sec. XVII. În Indonezia batik se numea „ambatik”, ceea ce în traducere ar însemna „desenare, scriere” cu ajutorul punctelor și dungilor. Cele mai vechi mostre de batik au fost descoperite în Egipt, datând din sec. V e.n. Printre alte descoperiri ce se referă la Antichitate sunt paravanele japoneze din perioada lui Hapa (646-794). Se consideră că acestea au fost pictate de pictorii chinezi, emigrați în Japonia.

Arta batikului este foarte veche. Cele mai timpurii scrieri despre utilizarea coloranților pe pânză sunt relatate în textele chinezești, datând către anii 2500 î. e.n., îndeosebi pe timpurile dinastiei Sui (710-794). Se consideră că anume China este patria batikului, de unde s-a răspândit în toată lumea odată cu mătasea.

În Japonia în sec. VIII batikul a fost destul de răspândit, dovadă fiind chimonourile japoneze foarte frumoase. Imprimarea pe pânză cu folosirea cearei se combina cu alte tehnici de vopsire, de exemplu, cu tehnica nodurilor. La începutul sec. XIX Mieazaki Iuzen a fondat propria sa tehnologie, folosind șablonul și vopsirea cu un strat protector.

O popularitate destul de largă a revenit batikului pe insula Java din Indonezia, unde specialiștii din domeniu (Cirebon, Pecalongan, Tegal, Taximalaia, Indramao ș. a.) au obținut mari performanțe artistice și tehnologice. Ei au deschis pe insulă mari centre de obținere a batikului care le purtau numele. La început hainele confecționate din batik le purtau numai aristocrații. Treptat în procesul tehnologic au fost implicate și slugile. Pe insula Java motivele tradiționale și tehnica de realizare se transmiteau din generație în generație. În fiecare familie se numea diferit, de exemplu, „ceplocan” era tehnica ce constă în repetarea ornamentelor, „cavung”- tehnica cu elemente circulare. În partea centrală a insulei se folosesc mai mult vopsele întunecate, la nord mai deschise.

În Indonezia în unele regiuni din Java Centrală s-a păstrat forma veche a rezervei, care se folosește și astăzi pentru crearea stofei speciale pentru ceremonii. În calitate de rezervă se utiliza

o pastă gata preparată din orez, care se aplica cu ajutorul unui bețișor din bambuc. Stofa era țesută manual, colorantul era pregătit din rădăcina plantei „*Morinde citrifolie*”, vopsirea avea loc în câteva stadii și continua câteva zile. Unul dintre importante simboluri ale culturii indoneziene este „crisol” - o veche armă a bărbaților din Java și desigur unul din motivele simbolice preferate, reprezentat în batik. Spre deosebire de „crisol”, confecționarea batikului este un lucru pur feminin. Semnificația simbolică a batikului se exteriorizează în gama sa coloristică tradițională: albastru-brună (maro), în reprezentarea motivelor ornamentale vechi și, în special, prin faptul că nici un ritual al ciclului vieții nu trece fără *crisol* și fără *batik* în cultura insulei Java, fiecare ornament conține simboluri, fiind dotate cu putere magică. Partea de nord a insulei deseori era vizitată de negustorii chinezi și arabi. De aceea motivele și coloritul tradițional a suferit schimbări. De exemplu așa motive ca: păsări, flori executate în roz, galben și albastru sunt specifice Chinei.

Islamul interzice reprezentarea oamenilor și animalelor, astfel când s-a răspândit pe insula Java, reprezentările au devenit mai stilizate, iar printre culori predomina verdele, culoare sfântă pentru arabi. În același timp negustorii olandezi preferau motive europene - buchete de flori, fluturași și păsări. În Europa batikul s-a răspândit datorită cărții despre istoria batikului, scrisă de general-gubernatorul insulei Java Tomas Raffles.

Se poate vorbi nu de o împrumutare directă a tehnicii din India, ci de o perfecționare a tehnicii mai vechi din Indonezia. Dintr-o sumedenie de documente se știe, că în Evul Mediu stofele indiene pictate erau o marfă destul de des exportată în Sumatra și Java. Din dorința de a produce ornamentele în propria tehnică a apărut un instrument tipic *javan QZ-tianting* - un vas mic de aramă, care se umple cu ceară topită și poate fi încălzită la foc.

Vasul era dotat cu un tub subțire curbat, din care curge ceara, anume acest obiect permite să se aplice linii subțiri și puncte creând desene complicate specifice batikului indonezian, iar pictura manuală transforma o simplă vopsire a stofei, ce e necesară zilnic, într-o artă. Un adevărat artist al imprimării stofei este strâns legat de propria tradiție a culturii, în afară de aceasta, ocupația cu batikul necesită mult timp. În India, în Evul Mediu desenele se aplicau pe țesături prin două metode, cu pensula și cu ajutorul unei ștampile din lemn. Prima metodă era destul de sofisticată și de lungă durată, în schimb vopsirea cu pensula era considerată mai mult artă decât meșteșug. Din categoria tehnologiei manuale, până în zilele noastre este larg răspândită tehnica nodului, numită „bandhona”, ornamentul căreia constă din pete mici neuniforme. O altă tehnică veche este răspândită în Gudjarat. Stofa se leagă cu ață rezistentă pe porțiunile unde trebuie să fie linii, după dezlegare locul legat rămâne nevopsit. Această tehnică e numită „laheria”.

Tehnologia, ce corespunde batikului sub numele de „calrucari”, păstrată mai mult în Caramandele și Tamilnade la meșteșugarii ce confecționau pentru localnici portiere pentru

biserici, baldachinuri, deseori reprezentau scene mitologice sau tablouri. Desigur că o astfel de tehnologie nu oferă un număr mare de veșminte și nu satisface un număr mare de oferte. Dar aceste cerințe au apărut în India în sec. XVII.

China i-a dăruit lumii o așa țesătură minunată - mătasea. Tehnica vopsirii țesăturii prin metoda imprimării în China se numea, „jantze”. Aceasta poate fi tradusă ca „ornamente cu vopsea”, ornamentul fiind obținut prin înmuierea țesăturii într-un colorant. Această stofa o purtau atât cei bogat, cât și cei săraci. În acea perioadă existau trei metode diferite de aplicare a ornamentului: *cu vopsea*, *cu ceară și noduri*. Se pare că cel mai vechi și cel mai tradițional era metoda „latze” (ornamente cu ceara), care constă în aplicarea parafinei fierbinte pe stofă după schița desenului, după care, în urma răcirii, stofa se înmuia într-un cazan cu vopsea, apoi parafina se scotea. Exemple de stoffe pictate în trei culori, numite „sanbaotze”, au ajuns foarte puține până astăzi.

Cercetătorii etnografici consideră că vopsirea în trei culori era o limită a tehnicii, deoarece la aplicarea stratului al patrulea stofa devenea practic neagră. Metoda de mai sus poate fi numită cu siguranță batik, doar că e batik pe mătase.

La început în imprimare se foloseau coloranți naturali, obținuți din plante, animale sau minerale. India poate fi considerată țara de la care s-a răspândit în lume arta coloranților. Cu două mii de ani î. hr. indienii și chinezii foloseau indigoul pe care-l extrăgeau din plante „*indifera finctoria*”, coloranți pe care îi extrăgeau din insecte, hidroxizi de aluminiu, de fier, de crom și de staniu. „Purpura” este extrasă din scoici, era folosită de fenicieni, în timp ce chinezii vechi cunoșteau purpura roșie și albastră din cârmâz. Încă Herodot relată multe informații, precum pictura veșmintelor cu figuri de animale, folosind stilizarea unor frunze, culoarea cărora dura cât țesătura. De asemenea, Plinius scria despre arta egiptenilor de a vopsi inul cu mordanți sau despre cunoștințele multiple ale grecilor în tehnica vopsirii.

Cu mai bine de trei secole în urmă, batikul apare în China, unde era bine dezvoltată creșterea viermilor de mătase. Mai târziu, peste câteva secole, această ocupație este preluată de arabi, principalul centru de producție a mătăsurilor devenind orașul Damask. În acest mod producerea de mătase devine cunoscută lumii întregi. Monopolul Chinei asupra țesăturilor de mătase a rămas în trecut. Cea mai veche pictură pe mătase, cunoscută cercetătorilor, are vârsta de peste două mii de ani, fiind descoperită în timpul revoluției culturale chineze. Această lucrare, având dimensiunea de doi metri, se păstrează în locul de înmormântare a unei doamne vestite. Pe această lucrare au fost folosite culori pastelate, redând unele figuri ce se află în dinamică.

În Japonia tehnologia vopsirii țesăturii se dezvoltă pe o cale proprie, aparte. Apar lucrări executate pe mătase folosind tușa și coloranții «mobili». Această tehnică a fost adusă în Japonia din India sau China. În japoneză era numită „*rocaci*” și era utilizată în vopsirea draperiilor și a hainelor.

Secolul VIII în Japonia era considerat secolul de aur al realizării artistice a țesăturii. În această perioadă deja existau o mulțime de țesături; în afară de batik se dezvoltă broderia și imprimarea cu parafină *sorimon*, la fel și tehnica *kokati* (cu trafaret) și *iuhata*. În secolul X-XI costumele japoneze au devenit foarte bogate. Goana după complexitatea vestimentației a dat viață artei, alternanței gamei cromatice, a cutelor și repartizării ornamentului pe vestimentație, care nu trebuie să se piardă între pliuri. Pe parcursul secolului se schimbă preferințele: așa deci, în secolul XIII în modă apare ornamentarea cu steme (blazoane), iar la sfârșitul secolului XVI în mare măsură se apreciază importanța ornamentului cu un subiect concret și pe stofa pentru kimono și draperii sunt aplicate subiecte întregi.

Continuă să se dezvolte tehnica desenului imprimat, iar la sfârșitul sec. XVII - tehnica *iudzen* elaborată de Miadzani Iudzen - desen cu ajutorul pastei din orez.

În anul 1835 în orașul olandez a fost deschisă prima fabrică de obținere a batikului. Ca exemplu au fost deschise și în alte orașe fabrici de acest fel. Au fost dezvoltate noi tehnologii. Olandezii au adus specialiști din Indonezia. Revenind în Patrie meșterii indonezieni dezvoltau în continuare acest meșteșug.

După criza economică din anii 1920 din industrie, batikul a devenit meșteșug. În Olanda s-a deschis o școală de obținere a batikului care treptat s-a dezvoltat în artă decorativă. Astfel motivele stilizate de pe confecții au influențat asupra stilului modern în artă și asupra procesului de creație la așa pictori ca: dna Pangon, Kris Lebo și Renni Makkintoș. De la mijlocul secolului al XIX-lea olandezii pierd influența pe piața europeană, concentrând activitatea de antreprenariat pe insulele Jawa. Se deschideau manufacturi întregi la confecționarea imprimeului, stăpânii cărora simțeau bine fluxul timpului, tendințele artistice și cerințele populației capricioase. Cu toate acestea, industria engleză de producere a țesăturilor, bazată pe tehnologii performante, monopolizează totalmente piața de desfacere, lăsând în urmă industria olandeză, iar metoda imprimeului trece în domeniul producției medii, mici și de artizanat. De obicei, germanii se interesează de această modalitate de vopsire, păstrând pentru posteritate tehnologiile de confecționare a imprimeului și realizarea țesăturilor moderne europene conform acestor tehnologii, educarea unei generații de meșteri profesioniști și răspândirea imprimeului printre amatori.

Batikul combină în sine particularitățile și tehnicile artistice ale multor domenii plastice: grafică, vitraliu, mozaic. O simplificare considerabilă a tehnicilor de imprimare manuală în comparație cu tehnicile tradiționale și multitudinea de mijloace speciale permite pictarea diferitor detalii ale vestimentației, obiectelor de interior și tablourilor.

Batikul este un procedeu de realizare simplu, dar foarte migălos. Pentru baticul tradițional se utilizează bumbac fin, untori, ocazional, mătasea. Mai nou, textilul este produs la fabrici cu o adevărată industrie, în Java, căminul batikului, în Indonezia, provincie care își are stilul său propriu. În designul original predomină culorile maro, galben și albastru indigo, dar, în părțile nordice ale insulei, modelele au fost întotdeauna mai colorate și mai variate. Fiind o țară comercială, intră în contact cu multe influențe, iar acest lucru se reflectă în imprimeu, cum ar fi designul floral viu colorat de inspirație chinezească.

Aspectele cele mai străvechi ale artei decorative populare în imprimeu se perpetuează prin trasarea pe țesături a ornamentelor în culori prin metoda manuală sau cu ajutorul unor forme speciale cu desen reliefat.

Batikul a obținut o dezvoltare largă a desenului manual pe țesătură. În principiu, metodele batikului se realizează cu ajutorul rezervei, care nu permite amestecul culorilor în țesătură, pentru a reda corect ornamentele decorate. Această metodă a desenului pe material este răspândită în Peru, Sri-Lanca, Șumer, Indochina, Africa, Turcia. Chiar și în prezent este populară haina din materialul desenat manual. Batikul se realizează cu ajutorul diverselor materiale artistice: acuarela, pastelurile, grafica, vitraliile, mozaica. Adevăratul batik se îndeplinește manual, redând căldură cu ajutorul coloritului. Acesta este unul din principalele materiale, folosit pentru decorarea încăperilor, în decursul multor ani. Batikul este foarte variat și răspândit, el se poate întâlni în decorarea fularelor, poate fi reprezentat ca un tablou abstract, ca valuri ale atlasului greu folosit la decorarea ferestrelor.

Batikul poate decora multe obiecte, începând de la hainele desenate manual: design vestimentar, tablouri și terminând cu decorarea interiorului.

Cercetările făcute de savanți au demonstrat că vopsirea țesăturilor s-a practicat din secolul I. Plinius cel Bătrân relatează, în cartea sa, despre metodele de vopsire care se foloseau în Egipt. Vopsirea hainelor se efectua prin următoarele metode interesante: după ce materialul alb era conturat, el era apăsat pentru a se absoarba nu în vopsea, dar în amestecul de vopsea cu diferite substanțe. După această procedură, pe materie nu se observă nimic, desenul apare numai după prelucrarea termică în cuptorul cu vopsea fierbinte. Anume în acest moment se elucidează nuanțele vopselelor. După cum se observă, descrierea analizată este asemănătoare cu baticul european modern.

Un savant foarte vestit din Indonezia, G.P. Rafaiier, consideră că batikul, ca tehnică, a fost importat din India. Etnograful rus Igor Kammadze, studiind științific și spiritual cultura insulei Jawa, remarcă, cu mare atenție arta batikului.

De mai mult timp batikul a devenit un simbol ritual pentru închinarea divinităților, radja ș.a. În fiecare ornament erau reprezentate simboluri bogate ce emanau o putere magică. Unul din cele mai principale simboluri ale culturii indoneziene - *cris* - semnifică străvechea armă indoneziană și este unul din cele mai îndrăgite simboluri din grupul motivelor redată în imprimeu.

Spre deosebire de alte motive, cel menționat anterior se prelucrează în *batik* numai de către femei. Simbolurile aplicate în *batikul* tradițional sunt redată într-o gamă coloristică de albastru-cafeniu, cu imaginea motivelor ornamentale tradiționale răspândite în ritualul ciclului vital, folosind simbolurile *cris* în *batik*. Acest simbol întruchipează unicul cosmos, universul său, dar reprezentarea aparte a simbolului și *batikul* întruchipează aspectele universului masculin și feminin.

Din mai multe surse, se cunoaște că țesăturile imprimate erau lucruri de export pe Sumatra și Jawa cam pe la mijlocul secolului. Datorită calităților acestor imprimări, erau admirate ornamentele în tehnica lor proprie, apărând modelele anumitor obiecte jawene - *tianting* (*djanting*) - vas minuscul de aramă, umplut cu ceară topită, care puteau fi încălzite la foc în caz de solidificare. Vopselele din Jawa erau cu mult mai calitative decât cele europene. Vopselele naturale nu se decolorau la spălat, cum se întâmpla cu citul, vopsitul cu anilină. De aceea tradiția locală și-a întărit pozițiile sale și posibilitățile, anume acest factor influențând evoluția ulterioară a *batikului*.

Răspândirea metodei *naboica* a devenit o nouă perfecționare tehnologică. Mătasele indiene erau larg solicitate în țară și după hotarele ei, mai ales în Europa, în secolele XVII-XVIII. Achiziționarea unei asemenea țesături era egalată cu intrarea în societatea europeană mondenă. Europa fusese cucerită de țesăturile indiene, încât a împrumutat repede tehnologiile de confecționare. Putem concluziona că anume cerințele europene au contribuit în mare măsură la evoluția *batikului*, care a limitat evident folosirea tehnicilor manuale de confecționare a *batikului* decorativ. Aceste țesături noi sunt menționate în surse literare și memoriile călătorilor din primele decenii ale secolului al XVI-lea, fiind deja un model destul de răspândit.

Baticul, ca artă decorativă independentă, s-a dezvoltat abia la începutul secolului XX, deși s-au păstrat și unele exemple mai vechi. Obținând o largă răspândire, într-un timp foarte scurt, imprimeul a parcurs calea de la o simplă copiere a ornamentelor la crearea lucrărilor originale și a atins mari succese în acest frumos domeniu.

Din tehnicile manuale de odinioară și la etapa contemporană se utilizează cu succes tehnica vopsirii cu noduri, așa-numita *bandhana*, la care desenul arată de parcă este compus din mici pete neuniforme. Reprezentările antropomorfe pe desene, pictate în această tehnică, pot fi văzute pe sculpturi, reliefuri și frescele templelor hinduse. O altă tehnică veche ce s-a păstrat din

provincia Gudjarata - stofa este strâns învârtită, locurile unde se preconizează variate dungii, se leagă cu altă stofă, după care țesătura se impregnează cu vopsea. După dezlegarea stofei, pot fi observate variate fâșii mai mult sau mai puțin vopsite.

Astfel imprimeul trece prin a doua renaștere, manifestată prin apariția în țările europene a țesăturilor orientale, ceea ce a favorizat la începutul secolului XX dezvoltarea manuală a imprimeului. În Rusia imprimeul își face apariția în anii 20 ai secolului XX odată cu curentul artistic modern. Se dezvoltă, preponderent, în astfel de orașe ca Moskova, Leningrad, Ivanovo, Kiev, Odesa, Tbilisi, ș.a. arta decorativ-aplicată pe aceste teritorii fiind foarte funcțională și complexă.

Dezvoltarea ei are loc pe diferite planuri. O deosebită importanță o are desenul manual al țesăturilor de mătase și viscoză, cunoscut ca tehnologiile de bază: *batikul rece* și *batikul fierbinte*.

Desenul manual al acestor țesături apare în anii 30 ai secolului XX. Imprimeul pe de o parte reprezintă pluritudinea aspectelor artistico-stilistice, pe de altă parte - decalajul evident al produselor realizate din punct de vedere artistic și tehnologic. Aceste tehnici acordă meșterului multiple posibilități de creație artistică. La baza acestei tehnici este metoda de rezervare, adică vopsirea parțială, locurile, care nu doresc să fie vopsite, fiind acoperite cu ceară, soluție de ceară, parafină și vazelină. Metoda este cunoscută din evul mediu, fiind semnalate și în Rusia Kieveană. Astfel, metoda larg cunoscută și răspândită era denumită în Rusia *naboica prin carouri*. În acest context vopsirea se efectua prin intermediul unor scânduri de lemn decorative - mâner, care împreună cu țesătura, era impregnată în soluția de vopsire. Aceeași tehnologie persistă și în țesăturile ucrainene, cunoscute ca *pisanca*. Dispozitivul prin intermediul căruia se realizează vopsirea stofei, în Ucraina poartă denumirea de *kvaceok*. În tehnologia batikului fierbinte au fost elaborate procedee de lucru ale imprimeului compus, multiple rezervări și asociații, lucrul de la o pată de culoare sau vopsire locală parțială, folosirea variatelor instrumentării, metode combinate de lucru, asocierea imprimeului cu desenul liber sau reliefat, folosirea substanțelor, executarea batikului rece.

În timpul celor 20 de ani de dezvoltare, imprimeul a realizat un avânt semnificativ, dacă să comparăm țesăturile executate în anii 20 cu cele din anii 30 ai secolului XX. Evoluția tehnologică, a tendințelor artistice denotă un progres considerabil, apariția meșterilor calificați profesioniști, mulți din ei cu studii speciale în domeniu, care duc faima acestui procedeu de decorare a țesăturilor.

În timpul trece, viața este într-o continuă dinamică schimbătoare, evoluția tehnică absoarbe toate obiceiurile popoarelor. De asemenea și imprimeul se află în dependență permanentă de

natura coloranților, ce se supun unor sinteze permanente. Arta își schimbă continuu ideile, motivele și metodele de realizare, se află într-o evoluție permanentă, este îmbucurător faptul că elementul tradițional de exprimare se menține pe parcursul secolelor cu semantica sa populară, reprezentând obiceiuri și datini la diferite popoare.

Imprimeul artistic – batik, este disciplina de bază la modulul *arta textilă*. Pentru a determina noțiunea de *Artă textilă* este necesară analiza noțiunilor de *artă*, *artă decorativă*, *artă abstractă* în contextul *artei textile*.

Arta este determinată ca activitatea personalității creatoare care are drept scop producerea unor valori estetice și care folosește mijloace de exprimare cu caracter specific; îndemânare deosebită într-o activitate; pricepere, măiestrie; îndeletnicire care cere multă îndemânare și anumite cunoștințe.

Conform dicționarului de artă, noțiunea de *artă decorativă* este termen folosit pentru o largă categorie de obiecte executate din diverse materiale și în tehnici diferite, realizate cu scop utilitar și estetic. Destinată împodobirii ființei umane (vestimentație, giuvaiere) ca și spațiul ambiental (mobilier, textile, ceramică, sticlă) determină mediul de viață social. Clasată și sub denumirile de artă aplicată, arte industriale, design, *artă decorativă*, se constituie în permanent dialog cu creațiile din domeniul artelor plastice.

Arta textilă este reprezentată de domeniile de artă decorativă: imprimeu artistic– batik, tapiserie artistică, broderie, design vestimentar. Lucrarea de față este destinată și poate fi utilizată pentru toate disciplinele de artă textilă numite mai sus.

În procesul elaborării și aplicării elementelor limbajului plastic este importantă studierea definiției de *artă abstractă*. Noțiunea de *artă abstractă* pornește de la ideea unei noi experiențe artistice a realului, a cărei trăire interioară se cere exprimată printr-un limbaj de semne, imaginare sau cel mult aluzive la real, niciodată descriptive sau indicative. Aceste semne, cu încărcătură simbolică, purtătoare ale unui mesaj spiritual de ascensiune interioară și ordonare, pot avea un caracter pur geometric sau predominant geometric.

În contextul artei abstracte vom analiza noțiunea și procesul de stilizare pentru elaborarea formelor plastice noi în procesul de creație a studenților.

2.1. Procedeele specifice tehnicilor imprimeului artistic - batik

Pentru compartimentul *tehnologie* în procesul creator în cadrul cursului de artă textilă sunt propuse pentru studiere tehnicile de bază ale imprimeului artistic: *batik rece*, *batik fierbinte*

și batik în noduri. În procesul dezvoltării creativității artistice la studenți au fost determinate următoarele obiective:

Cognitive. Studenții vor cunoaște/însuși:

- tehnicile de bază ale imprimeului artistic;
- specificul vizual al tehnicilor studiate.

Psihomotorii (capacități). Studenții vor ști să facă/să execute:

- să aplice tehnicile imprimeului artistic pe etape;
- să realizeze probe tehnologice;
- să elaboreze proiecte;
- să opereze tehnici specifice de elaborare a compozițiilor creative;
- să coreleze elementele limbajului plastic cu elemente tehnologice ale imprimeului artistic.

Prin urmare, pentru studiul teoretic au fost determinate următoarele repere în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți:

- studierea tehnicilor de bază ale imprimeului artistic;
- tehnicile de bază ale imprimeului artistic se aplică la nivelul probelor tehnologice;
- aplicarea tehnicilor textile de bază în procesul executării compozițiilor creative;
- executarea compozițiilor creative în tehnicile imprimeului artistic la nivel înalt-profesionist.

Prin tehnicile de bază ale imprimeului artistic, a fost determinată corelația elementelor limbajului plastic, cu tehnicile de bază ale imprimeului artistic:

- pentru *imprimeul artistic – batik rece* este evident că, *conturul* (realizarea tehnicii respective) presupune reprezentarea *liniei plastice* care a fost studiată în grupul elementelor limbajului plastic;
- pentru *imprimeul artistic – batik fierbinte* este evident că *pata* (realizarea tehnicii respective) presupune reprezentarea *forme plastice* din grupul elementelor limbajului plastic;
- pentru *imprimeul artistic – batik în noduri* este evident că *linia, pata* (realizarea tehnicii respective) presupune reprezentarea *liniei și forme plastice* din grupul elementelor limbajului plastic.

Conturul – este linia care mărginește o suprafață, sau care ni se pare că delimitează forma obiectelor ce aparțin lumii înconjurătoare; în acest din urmă caz avem de-a face cu o iluzie, întrucât natura este constituită din volume-înscrise în spațiu, în care, cel mai adesea, au loc succesiuni continui de planuri infinitezimale. *Conturul*, este utilizat în reprezentările plastice bidimensionale sau în volum (fr. *contour*, it. *contorno*, germ. *Kontur*, *Umriss*, engl. *contour*, *outline*) [56, p.126].

În funcție de modul de executare a *imprimeului artistic* sunt trei tehnici de bază: *batik rece*, *batik fierbinte* și *batik în noduri*. Această clasificare este convențională, deoarece în procesul creator nu întotdeauna este utilizat în exclusivitate un singur procedeu. Totuși există anumite limite și particularități pentru fiecare procedeu de imprimare. În cazul executării tehnologiei *batik rece* - este principala substanță de rezervă. În urma prelucrării conturilor desenului pe stofă și vopsirea cu soluții de coloranți se obțin desene în contur alb. Pentru ca acest contur să nu denatureze desenul și structura lui compozițională elaborată inițial de autor, sunt folosite rezervele colorate, în prealabil combinate cu vopsele în ulei.

1. *Tehnologia de bază a imprimeului artistic – batik rece* în realizarea tehnologică a compozițiilor decorative abstracte. Substanța de rezervă specifică acestei tehnologii are capacitatea de a nu permite să treacă soluțiile de coloranți, adică să evite vopsirea anumitor sectoare ale mătasei în conformitate cu desenul/compoziția elaborată de studenți. Pe această proprietate a substanței de rezervă se execută baticul - unul dintre cele mai vechi procedee de imprimare a desenului decorativ pe țesătură.

Multiplicarea variantelor oferită de acest procedeu permite să se imprime pe mătase desene multicolore complicate. Decorul câștigă și grație țesăturii de factură și de mărime diferită și a articolelor din pânză.

Substanțele care au capacitatea de a nu admite vopsirea țesăturii se numesc *compoziții de rezervă*, expresie redusă în limbajul profesionist până la *rezervă*, iar procesul de imprimare a desenului pe țesătură cu ajutorul substanțelor de rezervă se numește *proces de rezervare*.

Diferite substanțe de rezervă au capacitatea de a lipi în mod mecanic firele și împiedică soluțiile colorante să vopsească pânza sau, interacționând chimic cu soluțiile colorante, fac imposibilă vopsirea firelor.

Pentru a executa tehnologia *batik rece*, este necesar să cunoaștem tehnologia realizării lor, pe ce tip de țesături se aplică, care sunt instrumentele, componentele rezervelor, cum se pregătesc și se fixează vopselele. Vom începe mai întâi cu țesăturile, fiindcă în toate cazurile de imprimeuri e nevoie de pânză.

Pentru imprimeul artistic se recomandă folosirea stofei dense de culoare albă, cum sunt țesăturile de mătase naturală - *muselina*, *crepdeșinul*, *creponul*; din țesăturile de bumbac - *batistul*, *marchizetul*.

În cazul tuturor tehnologiilor de imprimare, mătasea se întinde pe ramă. La întinderea stofei trebuie evitată torsiunea ei. Pânza de mărimea necesară este fixată cu pioaneze mai întâi pe la colțuri, apoi se fixează paralel părțile opuse.

1.1. *Procesul tehnologic în realizarea tehnologiei de bază a imprimeului artistic – batik rece.* Batik rece este un tip de imprimare pe țesătură, când hotarele dintre sectoarele colorate sunt delimitate cu ajutorul liniilor subțiri schițate cu soluții de rezervare. Această tehnică se bazează pe creșterea conturată cu ajutorul rezervei pe stofă, în acest caz desenul se aplică astfel încât conturul liniilor de rezervare să creeze forme închise ale ornamentului, elementelor și formelor plastice. Este necesar să se țină cont de faptul că rezerva se folosește nu numai pentru delimitarea vopselei pe țesătură, dar și în scopuri pur decorative. Aceste procedee extind într-o anumită măsură posibilitățile de imprimare.

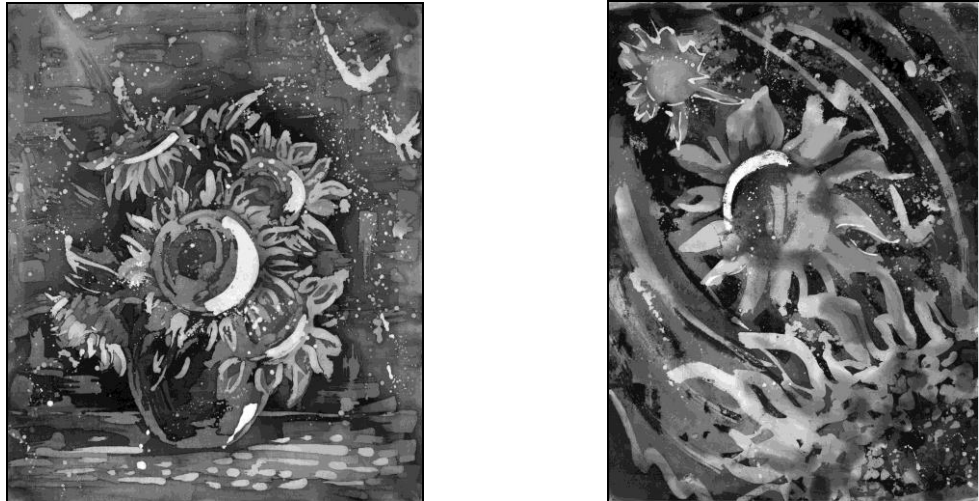
Figura 10. *Tehnologia – batik rece, Studenta Căărăuși Svetlana, 201 AD*

După cum am menționat, pentru aplicarea conturului desenului pe țesătură se folosesc tuburi de sticlă. Soluția de rezervă trebuie să îmbibe complet țesătura, de aceea, după trasarea unui contur închis, este necesar să controlăm dacă linia lui este prelucrată bine cu soluția de rezervă, în acest scop sectorul închis se prelucrează cu o pensulă muiată în apă - dacă peste câteva minute în afara conturului nu vor apărea pete umede, atunci linia de rezervare este îmbibată bine cu soluția. Dacă, însă, apa pătrunde în afara liniei conturului, atunci operația trebuie repetată după uscarea soluției, pe partea opusă a țesăturii. Lucrul cu tubul de sticlă necesită siguranță. Tubul trebuie să lunece liber pe stofă, iar la începutul operației trebuie să atingă stofa înainte de a se forma picături la vârful lui. Încheind linia, urmează să întoarcem repede tubul cu vârful în sus, ca soluția să se deplaseze la mijloc. Concomitent se recomandă ca și partea opusă să fie puțin ridicată, pentru a evita scurgerea soluției pe țesătură. Conturul schițat trebuie lăsat să se usuce bine, verificând după partea pe verso a stofei dacă soluția a îmbibat bine țesătura, apoi se aplică și gama de culori în corespundere cu compoziție creativă elaborată.

Procesul tehnologic în executarea *batik fierbinte* delimitează următoarele procedee principale de lucru: 1. *batik simplu* (o acoperire); 2. *batik complex* (mai multe acoperiri); 3. *imprimare de la pată*.

Figura 11. Tehnologia – batik fierbinte, Studenta Șibaeva Olesea 201 AD

2.1. *Batik simplu.* Desenul de pe proiect se aplică pe stofă cu ajutorul pensulelor, muiate în soluție de rezervare încălzită. Se obține conturul desenului, în ornament vegetal sau geometric. Pensulele se lasă pentru câteva minute în soluția de rezervare pusă la încălzit (parafină, ceară). Imediat ce instrumentele se răcesc, acestea vor fi încălzite în același mod, astfel soluția de rezervare poate să se răcească și nu va îmbiba țesătura. Când soluția de rezervare, aplicată pe țesătură, se răcește, ea se acoperă imediat cu vopsea, cu ajutorul unui tampon de vată sau a unui burete peste desenul executat (spre deosebire de imprimarea batik rece, unde fiecare element al ornamentului se vopsește separat). După scoaterea soluției de rezervare pe stofă apare un ornament de culoare deschisă pe un fundal mai întunecat. Imprimarea tehnologiei batik fierbinte printr-o acoperire poate fi combinată cu vopsirea ornamentului în mai multe culori. Această vopsire se va efectua înainte de acoperirea întregii suprafețe a țesăturii cu vopsea; după ce sectoarele acoperite cu vopsea se usucă, ele se acoperă cu soluție de rezervare, apoi se vopsește fundalul și conturul, în acest caz desenul unicelor, obținut de obicei prin imprimarea în tehnica batik simplu, este completat de multiple culori.

2.2. *Imprimarea în tehnica batik complex* constă din câteva etape, fiecare din ele parcă repetând imprimarea batik simplu: după prima acoperire a fundalului și uscarea lui se aplică iarăși desenul cu ajutorul soluției de rezervare, apropiindu-se toată suprafața țesăturii întinse pe ramă. Această operație poate fi repetată de patru ori. Vopsirea se execută de la culori deschise și trecând la culori mai închise. La fiecare vopsire este necesar să controlăm calitatea acoperii cu soluție de rezervare și să avem grijă ca desenul să fie transpus pe țesătură în întregime, conform proiectului.

2.3. *Imprimarea de la pată* este cea mai complicată și cea mai interesantă operație de imprimare a desenului decorativ pe țesătură. Prin imprimarea de la pată se execută articole cu

ornament vegetal. Principiul de lucru este similar cu baticul simplu, dar în locul vopsirii continue a țesăturii în întregime pe stofă se aplică în conformitate cu schița Pete diforme de diverse culori. Pe fiecare pată se execută, în conformitate cu schița, desenul inițial al ornamentului, folosindu-se soluția de rezervare, apoi aceste Pete sau sectoare din jurul lor se acoperă cu altă culoare, și iarăși se execută desenul inițial al ornamentului. Această procedură poate fi repetată cel mult de trei ori. Înainte de ultima vopsire se definitivează ornamentul și întreg desenul se acoperă cu vopsea de culoare închisă. De regulă, desenele de acest fel au întotdeauna un fundal întunecat, deoarece este necesar ca el să acopere vopseaua împrăștiată în afara desenului. Pe sectoarele separate ale țesăturii procesul poate fi comparat cu imprimarea batic compus. Imprimarea de la pată permite vopsirea desenului, în cazul unui anumit număr de acoperiri, în nuanțe și culori extrem de fine.

La imprimarea de la pată este necesar să luăm seama ca fiecare strat de vopsea, aplicat pe stofă, să fie bine uscat, iar soluția de rezervare să se răcească.

2.4. Pe lângă procedeele de imprimare a desenului pe țesătură cu ajutorul soluției de rezervare fierbinte menționate mai sus, există și o modalitate foarte eficientă de finisare a desenului - așa numitul *efect kracle*.

Figura 12. Tehnologia – batik efect kracle

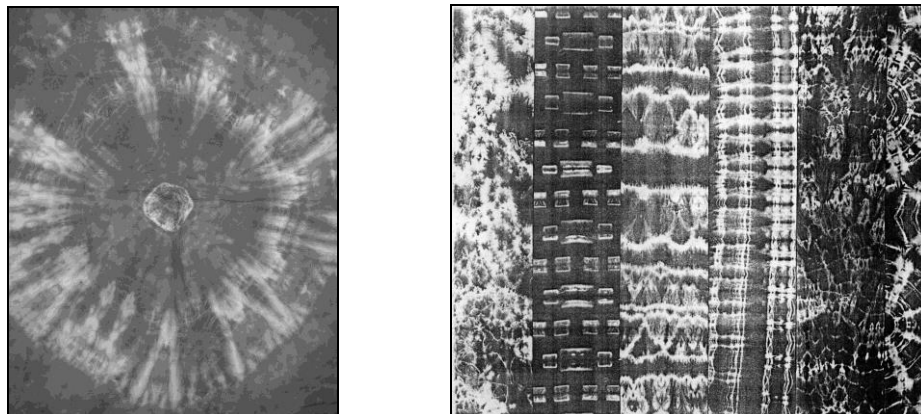

După aplicarea desenului de bază, țesătura întinsă pe ramă se acoperă în întregime cu soluție de rezervare încălzită folosind o pensulă lată. Când soluția se solidifică, stofa se scoate de pe ramă, se boțește cu atenție și se scutură astfel ca pe stratul de soluție de rezervare să apară multe crăpături, apoi țesătura se întinde din nou pe rame și, utilizând un burete sau un tampon de vată, se acoperă cu vopsea mai închisă. Soluția de rezervare se scoate cu fierul de călcat.

3. *Batik în noduri* nu este o simplă pictură pe pânză, ci vopsire a ei. Diferite efecte coloristice pe pânză se obțin din contul înnodării în diferite moduri. Vopsirea în noduri se folosește pentru obținerea unui sau mai multor efecte pe pânză, destinată vestimentației, cât și

pentru alte domenii. Aceasta este o metodă de ornamentare a pânzei care se consideră cea mai veche. A fost răspândită în mai multe țări ale lumii: India, Japonia, China ș.a. și avea diferite denumiri: *bandana* (= „a lega”) sau *tibari* (= a lega nod).

Figura 13. Tehnologia – batik în noduri

Esența constă în aceea că înainte de vopsire pânza este legată sau prinsă în moduri gândite din timp, după care pânza se vopsește după metoda vopsirii uniforme. În timpul legăturii nodurile cu ață trebuie strânse bine și sigur. Cu cât este mai groasă pânza, cu atât mai puternic se strânge ața care trebuie să fie cât mai subțire. Ațele trebuie să fie puternice și decolorate pentru a evita decolorarea lor și pătarea pânzei. Totodată poate fi conturată culoarea aței cu culoarea în care urmează a se vopsi pânza.

3.1. *Procedee de aranjare și legare a pânzei.* Pentru a obține un ornament simplu e necesar ca să strângem pânza în același loc cu frânghie sau cu ață, loc care nu se va colora. Fâșiile ornamentale trebuie la început găsite din punct de vedere compozițional, apoi uniform strânse cu ajutorul acului cu ață cu pas simplu, după care capetele aței se trag și se prind, urmărind ca pliurile să fie uniforme. În acele locuri unde pânza este cea mai strânsă se leagă cu o frânghie sau cu un fir mai puternic. Se cufundă în colorant, după care se clătește cu apă caldă, apoi rece, se taie și se înlătură ațele; se calcă cât este umedă.

Fâșiile ornamentale, dar cu alt caracter, pot fi obținute doar cu ajutorul a două plăci. Pânza se strânge în zigzag, se depune între două plăci (de lemn), strângând puternic și legând. Lățimea plăcilor este variată și depinde de aranjarea pânzei. Cu cât mai lată va fi marginea pânzei care va rămâne liberă, cu atât mai late vor fi fâșiile colorate. Pânza astfel strânsă se pune în vasul cu colorant. E preferabil ca plăcile să nu fie din lemn lăcuit. Există o metodă și mai simplă de a obține fâșii paralele, aranjând pânza plisat și răsucind-o cu ață de jur împrejur neuniform. Un ornament mai complicat se obține aranjând pânza în formă de con. După vopsire pânza se clătește bine.

Pentru a obține un ornament în formă de plasă pânza trebuie aranjată în pliuri de două ori consecutiv în direcții perpendiculare. Careurile pot fi obținute și cu ajutorul plăcilor. Pânza împăturită se fixează între două plăci de dimensiunea cărora va depinde suprafața căsuțelor obținute. Pentru a obține un desen mai complicat în formă de carouri se poate însăila pânza după liniile presupuse, apoi strânge așa astfel, încât să nu permită colorantului să pătrundă în acele locuri, formând fâșii deschise la culoare. După ce se aranjează ansamblul, înainte de a-l înmuia în vopsea, se admite înfășurarea sa cu alt strat de ațe haotice care va complica marginea obținută, creând efect de marmoră. Acest efect poate fi de asemenea obținut legând haotic bucata de pânza apoi vopsind-o. Casând diagonalele pânzei apoi strângând ațele vom obține fâșii diagonale. Diagonalele se complică dacă aranjăm pânza în pliuri diagonale, apoi o legăm strâns cu ață. Aceste forme de aranjare a pânzei pot fi combinate în cele mai diverse moduri, obținând cele mai diverse efecte, în special grafice, dar și o pictură caleidoscopică, (desene în formă de soare, romburi (la înnodarea colțurilor), rozete colorate, buchete de flori, etc.).

Un mod aparte de înnodare a pânzei îl constituie cel ce va forma rozeta. Cea mai simplă rozeta poate fi obținută apucând de mijlocul viitoareii rozete și legându-l snop. Ceva mai complicat se obține prin coaserea desenului însemnat sub formă de cerc, pătrat, zig-zag ș.a.

Forme minuscule pot fi obținute prin împungerea pânzei cu acul și înnodarea strânsă a ei. Diverse forme pot fi obținute prin înnodarea în pânză a diferitor obiecte de mici dimensiuni.

Se mai cunoaște și așa-zisa tehnică a furtunului, când pânza se răsuțește (ca pentru scurgerea rufelor) se fixează pe la capete, se îndoaie în jumătate și se înfășoară strâns cu ață. Un alt ornament grafic foarte expresiv se obține dacă pânza se înfășoară prealabil pe o bară de lemn și se leagă cu ață. După vopsirea cu prima culoare pot fi adăugate ațe și repetată procedura cu o culoare mai întunecată.

3.2. *Procedeele de vopsire a pânzei:* pot fi suprapuse 1, 2, 3 culori, dar nu mai multe, pentru a evita murdăria. Vopsirea se face de la tonuri închise spre cele deschise. După vopsire și clătire, nodurile se dezleagă, moment în care se descoperă desene interesante și neașteptate de aceeași culoare, dar de diferite tonalități, datorită faptului că vopseaua nu se îmbibă uniform în locurile legate și cele libere. Sub ața care leagă, pânză rămâne necolorată, loc de unde pornește o extragere neuniformă. Pentru a obține un desen mai interesant și mai colorat, acest proces de vopsire poate fi repetat de 2-3 ori cu vopsele de diferite culori, succesiv, după uscarea stratului precedent pe aceleași noduri sau schimbându-le. Astfel de colorare se începe cu un ton mai deschis spre altul mai întunecat, ținând cont de regulile de amestec al culorilor. Pânzele vopsite pot fi cele mai diferite precum și clasele de coloranți, printre care și cei naturali inclusiv.

În baza informației prezentate mai sus putem concluziona:

- cursul de artă textilă, *Imprimeu artistic*, este reprezentat prin exersarea tehnicilor de bază (*batik rece, batik fierbinte, batik în noduri, tehnici mixte*);
- tehnicile de bază sunt unele din multiplele procedee și mijloace tehnice specifice de aplicare a elementelor limbajului plastic în artă textilă în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți;
- specificul creației artistice pornește de la scopurile ce le imprimă produsului creator din domeniul artelor textile și de la personalitatea creatoare a studentului;
- reflexivitatea realizărilor artistice este determinată de mulți factori: organizarea creației (cu limbajul ei plastic și tehnologic, prelucrarea formelor creative, a ritmurilor psihologice specifice creativității artistice), condițiile impuse de realizarea creativă artistico-plastică în selectarea și prelucrarea materialului transfigurat.

Procesul studierii și aplicării diverselor tehnici de bază ale imprimeului artistic va fi implementat la dezvoltarea creativității artistice la studenți în contextul metodologiei experimentale, oferind vaste posibilități în realizarea creativă și ridicarea nivelului creativității studenților la facultățile de *Arte Plastice*.

Așadar, executarea compozițiilor creative în tehnicile imprimeului artistic reprezintă o etapă importantă în procesul creator. Tehnicile de bază ale imprimeului artistic va contribui la dezvoltarea individualității personalității creatoare, optimizarea imaginației, activizarea atitudinii față de procesul creator.

Procesul creator de executare tehnologică a compoziției creative în arta textilă va parcurge următoarele etape:

1. Tema de creație este propusă de profesor;
2. Prelucrarea temei de creație;
3. Acumularea, prelucrarea, selectarea, sinteza materialelor vizuale;
4. Elaborarea compozițiilor creative la tema de studiu propusă (schiță-căutări în ton și culoare);
5. Lucru la proiectul schiță – mărită (compoziția elaborată în procesul creator se mărește, conform cerințelor);
6. Probele tehnologice (executarea probelor, respectiv, tehnicilor de studiu: *batik rece, batik fierbinte, batik în noduri*);
7. Executarea tehnologică a compozițiilor creative, elaborate în procesul creator, în tehnica respectivă propusă de profesor (*batik rece, batik fierbinte, batik în noduri*).

În baza cercetărilor prezentate mai sus putem concluziona:

- exersarea tehnologiilor de bază ale imprimeului artistic (*batik rece, batik fierbinte, batik în noduri, tehnici mixte*) contribuie la cultivarea sensibilității estetice;
- tehnicile de bază sunt prezentate ca unele din multiplele procedee și mijloace tehnice specifice de aplicare a elementelor limbajului plastic în arta textilă în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți;
- specificul creației artistice pornește de la scopurile ce le imprimă producției artistice creatorul;
- reflexivitatea realizărilor artistice este determinată de mulți factori: organizarea creației (cu limbajul ei plastic și tehnologic, elaborarea formelor, a ritmurilor specifice, a ritmului psihic), condițiile impuse de reprezentarea artistică în selectarea și prelucrarea materialului transfigurat.

Studierea și aplicarea diverselor tehnici de bază ale imprimeului artistic - batik contribuie la optimizarea creativității artistice la studenți în contextul culturii învățării, oferind vaste posibilități în realizarea creativă a studenților la facultățile de *Arte Plastice*.

2.2. Studiul elementelor limbajului plastic în cadrul cursului de artă textilă

Epoca noastră se caracterizează printr-un consum masiv de informații vizuale. Procesul prelucrării informației vizuale se efectuează prin studierea, codificarea și aplicarea elementelor limbajului plastic la nivel conștient. În acest context, este necesară cunoașterea mijloacelor plastice, a principiilor de compunere și de îmbinare a elementelor limbajului plastic, a metodelor de elaborare a formelor, de descifrare și de aplicare la nivel conștient a semnelor plastice care alcătuiesc astăzi un limbaj al artei. Înțelegerea însușirilor interioare și a efectelor exterioare ale acestor mijloace și metode este inerentă procesului creator conștient.

Problema necesității studierii limbajului plastic și aplicării acestuia în procesul creator, în educația prin arte, nu au fost abordate în cercetările de specialitate, sub aspectul aplicării în imprimeu artistic. În lucrarea de față vom examina acest aspect în vederea aplicării elementelor limbajului plastic în arta textilă. Instruirea artistică prin *arta textilă*, inclusiv prin elementele limbajului plastic, apare întâi ca disciplină de studiu fundamentală, cu aplicarea tehnologiilor specifice artelor textile, plus o didactică proprie.

Dezvoltarea creativității artistice prin studierea și aplicarea limbajului plastic este conturată, într-o viziune nouă, cu o problematică validată de cele mai avansate și mai variate idei din psihopedagogia artei. Educația prin artă, așa cum o propunem – exclusiv cu mijloacele ei de expresie – nu a fost cercetată ca obiect de studiu autonom.

În general, studiul elementelor limbajului plastic i-a preocupat pe autorii: C. Ailincăi, L. Blaga, S. Ciubotaru, I. Ciubotaru, I. Daghi, A. Dima, Z. Dumitrescu, N. Dunăre, H. Focillion, I. Frunzelli, H. Horsia, T. Hubenco, D. Mihăilescu, D. Mureșean, V. Pavel, P. Petrescu, A. Pleșu, C. Prut, M. Robu, C. Spănu, G. Stoica, S. Șaranuța, I. Șușală, V. Vasilescu, W. Worringer, Б. Бархин, Ю. Божко, О. Голубева etc.

Astfel, conform dicționarului de simboluri, *limbajul* scris sau vorbit este impregnat de valori simbolice: imagini, idei, emoții, sonorități, grafisme etc., în tot ceea ce exprimă, dar și, într-o oarecare măsură, în ceea ce nu exprimă. Limbajul este și simbolul unei ființe inteligente: individ, cetate, etnie, națiune.

Limbajele, ca formă de manifestare individuală, sunt sisteme de comunicare funcționale, constituite într-un lung și complex proces psihosocial, pentru a servi fixării, exprimării și transferului de informație prin semne. *Limbajele* pot fi împărțite în *sonore* și *vizuale*. *Limbajele vizuale* cuprind comunicarea prin *pictură*, *grafică*, *arta textilă* (aici incluzându-se, ca mijloc de exprimare specific, forma).

În arta figurativă, ca și în cea abstractă, nonfigurativă, limbajul nu are doar funcția de fixare, exprimare, comunicare, cunoaștere și influențare, dar și de transfer a informației. Formele, ca mijloace de expresie, au o încărcătură de informații semantice, estetice și afective.

Pentru a realiza o cunoaștere multiaspectuală, personalitatea creativă creează un produs nou, în care își prezintă viziunea sa despre lume și despre sine. De aici nevoia persoanei creative de a găsi căi noi, într-un limbaj individual.

Or, *expresia artistică*, fiind produsul procesului creator, reflectă, parțial, mai bine zonele inconștientului, decât limbajul logic. Personalitatea creatoare plasticizează atât *expresivitatea*, cât și comunicarea prin aplicarea limbajului plastic. Creatorii știu să perfecționeze imaginea, dinamica și mișcarea artistică, găsind în natură echivalențe artistice. În consecință, limbajul artistic care contribuie la definirea formei este determinat în procesul creator ca *formă – conținut*.

Conform modelului structurii intelectului, propus de J. Guilford, distingem patru *tipuri de informație*, inerente procesului creator în artele plastice: *figurală*, *simbolică*, *semantică* și *comportamentală*, dintre care tipul fundamental îl reprezintă *informația figurală*, care este *concretă*, *senzorial-perceptivă*. Personalitatea creatoare prelucrează mai mult decât un singur fel de informație în scopul realizării lucrărilor sale creatoare. Creatorul în artele plastice concepe inițial tema în formă *semantică*, apoi o transpune în formă *figurală*, specifică artei plastice.

Studiile analizate ne-a condus spre constatarea că activitatea artistică este reflectată prin unele repere, adaptate specificului artei textile:

1. evaluarea maximă a potențelor creatoare, afirmarea structurii (compoziției) plastice, înclinată predominant către unul dintre limbaje: al liniei, al formei structurale și spațiale;
2. aplicarea diferitelor tehnici și procedee tehnologice în artele textile;
3. studiul naturii;
4. studiul de viziune decorativă: una dintre modalitățile de tratare a compoziției creative (începe cu învățarea punctului, liniei decorative, formei decorative);
5. respectarea ritmului de lucru, a condiției studiului de atelier, urmărind calitatea, și nu cantitatea lucrărilor;
6. crearea posibilităților unor intense stimulări sinestezice prin exersări active, de descoperire, favorizând autoformarea, autoinstruirea;
7. exersarea și instrumentarea gândirii creative practice, prin munca eficientă a fiecărui individ.

Astfel, exersate în diverse modalități și procedee de lucru, cu instrumente și materiale variate, elementele de limbaj devin instrumente de afirmare vizuală creativă pentru oricare individualitate. În aceste condiții, dezvoltarea creativității contribuie la asigurarea autonomiei persoanelor creative, autonomia înlesnind și îmbogățind relațiile sociale.

Specificul limbajului plastic este de neconceput fără noțiunea de *formă*. Conform *Dicționarului de artă*, forma este totalitatea mijloacelor de limbaj care alcătuiesc aspectul exterior al unei opere de artă: *culoare, linie, volum* etc. Forma reprezintă rezultatul procesului de creație în toată complexitatea sa, incluzând și ideea care a stat la baza ideii creatoare [56, p. 188].

Astfel, *forma* constituie principalul mijloc de expresie și de comunicare în domeniul picturii, graficii, artei decorative. În acest context, vom acorda mai multă atenție cercetării și studierii limbajului artistic, respectiv limbajului plastic.

Deci, forma reprezintă materia primă, principalul mijloc de expresie și de comunicare, modalitatea specifică de vehiculare a informației semantice, estetice și afective. În procesul conștient al personalității creatoare se operează cu procedee artistice care, la finele procesului creator, contribuie la aplicarea elementelor limbajului plastic, reflectate în lucrări de artă decorativă și, în special, de artă textilă.

Susținem conceptul propus de D. Mureșean că formele plastice, cu raporturile de *simetrie, asimetrie, unitate sau armonie, mișcare* etc., înseamnă un anumit grad de organizare, de expresivitate, unele note caracteristice obiectului creat [96, p. 26].

Forma cuprinde mijloacele de construcție și de expresie plastică, prezentate în cercetarea noastră prin *studiul elementelor limbajului plastic*, descris prin următoarele elemente plastice: *punct, linie*, și forme plastice: *spirală, spirală dreptunghiulară, cerc, dreptunghi, pătrat, romb*.

Primul element de studiu teoretic al limbajului plastic este *punctul*. Punctul (etimologic, cuvântul vine din latinescul *punctum* – punct, loc) este singurul element fără dimensiuni geometrice, infinit de mic. În cadrul psihologiei percepției vizuale, punctul este asociat ideii de *localizare*, de *fixitate*, de *dat bine determinat*, de *etalon de referință* în interiorul unui sistem sau altul.

Punctul este definit și ca rezultată (statică, localizată, fixă) a mișcării a două drepte care se intersectează în spațiu; considerând mișcarea a două drepte sau a două puncte asupra cărora acționează câte o forță sau un grup de forțe, presupunând că în evoluția lor traiectoriile (diferite) se intersectează (într-un punct), acest moment, diferit de mișcare, este asimilat *conceptului de punct* ca o concluzie a mișcării.

Dicționarul de artă definește *punctul* ca figură geometrică rezultată prin intersectarea a două linii sau prin întâlnirea a mai multor planuri. Teoretic, punctul este invizibil, întrucât este lipsit de mărime, și, practic, are dimensiuni neglijabile. Punctul este cel mai simplu element al formei, putând fi el însuși formă sau aparținând conturului ei. Caracterul fundamental al punctului rămâne imobilitatea. Pare închis în sine și încărcat cu o tensiune interioară pe care și-o exercită asupra spațiului din jur (dispariția acesteia anulează punctul, luând naștere linia) [56, p. 74].

În ierarhia conceptelor geometrice, punctul constituie elementul primordial, aflat la baza formării tuturor figurilor, formelor, volumelor, a tuturor acțiunilor geometrice; cu ajutorul punctului pot fi realizate stadiile și procesele geometrice. Putem deduce că punctul este rezultanta acțiunii într-un moment în care aceasta devine inexistentă. „*Punctul este începutul și sfârșitul mișcării* (geometrice). *Punctul este în mod constant și potențial elementul generator al tuturor formelor geometrice, mișcându-se în plan sau în spațiu după o anumită lege, impusă de ansamblul elementelor directoare*” [62, p.67-70].

O valoare aparte o au anumite puncte (din ansamblul unei structuri punctuale), ce devin, din raționamente plastice și geometrice, *puncte de referință*, *puncte de interes plastic* sau *puncte identificabile cu centrul compozițional*.

După alt izvor, *Dicționarul de simboluri*, aflăm valoarea simbolică a punctului. Astfel, punctul simbolizează starea limită de abstractizare a volumului, centrul. Punctul este lipsit de dimensiune și nu este supus condițiilor spațiale. Punctul a cuprins în sine cercul [45, p.133].

Kandinsky distinge douăsprezece exemple ale formei punctuale, preluând diferitele reprezentări grafice convenționale și consacrate (punctul sub formă de cerc, pătrat, triunghi, ca intersecție a mai multor segmente) sau soluții personale apărute în imagini plastice și manuscrise.

Următorul element al limbajului plastic în cadrul studiului teoretic este *pata*. Pata plastică poate varia de la forme libere, diverse, intuitive la altele geometrizate – cu dimensiunile proporționate de cerc, de triunghi, de dreptunghi și alte forme plastice [Apud 62, p. 67-69].

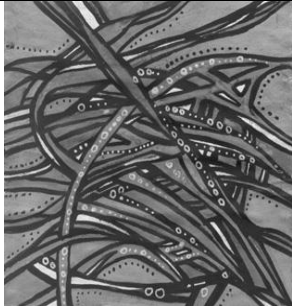

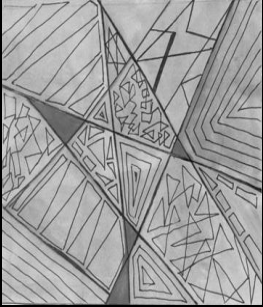

Un alt element al limbajului plastic este *linia*. Caracterizarea plastică a liniei este reprezentată prin calitatea ei de a fi frântă sau curbă, plană sau spațială; linia reprezintă un șir de elemente de expresivitate plastică, stând la baza unei gramatici fundamentale a imaginii plastice.

Conform *Dicționarului de artă*, *linia* este trăsătura lăsată pe un suport, de creion, peniță, pensulă etc., care servește la delimitarea corpurilor și suprafețelor. Linia poate avea conotații multiple, în funcție de traiectorie, lungime, grosime, poziție, grupare, succesiune, amplasare în câmpul imaginii artistice. Fiind compusă dintr-un șir neîntrerupt de puncte în succesiune, linia poate sugera direcția, mișcarea, stabilitatea etc. [36, p. 255].

O *linie* orizontală este calmă și statică, una verticală pare fermă, una oblică pare întotdeauna dinamică și sugerează deplasarea (este ascendentă, dacă se deplasează de la stânga-jos spre dreapta-sus, ori descendentă, dacă este dispusă invers). O *linie* frântă pare neliniștită și ruptă, o linie curbă care se dezvoltă larg poate sugera plenitudinea, iar o *linie* care curge dezordonat creează impresia de agitație. Asocierea mai multor feluri de *linii* amplifică rezultatele expresive datorită contrastului lor implicit. Succesiuni de *linii* egale sau inegale, dispuse la intervale regulate sau nu, pot crea sugestii ritmice active sau monotone, de spațialitate sau de relief, ornament etc.

Linia are un rol important în limbajul plastic. Cu ajutorul liniei noi elaborăm compoziții figurative și nonfigurative, linia fiind baza compoziției decorative abstracte pentru realizarea lucrărilor de curs. Linia ca element constructiv ca figurare poate fi curbă sau frântă, astfel influențând caracterul compoziției: fluent și plastic, sau geometrizat și sobru.

Figura 14. Linie

		
a) linie curbă		
		
b) aplicarea liniei curbe ca element structural dominant al limbajului plastic		
		
c) linie frântă		
		
d) aplicarea liniei frânte ca element structural dominant în elaborarea compozițiilor creative		

Liniile selectate și prelucrate de personalitatea creatoare sunt purtătoare ale unei anumite semnificații, prezentate într-un mod individual.

Din perspectiva limbajului plastic, linia evidențiază structura formei, deoarece conturul pe care îl trasează face parte din forma lucrării, din compoziția sa. Liniile, de toate tipurile, sunt deținătoare ale unei semnificații semantice incipiente, și nu ale unui înțeles definitiv și unitar.

Pentru a caracteriza linia după specificul plastic, sunt determinate mai multe tipuri de linii:

- *linia dreaptă* (etimologic vine de la latinescul *directus*, drept, în linie dreaptă) este traiectoria unui punct mobil între două poziții, pe drumul cel mai scurt;

- *linia orizontală* este calmă și statică, una verticală pare fermă, una oblică pare întotdeauna dinamică și sugerează deplasarea (este ascendentă, dacă se deplasează de la stânga-jos spre dreapta-sus, ori descendentă, dacă este dispusă invers).
- *linia frântă* pare neliniștită și ruptă, o linie curbă care se dezvoltă larg poate sugera plenitudinea, iar o linie care curge dezordonat creează impresia de agitație [62, p. 255].

Linia are funcție constructivă și expresivă. După caracterul variat al liniilor aplicate putem intui trăsăturile, temperamentul și sensibilitatea autorului în elaborarea produsului creator.

Pozițiilor *orizontal*, *vertical*, în cazul liniilor drepte, le pot fi asociate reprezentări de natură plastică. *Orizontala* este legată de semnificația repaosului, a calmului (Luc Joly); *orizontala dreaptă* este definită de Kandinsky ca „cea mai concisă formă a potențialității pentru o mișcare rece și neîntreruptă. *Verticala* este asociată ideii de ascensiune, de elevație, aspirație spre superior, concisă formă a potențialității pentru mișcarea caldă și neîntreruptă. *Oblica* (dreapta diagonală) este cea mai concisă formă a potențialității pentru mișcarea cald-rece neîntreruptă”.

Spre deosebire de linia dreaptă, linia *curbă* aparține regnului viu. Toate formele și structurile predestinate creșterii și mișcării sunt marcate intim de linia curbă. Comparată cu linia dreaptă (rezultantă a mișcării generate de o forță constantă asupra unui punct), linia curbă (rezultantă a unor forțe simultane cu intensități diferite ce acționează asupra unui punct) devine plastică. În reflectarea expresivității plastice, linia curbă reprezintă caracterul feminin, o mare abilitate, posibilitatea evitării situațiilor-limită, persistența în timp și spațiu.

Linia curbă, după procesul creativ de transformare, devine formă elaborată: *elipsa*, *spiralele*, *curba*. Grafica liniei curbe este mult mai apropiată gestului de trasare al mâinii și reflectă starea psihologică a personalității creatoare în artele plastice.

Particularitățile structurii unei linii sunt prezentate de Zamfir Dumitrescu astfel:

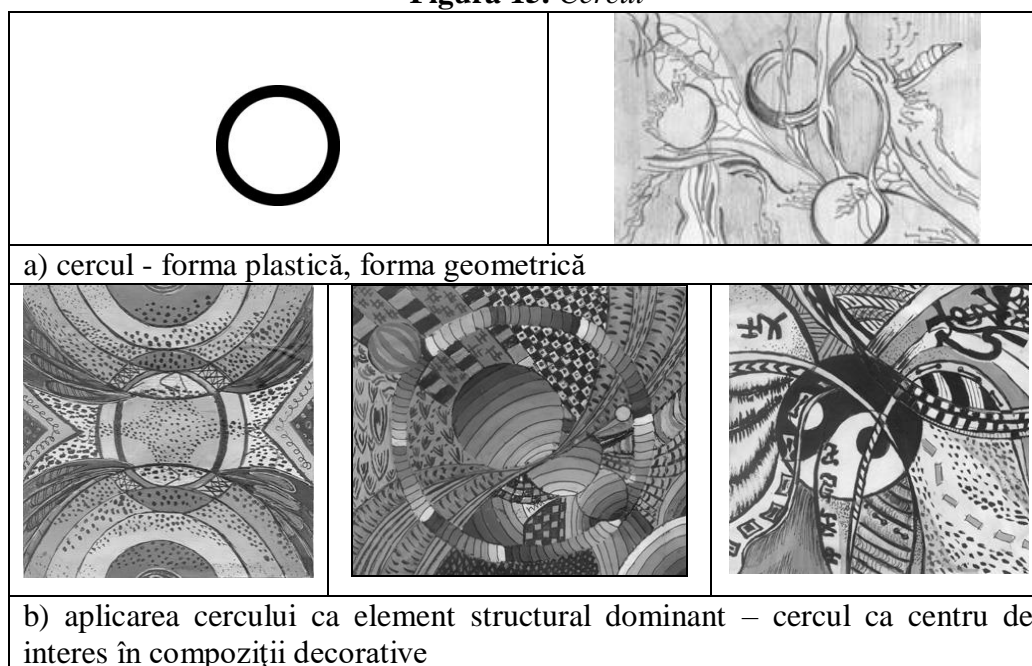
1. *forma liniară* – aparența generală a unei linii, definită ca fiind dreaptă, curbă, frântă, trasată cu instrumentele de desen sau trasată cu mâna liberă scoate în evidență o categorie specifică de expresivitate plastică aparținând așa-numitei *linii geometrice*;
2. *corpul liniei* – calitatea grafică a unei linii, care conține, alături de lungimea acesteia, considerată ca fiind unică dimensiune măsurabilă, și grosimea corpului liniei, care poate fi *constant și regulat* în cazul *liniei geometrice* sau, *modulat și valorat* în cazul liniei trasate cu mâna liberă (*linia artistică*) [Apud 62, p. 74-85].

Reieșind din cele expuse, putem considera că prin aplicarea unei metode de transformare și elaborare asupra unei linii, se pot crea forme plastice frontale și forme volumetrice, dezvoltând creativitatea artistică la studenți.

Astfel, structura punctuală a formelor plastice și geometrice *punct – linie – suprafață – volum* reprezintă o relație care duce la ideea că linia, suprafața și volumul conțin o structură punctuală proprie. Transformarea punctului prin linie în volum presupune un proces creator, care va determina concepția elaborării metodelor specifice în procesul dezvoltării creativității artistice. Liniile grafice și plastice sunt aplicate în procesul elaborării compozițiilor creative după legitățile de organizare a compozițiilor creative: ritmice, dinamice, proporționale [62, p. 87].

Cercul ca formă și simbol prezintă o semnificație individuală în realizarea compozițională. Mișcarea circulară este perfectă, imuabilă, fără început și fără sfârșit, fără variații; cercul poate simboliza timpul. Cercul este simbol fundamental în artele plastice. Cercul este întâi de toate un punct extins ce ține de perfecțiune. De aceea punctul și cercul au valențe simbolice comune: perfecțiune, omogenitate, absența diferenței sau a divizării. Cercul poate simboliza, dacă nu perfecțiunile tainice ale punctului primordial, cel puțin efectele create cu ajutorul lui. Cercul simbolizează și cerul, cu mișcarea lui circulară nealterabilă. La un alt nivel de interpretare, cercul însuși devine simbol, simbol al lumii spirituale și invizibile. Concomitent el simbolizează activitatea cerului, inserția sa dinamică în cosmos, cauzalitatea sa, caracterul său [56, p. 294].

Figura 15. Cercul

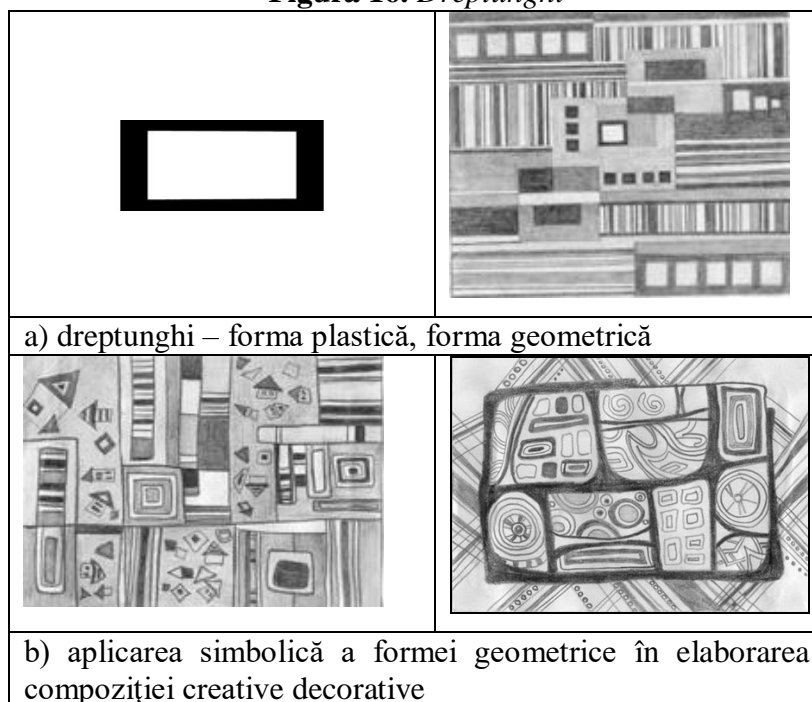

Virgil Vasilescu, critic de artă din România, consemnează, că *cercul* este simbol al regenerării, mișcarea veșnică pe o traiectorie care nu are nici început, nici sfârșit. Cercul este „oul”, simbolul universal al perpetuării, permanent asociat ideii de cosmogonie. *Cercul* este cunoscut în arta ornamentală națională ca expresie a mișcării. *Cercul* ocupă un loc important în

ornament, fiind pretutindeni expresia cronografică a sensului mișcării. Forța, mișcarea erau văzute ca un act de prezență al puterilor Cosmosului între oameni, fie ea materializată în învârtirea roții olarului, sau în mobilitatea corpului uman [140].

Un rol deosebit de important în studierea formelor plastice îl joacă *dreptunghiul*, numit și pătrat lung. El se situează aproximativ în același loc în simbolica formelor pe care îl ocupă labirinturile în biserici. Poate avea trei proporții (3x4; 1x1,6; 1x2). Cea de-a doua, care este cea a numărului de aur, este în general legată de toate virtuțile atribuite secțiunii de aur, iar astfel de dreptunghiuri, numite și pătrate-soare, ar sluji evocărilor. Dreptunghiul simbolizează perfecțiunea relațiilor stabilite între pământ și cer, precum și dorința membrilor societății de a participa la această perfecțiune. Dreptunghiul poate fi baza sau fundalul compoziției decorative, fiind deseori plasat ca o formă frântă a limbajului plastic în compoziția geometrizarată [56, p. 469].

Figura 16. Dreptunghi

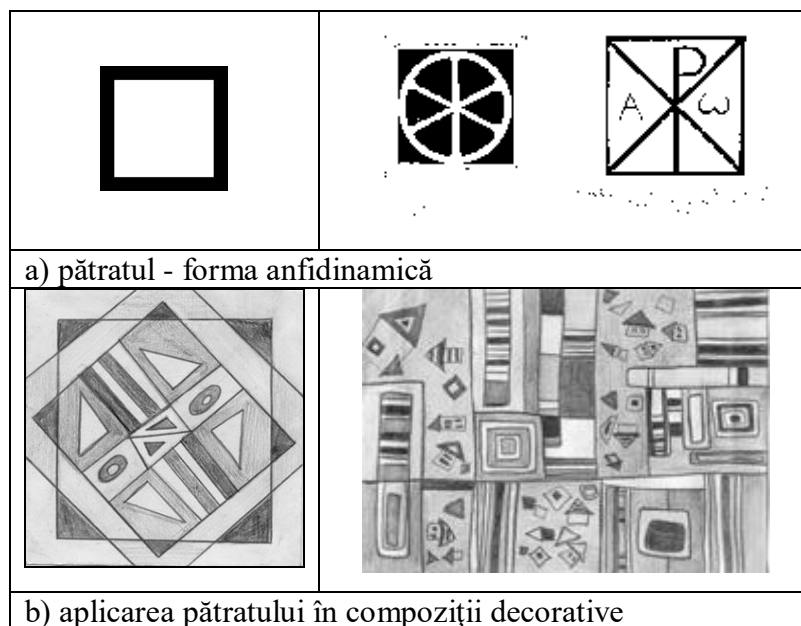

Pătratul este una dintre figurile geometrice cel mai frecvent și mai universal folosite în limbajul simbolurilor. Este unul dintre cele patru forme fundamentale, împreună cu cercul și crucea. Este simbolul pământului, prin opoziție cu cerul, dar și la alt nivel, simbolul Universului creat, pământ și cer, prin opoziție cu necreatul și cu creatorul; este antiteza transcendentului.

Pătratul este o figură anfidinamică, ancorată pe patru laturi. Simbolizează oprirea sau clipa smulsă. În timp ce mișcarea ușoară este circulară, rotunjită, oprirea, stabilitatea se asociază cu figurile colțuroase, cu liniile contrastante și sacadate. Multe spații sacre au o formă dreptunghiulară: altare, temple, orașe, tabere militare. Adesea, acest pătrat se înscrie într-un cerc,

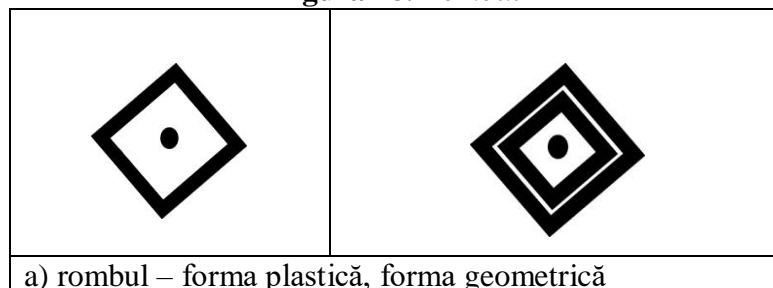
în vârful unui deal rotund, ca o tabără sau un templu, sau în depresiunea unui cerc de coline, ca Roma. „Cubul, cu pătratele, echelele și punctele sale dă o idee despre lume materială și creată, limitată și înscriind-se în timp și în spațiu. Suprapunerea celor două volume arată relațiile dintre cer și pământ, transcendent și imanent, relații care sfârșesc prin a se uni în om. Se poate vedea aici, în general, imaginea dinamică a unei dialectici dintre cerescul transcendent, către care omul aspiră în chip firesc, și pământescul în care se situează actualmente” [45 p.49].

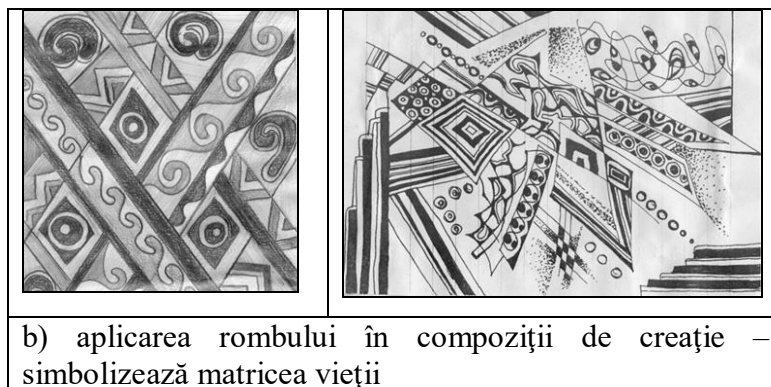
Figura 17. Pătratul

Rombul este matricea vieții și exprimă o filozofie dualistă. Prin extensie, rombul simbolizează și poarta lumilor subterane, trecerea inițiativă spre pânțele lumii, intrarea în reședința forțelor htoniene. Reprezentându-l pe veșminte, femeile subliniază funcția de simbol al feminității. Rombul este un simbol feminin. Uneori, pe imaginile amerindienilor, niște romburi împodobesc șerpii. Li se atribuie un sens erotic, exprimă o filozofie dualistă.

Figura 18. Rombul

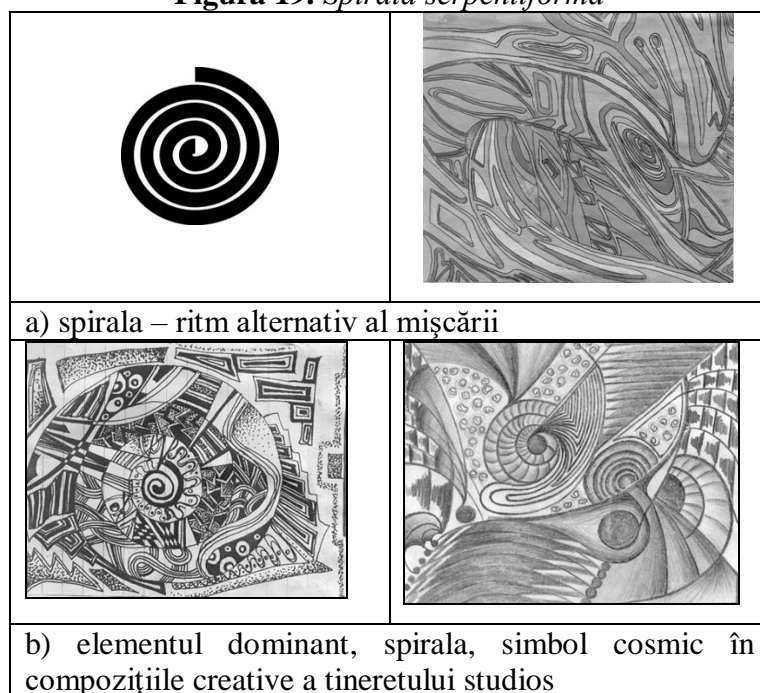

În China, una din cele opt embleme principale, romb, este simbolul victoriei. „Într-o formă foarte alungită, asemeni cu două triunghiuri, romb ar însemna contactele și schimburile dintre cer și pământ, între lumea superioară și cea inferioară, uneori și unirea celor două horizontale, perpendicular așezate pe unghiurile obtuze” [45]. Rombul este motiv preluat și de arta populară textilă în Moldova, frecvent folosit în broderie, tapiserie, imprimeu.

Spirala, a cărei alcătuire naturală este frecventă în regnul vegetal (vița-de-vie, zorelele) și în cel animal (melcii, scoicile etc.), evocă evoluția unei forțe, a unei stări. Această figură apare încărcată de semnificații simbolice. Este un motiv deschis și optimist. Spirala exprimă apariția mișcării circulare ce țâșnește din punctul de obârșie; ea întreține această mișcare și o prelungește la infinit: reprezintă tipul de linii nesfârșite care leagă fără încetare cele două extremități ale devenirii. Spirala simbolizează emanație, extensie, dezvoltare, continuitate ciclică aflată în progresie, în rotație creațională [45, p. 250-252].

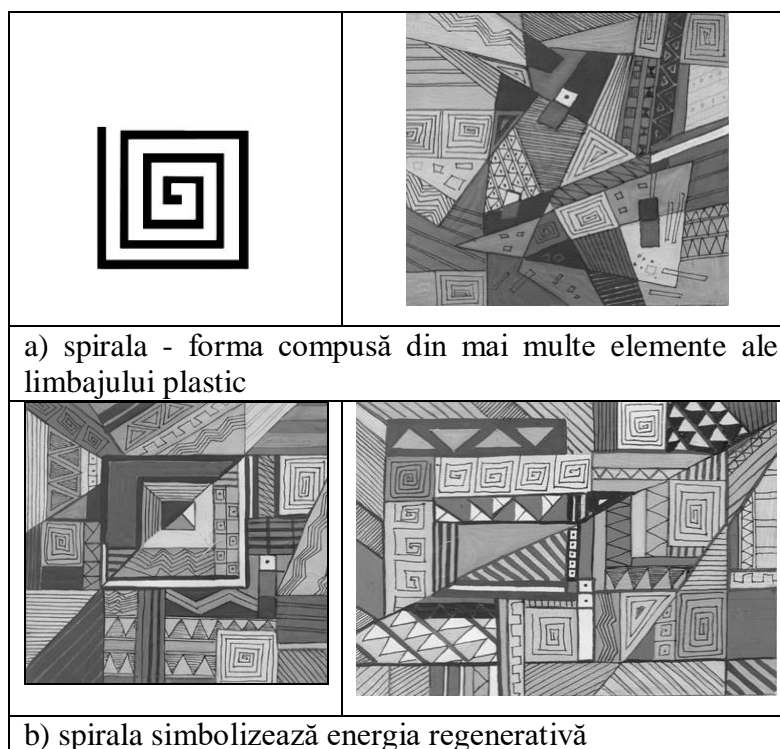
Figura 19. Spirala serpentiformă

Există două tipuri de spirale: *spirala serpentiniformă* și *spirala cu volute unghiulare*. Spirala cu volute unghiulare este un model impus de tehnica redării simbolului. Această variantă realizată cu volute în patru unghiuri de 90 grade nu este un simplu motiv ornamental. Spirala cu volute unghiulare este o formă compusă din mai multe elemente ale limbajului plastic: punctul, linia, care stau la baza mijloacelor plastice [45, p. 72, 132].

Spirala este legată de simbolismul cosmic al lunii, de simbolismul erotic, de simbolismul acvatic al cochiliei și de cel al fertilității (voluta dublă, coarne etc.). Ea reprezintă în fond ritmurile repetate ale vieții, caracterul ciclic al evoluției, permanența ființei confruntată cu vremelnicia mișcării. Spirala helicoidală; simbolismul acesteia este însă prea puțin diferit de al spiralei plane. Aceasta se înrudește mai degrabă cu labirintul, reprezentând o evoluție ce pleacă din centru, sau o involuție, prin întoarcere la centru. *Spirala* dublă simbolizează simultan cele două sensuri ale acestei mișcări, nașterea și moartea. Ea indică acțiunea în sens invers a aceleiași forțe în jurul polilor, în cele două Jumătăți ale Oului lumii. Spirala dublă este traseul liniei mediane, cea care desparte jumătatea albă de cea neagră a figurii. Astfel este exprimat cu sporită precizie ritmul alternativ al mișcării [45].

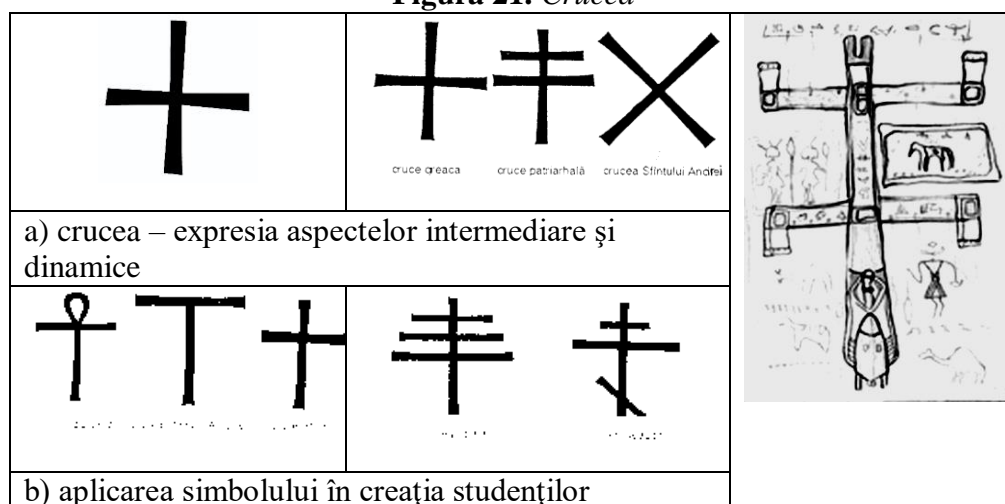
Figura 20. *Spirala cu volute unghiulare*

Crucea (Figura 21) este al treilea din cele patru simboluri fundamentale, alături de *centru*, *cerc* și *pătrat*. Ea stabilește o relație între celelalte trei: intersecția celor două trepte ale sale coincide cu centrul, pe care ea îl deschide astfel spre exterior; pe de altă parte, crucea se înscrie în *cerc*, împărțindu-l în patru; în sfârșit, din ea se obțin pătratul și triunghiul, dacă se

unesc vârfurile prin patru drepte. Cea mai complexă simbolistică derivă din aceste simple observații; ele au dat naștere unui *limbaj* universal și de o neîntrecută bogăție. Ca și *pătratul*, *crucea* simbolizează pământul, fiind însă expresia aspectelor intermediare, dinamice și subtile ale acestuia. *Crucea* este cel mai totalizant dintre simboluri. Că ar putea fi mai bine condensate semnificațiile multiple și ordonate ale crucii; o sinteză se verifica în toate ariile culturale și se dezvolta, în fiecare din ele, în numeroase variațiuni și semnificații. *Crucea* verticală și centrală mai este și Axa lumii, lucru precizat și de globul care poartă la un pol o *cruce*, simbol imperial pe care alchimiștii îl identificau cu creuzetul regenerativ. În anumite codexuri, pomul vieții este reprezentat printr-o *cruce*, pe brațele orizontale [45].

Figura 21. Crucea

Crucea mai apare în literatură ca semn grafic rezultat din întretăierea în unghi de 90° a două bare, folosit ca element decorativ. Din cele mai vechi tipuri întâlnim *crucea* egipteană cu axă, care apare și în arta asiriană. În creștinism, *crucea* are sens simbolic, amintind de răstignirea lui ISUS Hristos. În funcție de raportul dintre forma și dimensiunile brațelor, *crucea* poartă denumiri diferite: - *Sfântului Antonie* sau - *tău* (în forma literei T) este una din cele mai vechi forme de *cruce* reprezentată în scena crucificării, înlocuită în timp de *latină*, la care partea inferioară a brațului vertical este mai lungă decât celelalte trei; *de greacă*, o varietate des întâlnită în lumea bizantină, este o *cruce* cu brațe egale. Anumite variante de formă apar datorită unor semnificații liturgice și religioase speciale; *Sfântului Andrei* este un tip particular, la care cele două bare se întretaie în forma literei X. Sensul simbolic al semnelui abstract al crucii este diferit în funcție de epocă și de mediul spiritual căruia îi aparțin reprezentările. Există și o serie de reprezentări alegorice ale crucii, dintre care cea mai răspândită este *crucea* ca *Semn al vieții*, sau ca *Pom al vieții* în care, de regulă, este reprezentat, fie un trunchi — pe care apare Hristos

răstignit — cu ramuri figurate ca niște volute pe care sânt reprezentate personaje sau diverse reprezentări simbolice.

Dezvoltarea creativității tineretului studios este un obiectiv prioritar pentru învățământul artistic. Creația se caracterizează prin folosirea formelor sau obiectelor organizate cu ajutorul mijloacelor plastice. În artele plastice, aplicarea simbolicii formelor reprezintă un mod esențial al creației, arta fiind concepută de-a lungul vremurilor de dezvoltare estetică ca un proces de compoziție. Studiarea simbolicii formelor plastice este o etapă inițială pentru aplicarea lor conștientă în compozițiile decorative abstracte în cadrul cursului de artă textilă pentru studenții facultăților de *Arte plastice și Design*.

Deci, în artele plastice, organizarea formelor în compoziții creative reprezintă un mod esențial al creației, arta fiind concepută ca un proces de elaborare a compozițiilor creative.

După cercetările petrecute menționăm că:

- dezvoltarea creativității artistice prin studierea elementelor limbajului plastic constituie o formă de organizare a procesului creator;
- procedeul prin care este stimulat tineretul studios - aplicarea elementelor limbajului plastic în procesul creator - optimizează și ridică nivelul estetic al lucrărilor creative în cadrul cursului de artă textilă. Este o etapă necesară, premergătoare intercomunicării prin elementele limbajului plastic;
- optimizarea creativității menține un tonus ridicat pe timpul desfășurării procesului creator de *studiere și de elaborare a compozițiilor creative cu aplicarea conștientă a limbajului plastic* în lucrările de creație în domeniul artei textile;
- elementele de gen plastic sunt următoarele: *exprimarea expresivă; legitățile compoziționale; organizarea expresivă a elementelor de limbaj plastic*; cunoștințele artistice se constituie în *semne plastice* necesare reprezentărilor;
- din perspectiva limbajului plastic, sensul lucrării este dat de *reușita semantico - sintactică* care cuprinde o cale individuală în care fiecare activitate creativă realizează *forma - conținutul*, modul în care sunt *suprapuse, juxtapuse, orânduite, elementele limbajului plastic*;
- selectarea și prelucrarea unor elemente din realitate sunt operații (transformare, stilizare, simplificare) prin alegeri și prelucrări se ilustrează un mod spiritual de redare a realității;
- studiul elementelor limbajului plastic este o etapă necesară, premergătoare intercomunicării prin limbaj artistic;
- exersate în diverse modalități și procedee de lucru, cu instrumente și materiale variate, elementele de limbaj devin instrumente de afirmare creativă pentru personalitatea creatoare.

În acest context dezvoltarea creativității contribuie la asigurarea autonomiei persoanelor creatoare.

Preocuparea de a găsi un echivalent artistic vieții prin viziunea creatoare a personalității studentului, ca urmare a experienței sale de viață și a existenței structurilor mentale colective, reprezintă punctul de bază, iar ceea ce reprezintă produsul creator sunt procesele creatoare: selectarea și prelucrarea elementelor din natură, ambele contribuind la *inventarea limbajului plastic*. Studierea și aplicarea elementelor limbajului plastic contribuie la educarea și informarea, în același timp alegerea și prefacerea realității în contextul unei gândiri metodice creatoare - alături de legitățile compoziționale, de proporții, ritm, mișcare, formele plastice.

Or, obiectivele cadru și cele de referință ale cursului *Artă Textilă* semnaleză importanța inițierii studentului în teoria elementelor limbajului plastic. Este esențială descoperirea posibilităților noi de studiere și aplicare a formelor în sensul declanșării creativității studenților. În acest scop, în cadrul cursului de artă textilă, vom examina necesitatea studierii elementelor *limbajului plastic*, sinteza *formelor* creative și determinarea esențială a *conținuturilor*.

Studiul structurilor geometrice poate fi axat pe analiza diferitelor modalități în care datele constitutive se assemblează, se articulează în arhitectura ascunsă (în interiorul formei) determinând arhitectura vizibilă direct și indirect (în cazul structurilor artificiale).

Wucius Wong distinge ca elemente formative ale studiului structurilor geometrico-plastice patru categorii: *grupul elementelor conceptuale*; *grupul elementelor vizuale*; *grupul elementelor relaționale*; *grupul elementelor practice*.

Corelația dintre aceste elemente este stinsă, ele putând fi cu greu (și în mod artificial) desprinse de procesul de structurare în care sunt cuprinse.

Elementele conceptuale sunt cele *sesizate* fără a exista în mod concret, *sugestia* elementelor fiind cea primordială și nu prezența lor fizic-grafică. Senzația de punct, de linie, de figură geometrică plană, de volum sau de corp solid este cea care interesează în acest caz dacă respectiva *image mentală, ideatică*, se transformă prin materializare în imagine vizuală, ea nu mai are un caracter conceptual, încercând o exemplificare, am putea spune că în cazul „lecției Cezanne” se pornește de la *elementele vizuale* (imaginea reală a obiectelor), se ajunge în faza *elementelor conceptuale*, pentru a se atinge din nou momentul *elementelor vizuale* (imaginea reprezentată) superior, ca desfășurare evolutivă, celui inițial, succesiunea acestor trei etape făcându-se în spirală.

Elementele vizuale sunt cele provenite, în general, din categoria precedentă (conceptuală) și devenite perceptibile (vizual) prin desenarea lor sau prin simpla existență a acestora în lumea

real-obiectivă (înaintea și în urma procesului de creație). Vizibilitatea este datorată formei, dimensiunilor, culorilor, texturii.

Elementele raționale sunt considerate cele referitoare la datele de amplasare și interpătrundere a formelor figurilor și volumelor geometrice: a) direcția, b) poziția, c) spațiul și d) gravitația.

Studiul structurilor geometrico-plastice poate viza anumite fenomene specifice, analizate cu aparataj operațional geometric și explicate prin concepte și noțiuni de asemenea geometrice. Astfel:

- *Repetiția* (manifestată în repetiție *de formă, de dimensiune, de culoare, de textură, de direcție, de poziție, de spațiu, de gravitație*);

- *Analogia* (starea identității de forme și figuri, care nu se află supusă repetiției);

- *Gradația* (manifestată în spațiul plan prin *gradația circulară-radiară* și *gradația progresivă*, și în spațiul tridimensional prin gradație de rotație și gradație progresivă);

- *Radiația* (repetiția unei forme întregi sau a unor subdiviziuni structurale ce se rotesc în jurul unui centru inițial dat. Radiația analizează cazurile *structurilor centrifugale, ale structurilor concentrice, ale structurilor centripete*).

- *Relațiile geometrice* (relații între elemente aparținând aceluiași spațiu, și relații între elemente aparținând unor spații diferite). Relațiile geometrice pot cuprinde aspecte ale *similitudinilor geometrice, măsurilor geometrice, ritmurilor*.

- *Acțiunea geometrică* (ce stă la baza proceselor de formare și de transformare a figurilor și formelor geometrice, implicând noțiunile de forță, mișcare și timp). Acțiunea geometrică cuprinde *mișcare geometrică, generare geometrică, modulări geometrice, creșteri geometrice, transformări și evoluții geometrice*.

Structura (naturală sau artificială) este determinată caracterologic de modul în care este generată. Procesul de structurare poate fi definit ca o acțiune de construire intuitivă sau logică. Studiul mecanismelor naturale a făcut posibilă constatarea existenței unui mod unic [62, p.52-54].

2.3. Motive ornamentale populare aplicate în compoziții creative

Limbajul plastic, pe lângă particularitățile sale de elaborare, presupune aplicarea unui sistem codificat de semne. Prin semnele plastice sunt reflectate codurile culturale specifice genurilor de artă.

Definiția noțiunii de *semne plastice* se referă la prezența și semnificațiile specifice elementelor plastice care intră în procesul elaborării compoziției creative: de la linii și puncte

până la siluete și volume. Semnele plastice sunt prezentate în compoziții figurative și nonfigurative, iar receptarea lor depinde de cantitatea de informație conținută [56, p. 122].

Astfel, în epoca noastră au căpătat o largă generalizare limbajele artificiale care sunt sisteme de *semne* ce îndeplinesc o funcție combinată de cunoaștere și comunicare. Dificultatea de pătrundere sensibilă și de decodificare rațională a limbajului artistic crește în raport direct proporțional cu evoluția artei, de la prezentarea clasic-realistă, la cea abstractă, modernă, a imaginii plastice, de la figurativ la nonfigurativ, de la o cantitate mai mică la una mai mare de *semne* și, implicit, de la informația semantică la cea estetică [63].

Prin urmare, *semnificația semnelor* limbajului plastic pune în fața personalității creatoare anumite probleme, printre care:

1. cunoașterea codurilor și subcodurilor specifice diferitor genuri de artă, a diferitor convenții adoptate, a diferențelor dintre stilurile de creație;
2. înțelegerea raportului de unitate între semantic și sintactic, cu modul particular de existență, informare;
3. recunoașterea superiorității sintacticului față de semantic în toate planurile de bază ale reprezentărilor artistice: în planul alcătuirii înțelesului, al expresivității, originalității etc.;
4. admiterea subtilității de ordin cognitiv ce ne arată că lumea, lucrurile se desfășoară în fața noastră în mod dialectic și semantico-sintactic.

Semanticul este în unitate cu *sintacticul* în sensul încadrării componentelor înfățișate plastic, care reprezintă sfera semantică, în figuri geometrice, în canoane, proporții – cele din urmă constituind structura sintactică. Punctele se contopesc în linii, forme. Liniile se integrează culorilor, și volumelor, simetriei sau asimetriei etc. Toate împreună se încorporează – și semnele plastice sunt foarte multe – pe diferite paliere, unei viziuni creatoare cu constituenta ei sintactică.

O altă cale, în creația plastică, menită să dezvolte creativitatea la studenți și prin care se ilustrează *semanticul* și *sintacticul*, este dată de aplicarea *elementelor plastice de limbaj*, după anumite principii compoziționale, după anumite reguli, între care mai cunoscute sunt: simetria, asimetria, alternanța, respectarea unor proporții [96, p. 41-44].

În comparație cu „semnele științei” denotative, cu înțelesul lor universal pentru toți cei care cunosc codul, semantica artei se caracterizează prin *conotație* [Ibidem, p.38].

Semnele artei plastice se caracterizează prin conotație (spre deosebire de semnele științei cu înțelesul lor denotativ, cu semnificația lor universală pentru toți cei care cunosc codul), diversitatea și dificultatea cunoașterii subcodurilor artei. Caracterul *conotativ* al semnelor artei plastice se manifestă cu diferențe din perspectivele semantică și sintactică. Semanticul artei plastice cuprinde elemente simple, cu înțelesul lor singular, incipient și neunitar, cu o

semnificații în care sunt prezente anumite grade de cunoaștere a elementelor necunoscute, cu note de asemănare și parțială echivalență față de natură (ex. *linii, culori, forme, mișcări-ritmuri, volume de diferite mărimi* etc.). Sintacticul se caracterizează printr-o înmănunchere, juxtapunere a mai multor constituente simple, ca cele enumerate mai sus și, ca urmare, prin perceperea întregului în care sunt încorporate notele semantice.

Arta se exprimă prin limbaj metaforic (*conotativ*) și, din acest motiv, reușește să surprindă doar o parte din esența realității, cealaltă fiind „poezie”.

Abstractizarea formei geometrice plastice devenite semn, semnificant în sistemul subiectiv de reflectare creativă a personalității creatoare, devine simbol. Ca orice simbol, *simbolul geometric* are un caracter convențional. Această convenționalitate poate fi determinată fie la nivelul unei culturi, al unui curent sau mișcări artistice, fie la scara creației unui artist. Datorită complexității expresive a semnificațiilor geometrice, *simbolul geometric* se transformă în *limbaj geometric* ce se suprapune și este în corelație cu *limbajul plastic*.

Orice proces de creație presupune plasarea *simbolurilor* în limbajul plastic într-un context semnificativ. *Simbolurile* se află în centrul atenției, ele fiind însăși esența vieții imaginative, deoarece ele dezvăluie secretele inconștientului, pun în mișcare resorturile cele mai ascunse ale unor acțiuni și oferă noi perspective asupra necunoscutului și infinitului. Studiarea simbolului este foarte importantă pentru realizarea cu succes a oricărei creații artistice în domeniul artei textile.

Conform sensului specificat, *simbolul* reprezintă un *semn, obiect, fenomen care este investit cu o capacitate specială de a transmite idei, concepte, chiar aluzii ideologice, mult mai complexe decât simpla lor reprezentare, în conformitate cu un cod general acceptat*. În artele plastice, *simbolul* este un semn vizual cu caracter aluziv, referitor la o altă realitate de ordin material sau spiritual, decât cea pe care imaginea o înfățișează. Simbolul poate fi sesizat și intuitiv, în unele cazuri, atunci când semnul și ceea ce el semnifică au ambele un caracter concret. Există însă și simboluri repertoriale de experiențe vizuale străvechi, cum ar fi simbolul culorilor, simbolurile numerice [56, p.128].

Consistența emoțională a unei forme geometrice este, poate, justificată de matricea imaginativă a autorului, figurile și volumele geometrice neexistând în realitate în mod concret, ele fiind un produs al fanteziei și inteligenței umane.

În acest context, Zamfir Dumitrescu propune trei categorii de interpretare simbolică a figurilor și formelor geometrice:

- *categoria simbolurilor geometrice cu valoare asociativă*; în această categorie sunt incluse figurile geometrice adoptate ca simbol pentru o idee, o noțiune istorică, socială,

religioasă, printr-o asociere, îndepărtată de motivația structural-geometrică a semnelor devenit simbol;

- *categoria simbolurilor cu valoare pur convențională* în cadrul unor sisteme recunoscute și statuate ca atare, cum ar fi cele matematice, logice, fizice, chimice etc.;
- *categoria simbolurilor în care primează valoarea structural-geometrică a acestora, cu implicațiile respective pe planul percepției vizuale și al efectelor psihologice în reprezentarea formei geometrice* [62, p. 34].

Din această clasificare observăm că cea de-a treia categorie de simboluri geometrice este în corelație cu elementele limbajului plastic. Formele geometrice se suprapun cu elementele limbajului plastic (pătrat, dreptunghi, spirală etc.).

Codurile convențional-geometrice stipulează în planul psihologiei percepției, următoarele corespondențe ideatice: *punctul* – ideea de *localizare, marcare (punctare)*; *triunghiul* – ideea de *dinamism* (un dinamism rezultat din *forța* sugerată vertical de vârful ascuțit al unghiurilor, consacrată uneori de amploarea și proporția figurii închise); *pătratul* – ideea de stabilitate datorită ordinii din interiorul ariei sale determinate de cele patru unghiuri drepte și de egalitatea laturilor [45, p. 382].

Simbolurile geometrice se aplică și la elaborarea compozițiilor plastice în arta textilă, care fac uz de imaginea vizuală a simbolului geometric. Semnul geometric apare frecvent în limbaje simple, necodificate, sau cu un cifru ușor abordabil, fără o pregătire de specialitate anterioară. Analizând principiile aplicării simbolurilor și formelor geometrice în elaborarea compozițiilor decorative, este evident procesul transformării simbolului geometric în simbol plastic, având ca finalitate sinteza (geometrico-plastică) a semnelor devenite, prin creație, simboluri.

Simbolul geometric, cuprins în cea de a treia categorie, se apropie până la suprapunere totală de *simbolul plastic*. Cele câteva forme geometrico-plastice (*punctul, triunghiul, pătratul, unghiurile drept, ascuțit, obtuz*), sunt formele geometrice plastice primordiale analizate în cadrul cercetării de față, derivate din condiția liniei drepte.

Alături de *linia dreaptă*, studiul liniei *curbe*, cu multiplele ei ipostaze – deschise (*spiralele, parabola, hiperbola* etc.) și închise (figurile plane ale *cercului, elipsei, ovalului* etc.) – ne oferă stadii structural-geometrice cu un conținut plastic expresiv specific [45, p. 44].

Așadar, simbolul geometric și cel plastic contribuie elocvent la dezvoltarea creativității la studenți, perpetuând, în opinia cercetătorului V. Vasilescu „*trunchiul genetic al oamenilor uniți prin credințe comune și prin perenitatea semnelor care au legat punți peste timp*” [140, p. 72].

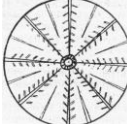
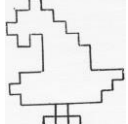
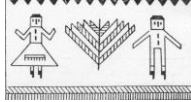
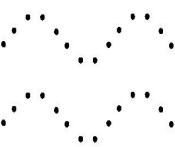

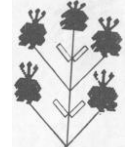

De menționat că studiul artei decorative, în general, și studierea *ornamenticii tradiționale populare*, în special, reprezintă un compartiment esențial în cadrul cursului de artă textilă. Transformarea elementelor limbajului plastic în *motive decorative ornamentale* prin *metode de geometrizare și abstractizare* și aplicarea lor în compozițiile creative de artă textilă sunt obiective care stau la baza stimulării creativității artistice la studenții facultăților de arte plastice.

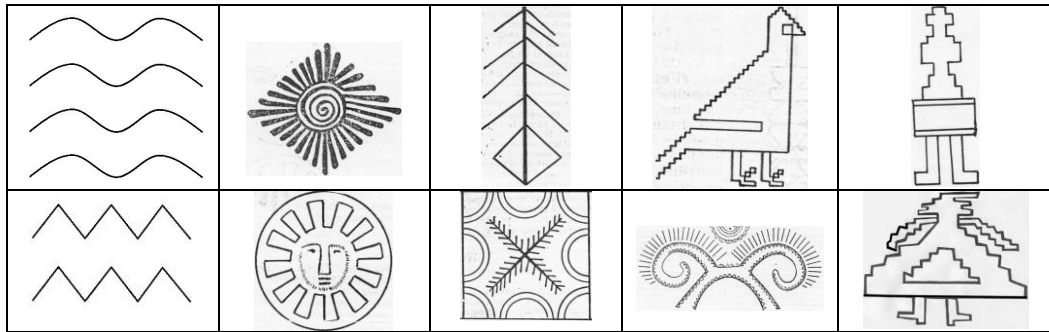
Arta populară dezvoltă aspirațiile, experiențele, gustul, concepțiile despre frumos ale studenților în măsura în care aceștia o practică. În creația contemporană sunt preluate din arta populară anumite elemente, fără a fi simple copieri sau imitații, ci conferindu-le un conținut nou – „*prelucrare și încadrare în ansamblul unei structuri compoziționale, o manifestare creatoare a elementelor limbajului plastic*” [63, p. 17].

În arta decorativă, elementele din natură sunt redată într-o formă simplă, obținută prin *stilizare*. Această modalitate de redare presupune *simplificarea în mod creator a unor elemente naturale*. Stilizarea reprezintă transformarea structurilor din natură în structuri plastice prin *geometrizare și abstractizare*, accentuându-se particularitățile expresive ale acestora. Selectarea particularităților specifice ale motivelor reprezentate este selectarea însoțită întotdeauna de generalizare (geometrizată), de creativitatea și inventivitatea plastică. Caracterul esențial al structurilor naturale se păstrează în funcție de tehnica de lucru, de specificul artei textile: *pictura pe mătase – batik, țesutul (goblenul, covorul), broderia*.

Structurile plastice obținute prin stilizare se numesc *motive decorative ornamentale*. În urma studierii ornamenticii populare, motivele decorative ornamentale au fost clasificate în câteva grupuri mari: *ornamente abstracte (geometrice, liber desenate)*, *ornamente cosmomorfe*, *ornamente fitomorfe (geometrice)*, *ornamente zoomorfe (geometrice)*, *ornamente antropomorfe, ornamente sociale* (Figura 22).

Figura 22. Grupuri de motive decorative ornamentale

Ornamente abstracte	Ornamente cosmomorfe	Ornamente fitomorfe	Ornamente zoomorfe	Ornamente antropomorfe
				
				

- Ornamente abstracte: *geometrice* – punct, mai multe puncte, linie, linii orizontale sau verticale, linii suprapuse; *liber desenate* – linii frânte, linii curbe, linii încolăcite, linii intuitive; *mixte* – forme geometrice și liber desenate, forme geometrice și negeometrice.

- Ornamente cosmomorfe: *geometrice* – soare, soare și floare, stele, motivul *vârtelnița*; *liber desenate* – stele, fulger, curcubeu, colită ocolită cu sori; *mixte* – soare în transpunere geometrică și liber desenat, motive astrale, compoziție cu soare.

- Ornamente fitomorfe: *geometrice* – floare, frunze, porumb, arborele vieții, ramuri de brad, floare-roată; *liber desenate* – frunza gorunului și o floare, frunză de castan, floare de ghindă, floare de salcâm, floare și frunze; *mixte* – compoziție florală negeometrică și geometrică.

- Ornamente zoomorfe, inclusiv avimorfe: *geometrice* – reprezentări de cai, uliu, cocori, fluturi, cocoși, coarnele berbecului; *liber desenate* – păun, oaie, cerb, pereche de boi, pasăre, melc, cocoș, lup cu oaia în gură.

- Ornamente antropomorfe: *geometrice* și *liber desenate* – compoziții cu chipuri umane.

- Ornamente sociale: *geometrice* – horă țărănească; *liber desenate* – însurăței, horă; *mixte* – reprezentări de horă țărănească.

Motivele decorative ornamentale sunt tratate în două maniere: *sintetică* și *detaaliată*. Ornamentele geometrificate, având la început o motivație realistă, simbolică prin repetate procese de abstractizare, au ajuns în timp să-și piardă sensul inițial.

Cele mai frecvente ornamente geometrice în arta textilă sunt numite în popor: *zigzagul* sau *dinții ferăstrăului*, *prescura* sau *rombul*, *pătratele* (denumite și *table*, *pave*, *dame*), *coarnele berbecului*, *morișca* sau *vârtelnița* etc.. Geometrismul este caracteristic pentru toate categoriile de ornamente.

Ornamentele aplicate în arta textilă pot fi numite *abstracte* sau *abstractizate*. *Punctele*, *liniile continue*, *liniile întrerupte*, *cruciulițele*, *pătratele* etc., chiar fără a avea vreun mesaj

emoțional sau ideatic, sporesc frumusețea motivelor decorative ornamentale aplicate în compozițiile textile creative [43, p. 18,19].

Prin urmare, motivele decorative ornamentale folosite pentru elaborarea compozițiilor creative nu pot fi aplicate fără să prezinte *expresivitate*. Este o dovadă evidentă că modalitățile de realizare ale ansamblului ornamental nu au fost întâmplătoare, ci au avut drept scop o armonie perfectă între părțile constitutive. Câmpul ornamental mixt, în care ornamente fitomorfe se îmbină cu cele zoomorfe și antropomorfe nu afectează unitatea compozițională. Organizarea compozițională respectă, în cazul artei textile moldovenești, cele două modalități specifice artei noastre populare: prima – statică, cu o dispunere ordonată, simetrică, a motivelor după modele străvechi, cea de-a doua – dinamică, bazată pe elementul surpriză, trădând o tendință de descentralizare [Ibidem, p. 38].

Compozițiile mixte, în care geometricul se îmbină cu elemente fitomorfe, zoomorfe sau antropomorfe din ornamentica populară moldovenească, sunt deosebit de originale și transmit senzația de prospețime. Uneori în centrul compoziției apare un singur arbore, cu crengile răsfirate, pe care sunt diferite flori, frunze și fructe. Chenarul este constituit din motive geometrice sau, mai rar, vegetale (și acestea de cele mai multe ori geometrizzate). Pot fi elaborate și compoziții cu suprafața secționată în două sau trei registre dreptunghiulare, care încadrează câte un pom și reprezintă centrul compozițional al lucrării creative [43, p. 42].

În general, geometrizarea formelor plastice, ca modalitate eficientă de dezvoltare a creativității i-a preocupat pe mulți savanți din domeniul teoriei artelor.

În acest context, W. Worringer menționează că *forma* este reprezentată de *arta ornamentației*; această artă este expresia relației în care o comunitate se găsește față de lume; numai după ce s-a stabilit sintaxa *limbajului artistic* (arta ornamentației), omul poate să procedeze la traducerea obiectelor lumii exterioare în acest limbaj [Apud 62, p. 28].

Continuând acest tip de abordare, L. Blaga remarcă existența în arta populară a românilor a unui geometrism de esență figurativă simplă, predominant linear, static, mai puțin încărcat, discret, precum și tendința de a geometriza motivele inspirate din natura înconjurătoare [Apud 62, p. 29].

În cercetările sale asupra ornamentelor populare, Al. Dima notează câteva dintre cele mai importante particularități ale acestora: *geometrismul în arta populară românească*; arta populară folosește mijloacele geometrice cele mai simple. Autorul constată procesul de asociere a motivelor în compoziții ornamentale [Apud 62, p. 29].

I. Frunzetti a fundamentat științific caracterul realist al motivelor ornamentale geometrice în arta populară românească: *aproape fiecare motiv geometrizat este rezultatul operațiunii de*

adaptare a unei teme realiste la cerințele ornamenticii populare; ca limbaj, geometrismul poate exprima conținuturi de observație realistă, rămânând totuși geometrism sub raport formal. Autorul confirmă că geometrismul este specific artei decorative populare românești care are sensul senzorial, realist, concret [Apud 62, p.30].

Așadar, ornamentica populară (tradițională și contemporană) este constituită din totalitatea elementelor, motivelor și compozițiilor ornamentale. *Formele ornamentale* din arta populară nu exprimă o creație plastică strict individualizată, ele fiind inserate în contextul etnopsihologic și etnocultural. Ornamentica populară exprimă un fenomen specific de *comunicare*, un *mesaj* caracterizat printr-un *limbaj* de o rară bogăție de forme lineare sau libere, ritmice sau aritmice, repetitive sau alternante, simetrice sau asimetrice. Ornamentica reprezintă un *mijloc de comunicare*, asemănător cu un *cod*. Semnele utilizate în acest cod depășesc calitatea de simple semne grafice, devenind *ornamente* [62, p.61,62].

Reieșind din cele expuse, constatăm că simbolica formelor și aplicarea ei creativă în limbajul plastic oferă vaste posibilități pentru dezvoltarea creativității în realizarea compozițiilor decorative abstracte la cursul universitar de artă textilă. Studiul și analiza *simbolului geometric* și *simbolului plastic*, dar și corelația dintre aceste simboluri în procesul instructiv la facultățile de artă plastică, reprezintă o condiție de bază în procesul elaborării compozițiilor plastice creative.

Prezentul studiu își propune să analizeze corelația dintre elementele limbajului plastic și formele geometrice pentru aplicarea lor conștientă în elaborarea compozițiilor creative, în activitatea de creație a viitorilor artiști plastici. În artele plastice, organizarea formelor reprezintă un mod esențial al creației, arta fiind concepută de-a lungul dezvoltării estetice ca un proces de compunere și elaborare.

Privite izolat, formele și figurile geometrice pot părea uneori în mișcare, iar altele – statice. Ele pot genera un ansamblu de senzații, de o calitate particulară în cazul elaborării formelor geometrice plastice creative și aplicării lor conștiente în crearea compozițiilor plastice.

Astfel, limbajul general al semnelor și simbolurilor geometrice devine *limbaj plastic specific*. Lumea noțiunilor generale geometrice intră în lumea subiectivă a artistului, care are capacitatea de a combina aceste noțiuni în procesul elaborării creative a compozițiilor plastice. Combinațiile geometrice și plastice care stau la baza concepției artistice a unei compoziții creative poate fi concurată numai de posibilitatea de a exprima o infinitate de gânduri, idei, stări afective cu un număr restrâns de semne geometrice. Limbajul unanim convențional al geometriei se află la baza unei nesfârșite serii de limbaje artistice specifice.

În afară de aceasta, formele plastice și geometrice conțin atât caracteristici *semantice*, cât și *sintactice*. Unitatea și identitatea semanticului și a sintacticului provine din faptul că un anumit

semn, o anumită formă geometrică sau plastică conține atât note distinctive semantice, cât și sintactice.

Printre codurile convențional geometrice se consideră că: *punctului* îi corespunde, ideea de *localizare, marcare (punctare)*; *triunghiului* îi corespunde, pe același plan al psihologiei percepției, ideea de *dinamism* (un dinamism rezultat din *forța* sugerată vertical de vârful ascuțit al unghiurilor, consacrată uneori de amploarea și proporția figurii închise); *pătratului*, datorită ordinii din interiorul ariei sale determinate de cele patru unghiuri drepte și de egalitatea laturilor, îi corespunde noțiunea de stabilitate.

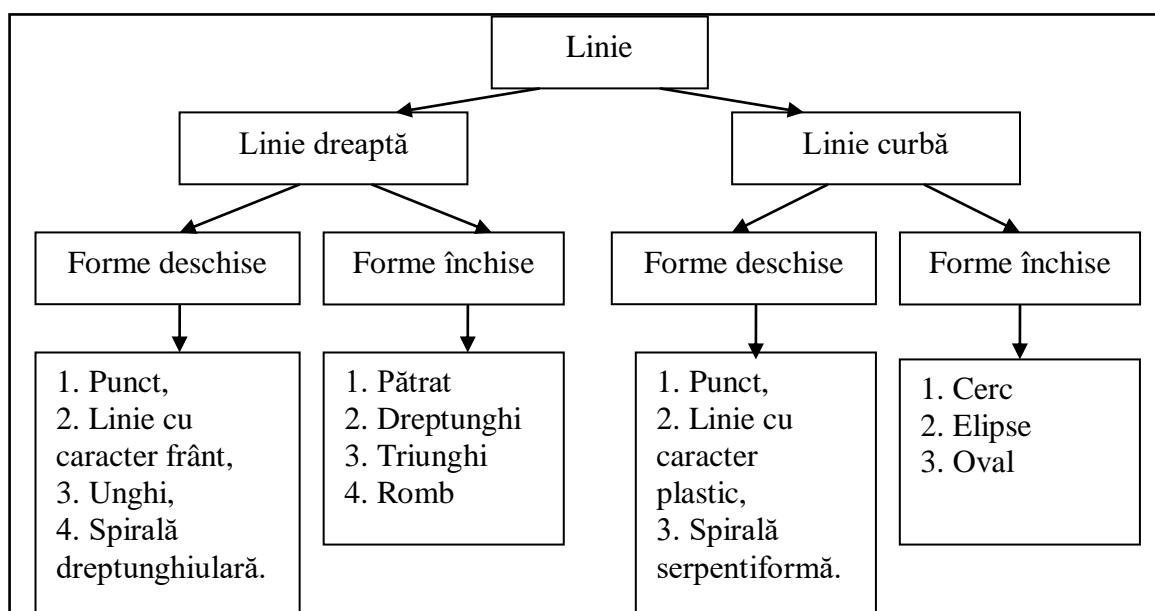
În sens de dicționar *triunghiul* este prima suprafață. Orice figură geometrică, dacă ducem niște linii drepte din centrul ei spre colțuri, poate fi împărțită în mai multe triunghiuri. Triunghiul simbolizează divinitatea, armonia, proporția [45, p.382].

Derivat din condiția structural geometrică și plastică a triunghiului și pătratului se desprinde expresivitatea: *unghiul ascuțit* (sub 90°), care preia condiția dinamic vectorială menționată în cazul triunghiului, — *punctare spre exterior*; *unghiul obtuz* (mai mare de 90°), care tinde să-și piardă capacitatea de direcționare dinamică a vectorului sugerat de unghi în favoarea unei forțe de sens contrar, îndreptată spre interiorul deschiderii brațelor unghiului; situația este cu atât mai clară cu cât unghiul obtuz este mai mare, apropiindu-se de condiția unui arc de cerc sau de o curbă deschisă — *punctare spre interior*.

Aceste simboluri geometrice se aplică și în elaborarea compozițiilor plastice în arta textilă ce uzează de imaginea vizuală a simbolului geometric. Semnul geometric apare frecvent în limbaje simple, necodificate, sau cu un cifru ușor abordabil, fără o pregătire de specialitate anterioară. Analizând principiile aplicării simbolurilor și formelor geometrice în elaborarea compozițiilor decorative este evident procesul transformării simbolului geometric în simbolul plastic și are ca finalitate sinteza (geometrico-plastică) a semnelor devenite, prin creație, simboluri.

Tabelul de mai jos oglindește multitudinea de posibilități de expresie a *liniei* ca element al limbajului plastic în compoziție decorativă, relevând toate caracteristicile și ipostazele liniei în varianta închisă și deschisă a ei (Figura 23).

Figura 23. *Reprezentarea expresiei liniei ca element al limbajului plastic*

După multe milenii, semnele primare au devenit simboluri, semne sfinte, iar în era creștină, odată cu secătuirea lor de duhul mitic au luat chip de model artistic în limbajul plastic. Simbolul geometric și cel plastic subliniază trunchiul genetic al oamenilor uniți prin credințe comune și perenitatea semnelor care au legat punte peste timp.

Orice proces de creație presupune plasarea *simbolurilor* în limbajul plastic într-un context semnificativ. *Simbolurile* se află în centrul atenției, ele fiind însăși inima vieții imaginative, căci dau la iveală secretele inconștientului, pun în mișcare resorturile cele mai ascunse ale unor acțiuni și oferă noi perspective asupra necunoscutului și infinitului. Simbolul joacă rolul dominant, în special în arta textilă. În arta contemporană și în arta modernă studierea simbolului de asemenea este importantă pentru a realiza cu succes a creației artistice în domeniul artei textile.

În sens de dicționar precizăm noțiunea de simbol: *simbol - semn, obiect, fenomen care este investit cu o capacitate specială de a transmite idei concepte, chiar aluzii ideologice, mult mai complexe decât simpla lor reprezentare, în conformitate cu un cod acceptat în general.* În artele plastice, *simbolul* este un semn vizual cu caracter aluziv, referitor la o altă realitate de ordin material sau spiritual, decât cea pe care imaginea o înfățișează, în arta medievală, a Renașterii și a barocului. Simbol poate fi sesizat și intuitiv, în unele cazuri, atunci când semnul și ceea ce el semnifică au ambele un caracter concret. Există însă și simboluri repertoriale de experiențe vizuale străvechi, cum ar fi simbolurile culorilor și cele numerice [45 p.128].

Vom examina semnificațiile simbolice ale elementelor limbajului plastic, care sunt în corelație cu formele geometrice, specifice și aplicate frecvent în elaborarea compozițiilor plastice

din domeniul artei textile (*spirala, unghiul, triunghiul, romb, crucea, segmentele gemene, cercul*).

Un semn cu mare putere de influență în simboluri textile, preluat din simbolul și forma geometrică, este spirala – acea linie curbă deschisă. De-a lungul mileniilor, spirala a luat forme diferite, cu multiple semnificații: *repetate, opuse, încleștate, fugătoare, în lanț, vâlvurite, împletite* etc. Variantele spiralei identificate în costumele naționale sunt, de fapt, semne identice ale spirale care a împodobit costumele zeităților de la Cârna, preluate pe un plan superior de la vetre culturale locale mult mai vechi. Spirala în lanț, fugătoare, în volute legate, cunoscută încă din neoliticul în arealul Carpaților dunăreni, era introdusă în complexul vestimentar de ceremonie.

Unghiul primar. În practica artei textile, unghiul a luat felurite chipuri, a fost așezat în diferite poziții, potrivit unor cerințe greu de descifrat. Astfel, unghiurile cu laturile paralele mărginite de două drepte au ornat gulerele înguste, tivurile și chenarele tuturor tipurilor de haină, folosindu-se cu predilecție firul negru.

Grupajul mai mare de unghiuri paralele, mărginit de două drepte, sau nu, cu nervură sau nu de tipul celui de la Ostrovu Corbului sau Parța a fost folosit intens, sub formă de *cruce*, ca element de sine-stătător. *Crucea în aripioare* a constituit un izvod important în ornament, fiind asociat frecvent cu elemente fitomorfe, fapt ce demonstrează că acest motiv a fost creat mai târziu și derivă din schevronul zeiței-pasăre. În ornamentul textil s-a menținut cu vigoare în satele sibiene. Cu pătrat la mijloc sau nu, această *cruce* în vremuri a constituit model important în broderia pieselor vestimentare din satele Briceni-Basarabia. Sulița și Ostrița-Bucovina a rămas preferabilă în cusutul prosoapelor moldovenești [45, p.72].

Unghiul închis – triunghiul „umplut” sau conturat totdeauna repetat a constituit un izvod de seamă în compozițiile textile în Muntenia și Țara Crișurilor. Unghiul alcătuit din friză, creat la Cuina Turcului și Turda, s-a răspândit în broderia vestimentară în proporție apreciabilă pentru că se găsește pe toate piesele vestimentare. Frecvent apare intercalat sau repetat.

Rombul pe materiale textile în scrierea formei era semnul soarelui, iar egiptenii l-au redat în arta țesutului obținând reflexe deosebite și începând cu mil. al VI-lea s-a extins în toate vetrele neolitice. *Rombul încărcat*, fie el circumscris ori sugerat prin împerecherea clepsidrelor, totdeauna a creat efect în compoziție prin suplețe grafică și prin policromie. Sub impulsul îndepărtate tradiții, adesea a fost asociat cu coloana, cu unghiul și cu liniile paralele.

Segmentele gemene. Multitudinea de segmente - perechi a constituit o anume expresie în limbajul paleolitic, confirmat ulterior în vetrele zonei Porțile de Fier. Segmentele de dreaptă rediate în os, în corn, în lut, au grupat feluritele accesorii de cult, fie ele și cele țesute, sau brodate. În acele îndepărtate vremuri, grupul format din două segmente reprezenta simbolul

dualității, multiplului, grupul de trei segmente prezenta chipul zeului neființei, grupul de patru ridica la superlativ multiplul dual etc., toate ținând de structura unui alfabet arhaic, uitat apoi.

Alt semn primar - linia curbă închisă. Cercul, conturul mărgelui de la Nandru a luat chip diferit de-a lungul timpului scurs, ajungând în epoca bronzului un ax al ființei universale: *Cultul Soarelui*. La Spanțov-Oltenița, *cercul* se hașura în interior, iar mai târziu se hașura numai spațiul dintre două cercuri concetrice, așa cum s-au brodat cojoacele în importantele centre de prelucrare a pieilor, cum se brodau cercuri pe colțul hainelor lungi în Bihor, Gorj, Dolj și Romanați. Cercul s-a asociat compozițional cu spirala și numai în cazuri rare a intrat în compoziția frizelor alături de coloană, de unghi, sau de romb [45, p.73].

Privite izolat, formele și figurile geometrice pot părea în mișcare sau statice, ce dau un *ansamblu de senzații*, de o calitate particulară pe planul elaborării formelor geometrice plastice creative și aplicarea lor conștientă în elaborarea compozițiilor plastice. Limbajul general al semnelor și simbolurilor geometrice *devine limbaj plastic specific*; lumea noțiunilor generale geometrice se reduce la lumea subiectivă a artistului, care are capacitatea de a combina aceste date în elaborarea creativă a compozițiilor plastice. Combinațiile geometrice și plastice, care sunt baza concepției (artistice) a unei compoziții creative, poate fi concurată numai de posibilitatea de a exprima o infinitate de gânduri, idei, stări afective cu un mănunchi restrâns de semne geometrice. Limbajul unanim convențional al geometriei se află la baza unei nesfârșite serii de limbaje artistice specifice.

Studierea simbolurilor geometrice și a simbolurilor plastice și aplicarea lor în elaborarea compozițiilor creative este o condiție absolut necesară în procesul dezvoltării creativității artistice la studenții facultăților de artă plastică. Propunem să dezvoltăm nivelul de creativitate la studenți prin *metode specifice: studierea și aplicarea conștientă* a simbolurilor plastice, cunoscând toate particularitățile semnalate mai jos.

Studierea simbolurilor plastice se va efectua prin:

- *determinarea definiției semantice* (elementelor limbajului plastic, formelor geometrice);
- *analiza simbolurilor* (elementelor limbajului plastic, formelor geometrice);
- *selectarea simbolurilor* (elementelor limbajului plastic, formelor geometrice);
- *compararea* (elementelor limbajului plastic, formelor geometrice).

Aplicarea conștientă a simbolicii formelor plastice în elaborarea compozițiilor creative la orele de artă textilă va presupune:

- *utilizarea elementelor limbajului plastic ca simboluri plastice*;
- *utilizarea formelor geometrice ca simboluri geometrice*;

- *aplicarea conceptului filosofic a simbolurilor geometrice și a simbolurilor plastice în elaborarea compozițiilor creative;*
- *aplicarea conceptului psihologic al simbolurilor geometrice și al simbolurilor plastice în elaborarea compozițiilor creative.*

Dezvoltarea creativității la studenți prin *studierea și aplicarea* simbolicii formelor plastice este o problemă prioritară pentru învățământul artistic superior. *Metodele specifice* propuse prevăd etapa inițială în elaborarea compozițiilor creative la activitățile de artă textilă. În artele plastice aplicarea simbolicii reprezintă un procedeu esențial al creației, arta fiind concepută de-a lungul vremurilor ca mijloc de dezvoltare estetică și ca proces de creație a tineretului studios.

Structura decorativă a ornamenticii populare (tradițională și contemporană) cuprinde: *elemente, motive și compoziții ornamentale*, care pot fi aplicate în procesul de creație în lucrările studenților. *Elementul ornamental* constituie partea indivizibilă, cea mai simplă parte ornamentală, care poate figura totuși de - sine-stătătoare, în decorație (de ex.: o frunză, o petală, o ramură, o tulpină, un fruct etc.). *Motivul ornamental* este alcătuit din două sau mai multe elemente ornamentale, realizând o reprezentare decorativă întregă, divizibilă în elemente ornamentale din aceeași grupă tematică: *floare* (cuprinzând frunze, petale etc.), *carul mare* (cuprinzând mai multe stele) etc. *Compoziția ornamentală* rezultă din două sau mai multe motive ornamentale, fără ca acestea să fie în mod necesar din aceeași grupă tematică, și chiar nici din aceeași grupă stilistică: o călită ocolită cu ciutură (realizată în stil geometric, cuprinzând o înlănțuire de cel puțin trei linii frânte, încadrată de o succesiune de ciuturi); sau o călită ocolită cu flori (realizată în stil negeometric, adică în modalitatea desenului liber, și cuprinzând o linie șerpuită, încadrată de o succesiune de motive fitomorfe și liber desenate) etc.

Clasificare morfologică. O sistematizare științifică în ornamentica tradițională ar trebui să înceapă cu clasificarea morfologică a elementelor, motivelor și compozițiilor ornamentale, iar în cuprinsul acesteia, cu *lichidarea confuziei dintre forma stilistică și conținutul tematic, dintre tipul de stilizare* (forma) și *clasificarea semantică* (tematica sau conținutul reprezentărilor).

Din punct de vedere al formei sau după tipul de stilizare, adică din punctul de vedere al clasificării morfologice, se diferențiază trei categorii de ornamente: pe de o parte, *a) elemente, motive și compoziții ornamentale geometrice și geometrizzate, redade pe axe sau contururi, și b) liber desenate - sau negeometrice, redade mai cu seamă pe contururi;* iar pe de altă parte, o categorie derivată din primele două, alcătuită din *c) compoziții ornamentale mixte, constând din combinarea unor motive geometrice și negeometrice (liber desenate) sau a unor reprezentări redade în aceste două moduri de tratare, dar din domenii diferite de inspirație.*

Considerate în ansamblu, în această categorie intră cea mai mare parte din ornamentele abstracte, o bună parte din cele simbolice, precum și o parte din cele concrete, așa-zis realiste, în orice caz un mare număr din vechile ornamente cu o tematică de inspirație realistă, supuse în decursul timpului unor repetate operații de prelucrare, generalizare și abstractizare.

O privire de ansamblu asupra ornamenticii tradiționale românești, din punctul de vedere al specificului stilistic al acesteia, pune în lumină bogăția reprezentărilor transpuse într-o formă geometrică.

Acest mod de tratare, de altfel cu o răspândire universală, cunoscut și sub denumirile de mod *elementarizant* sau *stihial*, duce, așa cum subliniază L. Blaga, „până la exces procedeul eliminării și vede necesarul dincolo de ceea ce este generic, în unele aspecte elementare și universale ale lucrurilor”. Prin acest procedeu stilistic se ajunge la forme „care depășesc în întregime organicul, la forme contaminate parcă de natura geometrică a schemelor cristalice”. Fie că sunt transpuse într-o formă drept-lineară, ca în geometrismul românesc, fie într-o redare dinamică, cum se constată în ornamentica popoarelor nordice și asiatice (chinezi, indieni), decorul geometric reflectă doar liniile esențiale ale ființelor și lucrurilor cotidiene.

Studiul ornamentelor românești relevă că în arta populară tradițională tratarea motivelor ornamentale se caracterizează printr-un geometrism drept-linear, printr-o invenție figurativă mai simplă, mai sobră și mai reținută, preluând și valorificând tradiții geometrice autohtone traco-dacice, străromânești carpato-danubiene și sud-est europene bizantine [63, p.48,49].

Procesul de *abstractizare în arta populară* înseamnă, de obicei, o trecere de la motivele percepute la început individual, din realitatea înconjurătoare, la generalizarea unei mase de motive mai mult sau mai puțin similare, procesul continuând până la omiterea semnificației originare. Elementele, motivele și compozițiile rezultate la capătul acestui proces de stilizare constituie subdiviziunea ornamentelor devenite abstracte. Spre deosebire de acestea, o parte din ornamentele abstracte sunt de obicei rezultatul jocului tehnicilor și al faptului de a urma sugestiile naturale ale materialelor asupra cărora sunt aplicate.

După cum menționează Nicolae Dunăre, din punct de vedere stilistic, ornamentele abstracte sau abstractizate pot fi sau pot deveni geometrice, cu forme liber desenate sau mixte. De exemplu, *punctul și linia* formează cele mai simple și cele mai vechi elemente ornamentale din această categorie, comune artei populare românești, ca și altor popoare. *Punctul* poartă denumiri variate (*punct, pup, puncte, picături, ochi* etc.), luate din deprinderile tematicii ornamentale abstracte sau concrete. *Linia* poate fi simplă, sau rezultatul alăturării mai multor ciungi, vergi sau vrâste dispuse paralel, într-o direcție transversală, atunci când înfruntă structura

materialului, sau din linii suprapuse, în urzeală și băteală, pe diferite piese textile populare, în decorul specific transpus pe textile. [63, p.75].

Problemele *geometrismului* sunt aduse în discuție și dezbătute încă în primele comentarii consacrate artei populare românești și, nu de puține ori, ele au îmbrăcat întregul câmp teoretic, vorbindu-se de preponderența sau chiar despre exclusivitatea geometrismului în viziunea artistului popular.

Geometrismul atât de pregnant instalat în fundamentele plasticii populare nu este, totuși, după Ion Frunzetti, decât „litera artei decorative populare românești”, „gramatica acestui limbaj”, la o examinare mai atentă impunându-se faptul că fondul adânc al acestei arte, spiritul, sensul său este simpatetic, senzorial, naturalist, concret”.

Reducția, procesul de sinteză, de fixare a unor structuri geometrice, ni se par dictate de necesitatea de a pune în circulație o anumită operație mentală, un discurs logic, o „scriitură” care, în finalitatea sa, aprofundează, de fapt, implantarea efortului general uman cognitiv în imensitatea realului, în cuprinsul culturilor în care sunt încă active mentalitățile primitive.

Filtrul stilizării geometrizzante, de la reducerea imaginii unui obiect la câteva forme esențiale — echivalente unghiului, triunghiului, pătratului, cercului, rombului etc. — în care aluzia la configurația realității este destul de transparentă, până la păstrarea unui semn ce nu mai constituie un apel evocator al obiectului, ci doar o trimitere pur convențională, simbolică, este aplicat unui mare număr de motive. Acest proces îl suportă deopotrivă reprezentările de prim-plan din imagistica populară — omul, calul și călărețul, corpurile astrale, pomul vieții etc., mulțimea motivelor inspirate de faună și floră, de climatul vieții cotidiene, sau descinzând din universul basmelor și mitologiei [116, p.31,34].

La studierea elementelor limbajului plastic și a motivelor ornamentale în cadrul metodologiei educaționale în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți se au în vedere următoarele aspecte:

- determinarea unui grup de elemente ale limbajului plastic și formele plastice: *punctul, linia, pătratul, rombul, cercul* etc.;
- investigarea și cunoașterea *simbolurilor și semnificațiilor* în arta textilă prin elementele limbajului plastic studiate: *plastice, geometrice, ornamentale*;
- corelația dintre elementele limbajului plastic și *formele plastice, geometrice, expresive, intuitive, structurile plastice*.

Pentru a reprezenta grafic cele relatate mai sus, vom utiliza formula *formă–conținut*. Vom observa că *formele specifice limbajului plastic* conțin *informații – conținuturi* (Figura 24).

Figura 24. Metodologia studierii limbajului plastic

Studiul elementelor limbajului plastic prin aplicarea creativă a formulei <i>formă–conținut</i>			
Formele specifice limbajului plastic	<i>Plastice</i> <i>Expresive</i> <i>Liber desenate</i> <i>Intuitive</i> <i>Geometrice</i> <i>Ornamentale</i> <i>tradiționale</i>	Informații – conținuturi	<i>Simbolice</i> <i>Semantice</i> <i>Iconice</i> <i>Conotative</i> <i>Codificate</i>

Studiul limbajului plastic prin aplicarea formulei *formă–conținut* determină formele specifice limbajului plastic și informațiilor – conținuturi, în care, pentru compartimentul *Formele specifice limbajului plastic* sunt selectate și prezentate în următoarea ordine: *plastice, expresive, liber desenate, intuitive, geometrice, ornamentale tradiționale*. Pentru compartimentul *Informații-conținuturi* sunt specificate următoarele tipuri: *simbolice, semantice, iconice, conotative, codificate*.

În concluzia celor expuse, menționăm că:

- dezvoltarea creativității artistice prin studierea elementelor limbajului plastic constituie o formă de organizare a procesului creator;
- procedeul prin care este stimulat tineretul studios – aplicarea elementelor limbajului plastic în procesul creator – optimizează și ridică valoarea estetică a lucrărilor creative în cadrul cursului de artă textilă. Este o etapă necesară, premergătoare intercomunicării prin limbajul artistic;
- optimizarea creativității menține un tonus ridicat pe timpul desfășurării procesului creator de *studiere și de elaborare a compozițiilor creative cu aplicarea conștientă a limbajului plastic* în lucrările de creație în domeniul artei textile;
- elementele de gen plastic sunt următoarele: *exprimarea expresivă, legitățile compoziționale, organizarea expresivă a elementelor de limbaj plastic*, cunoștințele artistice se constituie în *semne plastice* necesare reprezentărilor;
- din perspectiva limbajului plastic, sensul produsului creator este dat de *reușita semantico-sintactică*, care cuprinde o cale individuală în care fiecare activitate creativă realizează *forma – conținutul*, modul în care sunt *suprapuse, juxtapuse, orânduite* elementele limbajului plastic;

- selectarea și prelucrarea unor elemente din realitate sunt operații (*transformare, stilizare, simplificare*) prin alegeri și prelucrări ce ilustrează un mod original de redare a realității;
- studiul limbajului plastic este o etapă necesară, premergătoare intercomunicării prin limbaj artistic;
- exersate în diverse modalități și procedee de lucru, cu instrumente și materiale variate, elementele de limbaj devin instrumente de afirmare creativă pentru personalitatea creatoare. În acest context, dezvoltarea creativității contribuie la asigurarea autonomiei personalităților creatoare.

Din cele expuse anterior, putem deduce că în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți este importantă studierea elementelor limbajului plastic prin selectarea și prelucrarea elementelor din natură. Studierea elementelor limbajului plastic contribuie la educarea și informarea personalității creatoare, în același timp alegerea și prelucrarea realității în contextul unei gândiri metodice creatoare – alături de legitățile compoziționale, de proporții, ritm, mișcare, formele plastice.

Obiectivele-cadru și cele de referință ale cursului de *Artă textilă* semnaleză prioritatea inițierii studentului în teoria limbajului plastic. Este esențială descoperirea posibilităților noi de studiere și aplicare a elementelor limbajului plastic în sensul declanșării creativității studenților. În acest scop, în cadrul cursului de artă textilă, vom examina necesitatea studierii *limbajului plastic*, sinteza *formelor* creative în contextul determinării esențiale a *conținuturilor* în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți.

2.4. Metode de studiere și de aplicare a elementelor limbajului plastic în procesul elaborării compozițiilor creative

În procesul de instruire a fost utilizat un sistem de *metode de studiere și aplicare a elementelor limbajului plastic* în cadrul metodologiei propuse, prin care s-a urmărit dezvoltarea creativității artistice la studenții facultăților de artă plastică. Aceste metode au fost elaborate și aplicate în cadrul cursului de artă textilă pentru compartimentele: *Elaborarea compozițiilor creative*; *Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic*; *Executarea tehnologică a compozițiilor creative*.

Metodele elaborate pentru cursul de artă textilă, în interacțiunea lor, vor contribui la dezvoltarea creativității artistice a studentului, ajutându-l la executarea produsului creator din domeniul artelor plastice.

Metoda transformării elementelor limbajului plastic de la simplu la compus

În scopul dezvoltării creativității la studenți, în cadrul cursului de artă textilă, a fost elaborată metoda transformării elementelor limbajului plastic de la forma simplă la forma compusă.

Așadar, metoda transformării elementelor limbajului plastic de la simplu la compus va parcurge următoarele etape:

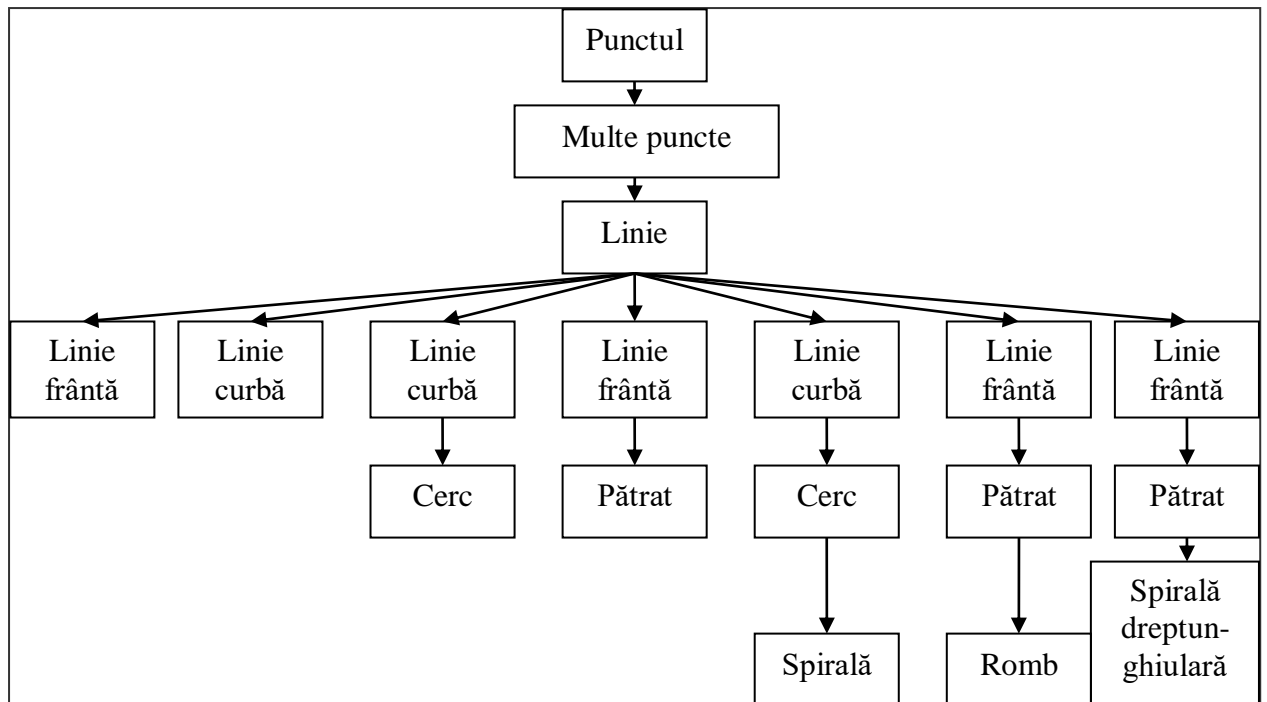
- *prima etapă* – constă în familiarizarea cu elementele de bază ale limbajului plastic;
- *etapa a doua* – este realizată prin transformarea elementelor limbajului plastic de la elementul simplu la forma compusă (*Figura 25*);
- *etapa a treia* – constă în elaborarea formelor plastice creative și aplicarea lor în compoziții creative.

Realizarea *primei etape* – cea de familiarizare cu elementele de bază ale limbajului plastic – se efectuează în următoarea consecutivitate:

- determinarea elementelor de bază ale limbajului plastic (*punct, linie, pătrat, cerc, spirală, romb, dreptunghi, spirală dreptunghiulară, elipsă*);
- familiarizarea cu elementele limbajului plastic și analiza lor;
- selectarea elementelor plastice;
- sinteza elementelor plastice;
- compararea elementelor și a formelor plastice.

Pentru realizarea *etapei a doua* – cea de transformare a elementelor limbajului plastic – de la elemente simple la forme compuse, propunem o schemă. Transformarea elementelor simple în forme compuse va servi la transformarea, la declanșarea creativă a elementelor limbajului plastic. În fiecare probă (*Figura 25*) pornim de la elementul de bază – *punctul* – care constituie etapa inițială pentru transformările plastice în procesul de elaborare a compozițiilor creative prin aplicarea elementelor limbajului plastic.

Figura 25. Transformarea punctului, ca element al limbajului plastic, în forme compuse

Proba 1. Punctul se va transforma în: multe puncte, linie, linie frântă;

Proba 2. Punctul se va transforma în: multe puncte, linie, linie curbă;

Proba 3. Punctul se va transforma în: multe puncte, linie, linie curbă, cerc;

Proba 4. Punctul se va transforma în: multe puncte, linie, linie frântă; pătrat;

Proba 5. Punctul se va transforma în: multe puncte, linie, linie curbă, cerc; spirală;

Proba 6. Punctul se va transforma în: multe puncte, linie, linie frântă, pătrat, romb;

Proba 7. Punctul se va transforma în: multe puncte, linie, linie frântă, pătrat, spirală dreptunghiulară.

Asfel, în procesul transformării elementelor limbajului plastic (punctul, linia), forma plastică nouă, elaborată, devine activă. Am constatat că transformarea elementelor limbajului plastic se află în dinamică, în continuă mișcare.

Realizarea celei de-a *treia etapă* – cea de elaborare a compozițiilor plastice – este posibilă prin aplicarea creativă a formelor plastice și poate fi realizată în următoarea consecutivitate:

- acumularea informației vizuale;
- selectarea materialelor;
- realizarea temei propuse în crochiuri;
- lucrul asupra proiectului;
- îndeplinirea proiectului artistic în tehnicile speciale ale cursului de artă textilă (*imprimeu, tapiserie*).

Așadar, în baza metodei analizate au fost realizate un șir de exerciții cu transformarea elementelor limbajului plastic.

Procesul *elaborării compozițiilor creative* parcurge următoarele puncte de referință:

- compozițiile creative sunt elaborate prin aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic;
- compozițiile elaborate în procesul creator au o dominantă compozițională (un element plastic dominant);
- dominantă reprezentată de elementul plastic este susținută de alte elemente ale limbajului plastic, elaborând compoziții creative pentru realizarea produsului creator în domeniul artelor textile.

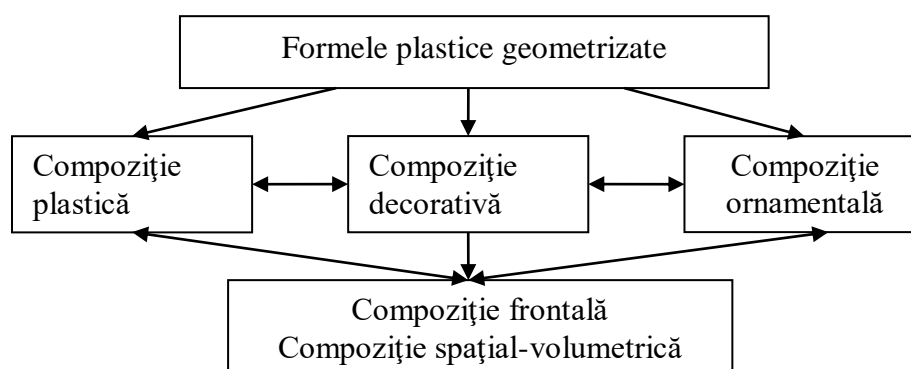
În concluzie, putem afirma că metodele de transformare de la simplu la compus, în cadrul studiului și aplicării elementelor limbajului plastic, vor servi drept bază fundamentală pentru crearea compozițiilor la cursul de artă textilă.

Dezvoltând capacitățile creative ale studenților și aptitudinile lor de aplicare conștientă a limbajului plastic, vom contribui la cunoașterea modalităților de elaborare a lucrărilor textile, aplicând creativ principiile de transformare a elementelor limbajului plastic într-o alcătuire compozițională complexă.

Metoda transformării elementelor limbajului plastic prin geometrizare

La nivelul de aplicare a formelor și elementelor limbajului plastic, studenții vor elabora compoziții din forme geometrizate, plastice și creative. La elaborarea compozițiilor textile se aplică și o altă metodă – *transformarea elementelor limbajului plastic prin geometrizare*. Aplicarea formelor plastice geometrizate în compoziții decorative, plastice, ornamentale, spațial-volumetrică este reprezentată schematic în *Figura 26*.

Figura 26. *Aplicarea formelor plastice geometrizate în compoziții creative*

Geometrizarea creativă, transformarea formelor plastice vor contribui la dezvoltarea *abilităților creative generale* la studenți: *flexibilitatea gândirii, independența gândirii, sensibilitatea estetică, dezvoltarea memoriei vizuale*.

Concomitent, am stabilit formarea *abilităților creative specifice* în procesul elaborării compozițiilor textile, prin geometrizarea formelor plastice: *gândirea vizual-abstractă, posedarea elementelor de bază ale limbajului plastic, perceperea conștientă a elementelor limbajului plastic, aplicarea creativă conștientă a formelor plastice în compoziții textile.*

Prin urmare, forma cuprinde mijloacele de construcție și de expresie plastică: *punct, linie, spirală, cerc, pătrat, romb.* Pentru studenți analiza și studierea elementelor limbajului plastic și a metodelor de aplicare a acestora în lucrările textile de studiu vor contribui la organizarea și compunerea conștientă și competentă a compozițiilor creative, prin diverse mijloace de elaborare și de expresie plastică.

Sinteza artistică, *abstractizarea și stilizarea* unor forme naturale nu sunt posibile în afara raționamentului structural-geometric. Ideea geometrizării formelor plastice marchează debutul procesului de creație și în orice compoziție se reprezintă într-o strânsă corelație dintre structura geometrică și cea plastică.

În acest context, ne-am propus să urcăm traiectoria elementelor și figurilor geometrice (*punctul, linia* etc.) la nivel plastic și creativ, fiind conștienți de faptul că transformarea formelor plastice prin geometrizare este metoda principală de dezvoltare a creativității la studenți în procesul studierii cursului de artă textilă.

Transformarea elementelor limbajului plastic prin geometrizare poate fi mai eficientă, dacă va parcurge următoarele etape:

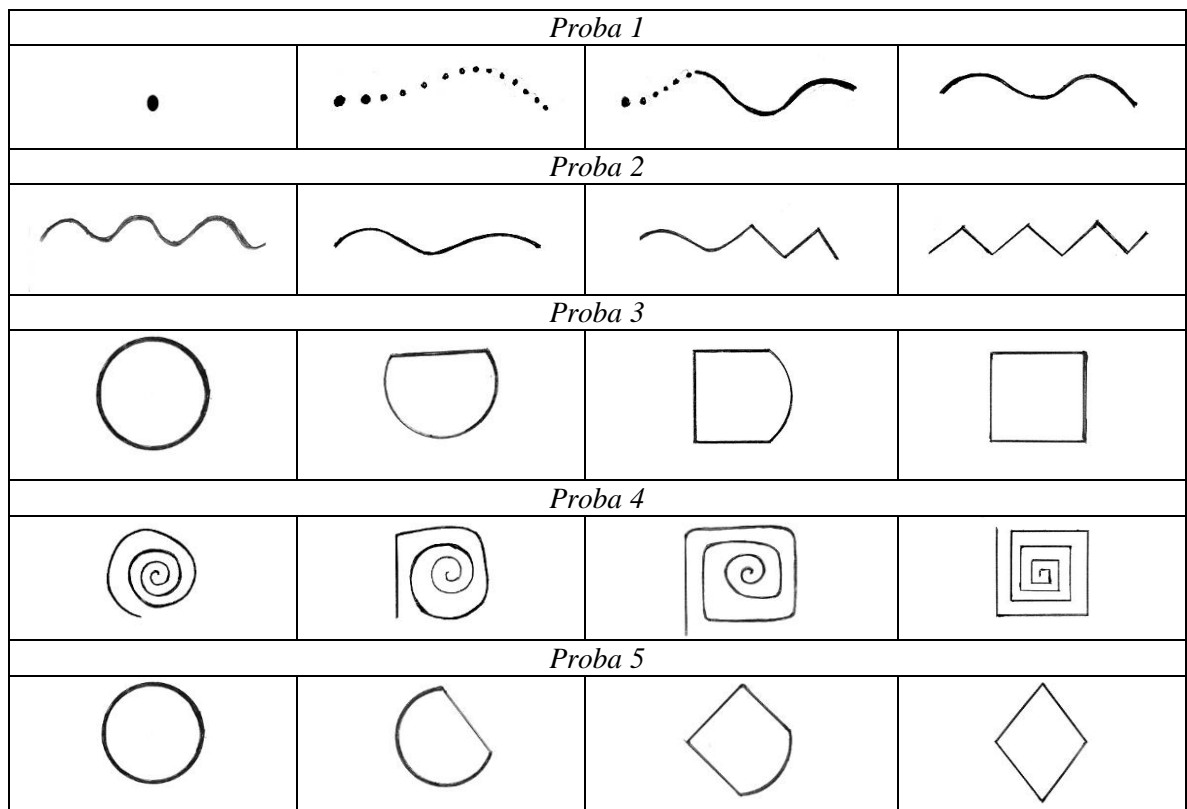
- I. studierea elementelor de bază ale limbajului plastic (*analiza, sinteza, selectarea*);
- II. determinarea corelației plastice și vizuale a elementelor limbajului plastic cu forme geometrice;
- III. transformarea elementelor limbajului plastic prin simplificare și generalizare;
- IV. transformarea elementelor simple în linie continuă;
- V. elaborarea formelor plastice noi, creative (*formele compuse, forma plastică, forma geometrică*).

Așadar, transformarea elementelor limbajului plastic prin geometrizare denotă transformarea prin:

- abstractizarea formelor;
- simplificarea și generalizarea formelor plastice prin stilizare;
- combinarea elementelor limbajului plastic (compunere și descompunere).

În acest scop, am elaborat mai multe probe, pe care le prezentăm în *Figura 27.*

Figura 27. Metoda transformării formelor plastice prin geometrizare

Aceste probe contribuie la dezvoltarea creativității artistice la studenți în cadrul cursului de artă textilă:

Proba 1. Transformarea punctului în linie curbă – linie plastică;

Proba 2. Transformarea liniei plastice în linie frântă;

Proba 3. Transformarea cercului în pătrat;

Proba 4. Transformarea spiralei în spirală dreptunghiulară;

Proba 5. Transformarea cercului în romb.

Elaborarea compozițiilor plastice este posibilă prin aplicarea creativă a elementelor limbajului plastic și poate fi realizată în următoarele condiții: colectarea informației vizuale; determinarea și selectarea elementelor plastice și a formelor geometrice; realizarea temei propuse în crochiuri (schițe-căutări); elaborarea proiectului (schiță mărită); executarea proiectului artistic în tehnicile respective ale cursului de artă textilă.

Metoda elaborării formelor plastice prin geometrizare creativă se aplică de la elemente simple de bază, prin transformare, până la forme compuse creative.

Această metodă presupune parcurgerea următoarelor etape:

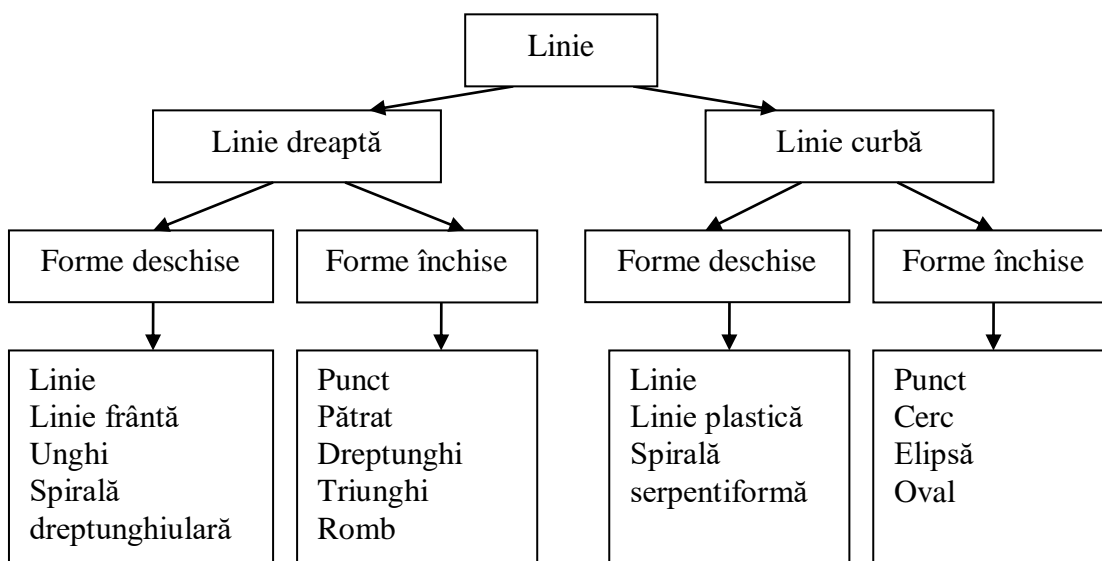
1. Analiza elementelor de bază ale limbajului plastic;
2. Procesul transformării elementelor simple ale limbajului plastic în linie continuă;

3. Determinarea corelației dintre elementele plastice ale limbajului plastic și formele geometrice;
4. Elaborarea formelor geometrizate compuse-creative (sinteza formelor plastice și a formelor geometrice).

În procesul studierii elementelor limbajului plastic vom determina formele elaborate de la elemente simple la forme compuse. Tabloul de mai jos reflectă multitudinea de posibilități de expresie a *liniei* ca element al limbajului plastic în compoziție decorativă, relevând toate caracteristicile și ipostazele liniei în varianta formelor închise și a celor deschise ale ei (*Figura 35*).

Analizând datele din *Figura 28*, observăm: în procesul creator, la prima etapă de transformare, *linia plastică* se transformă în *linie dreaptă* și în *linie curbă*; la a doua etapă, *linia cu caracter (curb sau frânt)* se va transforma în *forme plastice* și, concomitent, în *forme geometrice*. Prin urmărirea acestui procedeu noi confirmăm posibilitatea *elaborării formelor plastice prin geometrizare creativă*.

Figura 28. Reprezentarea dezvoltării expresiei liniei ca element al limbajului plastic

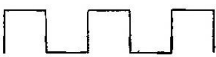
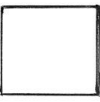
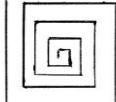

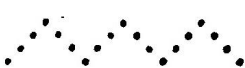

Elaborarea formelor geometrizate compuse – creative – va parcurge următoarele etape de transformare:

1. *Elementul limbajului plastic* (punctul, linia, linia curbă, linia frântă) îl transformăm în *linie continuă* (linia, linia curbă, linia frântă);
2. *Linia continuă* (linia, linia curbă, linia frântă) o transformăm în *formă geometrică* (linie, cerc, pătrat, romb, triunghi);
3. *Forma geometrică* (linie, cerc, pătrat, romb, triunghi) o transformăm în *formă geometrizată compusă* (spirală plastică, spirală dreptunghiulară, formă compusă nouă).

Metoda elaborării formelor plastice prin geometrizare creativă contribuie la elaborarea formelor noi, inedite pentru aplicarea lor în procesul creator, la elaborarea compozițiilor creative și la executarea compozițiilor în tehnicile de bază ale artelor textile. Această metodă reprezintă o treaptă în procesul complex al dezvoltării creativității artistice.

Etapele de transformare creativă a elementelor limbajului plastic prin geometrizare sunt prezentate și analizate în *Figura 29*.

Figura 29. *Metoda elaborării formelor plastice prin geometrizare creativă*

<i>Elementul limbajului plastic</i>	<i>Transformarea în linie continuă</i>	<i>Forma geometrică</i>	<i>Forma geometrizată compusă</i>
			
			
			
			
			
			

Studiul limbajului plastic și aplicarea creativă a metodei de transformare a formelor prin geometrizare constituie reperul primordial în elaborarea compozițiilor decorativ-creative la cursurile de artă textilă. Dezvoltând la studenți capacități creative și aptitudini de aplicare conștientă a gramaticii limbajului plastic, vom contribui la cunoașterea modalităților de elaborare a lucrărilor complexe, aplicând creativ legițile de transformare a formelor limbajului plastic în procesul creator – elaborarea compozițiilor plastice.

Metoda elaborării formelor noi, creative

Această metodă reprezintă o verigă importantă în procesul aplicării conștiente a elementelor limbajului plastic. În acest context, sunt determinate următoarele procedee creative: *activizarea formelor plastice prin elementele limbajului plastic, înscrierea elementelor*

limbajului plastic în forme plastice noi, elaborarea formelor prin suprapunere, combinare și recombinaare.

Metoda elaborării formelor noi prin activizare este inițial propusă pentru realizarea compozițiilor creative noi în domeniul artelor plastice. Acestea sunt: activizarea formelor geometrice prin elementele limbajului plastic și activizarea formelor plastice prin elementele limbajului plastic.

Elementele limbajului plastic sunt transpuse în forme plastice noi prin următoarele procedee:

- înscrierea formei plastice elaborate într-o formă geometrică;
- înscrierea formei geometrice într-o formă plastică elaborată;
- înscrierea formei plastice într-o formă plastică elaborată.

Metoda elaborării formelor noi prin suprapunerea, combinarea și recombinaarea elementelor limbajului plastic se aplică în următoarele etape:

- suprapunerea elementelor limbajului plastic cu forme geometrice;
- fragmentarea intersectată a elementelor limbajului plastic cu alte forme;
- colorarea formelor plastice în pete vibrante de diverse culori;
- descompunerea și recompunerea formelor plastice;
- plierea formelor plastice;
- modularea formelor plastice cu elementele limbajului plastic.

Procedeele analizate în *metoda elaborării formelor noi, creative cu aplicarea elementelor limbajului plastic* sunt utilizate în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți. Aceste procedee optimizează procesul creator și dezvoltă multilateral personalitatea creatoare a studentului în învățământul superior.

Metoda stilizării și transformării elementelor limbajului plastic în motive ornamentale

Ornamentica, în general, și cea populară (tradițională și contemporană), în special, cuprinde trei componente fundamentale: *elementul, motivul și compoziția ornamentală*.

- *Elementul ornamental* este cea mai simplă (elementară) parte a unui ornament.
- *Motivul ornamental* este constituit din două sau mai multe elemente ornamentale, realizând o reprezentare decorativă întregă, vizibilă în elemente ornamentale din aceeași grupă tematică: *floare, stea, arbore, pasăre, om etc.*
- *Compoziția ornamentală* rezultă din două sau mai multe motive ornamentale, fără ca acestea să facă parte neapărat din aceeași grupă tematică și nici din aceeași grupă stilistică.

Pentru elaborarea motivelor ornamentale, vom aplica metoda stilizării și transformării elementelor limbajului plastic prin geometrizare. Această metodă va parcurge următoarele etape:

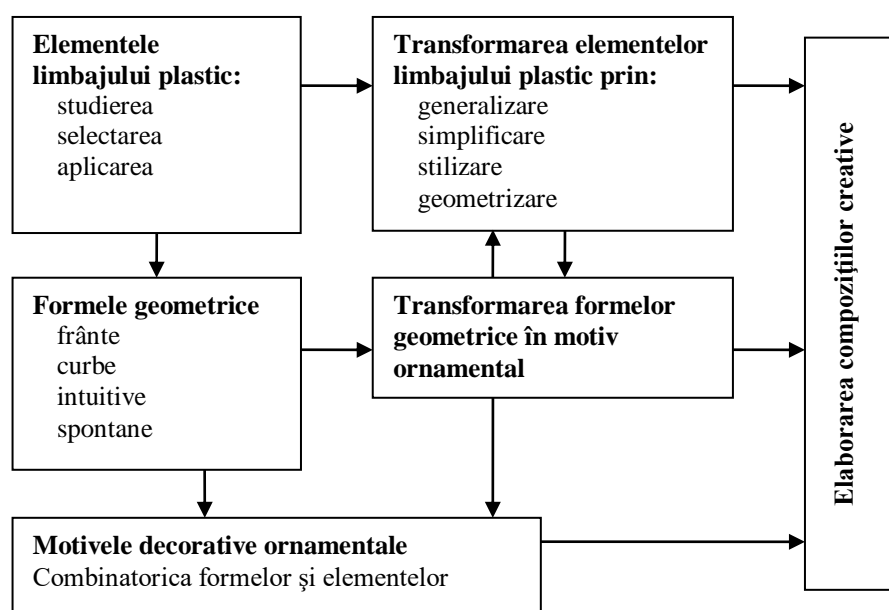
- I. selectarea și studierea unor grupuri mari de motive ornamentale;
- II. studierea și selectarea elementelor limbajului plastic (punctul, linia, forma);
- III. transformarea în linie continuă (frântă, plastică);
- IV. transformarea liniei continue în formă geometrică;
- V. transformarea formei geometrice în motiv decorativ ornamental.

Procesul transformării elementelor limbajului plastic reprezintă o metodă specifică pentru dezvoltarea creativității artistice și se realizează de la simplu la compus: de la elementele simple (punct, linie, pătrat, cerc etc.) la forme compuse, mixte, liber desenate (motive decorative ornamentale). Metodele specifice de stilizare și de transformare a elementelor limbajului plastic presupun un sistem de procedee specifice: generalizarea, simplificarea, geometrizarea.

În funcție de semantica lor, motivele decorative ornamentale și respectiv ornamentele create de acestea au fost clasificate în câteva grupuri: *ornamente abstracte, ornamente cosmomorfe, ornamente fitomorfe, ornamente zoomorfe, ornamente antropomorfe, ornamente sociale.*

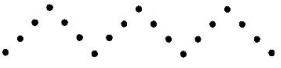

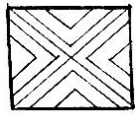

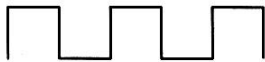

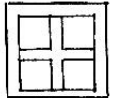

Motivele decorative ornamentale sunt adecvate pentru elaborarea compozițiilor creative la cursul de artă textilă în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți. Procesul elaborării compozițiilor creative prin utilizarea diverselor metode de aplicare a motivelor decorative ornamentale sunt prezentate în *Figura 30.*

Figura 30. Metode de aplicare a motivelor decorative ornamentale în crearea compozițiilor creative

În acest context, propunem și câteva tabele reprezentative cu *metode de transformare* a elementelor limbajului plastic în *motive decorative ornamentale* pentru aplicarea lor ulterioară în sistemul conceptual al lucrărilor textile elaborate la cursul de artă textilă (*Figura 31*).

Figura 31. *Metoda transformării formelor limbajului plastic prin geometrizare în motivul ornamental „soarele”*

Elementul limbajului plastic	Transformarea în linie continuă	Figura geometrică	Motivul decorativ ornamental
Punctul se va transforma în forma ornamentală „soarele”			
			
Punctul se va transforma în forma ornamentală „soarele”			
			
Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „soarele”			
			
Linia dreaptă se va transforma în forma ornamentală „soarele”			
			
			

Aplicarea motivelor decorative ornamentale populare în compozițiile decorative textile elaborate de către studenți constituie un sistem de metode particulare în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți. În acest scop utilizăm: *studierea* și *selectarea* elementelor limbajului plastic, formelor geometrice, formelor ornamentale; *transformarea* formelor și ornamentelor; *elaborarea* compozițiilor creative folosind metoda combinatorică. Aceste tehnologii didactice vor fi aplicate în procesul studierii cursului de artă textilă pentru optimizarea nivelului creativ la studenții facultăților de arte plastice.

Metoda aplicării simbolicii formelor limbajului plastic

Simbolica formelor plastice prezente în creațiile textile constituie o parte a limbajului vizual care conține informații despre bogatele tradiții naționale în arta textilă. *Studierea simbolicii formelor și aplicarea creativă* a acestora în limbajul plastic oferă vaste posibilități pentru dezvoltarea creativității în realizarea compozițiilor decorative abstracte la cursul de artă textilă.

Prin metoda propusă analizăm noțiunile de *simbol*, *semn plastic*, *formă*, pentru a le aplica conștient în activitățile creatoare ale viitorilor artiști plastici.

Forma cuprinde mijloacele de construcție și expresie plastică: *punct*, *linie*, *spirală*, *cerc*, *cruce*, *dreptunghi*, *pătrat*, *romb*.

Studierea simbolicii formelor limbajului plastic este foarte importantă pentru inserarea conștientă, în mod creativ, a mijloacelor de expresie plastică într-o compoziție bine gândită de tineretul studios.

Studierea simbolurilor plastice presupune parcurgerea următoarelor etape:

- I. determinarea conținutului semantic (al elementelor limbajului plastic, al formelor geometrice);
- II. selectarea simbolurilor (a elementelor limbajului plastic, a formelor geometrice);
- III. analiza simbolurilor (a elementelor limbajului plastic, a formelor geometrice);
- IV. compararea (a elementelor limbajului plastic, a formelor geometrice).

După parcurgerea acestor etape, va urma *aplicarea simbolurilor plastice* în elaborarea compozițiilor creative.

Creația plastică se caracterizează prin folosirea formelor sau obiectelor organizate cu ajutorul mijloacelor plastice. În artele plastice, aplicarea simbolicii formelor reprezintă un mod esențial al creației, arta fiind concepută de-a lungul vremurilor de dezvoltare estetică ca un proces de compoziție. Studiarea simbolicii formelor este o etapă inițială pentru folosirea lor conștientă în compozițiile decorative abstracte, în cadrul cursului de artă textilă pentru studenții facultăților de arte plastice și design.

Metoda studierii corelației dintre simbolul plastic și simbolul geometric

Simbolica și aplicarea ei creativă în realizarea compozițiilor decorative abstracte la cursul de artă textilă. Studiul și analiza *simbolului geometric* și a *simbolului plastic*, precum și corelația dintre aceste simboluri în procesul instructiv la facultățile de artă plastică, reprezintă o condiție de bază în procesul elaborării compozițiilor plastice creative.

În elaborarea compozițiilor plastice creative utilizăm diferite tipuri de informații importante (în arta plastică și în arta textilă), menționate deja în cercetarea noastră: informațiile figurale, informațiile vizual-figurale, informațiile semantice, informațiile simbolice, informațiile comportamentale.

În scopul suprapunerii *simbolului plastic* cu *simbolul geometric*, am elaborat tabele de reprezentare și de examinare a formelor geometrificate plastice în corelație cu elementele de bază ale limbajului plastic. Formele geometrice (*punctul*, *unghiul primar*, *unghiul închis – triunghiul*,

pătratul) pot fi aplicate ca elemente de limbaj plastic în compozițiile plastice, exteriorizând diverse, multiple semnificații simbolice (*Figura 32*).

În *Figura 33* propunem elementele limbajului plastic în corespondere cu formele plastice geometrificate, care, la rândul lor, se află în corelație cu elementele de bază ale limbajului plastic. Relevăm aici și semnificația elementelor limbajului plastic (*simbolul plastic*).

Abstractul pur al unei forme geometrice plastice, devenite *semn*, semnificativ în sistemul subiectiv de reflectare creativă a unui artist, devine simbol. Orice simbol are un caracter convențional. Această convenționalitate poate fi determinată fie la nivelul unei culturi, al unui curent sau mișcări artistice, fie la scara creației unui artist. Datorită complexității expresive a semnificațiilor geometrice, *simbolul geometric* se transformă în *limbaj geometric* ce se suprapune și este în corelație cu *limbajul plastic*.

Figura 32. *Semnificația simbolică a formelor geometrice*

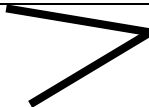

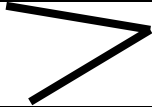

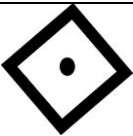

<i>Elemente ale limbajului plastic</i>	<i>Forme geometrice</i>	<i>Semnificații ale formelor geometrice</i>
Punctul		localizare marcare punctare
Unghiul primar		punctare spre exterior
Unghiul închis – triunghiul		proporție dynamism forță
Pătratul		stabilitate expresivitate

Figura 33. *Semnificația simbolică a elementelor limbajului plastic*

<i>Elementele limbajului plastic</i>	<i>Forma plastică geometrificată</i>	<i>Semnificații și sugestii ale elementelor limbajului plastic</i>
Linia dreaptă		Calm static
Linia curbă		Fluent plastic
Spirala		emanație extensie dezvoltare continuitate ciclică aflată în progresie rotație creațională

Spirala cu volute în unghi		labirint reprezintă o evoluție ce pleacă din centru sau o involuție, prin întoarcere la centru
Unghiul primar		Simbol cosmic, deseori apare dublat, amintind de fulger
Unghiul închis – triunghiul		divinitate armonie
Rombul		matricea vieții poarta lumilor subterane trecerea inițiatcă spre pântecel lumii intrarea în reședința forțelor htoniene
Segmentele gemene		simbolul dualității, al multiplului, grupul de două segmente prezintă chipul zeului nemiinței
Cercul – linia curbă închisă		lumea spirituală, invizibilă, transcendentă, universul cosmic, în special, în relațiile sale cu pământul

Studierea simbolurilor geometrice și a simbolurilor plastice și aplicarea lor în elaborarea compozițiilor creative este o condiție necesară în procesul dezvoltării creativității artistice la studenții facultăților de artă plastică. Propunem să dezvoltăm nivelul de creativitate la studenți prin *studierea și aplicarea conștientă* a simbolurilor elementelor și formelor plastice. Despre studiarea simbolurilor plastice am vorbit ceva mai sus.

În ceea ce privește *aplicarea conștientă* a simbolurilor elementelor și formelor plastice în elaborarea compozițiilor creative în baza cursului de artă textilă aceasta se va realiza prin *procedeele*:

- utilizarea elementelor limbajului plastic în calitate de simboluri plastice;
- utilizarea formelor geometrice ca simboluri geometrice;
- aplicarea conceptului filozofic al simbolurilor geometrice și al simbolurilor plastice în elaborarea compozițiilor creative;
- aplicarea conceptului psihologic al simbolurilor geometrice și simbolurilor plastice în elaborarea compozițiilor creative.

Prin urmare, metodele elaborate în cadrul cercetării noastre se referă la etapa inițială în elaborarea compozițiilor creative la activitățile vizând artele textile. Aplicarea simbolicii reprezintă un procedeu esențial al creativității. Procesul creator în domeniul artelor plastice este conceput ca mijloc de dezvoltare estetică a tineretului studios.

Dezvoltarea creativității artistice la studenți prin *studierea și aplicarea* conceptuală a simbolicii formelor plastice este o problemă prioritară pentru învățământul artistic superior.

Metoda transformării elementelor limbajului plastic în structuri frontale și transformarea elementelor limbajului plastic în structuri volumetrice

În procesul dezvoltării creativității artistice, a fost implementată metoda transformării elementelor limbajului plastic în structuri frontale și volumetrice. În acest context, pentru realizarea creativă a unei compoziții plastice, personalitatea creatorului (studentul) are nevoie de o serie de mijloace de expresie: *mijloace materiale* (în cazul artei textile acestea pot fi de origine textilă sau nontextilă ca urmare a simbiozei genurilor de artă), *mijloace plastice* (ca elemente principale ale limbajului plastic: *punctul, linia, pata, culoarea, forma, structura, factura, relief, volumul, spațiul*), și *mijloace artistice exprimate în legități și principii* (de orchestrare a limbajului plastic: *contrastul de culoare, de ton, de formă, de cantitate, ritmul, proporționarea, echilibrul, dinamica și statica, integritatea, tectonica și arhitectonica*). Aceste legități ale naturii sunt reflectate în conținutul teoretic al compunerii și servesc drept început de organizare a structurii spațiului compozițional tridimensional.

În compoziția volumetrică și spațial-volumetrică se evidențiază cu precădere unele mijloace plastice precum *structura frontală, structura reliefată, forma* (în aspectul ei tridimensional), *spațiul* (în diversele lui ipostaze). În conceperea ei de la idee până la realizarea propriu-zisă în material textil nu ne putem dezice de elementele limbajului plastic, care sunt mijloacele plastice. Datorită specificului etapelor de realizare a unei compoziții spațial-volumetrice, care presupun atât compunerea în plan, cât și în spațiu, apare necesitatea de a analiza diverse metode de aplicare în arta spațial-volumetrică a fiecărui element al limbajului plastic.

Elaborarea compozițiilor spațial-volumetrice în cadrul cursului de artă textilă reprezintă totalitatea compozițiilor care au ca mijloc de expresie plastică volumul și spațiul tridimensional, indiferent de mijloacele materiale utilizate (clasice sau moderne) sau de aplicarea paralelă a altor mijloace plastice și artistice specifice artei bidimensionale, și se bazează pe metoda *structurării compoziționale a complexului*.

Procesul elaborării compozițiilor volumetrice creative artistice este dependent și de mecanismul memoriei, care acordă asistență reproductivă în vederea alegerii materialului asimilat anterior de psihic. Imaginația este un mecanism cu acțiune productivă care îmbogățește conținutul, dezvoltă și reconstruiește formele cunoscute anterior, contribuie la găsirea noilor legături, asocieri și idei.

Personalitatea creatoare ce realizează compoziții spațial-volumetrice trebuie să dispună de unele capacități suplimentare, cum ar fi:

- cunoștințe în baza corelațiilor interdisciplinare;

- capacități de proiectare și de modelare după cerințele complexului și sistemului;
- nivel înalt de pregătire științifico-teoretică, cu antrenarea cunoștințelor din domenii tangente;
- capacitate de proiectare a mediului spațiului material după legitățile armoniei și unității;
- viziune artistică, posedarea metodelor, gândirii creative, măiestriei compoziționale și a cunoștințelor profesionale, nivelul înalt de cultură și necesitatea constantă de activitate creativă profesionistă.

Complexitatea mijloacelor plastice și artistice de expresie stau la baza sistemului de etape ale proiectării spațial-volumetrice. Aceste etape, prelucrate și aplicate în cercetarea noastră, sunt următoarele:

- *clauzura* – are ca scop redarea închipuirii crude, generalizate, elementare despre obiectul proiectat;
- *schița-idee* – modelul se exprimă într-o formă semiintuitivă a ipotezei inițiale, scopul etapei constă în limitarea domeniului căutării și transformarea proiectării în situație problematică;
- *schița inițială* – include analiza și sinteza unui șir de variante, în urma cărora se realizează generalizarea lor sub forma primei schițe-proiect.

În calitate de metode de căutare și de obținere a formelor noi au fost aplicate: ***asocierea, transformarea, inversia.***

Asocierea presupune orientarea la atributele naturii, determinarea unor caracteristici de bază ale formelor naturale, stilizarea lor și prezentarea într-un mod artistico-plastic asociativ inovator.

Transformarea constă în alegerea unei sau a câtorva forme (plane sau corpuri geometrice, simple sau care au fost deja anterior transformate) și aplicarea asupra lor a procedeelelor de transformare, cum sunt secționarea, alipirea, răsucirea, disecarea, înscrierea în altă formă, diverse combinații între aceste procedee racordate la cele două proiecții de bază în cazul formei volumetrică).

Inversia presupune adoptarea unui punct de vedere de la o parte, întoarcerea la o poziție inițială, schimbarea problematicii artistico-plastice).

Așadar, în procesul elaborării formelor spațial-volumetrică, se va acorda o atenție deosebită bazelor compoziției spațial-volumetrică reprezentate de geneza principalelor forme geometrice și metodelor de transformare a formelor geometrice inițiale: *rațional-logice* (prin principiul de combinare și cel de racordare prin divizare); *intuitiv-logice* (prin metoda înscrierii în formă).

Astfel, legițiile de creare a formelor volumetrice și spațial-volumetrice se subordonează unor etape de elaborare:

- I. *modelarea grafică* (schițe, crochiuri, scheme, proiecții ce reflectă starea obiectului în diferite etape ale proiectării);
- II. *machetarea sau modelarea obiectului* (constă în exprimarea spațial-volumetrică a ideii despre original);
- III. *modelarea logico-matematică* (realizarea propriu-zisă la scara compoziției).

Prin urmare, elaborarea structurilor volumetrice va parcurge două etape: *elaborarea structurilor frontale și elaborarea structurilor volumetrice*.

Prima etapă constă în elaborarea structurilor frontale prin aplicarea creativă a următoarelor acțiuni:

1. *Elaborarea formelor structurale frontale de bază:*

- elaborarea formelor plastice (liber desenate, intuitive);
- înscrierea formei plastice, liber desenate în forma geometrică de bază (forma de bază – forma geometrică – pătrat, cerc, dreptunghi, triunghi, elipse etc.);
- înscrierea formei geometrice în forma geometrică de bază.

2. *Structurarea, activizarea formei geometrice de bază cu formele plastice:* activizarea în linii frânte; activizarea în linii curbe; activizarea cu forme geometrice; activizarea cu forme plastice elaborate, noi.

Forma de bază, elaborată în procesul de creație, este confecționată din metal, lemn și reprezintă carcasul simplu-frontal. Structurarea și activizarea formei de bază a compoziției frontale este executată din aceleași materiale (metal, lemn).

3. *Executarea lucrărilor creative în diverse tehnologii din domeniul artei textile* (imprimeu, tapiserie, broderie);

4. *Aplicarea produselor textile în procesul activizării formei-carcas frontale elaborate de studenți.*

Etapa a doua constă în elaborarea structurilor volumetrice prin următoarele acțiuni:

1. *Elaborarea formelor spațial-volumetrice prin metoda de transformare de la forme frontale la forme spațiale:* pătratul se va transforma în cub; dreptunghiul se va transforma în paralelogram; cercul se va transforma în sferă, con; triunghiul se va transforma în prismă.

2. *Structurarea, activizarea formei geometrice de bază volumetrică cu formele plastice liber elaborate din forme simple* (linie, linie curbă, linie frântă), *figuri geometrice* (pătrat, cerc, dreptunghi);

3. *Executarea lucrărilor creative în diverse tehnologii din domeniul artei textile* (imprimeu, tapiserie, broderie);

4. *Aplicarea produselor textile în procesul activizării formei-carcas frontale elaborate de studenți.*

Atât mijloacele de expresie plastică, cât și procedeele și principiile de organizare compozițională nu au un caracter strict matematic, ele fiind determinate de procesele și fenomenele psihice, cum sunt *imaginația, memoria, analiza și sinteza, fantezia* ș. a., care au un caracter strict individual. Crearea compozițiilor structurale spațial-volumetrică este un proces unitar manifestat la următoarele niveluri:

- *psihologic* (cu grad de percepție și fantezie creatoare absolut individualizat, care determină în consecință stiluri și maniere specifice fiecărui autor);
- *artistico-plastic* (care se manifestă prin aplicarea legităților, principiilor și mijloacelor plastice ale expresiei artistice bidimensionale asimilate și aplicate pe toate coordonatele spațiale ale volumului și spațiului pentru organizarea compozițională);
- *tehnologic* (care constă în utilizarea mijloacelor materiale inovatoare în condițiile noilor tendințe ale artei contemporane, de simbioză a artelor și care reclamă cunoașterea și operarea cu toate mijloacele plastice de expresie, aplicarea principiilor și metodelor de structurare compozițională atât în plan, cât și în spațiu și impune autorului o pregătire artistică specială).

Acestea metode vor fi aplicate în activitățile creative cu studenți la cursul de artă textilă pentru ridicarea nivelului creativității artistice.

2.5 Conceptul analitic în elaborarea conținuturilor curriculare la cursul de artă textilă ***Imprimeu artistic***

1.1 Elaborarea compoziției decorative abstracte în linii cu caracter curb și frânt

Obiective:

- Elaborarea obiectivelor și conținuturilor teoretico-practice ale cursului.
- Identificarea genurilor artei decorative.
- Receptarea adecvată a aspectelor genezei formelor în natură și în compoziția artistică.

Conținuturi

- Introducere. Imprimeul în contextul artelor decorative.
- Clasificarea imprimeului. Mijloacele de expresivitate în imprimeul artistic (batik).
- Rolul imprimeului și evoluția lui în arta contemporană.

- Noțiunea de compoziție decorativă.
- Compoziția decorativ-frontală.
- Calitatea și însușirea compoziției.
- Compoziția decorativă în alte discipline de specialitate.
- Rolul artei decorative în formarea cadrelor didactice.
- Importanța predării artei decorative în școlile de cultură generală.

Metode/Activități Studiul. Analiza. Clasificarea. Demonstrația. Explicația. Conversația

1.2 Tehnica securității

Obiective - Familiarizarea cu specificul prelucrării materialelor textile.
 - Să cunoască materialele și utilajele specifice obiectului respectiv.

Conținuturi - Materialele și utilajele de executare a imprimeului artistic: reșou, benzină, clei de gumă, fier de călcat.
 - Reguli de securitate în folosirea materialelor și utilajelor de executare a imprimeului artistic.

Metode/Activități Demonstrația. Explicația. Conversația.

1.3 Tehnologia de prelucrare a materialelor

Obiective - Familizarea cu tehnologiile de bază ale imprimeului artistic.
 - Cunoașterea procedeele tehnice în arta textilă.
 - Aplicarea conștientă a tehnologiilor de bază ale imprimeului artistic *batik rece*.
 - Prepararea soluției de rezervă. Aplicarea tehnicilor textile.
 - Aplicarea etapizată a procedeele de executare tehnologică.
 - Aplicarea mijloacelor materiale în corespundere cu proprietățile lor

Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Tehnologia <i>batik rece</i>. Noțiuni generale. - Procesul tehnologic în <i>tehnica rece</i> a imprimeului. - Materiale și tehnici de lucru; suporturi, unelte, coloranți, procedee tehnice. - Originea și evoluția tehnicilor textile. - Procedee și tehnici de prelucrare a conturului cu rezervă transparentă/cu rezerva colorată (mai multe culori). Prepararea soluției de rezervă. - Coloranții. Noțiuni generale. - Pigmenții. Aspectele lor. Pigmenți minerali, organici, naturali și artificiali. - Lucrul tehnologic, probele tehnologice în material. - Cele patru probe pe mătase de format 50x60. - Aplicarea desenului pe pânză. - Prelucrarea conturului cu soluția de rezervă. - Lucrul practic cu coloranți: pictura pe mătase.
Metode/Activități	Metode de aplicare. Metodele tehnicilor textile. Procedee tehnice. Etapizarea. Conversația. Demonstrația. Elaborarea. Prelucrarea.
Materiale	Șasiu, soluție de rezervă, coloranți, pensulă, mătase.

1.4 Unele noțiuni despre compoziția decorativă

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Studiul elaborării compozițiilor decorative. - Teoria elaborării compozițiilor decorative frontale. - Analiza diferenței dintre forme și linii în compoziția decorativă. - Aplicarea mijloacelor de construcție a compozițiilor decorative.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea mijloacelor principale de realizare a compoziției decorative. - Materiale, mijloace plastice și artistice. - Compoziția decorativă. Scopul, obiectivele și conținutul cursului. - Genurile și aspectele compoziției decorative. - Compoziția decorativ-frontală. - Calitatea și însușirea compoziției. - Rolul compoziției în elaborarea produsului de creație. - Rolul artei decorative în formarea cadrelor didactice.

	- Importanța predării artei decorative în școala generală.
Metode/Activități	Demonstrația. Sinteza. Familizarea. Utilizarea. Elaborarea.
1.5 Studiul elementelor limbajului plastic	
Obiective	- Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic. - Cunoașterea particularităților limbajului plastic. - Aplicarea mijloacelor artistice, plastice.
Conținuturi	- Teoria LP și elaborarea compozițiilor de artă <i>imprimeu artistic</i> . - Limbajul plastic. Elementele de bază. - Elaborarea formelor artistice prin metoda transformării ELP.
Metode/Activități	Studierea. Selectarea. Sinteza. Analiza. Elaborarea.
Materiale	Guașă, creion, hârtie, pensulă.
1.6 Crochiuri la tema dată, cu aplicarea limbajului plastic în compoziția artistică	
Obiective	- Realizarea compoziției de artă cu aplicarea ELP. - Familizarea cu specificul limbajului plastic al artei textile. - Să cunoască principiul elaborării formelor plastice. - Să aplice elementele limbajului plastic. - Să distingă formele plastice și formele geometrice. - Să perceapă adecvat formele plastice.
Conținuturi	- Formele plastice în compozițiile intuitive de artă. - Schiță în ton și culoare. - Principiile designului și transformării plastice în compoziția decorativ-frontală. - Aspectele formelor realiste, geometrice, abstracte. - Perceperea adecvată a formelor (frânte, curbe, combinate; statice, dinamice, echilibrate; active, pasive). - Schița mărită de proiect în tonuri acromatice. - Prelucrarea compoziției de artă cu rezervă și coloranți, generalizarea și prelucrarea tehnologică, finisarea și prezentarea lucrărilor.
Metode/Activități	Sinteza. Perceperea. Generalizarea. Prelucrarea.
Materiale	Parafină, soluție de rezervă, coloranți, pensulă, mătase.
2.1	Elaborarea compoziției creative <i>Natura statică</i>

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Studiul elaborării compozițiilor decorative frontale. - Cunoașterea particularităților compozițiilor de artă textilă. - Aplicarea metodei de transformare a formelor din natură. - Cunoașterea corelația limbajului plastic și al celui tehnologic.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Particularitățile compoziției decorative frontale. - Natura statică în arta textilă. - Specificul stilizării și elaborării formelor naturale și transformarea lor în formele decorative. - Corelația limbaj tehnologic-limbaj plastic în compozițiile decorative. - Interacțiunile grafice în <i>tehnicele rece și fierbinte</i> ale imprimeului artistic. - Forma ca îmbinare a diferitelor elemente ale LP. - Imaginea artistică în imprimeul artistic. - Limbajul tehnologiei imprimeului <i>batik rece</i>.
Metode/Activități	Studiul. Transformări plastice: simplificarea, stilizarea, compunerea/descompunerea, combinarea, interacțiunea, elaborarea.

2.2 Elaborarea formelor plastice noi prin îmbinarea diferitelor elemente ale LP

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea compozițiilor. - Aplicarea principiilor compoziției în realizarea lucrărilor de creație.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Forma ca procedeu de expresie plastică. - Corelarea liniei și formei. - Elaborarea formelor artistice. - Constituirea și clasificarea principiilor, metodelor și procedeele de organizare formală în spațiul bidimensional. - Domeniile de aplicare a principiilor de creare a formelor noi în arta decorativă.
Metode/Activități	Elaborarea. Clasificarea. Aplicarea. Demonstrația. Conversația.
Materiale	Guașă, creion, hârtie, pensulă.

2.3 Studiarea elementelor LP. Rolul liniei ca mijloc de exprimare plastică în compoziție

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic. - Aplicarea metodelor de studiere a elementelor limbajului plastic. - Aplicarea elementelor limbajului plastic. - Elaborarea compoziției decorative cu aplicarea conștientă a ELP și a formelor plastice.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Elementele LP în compozițiile decorative frontale. - Linia ca formă de bază în stilizarea formelor reale în formele decorative. - Linia ca mijloc de expresie în compozițiile decorative frontale. - Transformările plastice în elaborarea formelor decorative. - Elaborarea compoziției decorative cu aplicarea liniei elaborate prin transformarea punctelor în FP. - Elaborarea compoziției decorative cu aplicarea motivelor principale elaborate prin transformarea liniilor în FP. - Elaborarea compoziției decorative cu aplicarea motivelor principale elaborate prin transformarea/combinarea/aplicarea a două/multe forme plastice. - Lucrul practic asupra elementelor liniare ale compoziției.
Metode/Activități	<p>Studiul. Sinteza. Analiza. Elaborarea. Transformarea. Aplicarea. Combinarea. Compunerea. Recompunerea.</p>
Materiale	Guașă, creion, hârtie, pensulă.

2.4 Interacțiunile tehnicilor de bază: rece și fierbinte

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicarea conștientă a ELP în elaborarea compozițiilor de artă. - Aplicarea tehnicii de bază <i>batik fierbinte</i>. - Cunoașterea specificului formelor plastice în tehnicile textile.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Tehnologia <i>Imprimeul batik fierbinte</i>. Deosebirea dintre <i>imprimeul fierbinte</i> și cel <i>rece</i>. - Procesul tehnologic de executare pe etape a batikului fierbinte. - Limbajul plastic în tehnologia de bază <i>batik fierbinte</i>. - Pata plastică ca un mijloc de exprimare plastică în compoziție. - Pata ca formă de bază în stilizarea formelor reale în forme decorative - Pata ca mijloc de expresie în compozițiile decorative frontale.

Metode/Activități Studiul. Aplicarea. Elaborarea. Procedeele textile. Tehnicile textile
Materiale Mătase, parafină, coloranți, șasiu, pensulă

2.5 Tehnologii specifice. Probe în tehnica *batik fierbinte*

Obiective

- Aplicarea soluției de rezervă pe mătase în tehnologia imprimeului artistic *batik fierbinte*.
- Aplicarea culorilor și coloranților în compozițiile de artă.
- Aplicarea metodei tehnice.
- Aplicarea metodei stilistice.
- Realizarea tehnicii textile la nivelul probelor tehnologice.
- Aplicarea coloranților specifici tehnicilor textile.
- Aplicarea gamei coloristice adecvate compoziției elaborate.

Conținuturi

- Tehnologia de bază a imprimeului artistic *batik fierbinte*.
- Modalități de executare a imprimeului în material.
- Probe în *tehnica fierbinte*.
- Lucrul tehnologic, probe tehnologice în material.
- Cele patru probe de executare pe mătase, format 50x60.
- Prelucrarea conturului cu soluție de rezervă (parafină).
- Aplicarea soluției de rezervă (parafină) și a coloranților.
- Materiale și tehnici de lucru; suporturi, unelte, coloranți.
- Lucrul cu culoarea (pictura pe mătase).
- Gama coloristică în compozițiile de artă.
- Tehnologii specifice de bază ale imprimeului artistic.

Metode/Activități Metodele specifice artelor textile. Procedeele tehnice specifice *batikului fierbinte*. Demonstrația. Conversația.
Etapizarea procesului tehnologic. Elaborarea. Aplicarea. Colorarea.

Materiale Parafină, soluție de rezervă, coloranți, pensulă, mătase.

2.6 Elaborarea proiectului compoziției de bază

Obiective

- Finisarea lucrării de curs în material; prezentarea lucrării.
- Utilizarea etapizată a tehnicii *batik fierbinte*.
- Utilizarea procedeelelor specifice tehnicilor textile.
- Consolidarea cunoștințele în domeniul tehnicii *batik fierbinte*.

Conținuturi

- Prelucrarea materialelor în tehnologia de bază *batik fierbinte*: trecerea proiectului pe mătase; prepararea soluției de rezervă –

dizolvarea parafinei în baie de aburi; prelucrarea formelor plastice cu soluție de rezervă; aplicarea coloranților la gama schițelor aprobate; aplicarea coloranților și a parafinei pe etape.

- Finisarea și prezentarea lucrării.

Metode/Activități Metode de preparare. Metode de prelucrare. Metode textile.
Generalizarea. Sinteza.

3.1 Elaborarea compoziției creative *Peisaj arhitectural*

Obiective - Însușirea materiilor teoretice cu privire la aplicarea ELP și elaborarea formelor plastice în compozițiile de artă *imprimeu artistic*.
- Consolidarea cunoștințelor despre limbajul plastic.
- Utilizarea formelor plastice elaborate în compoziții textile.

Conținuturi - Compoziția frontală *peisaj*: materialul ilustrativ, formele, liniile, culoarea.
- Peisajul în arta decorativă.
- Aplicarea compoziției de bază în tehnicile de executare a *batikului*.
- Forma plastică în compoziția abstractă.
- ELP ca forme de bază ale compozițiilor de artă.
- Receptarea adecvată a formei, simplitatea, menținerea întregului.
- Alburile, manualele, lucrările metodice; schița-explorare, tabelele.

Metode/Activități Demonstrația. Explicația. Studierea. Sinteza. Perceperea.

Materiale Guașă, creion, hârtie, pensulă, carton.

3.2 Elaborarea formelor plastice noi prin stilizare și transformare creativă

Obiective - Optimizarea procesului de creație a studenților.
- Aplicarea conștientă a formelor plastice în elaborarea compoziției.
- Aplicarea principiilor de elaborare a compoziției decorative.
- Aplicarea ELP în formele plastice elaborate.
- Receptarea adecvată a elementelor și formelor plastice.
- Aplicarea metodei transformării creative a ELP.
- Aplicarea formelor plastice elaborate.
- Elaborarea compozițiilor plastice creative.

Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Forme plastice noi, obținute prin stilizare și transformare. Procedee de stilizare creativă. - Transformarea și elaborarea formelor plastice decorative, creative, intuitive. - Crearea compoziției decorative cu aplicarea ELP. - Aplicarea formelor elaborate pe baza transformării plastice, combinarea și aplicarea a două/mai multe elemente plastice. - Activizarea formelor plastice elaborate cu ELP.
Metode/Activități	Elaborarea compozițională. Elaborarea formelor plastice. Aplicarea formelor plastice. Activizarea. Stilizarea. Abstractizarea. Transformarea. Generalizarea. Geometrizarea.
Materiale	Guașă, creion, hârtie, pensulă.

3.3 Simplificarea și generalizarea formelor

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Optimizarea procesului de creație prin aplicarea metodelor de elaborare a formelor plastice. - Aplicarea metodelor de elaborare a formelor plastice. - Consolidarea cunoștințelor despre elaborarea formelor plastice. - Utilizarea gamei coloristice în lucrările de creație.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Stilizarea și aspectele ei: realist, geometric, abstract ori combinat. - Stilizarea: generalizarea transformarea liniei, simplificarea formei până la geometrism, claritatea culorii și puritatea tonului. - Caracterul plastic. - Exercițiul de studiu în culori. - Se cere ca autorul să respecte strict cerințele aspectului de stilizare pe care l-a ales: realist, geometric, abstract, combinat.
Metode/Activități	Transformarea plastică. Stilizarea prin simplificare. Studiul culorii. Aplicarea culorii.
Materiale	Guașă, acuarelă, tempera, hârtie de format A-4.

3.4 Executarea compozițiilor creative în tehnologia batik rece

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Prelucrarea materialelor textile. - Aplicarea tehnicilor textile. - Combinarea și suprapunerea tehnicilor textile cunoscute. - Aplicarea tehnicilor și procedeele specifice artei textile. - Cunoașterea modului de preparare a materialelor necesare. - Utilizarea coloranților specifici pentru prelucrarea mătasei.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Procesul creator în tehnicile textile. - Materialele necesare executării <i>batikului rece</i>. - Pregătirea materialelor: prepararea soluției de rezervă, prepararea mătasei, prepararea coloranților. - Prelucrarea conturului cu soluție de rezervă. - Pictura pe mătase: lucrul tehnologic cu coloranți. - Generalizarea formelor plastice cu culoare. - Prelucrarea, accentuarea centrului compozițional. - Finisarea și prezentarea lucrărilor de creație.
Metode/Activități	Metodele specifice tehnicilor textile. Explicația. Demonstrația. Elaborarea. Prepararea. Colorarea. Utilizarea.
Materiale	Parafină, soluție de rezervă, coloranți, pensulă, mătase, șasiu.
4.1	Elaborarea compoziției creative <i>Flora și fauna</i>
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Activizarea procesului de creație prin studiul naturii – florei/faunei. - Studierea materialelor din natură: formele realiste. - Studierea materialelor didactic-metodice de determinare a formelor plastice.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Studiul naturii: flora, fauna. Elementele LP în studiul naturii. - Materialul ilustrativ; cercetarea formelor, liniilor, culorii. - Elementele LP în compoziția abstractă. - Receptarea adecvată a formei; simplitatea, menținerea întregului. - Materiale metodice vizuale: albume, manuale, lucrări metodice (schița-explorare, tabelele).
Metode/Activități	Studierea. Selectarea. Sinteza. Demonstrația. Activizarea. Studierea. Transformarea. Elaborarea. Aplicarea.
4.2	Crochiuri - căutări compoziționale

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea compozițiilor de artă. - Elaborarea crochiurilor; explorările compoziționale. - Conceptualizarea liniilor și formelor abstractizate. - Aplicarea metodelor specifice de elaborare a formelor plastice. - Cunoașterea metodelor de elaborare a formelor plastice. - Aplicarea metodelor de transformare și elaborare a formelor noi. - Valorificarea stilului propriu în compoziții.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Conceptul liniilor și formelor abstractizate. - Stilizarea și generalizarea formelor (generalizarea liniei, simplificarea formei până la geometrism, claritatea culorii și puritatea tonului). - Transformarea decorativă cu aspect concret stilistic. Respectarea caracterului plastic. Stilizarea și simplificarea cu aspect realist, geometric, abstract sau combinat. - Exercițiu de stilizare în grafică, respectându-se cu strictețe cerințele față de tipul de stilizare ales: realist, geometric, abstract, combinat.
Metode/Activități	Stilizarea. Generalizarea. Sinteza. Combinarea. Suprapunerea. Plierea. Compunerea. Descompunerea.
Materiale	Guașă, creion, hârtie, pensulă.

4.3 Aplicarea formelor plastice combinate în compozițiile intuitive

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea formelor plastice. - Aplicarea formelor plastice elaborate în compoziția abstractă. - Perceperea formei plastice: simplitatea, menținerea întregului. - Combinarea formelor plastice elaborate. - Elaborarea compoziției cu aplicarea formelor elaborate prin transformare creativă. - Aplicarea formelor plastice elaborate.
-----------	---

Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Formele combinate ale compoziției artistice la tema <i>Flora și fauna</i>. - Schițe în ton și culoare. - Elaborarea formelor plastice noi prin metoda transformării plastice. - Aspectele formelor plastice. Caracteristica formelor realiste. - Formele geometrice. Formele abstracte. - Aplicarea formelor plastice în compoziții frontale. - Stilizarea formelor din natură. - Activizarea formelor plastice cu ELP.
Metode/Activități	Metodele specifice pentru elaborarea formelor plastice. Sinteza. Simplificarea. Elaborarea. Aplicarea. Activizarea.
Materiale	Tuș, creion, hârtie.

4.4 Elaborarea propriu-zisă a proiectului

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Generalizarea formelor și culorilor conform proiectului de bază. - Utilizarea compozițiilor elaborate prin transpunere în tehnicile textile. - Elaborarea proiectului în compoziția tehnologică creative.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Proiectul compoziției <i>Flora și fauna</i>. - Transpunerea schiței elaborate în dimensiuni naturale pentru executarea lucrării în material textil. - Generalizarea și concretizarea formelor plastice ale proiectului artistic pentru realizarea lucrării în artele plastice textile.
Metode/Activități	Generalizarea. Prezentarea. Sinteza. Elaborarea. Precizarea.
Materiale	Guașă, creion, hârtie, pensulă.

4.5 Prelucrarea tehnologică

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Optimizarea procesului de creație: prelucrarea materialelor textile în tehnologia <i>batik rece</i>. Executarea creativă. - Utilizarea tehnologiei <i>batik rece</i>. - Utilizarea coloranților la prelucrarea conturilor formelor plastice. - Aplicarea gamei coloristice conform proiectului artistic.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Tehnologia de bază a imprimeului artistic. - Prelucrarea materialelor în tehnologia de bază <i>batik rece</i>: trecerea proiectului pe mătase, prepararea soluției de rezervă, prelucrarea conturilor formelor plastice cu soluție de rezervă.

	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicarea și prelucrarea compoziției artistice cu coloranți în corespundere cu gama cromatică a schițelor aprobate. - Aplicarea coloranților și a soluției de rezervă conform etapelor specifice tehnologiei respective. - Prezentarea lucrării pentru vizionare conform cerințelor stabilite (examen).
Metode/Activități	Metodele tehnicilor textile. Colorarea. Finisarea. Prezentarea.
Materiale	Parafină, soluție de rezervă, coloranți, pensulă, mătase.
5.1	Elaborarea compoziției creative <i>Ornamentica</i>
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Familizarea cu arta ornamentului în arta decorativă națională. - Elaborarea compozițiilor de artă cu aplicarea motifelor ornamentale - Construirea ornamentelor decorative. - Cunoașterea grupurilor de motive ornamentale. - Cunoașterea specificului construirii ornamenticii populare. - Utilizarea ELP plastic în elaborarea motifelor ornamentale noi. - Aplicarea motifelor ornamentale în compoziții.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Rolul și realizarea creativă a ornamentului în compoziții decorative. - Elementele ornamentului, clasificarea lor. - Particularitățile elaborării și construirii structurilor ornamentale. - Ornamentul național în covorul tradițional. - Formele, motivele ornamentale. Grupurile de motive ornamentale. - Formele și ELP în elaborarea motifelor ornamentale. - Motivele ornamentale în compoziția artistică. - Elaborarea compozițiilor plastice prin aplicarea creativă a motifelor ornamentale. - Materialele ilustrative la tema dată: albume, manuale, lucrări metodice (schițe-căutări, tabele).
Metode/Activități	Studierea. Demonstrația. Conversația. Sinteza. Structurarea.
5.2	Aplicarea motifelor și structurilor ornamentale în compoziții textile

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Cunoașterea și aplicarea ornamentelor și motivelor ornamentale. - Cunoașterea și aplicarea ornamentului tradițional moldovenesc. - Corelarea și aplicarea ELP în construirea ornamentală. - Sinteza și aplicarea motivelor ornamentale în arta textilă. - Cunoașterea și evoluția artei decorativ-ornamentale. - Conștientizarea influenței artei decorative asupra evoluției societății umane. - Studierea particularităților specifice ELP și suprapunerea lor în arta ornamentală populară. - Aplicarea ELP și a formelor plastice în compoziții.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizarea elementelor ornamentului tradițional. - Ornamentul ca mijloc plastic de redare a formelor plastice. - Aspectele de bază ale ELP în compoziția decorativ-ornamentală. - Influența artei decorative în dezvoltarea gândirii abstracte umane. - Locul artei decorative în contextul evoluției societății umane, particularitățile și sarcinile pe care le menține ea în dezvoltarea tradițiilor naționale. - Legătura reciprocă dintre creația decorativă, progresul tehnic și cultural. - Aspectele ornamentului realist, geometric, abstract, combinat. - Caracterele ornamentului realist: <i>fitomorf, avimorf, zoomorf, astral, antropomorf</i> etc. - Noțiunile decorativ-plastice <i>decorativitatea, stilizare, decorarea, ornamentarea</i>. - Decorativitatea (<i>decoro</i>). Ornamentarea și deosebirea ei de decorare. Condițiile decorativității. - Noțiunile ornamental-plastice <i>element ornamental, motiv ornamental, compoziție ornamentală</i>. - Noțiuni de expresie artistică; modalitatea reprezentării ELP în compoziții ornamentale. - Procesul elaborării/construirii compoziției plastice cu aplicarea motivelor ornamentale.
Metode/Activități	Metode de elaborare a formelor plastice. Selectarea. Sinteza.

	Transformarea. Construirea. Combinarea. Studierea. Demonstrația.
Materiale	Guașă, creion, hârtie, pensulă.
5.3 Aplicarea metodei de transformare creativă cu aspect decorativ	
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea compoziției, explorarea compozițională. - Realizarea interacțiunii fundalului cu diverse elemente ornamentale. - Conștientizarea corelației forme plastice - motive ornamentale. - Aplicarea metodelor specifice de elaborare a formelor și motivelor ornamentale. - Elaborarea compoziții artistice. - Efectuarea exercițiilor de aplicare a culorii și gamelor coloristice. - Aplicarea gamei coloristice conform temei de creație.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Crochiuri <i>compoziție decorativă abstractă în forme combinate</i> pentru tema <i>ornamentica</i>. - Transformarea decorativă cu aspect concret stilistic. - Respectarea caracterului plastic. - Stilizarea și aspectele ei (realist, geometric, abstract ori combinat). - Stilizarea (generalizarea liniei, simplificarea formei până la geometrism, claritatea culorii și puritatea tonului). - Aplicarea elementelor și formelor plastice în compozițiile intuitive. - Crochiuri în ton și culoare. - Exerciții de studiu în grafică cu stilizare, transformare decorativă în diferite stiluri: realist, geometric, abstract ori combinat.
Metode/Activități	Demonstrația. Explicația. Elaborarea. Transformarea. Stilizarea. Generalizarea. Simplificarea. Geometrizarea. Combinarea. Compunerea. Aplicarea.
Materiale	Guașă, creion, pensulă, acuarelă, tempera, hârtie format A-4.
5.4 Realizarea proiectului și executarea compoziției în tehnici textile	

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Etapizarea corectă a procesului tehnologic. - Elaborarea cromaticii și a structurii ornamentului. - Executarea compoziției în material. - Elaborarea compoziției cu motiv național. - Utilizarea corectă a materialelor de executare a imprimeului artistic. - Utilizarea corectă a tehnicii textile <i>batik rece</i>. - Executarea proiectului artistic conform compoziției aprobate.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Lucrul la proiectul compoziției de bază. - Prelucrarea materialelor în tehnologia de bază <i>batik rece</i>: trecerea proiectului pe mătase; prepararea soluției de rezervă; prelucrarea formelor plastice cu soluție de rezervă; aplicarea coloranților în gama cromatică a schițelor aprobate; aplicarea coloranților și a soluției de rezervă pe etape. - Prelucrarea formelor plastice în gama coloristică conform schițelor aprobate. - Generalizarea formelor și culorilor conform proiectului de bază. - Executarea lucrării de curs în material. - Prezentarea lucrării la examen.
Metode/Activități	Metodele tehnicilor textile. Aplicarea. Generalizarea. Colorarea. Prezentarea.
Materiale	Parafină, compoziție de rezervă, coloranți, pensulă, mătase.

6.1

Elaborarea compoziției creative *Portret*

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Reprezentarea portretului în arta modernă, contemporană. - Realizarea portretului în arta textilă. - Aplicarea portretului în compozițiile de artă textilă. - Cunoașterea proceselor de creare a portretului artistic. - Aplicarea formelor elaborate în compoziții creative.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Impresiile sugerate de portretul din natură. - Reprezentarea portretului în arta decorativă - domeniul artei textile. - Varietatea ELP și a formelor plastice în reprezentarea portretului în arta textilă contemporană. - Elementele LP în studiul portretului contemporan. - Formele de realizare creativă a portretului artistic.

- Specificul stilizării și simplificării formelor realiste în formele plastice cu aspect decorativ.
- Formele, liniile, culorile.
- Forma plastică elaborată în compoziția abstractă.
- Receptarea formei plastice elaborate.

Metode/Activități Studierea. Demonstrația. Conversația. Selectarea. Sinteza.

Materiale vizuale Albume, manuale, lucrări metodice (schiță-căutări, tabele).

6.2 Elementele constructive în compoziția abstractă, accentul compozițional

- Obiective
- Studierea materialelor didactice și metodice pentru determinarea formelor plastice.
 - Studierea principiilor designului și transformării plastice într-o elaborare creativă a portretului.
 - Cunoașterea metodelor elaborării formelor plastice.
 - Receptarea particularităților formelor plastice.
 - Valorificarea grafică a structurilor compoziționale.
 - Elaborarea formelor plastice prin geometrizare și stilizare.
 - Realizarea interacțiunii fundalului cu diverse ELP și formele plastice elaborate.
 - Aplicarea ELP și a formelor plastice elaborate.
 - Aplicarea principiilor de elaborare a compoziției decorative.
 - Aplicarea metodelor transformării ELP și de elaborare a formelor plastice noi.
 - Valorificarea stilului propriu în compoziții.
 - Elaborarea compoziției, explorări compoziționale.
- Conținuturi
- Crochiuri: *Compoziție decorativă cu aplicarea metodei de geometrizare și stilizare a formelor plastice* la tema *Portretul în compoziția decorativă* (genul de aplicare – artă textilă).
 - Stilizarea: generalizarea liniei, simplificarea formei până la geometrism, claritatea culorii și puritatea tonului.
 - Stilizarea și aspectele ei: *realist, geometric, abstract ori combinat*.
 - Transformarea decorativă cu aspect concret stilistic. Respectarea caracterului plastic.
 - Aplicarea formelor plastice în elaborarea compozițiilor creative.

- Crochiuri în ton și culoare.
- Elaborarea compozițiilor prin aplicarea formelor geometrificate, plastice și a formelor combinate.
- Activizarea formelor de bază cu formele elaborate din elementele de bază ale limbajului plastic (punct, linie etc.).
- Elaborarea compozițiilor decorative, abstracte, stilizate, creative.

Metode/Activități Transformarea elementelor și formelor plastice. Stilizarea. Simplificarea. Sinteza. Elaborarea.

Materiale Acuarelă, tempera, hârtie de format A-4, guașă, creion, pensulă.

6.3 Procedeul pictural în elaborarea compozițiilor creative

- Obiective
- Aplicarea procedurii grafic și pictural de distribuire a luminilor.
 - Educația senzației coloristice și a executării tehnice corecte.
 - Aplicarea metodelor specifice de elaborare a formelor plastice în portretul artistic.
 - Elaborarea compoziții artistice.
 - Însușirea caracteristicilor și proprietăților culorilor fundamentale.
 - Executarea de exerciții cu aplicarea culorii, gamei cromatice.
 - Aplicarea gamei cromatice conform temei de creație.

- Conținuturi
- Culoarea: gama de culori rece și gama caldă.
 - Studii din două sau mai multe culori – gama rece sau gama caldă.
 - Aplicarea în compoziții creative a culorilor de bază ale spectrului.
 - Aplicarea creativă a culorilor de bază: roșu, galben, albastru. Caracteristica lor.
 - Proprietățile culorilor fundamentale: ton, gamă cromatică, luminozitate, intensitate; principiile de modelare și de armonizare cromatică.
 - Clasificarea culorilor de bază și a celor complementare după gama rece și gama caldă.

Metode/Activități Studierea. Aplicarea. Colorarea. Analiza. Selectarea. Elaborarea.

Materiale Guașă, creion, pensulă, hârtie de format A-4.

6.4 Elaborarea proiectului artistic

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Executarea proiectului artistic. - Executarea compoziției în material. - Etapizarea procesului tehnologic. - Generalizarea formelor și culorilor conform proiectului de bază. - Transpunerea compozițiilor elaborate în tehnicile textile. - Realizarea tehnologică a compoziției artistice în proiectul elaborat.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Schimbarea aspectului compozițional la trecerea de la dimensiuni mai mici la dimensiuni naturale ale compoziției frontale (compoziție abstractă). - Încadrarea strictă a proiectului lucrării după proporționarea schiței de bază, pe format 50x50 sau 50x60, pe verticală sau orizontală. - Executarea proiectului în linii grafice; prelucrarea în culoare. - Prelucrarea cu contur a proiectului, executat în soluție de rezervă și în culoare respectivă. - Aranjarea proiectului în chenar alb, cu 8-10 cm mai mare decât proiectul executat în culori. - Prezentarea proiectului pentru vizionare (examen).
Metode/Activități	Generalizarea. Prezentarea. Sinteza. Elaborarea. Precizarea.
Materiale	Guașă, creion, hârtie, pensulă.

6.5 Tehnologia prelucrării materialelor

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizarea tehnicilor textile în executarea tehnologică a compoziției. - Utilizarea materialelor textile în conformitate cu tehnica aplicată. - Prezentarea lucrărilor de creație la expoziții și vernisaje.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Prelucrarea materialelor în tehnologia de bază <i>batik rece</i>: trecerea proiectului pe mătase; prepararea soluției de rezervă; prelucrarea formelor plastice cu soluție de rezervă; aplicarea coloranților la gama schițelor aprobate; aplicarea etapizată a soluției de rezervă și a coloranților. - Generalizarea formelor și culorilor conform proiectului de bază. - Lucrul tehnologic – executarea compoziției de bază <i>Portret</i> în material, tehnologia <i>batik rece</i> a imprimeului. - Finisarea și prezentarea lucrării pentru vizionare (examen).
Metode/Activități	Metodele specifice tehnicilor textile. Etapizarea proceselor

tehnologice. Generalizarea. Finisarea.

Materiale	Parafină, compoziție de rezervă, coloranți, pensulă, mătase.
7.1	Elaborarea compoziției creative <i>Compoziția figurativă</i>
Obiective	<ul style="list-style-type: none">- Studiul figurii umane în arta modernă, contemporană.- Particularitățile realizării specifice a figurii umane și utilizarea ei în elaborarea compozițiilor.- Cunoașterea proceselor de creare a figurii umane.- Aplicarea formelor elaborate în compoziții.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none">- Figura umană în arta decorativă contemporană. Stilizarea figurii. Figura umană în compoziția abstractă.- Impresii produse de figura umană.- Varietatea formelor și ornamentelor în artă textilă. Formele plastice în studiul figurii umane și particularitățile acestora.- Materialele ilustrative cu figura umană: forme, linii, culorii.- Figura umană în artă decorativă. Aplicarea compoziției de bază cu figura umană în tehnici de executare a imprimeului artistic.- Forma plastică în elaborarea compozițiilor abstracte, decorative, intuitive cu figura umană.- ELP ca bază în elaborarea compozițiilor de artă.- Receptarea formei: simplitatea, menținerea întregului.
Metode	Studierea. Analiza. Sinteza. Perceperea. Explicația. Demonstrația.
Materiale vizuale	Albume, manuale, lucrări metodice (schiță-căutări, tabele).
7.2	Crochiuri în ton și culoare
Obiective	<ul style="list-style-type: none">- Explorarea soluțiilor grafice pentru structurile compoziționale.- Receptarea adecvată a formelor plastice.- Conceptualizarea liniilor și formelor abstractizate.- Aplicarea metodelor specifice elaborării formelor plastice.- Selectarea ELP și a formelor plastice noi.- Cunoașterea metodelor elaborării formelor plastice.- Aplicarea metodelor de transformare a ELP și de elaborare a formelor inedite.- Valorificarea stilului propriu în compoziții.- Executarea crochiurilor; explorarea compozițională.

Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea compozițiilor. - Crochiuri: <i>compoziție decorativă abstractă în forme combinate</i> la tema <i>Figura umană în compoziția decorativă</i> (în arta textilă). - Aplicarea formelor plastice în elaborarea compozițiilor intuitive. - Crochiuri în ton și culoare. - Principiile designului și ale transformării plastice a ELP în compoziția decorativ-frontală. - Forme; specificul stilizării și simplificării formelor realiste în formele plastice cu aspect decorativ. - Aspectele formelor realiste, geometrice și abstracte. - Elaborarea compozițiilor prin aplicarea formelor geometrizate, plastice și a formelor combinate. - Aplicarea ornamenticii, activizarea formelor de bază cu formele elaborate din elementele de bază ale LP <i>punctul, linia</i>. - Executarea crochiurilor în ton și culoare: creion, tuș, acuarelă, guașă. - Schița elaborată în ton după specificul grafic corespunzător temei propuse; prelucrarea în culoare, respectând strict tonalitatea și ornamentica schiței în creion. - Prelucrarea compozițiilor în culoare ca act creativ, liber, intuitiv, cu respectarea legităților grafice, tonale, coloristice.
Metode/Activități	Geometrizarea. Stilizarea. Selectarea. Compunerea. Descompunerea. Perceperea. Elaborarea. Combinarea.
Materiale	Guașă, creion, pensulă, hârtie de format A-4.

7.3 Lucrul asupra proiectului, generalizarea formelor plastice

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea proiectului artistic (schiță mărită). - Proiectarea etapei preeliminare de executare a compoziției în materiale textile. - Generalizarea formelor și culorilor conform proiectului de bază. - Elaborarea proiectului compoziției frontale în baza crochiurilor aprobate. - Utilizarea compozițiilor elaborate pentru transpunerea în tehnicile textile.
-----------	--

	- Realizarea tehnologică a compoziției în proiectul elaborat.
Conținuturi	- Proiectul-schiță în mărime naturală. - Schimbarea aspectului compozițional prin trecerea de la dimensiuni mici la dimensiunile naturale ale compoziției frontale (compoziție abstractă). - Executarea strictă a proiectului lucrării pe format 50x60 sau 60x80 după proporțiile schiței de bază, plasându-l pe verticală/orizontală și respectând formatul schiței de bază, în linii grafice și prelucrat în culoare cu contur. Prezentarea proiectului executat pentru vizionare (examen).
Metode/Activități	Sinteza. Transformarea. Elaborarea. Conturarea.
Materiale	Guașă, creion, hârtie, pensulă.

7.4 Prelucrarea tehnologică a materialelor textile

Obiective	- Cunoașterea corelației linie plastică-prelucrarea conturului tehnologic. - Aplicarea tehnicilor de bază ale imprimeului artistic. - Executarea compoziției pe etape (tehnica rece a imprimeului). - Prezentarea lucrărilor de creație la expoziții și vernisaje.
Conținuturi	- Prelucrarea materialelor în tehnologia de bază <i>batik rece</i> : trecerea proiectului pe mătase; prepararea soluției de rezervă; prelucrarea formelor plastice cu soluție de rezervă; aplicarea concomitentă a coloranților la gama schițelor aprobate; aplicarea etapizată a soluției de rezervă și a coloranților. - Forme și culori generalizate conform proiectului de bază. - Executarea tehnologică a compoziției elaborate. - Linia și culoarea ca elemente ale LP în compoziția decorativă abstractă. - Prepararea soluției de rezervă. - Prelucrarea compoziției cu linie de contur. - Executarea compoziției de bază <i>Figura</i> în material prin tehnologia rece a imprimeului. - Finisarea lucrării în ramă de formă fină și de culoare corespunzătoare schiței și proiectului de bază.

	- Prezentarea lucrării finite pentru vizionare (examen).
Metode/Activități	Metodele de aplicare a tehnicilor textile. Etapizarea proceselor tehnologice.
Materiale	Materiale textile, soluție de rezervă, coloranți, pensulă, mătase.
8.1 Elaborarea compoziției creative <i>Structuri frontale</i> și <i>Structuri volumetrice</i>	
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Studierea structurilor frontale în arta modernă, contemporană. - Cunoașterea procesului de elaborare a structurilor frontale/volumetrice. - Receptarea aspectelor genezei formelor din natură. - Aplicarea structurilor plastice în compoziții. - Aplicarea formelor spațiale elaborate în compoziții.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Formele frontale și spațial-volumetrice. - Aplicarea textilelor în structurile frontale și volumetrice. - Forma tridimensională ca procedeu de expresie plastică. - Corelația <i>linie-structură-formă</i> volumetrică. - Elaborarea artistică a structurii și formei volumetrice. - Constituirea și clasificarea principiilor, metodelor și procedeele de organizare formală în spațiul bidimensional și tridimensional. - Ramurile de aplicare a principiilor de creare a formelor noi în arta decorativă. - Principiile de aplicare a materialelor textile în elaborarea structurilor, formelor frontale și spațial-volumetrice.
Metode/Activități	Studierea. Analiza. Sinteza. Perceperea. Explicația. Demonstrația.
Materiale	Materiale vizuale, guașă, creion, hârtie, pensulă.
8.2 Aplicarea metodelor de transformare în elaborarea structurilor frontale și volumetrice	

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Cunoașterea metodelor de elaborare a formelor plastice. - Explorarea soluțiilor grafice ale structurilor compoziționale. - Receptarea adecvată a formelor plastice. - Conceperea liniilor și formelor abstractizate. - Valorificarea ELP și ale formelor plastice noi. - Aplicarea metodelor specifice de elaborare a formelor plastice. - Aplicarea metodelor de transformare și elaborare a formelor noi. - Valorificarea stilului propriu în compoziții. - Executarea crochiurilor; explorarea legităților compoziționale. - Elaborarea compozițiilor.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Limbajul plastic în compozițiile decorative frontale și spațial-volumetrică. - Linia ca mijloc de expresie în compozițiile decorative frontale și spațial-volumetrică. - Linia ca formă de bază în stilizarea formelor reale în forme decorative. - Transformările plastice și crearea formelor decorative. - Elaborarea compoziției decorative cu aplicarea liniei obținute prin transformarea plastică și a liniei plastice și geometrizate. - Crearea compoziției volumetrică cu aplicarea motivelor principale, obținute prin transformarea plastică a liniilor. - Elaborarea compoziției frontale și spațial-volumetrică cu aplicarea motivelor principale, obținute din transformarea plastică cu aspect interior - înscrierea în forma geometrică plastică a formelor contrastante. - Elaborarea compoziției volumetrică cu aplicarea motivelor principale, obținute prin transformările plastice, combinarea și aplicarea a două/mai multe forme plastice și spațial-volumetrică. - Machetarea formelor elaborate frontale și spațiale.
Metode	Transformarea. Geometrizarea. Stilizarea. Selectarea. Compunerea. Descompunerea. Combinarea.
Materiale	Carcasă metalică, carton, hârtie.

8.3 Lucrul asupra proiectului în procesul elaborării structurilor frontale și volumetrică

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Proiectarea executării compoziției în materiale textile. - Generalizarea formelor și culorilor conform proiectului de bază. - Elaborarea proiectului de creație (schiță mărită). - Elaborarea proiectului compoziției frontale în baza crochiurilor aprobate. - Utilizarea compozițiilor elaborate pentru transpunere în tehnicile textile. - Elaborarea proiectului de realizare tehnologică a compoziției.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Proiectul artistic al compoziției de bază. - Elaborarea structurilor compoziționale frontale/volumetrice prin aplicarea creativă a metodelor de elaborare a formelor plastice: linia ca element constructiv, înscrierea formei plastice în forma geometrică; înscrierea formei geometrice în forma plastică elaborată; elaborarea carcasei pentru realizarea compoziției creative. - Executarea lucrării de creație în materiale textile. - Prelucrarea materialelor în tehnologia de bază <i>batik rece</i>: trecerea proiectului pe mătase, prepararea soluției de rezervă, prelucrarea formelor plastice cu soluție de rezervă, aplicarea coloranților în gama cromatică a schițelor aprobate; aplicarea etapizată a coloranților și soluției de rezervă. - Prelucrarea formelor plastice în gama coloristică conform schițelor aprobate. - Generalizarea formelor și culorilor conform proiectului de bază. - Finisarea și prelucrarea lucrării conform formelor spațiale după structura carcusei elaborate. - Prezentarea lucrării pentru vizionare.
Metode/Activități	Sinteza. Transformarea. Conturarea. Plierea. Combinarea. Intersectarea. Compunerea. Descompunerea.
Materiale	Carcasă metalică, soluția de rezervă, coloranți, pensulă, mătase.

8.4 Prelucrarea tehnologică a materialelor textile

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea etapizată a compoziției (tehnica rece a imprimeului). - Aplicarea tehnicilor de bază ale imprimeului artistic. - Cunoașterea corelației <i>linie plastică-prelucrarea conturului tehnologic</i>. - Prezentarea lucrărilor de creație la expoziții.
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none"> - Prelucrarea materialelor în tehnologia de bază <i>batik rece</i>: trecerea proiectului pe mătase, prepararea soluției de rezervă, prelucrarea formelor plastice cu soluție de rezervă, aplicarea coloranților la gama schițelor aprobate, aplicarea etapizată a soluției de rezervă și a coloranților. - Generalizarea formelor și culorilor conform proiectului de bază. - Lucrul tehnologic în material. Linia și culoarea ca elemente ale limbajului plastic în compoziția decorativă abstractă. Prepararea soluției de rezervă. - Prelucrarea compoziției cu linie de contur. <p><i>Materialele textile</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lucrul tehnologic – executarea compoziției de bază în material – tehnologia imprimeului <i>batik rece</i>. - Finisarea și aplicarea lucrării textile în carcasă adecvată pentru compoziția structurală elaborată. - Instalarea lucrării finisate în formă structurală sau spațială la vizionare (examen).
Metode/Activități	Metode de aplicare a tehnicilor textile. Etapizarea proceselor tehnologice
Materiale	Carcasă, soluție de rezervă, coloranți, pensulă, mătase.

2.3. Desfășurarea conținuturilor curriculare în cadrul cursului de artă textilă pentru studenții facultăților de arte plastice

Activitățile creative au fost realizate în baza cursului de artă textilă *Imprimeul artistic – batik*. Conceptul acestui curs prevede acumularea cunoștințelor fundamentale de profil decorativ, dar și a deprinderilor practice în activitatea creativ-compozițională în domeniul artei textile. Cursul *Imprimeul artistic – batik* își propune să formeze la studenți bazele înțelegerii și utilizării elementelor limbajului plastic, ale procedeeleor și tehnicilor de bază. Cursul respectiv se studiază în anii I-IV la specialitățile catedrei *Artă decorativă și design (Arta decorativă, Arta plastică, Artă plastică și educație tehnologică, Design vestimentar)* și prevede însușirea noțiunilor teoretice și deprinderilor practice de imprimare în material textil, exersarea multiplelor posibilități de realizare tehnică a imprimeului precum și familiarizarea studenților cu funcția utilitară și estetică a operei artistice. Scopul cursului constă în dezvoltarea creativității artistice prin educația artistico-plastică a studentului.

Elaborarea *metodologiei dezvoltării creativității artistice* în baza disciplinei *imprimeu artistic* este determinată de procesul amplu de aplicare *metodelor și mijloacelor tehnice* specifice artelor textile. Concomitent se pune accentul pe *aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic*. În acest context sunt elaborate și determinate *metode de aplicare a elementelor limbajului plastic* în procesul dezvoltării creativității artistice la studenții facultăților de artă plastică.

Printre obiectivele de bază ale disciplinei vom semnală optimizarea activităților creative cu scopul dezvoltării creativității artistice la studenți prin aplicarea creativă a tehnologiilor de bază ale baticului. Tehnologiile de bază sunt prezentate ca unele dintre numeroasele metode specifice de aplicare a elementelor limbajului plastic în arta textilă. În cadrul cursului *Imprimeul artistic – batik* ne vom axa pe studierea și aplicarea tehnicilor de bază, procedeeleor și mijloacelor tehnice. Tehnicile batikului sunt studiate atât ca mediu practic pentru proiectarea și elaborarea compozițiilor creative în procesul creator, precum și ca mijloc de expresie individuală. În acest proces creator, se dezvoltă abilitatea manuală, sensibilitățile optice și tactile.

În funcție de modul de executare, *imprimeul artistic* se clasifică după tehnicile și procedeele specifice în: *batik rece, batik fierbinte, batik în noduri*.

În procesul elaborării *metodologiei dezvoltării creativității artistice* în cadrul disciplinei *Imprimeu artistic*, s-a conturat necesitatea perfecționării și elaborării unei programe experimentale cu scopul de a ridica nivelul creativității artistice și nivelul procesului de instruire artistico-plastică. Structura metodologiei educaționale este analizată și proiectată prin

următoarele componente: *obiective, conținuturi, metode de aplicare a elementelor limbajului plastic, procedee și mijloace tehnice, evaluarea, scopul* (Figura 34).

Figura 34. Structura metodologiei dezvoltării creativității artistice

Obiectivele de formare profesională la cursul <i>Imprimeul artistic – batik</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>La nivel de cunoaștere:</i> să identifice diferite genuri ale artei decorative în corelație cu alte genuri ale artei plastice; să analizeze diferența dintre forme și linii în crearea compoziției decorative abstracte. • <i>La nivel de aplicare:</i> să aplice mijloacele materiale și plastice în corespundere cu proprietățile lor în elaborarea compoziției decorative-abstracte; să utilizeze mijloacele plastice; să elaboreze o compoziție creativă aplicând elementele limbajului plastic. • <i>La nivel de înțelegere:</i> să utilizeze principiile compoziționale în realizarea compozițiilor textile; să aplice metodele artistice în domeniul artei textile, să aprecieze rolul cunoștințelor bazelor artei decorative în redarea simbolurilor plastice ale elementelor limbajului plastic; să utilizeze tehnologiile de bază ale imprimeului artistic; să consolideze cunoștințele în domeniul elementelor limbajului, în procesul activității didactice în școlile speciale de profil și de cultură generală.
Conținuturi
<i>Metodele de studiere a elementelor limbajului plastic:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • particularitățile elementelor limbajului plastic; • formele geometrice în contextul artelor plastice; • corelația dintre elementele limbajului plastic și formele geometrice; • particularitățile motivelor ornamentale; • studiul simbolic și semantic al elementelor limbajului plastic.
<i>Metodele de aplicare a elementelor limbajului plastic</i>
<ul style="list-style-type: none"> • metoda transformării elementelor limbajului plastic de la simplu la compus; • metoda transformării elementelor limbajului plastic prin geometrizare; • metoda elaborării formelor plastice prin geometrizare creativă; • metoda elaborării formelor noi, creative cu aplicarea elementelor limbajului plastic; • metoda transformării elementelor limbajului plastic în motive ornamentale; • metoda aplicării simbolicii formelor limbajului plastic; • metoda studierii corelației dintre simbolul plastic și simbolul geometric; • metoda transformării elementelor limbajului plastic în structuri frontale;

<ul style="list-style-type: none"> • metoda transformării elementelor limbajului plastic în structuri volumetrice; • aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic.
<i>Procedee și mijloace tehnice</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Aplicarea tehnicilor imprimeului artistic – batik în procesul executării produsului creator în domeniul artelor textile:</i> • Realizarea produsului creator în tehnicile de bază ale imprimeului artistic – batik: <i>batik rece; batik fierbinte, batik în noduri, tehnica mixtă;</i> • Corelația tehnologiilor de bază ale imprimeului artistic cu realizarea plastică, creativă și expresivă a elementelor limbajului plastic și formelor plastice elaborate.
<i>Evaluarea</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Compartimentul atitudini. • Compartimentul aptitudini. • Nivelul elaborării compozițiilor creative. • Nivelul aplicării elementelor limbajului plastic. • Nivelul executării compozițiilor creative în tehnicile de bază ale imprimeului artistic – batik.
<i>Scopul: Dezvoltarea creativității artistice la studenți</i>

Conținutul disciplinei: *Compoziții în linii curbe și frânte* (crochiuri în ton și culoare, proiect); probe tehnologice *batic rece*, lucrarea finală în *tehnica rece a imprimeului*); *Natură statică* – compoziție decorativă abstractă (crochiuri în ton și culoare, proiect, lucrarea finală în *tehnica rece a imprimeului*); *Peisaj arhitectural* – stilizarea și generalizarea formelor (crochiuri în ton și culoare, proiect, lucrarea finală în *tehnica rece a imprimeului*); *Flora și fauna* (crochiuri în ton și culoare, proiect, lucrarea finală în *tehnica rece a imprimeului*); *Compoziție ornamentală* – studierea, selectarea și aplicarea elementelor și formelor ornamentale; *Portret* – compoziție frontală abstractă (*tehnologia batic rece*); *Compoziție figurativă* – studierea și stilizarea figurii – compoziție decorativă abstractă (crochiuri în ton și culoare, proiect, lucrarea finală în *tehnica rece a imprimeului*); *Elaborarea formelor structural-frontale și structural-volumetrice*.

Procesul creator pentru realizarea metodologică a activităților creative parcurge următoarele etape de lucru.

Prima etapă – elaborarea compozițiilor creative – presupune:

1. Studiul elementelor limbajului plastic și formelor geometrice:

- studiul semantic și simbolic al elementelor limbajului plastic și formelor geometrice;
- determinarea corelației dintre simbolul plastic și cel geometric.

2. Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic în compozițiile creative:

- elaborarea formelor plastice noi prin aplicarea metodelor de transformare a elementelor limbajului plastic;
- activizarea formelor plastice cu ajutorul elementelor limbajului plastic.

Activitățile practice: tabele cu transformări, crochiuri (schițe-căutări grafice și în culoare).

3. Lucrul la proiectul (schiță-mărită) uneia dintre compozițiile selectate.

A doua etapă – prelucrarea materialelor textile – presupune:

- selectarea mijloacelor materiale necesare pentru lucrul tehnologic;
- executarea probelor tehnologice;
- exersarea tehnicilor de bază ale *imprimeului artistic* (*batik rece, fierbinte, în noduri*);
- etapizarea proceselor tehnologice respective.

A treia etapă – executarea compozițiilor creative elaborate în tehnicile textile ale imprimeului artistic.

A patra etapă – prezentarea compozițiilor creative elaborate în tehnicile textile la vizionare – examen.

Conform temelor în cadrul conceptului propus *a metodologiei dezvoltării creativității artistice* au fost realizate lucrările creative în cadrul disciplinei *Imprimeul artistic*.

Tehnicile imprimeului artistic sunt studiate atât ca mediu practic pentru proiectarea și elaborarea compozițiilor creative în procesul creator, precum și ca mijloc de expresie individuală. În acest proces creator, se dezvoltă abilitatea manuală, sensibilitățile optice și tactile.

La compartimentul *Executarea tehnologică a compozițiilor creative*, tehnicile de bază ale *imprimeului artistic* au fost aplicate prin:

- aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic în contextul tehnicilor de bază ale *imprimeului artistic*;
- corelarea tehnologiilor de bază ale imprimeului artistic cu realizarea plastică, creativă și expresivă a elementelor limbajului plastic și cea a formelor plastice elaborate;
- aprobarea, în procesul creator, a tehnologiilor de bază ale imprimeului artistic: *batik rece, batik fierbinte, batik în noduri*.

În cadrul cursului de artă textilă *Imprimeul artistic*, pentru realizarea activităților creative sunt necesare *cunoștințe, capacități și aptitudini* specifice artelor plastice:

- *cunoștințe:* domenii și genuri ale artelor plastice (arta textilă, arta decorativă), elemente de limbaj plastic, forme plastice, ornamente și motive ornamentale, noțiuni de simbol, semne plastice, scheme compoziționale, tehnici și tehnologii textile specifice;

- *capacități de:* percepere, analiză, sinteza, selectare, comparare, însușire;
- *aptitudini:* elaborare, aplicare a elementelor limbajului plastic, utilizarea metodelor de transformare și elaborarea formelor plastice noi;
- *atitudini:* (dorința de autoafirmare, dorința de a cunoaște, dorința de a participa, predispoziția pentru muncă, dorința de perfecționare permanentă, dorința de autoevaluare, interesul față de nou, realizarea scopurilor în propriul stil, manieră, încrezut în forțele sale, imaginație, spontaneitate) pentru realizarea cu succes a activităților creative.

Interacțiunea profesor/student pentru eficientizarea procesului de instruire este determinată de *activitatea profesorului* în procesul optimizării creației studentului și de *activitatea studentului* în procesul creator.

I. Activitatea: Elaborarea compoziției decorative abstracte în linii cu caracter curb și frânt

<i>Obiective operaționale:</i>	
Studiul teoretic al elementelor limbajului plastic. Familiarizarea cu elementele limbajului plastic. Definirea termenului <i>transformare</i> . Aplicarea metodei de <i>transformare a elementelor limbajului plastic de la simplu la compus</i> . Elaborarea compoziției creative. Realizarea compoziției elaborate în tehnicile textile.	
Activitatea profesorului de optimizare a creației studentului	Activitatea de creație a studentului creator
<u>I.1. Etapa elaborării formelor plastice noi:</u>	
Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic - Elaborarea compozițiilor creative	
<i>Introducere în teoria limbajului plastic:</i> - Propune materialul teoretic pentru studierea particularităților specifice ale LP. - Determină grupa elementelor LP pentru aplicarea lor în procesul de creație. <i>Familizarea studenților cu metodele de transformare a elementelor LP:</i>	<i>Studiul literaturii la tema propusă de profesor:</i> - Selectează și prelucrează materialul teoretic. - Prelucrează materialul vizual. - Stabilește un grup de elemente ale LP. - Selectează și clasifică elementele LP. - Percepe, analizează, sintetizează elementele LP LP <i>Elaborarea formelor plastice prin aplicarea metodelor de transformare:</i>

<ul style="list-style-type: none"> - Elaborează forme plastice prin metoda experimentală <i>De la simplu la compus</i>. - Selectează și clasifică elementele plastice specifice. - Activizează formele plastice cu ajutorul elementelor LP - Elaborează compoziții decorative, aplicând conștient elemente ale LP și forme plastice elaborate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Identifică caracterul <i>plastic</i> al elementelor <i>plastice</i>. - Elaborează forme plastice noi specifice – forme curbe, frânte. - Elaborează forme plastice prin metoda de transformare a elementelor LP de la simplu la compus. - Elaborează o serie de exerciții și tabele cu transformările creative ale elementelor LP. - Elaborează variante de schițe de compoziții cu aplicarea elementelor LP și a formelor plastice. - Elaborează compoziții creative.
<p><u><i>I.2. Etapa prelucrării materialelor textile:</i></u></p> <p>Executarea tehnologică a compozițiilor creative în artele textile</p>	
<p><i>Introducere în teoria tehnicilor textile. Predă:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Noțiuni generale despre tehnicile <i>imprimeului artistic</i>. - Tehnica <i>batik rece</i>. Etapizarea procesului tehnologic, lucrul pe etape specifice. - Materialele textile necesare realizării compoziției creative în tehnica textilă. <p><i>Prelucrarea tehnologică a materialelor textile:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Explicarea procesului tehnologic corect. - Demonstrează exemple de tehnici textile din fondul metodic. 	<p><i>Studiul artelor textile:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Studiază noțiunile generale ale artelor textile. - Studiază etapele procesului tehnologic, specifice tehnicilor de bază ale <i>imprimeului artistic</i>. - Studiază materialele și particularitățile specifice ale tehnicilor textile. <p><i>Realizarea probelor în tehnicile textile:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Elaborează probe în tehnica <i>batik rece</i>. - Prepară soluția de rezervă. - Prelucreează conturul cu soluție de rezervă. - Aplică coloranții, gama coloristică a compoziției creative aprobate. - Realizează o compoziție în tehnicile de bază ale <i>imprimeului artistic batik rece</i>.
<p><i>Explică</i> aplicarea metodelor didactic-educative: explicația, demonstrația, îndrumarea, stimularea, ajutorul, conversația</p>	<p>Aplică metode și tehnici textile, procedee tehnice; etapizează, conversează, elaborează, prelucrează.</p>

Mecanismul mișcării obiectului-scop –

metodele elaborării formelor plastice prin:

- transformarea elementelor LP de la simplu la compus;
- elaborarea formelor plastice noi;
- activizarea formelor plastice elaborate;
- aplicarea conștientă a elementelor LP și a formelor plastice elaborate;
- aplicarea procedeelor și tehnicilor textile ale imprimeului artistic *batik rece*.

În contextul activităților creative, vom implementa *metodele de studiere și de aplicare a elementelor limbajului plastic* la cursul de artă textilă. Prin aceste metode elaborate și aprobate la cursul de artă textilă *Imprimeul artistic* va fi optimizat procesul dezvoltării creativității artistice la studenții facultăților de arte plastice.

În contextul artei abstracte noi vom analiza noțiunea și procesul de stilizare pentru elaborarea formelor plastice noi în procesul de creație a studenților.

Dicționarul de artă reprezintă *stilizarea* ca un proces de simplificare a unor elemente din natură – operată creator, după legile specifice fiecărui gen de artă – în scopul punerii în evidență a ceea ce au ele mai caracteristic și mai expresiv din punct de vedere estetic. Extragerea particularităților specifice corpului reprezentat este însoțită întotdeauna de generalizare (geometrizată) și de invenție plastică. Stilizarea este specifică artelor decorative, acest tip de interpretare plastică, concretizată în soluționări din cele mai diverse și inedite, fiind prezent în artele textile și artele populare [7, p.139].

Stilizarea și simplificarea formelor naturale în forme plastice decorative reprezintă un proces sau o metodă de elaborare a formelor noi, creative.

Elaborarea compoziției creative pentru imprimeul artistic contribuie la dezvoltarea capacităților de percepere a naturii, dezvoltarea memoriei vizuale, a gândirii, a imaginației creatoare și a logicii operaționale. Dezvoltarea creativității la studenți va fi stimulată prin modelarea unor capacități creative, asociative și semnificative a viitorului profesionist în domeniul artei. Procesul de elaborare a compozițiilor la cursul de artă textilă este primul pas în dezvoltarea creativității artistice la studenți prin metode de elaborare și procedee specifice de aplicare a elementelor limbajului plastic în compoziții creative.

Sunt determinate *procedee de activizare* a formelor cu elementele plastice:

- *Modularea formelor plastice de bază și activizarea formelor plastice;*
- *Fragmentarea intersectată cu alte forme;*

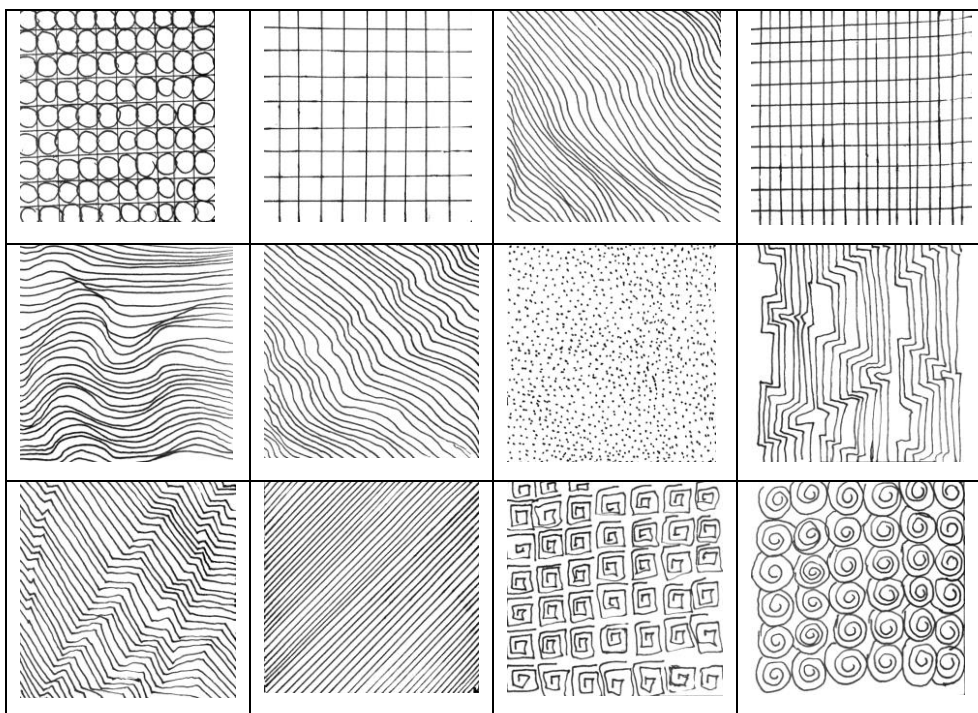
- *Suprapunerea elementelor și formelor plastice;*
- *Elaborarea structurilor frontale.*

Metode menționate mai sus sunt căile de *autoafirmare* și *autoeducație* a tineretului studios în procesul dezvoltării creativității artistice în baza cursului de artă textilă.

1. *Modularea formelor plastice de bază și activizarea formelor plastice cu elementele limbajului plastic:*

Această metodă este reprezentată prin repetarea elementelor limbajului plastic la anumite distanțe; prin diferite direcții (*verticală, orizontală, diagonală*). Modularea formelor plastice cu elementele limbajului plastic permite activizarea creativă a formelor plastice elaborate în compoziții creative.

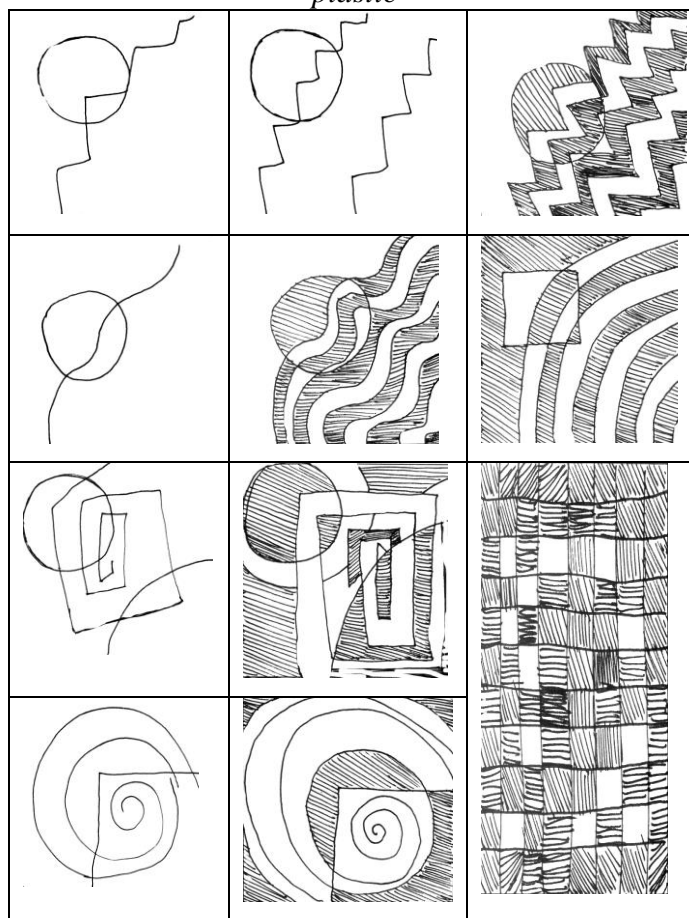
Figura 35. *Mostre de exerciții de modulare a formelor plastice cu elementele limbajului plastic*

2. *Fragmentarea intersectată cu alte forme și elementele limbajului plastic:*

Metoda respectivă ne permite elaborarea compozițiilor creative și activizarea formelor plastice elaborate prin intersectarea logică și intuitivă a elementelor limbajului plastic și formelor plastice.

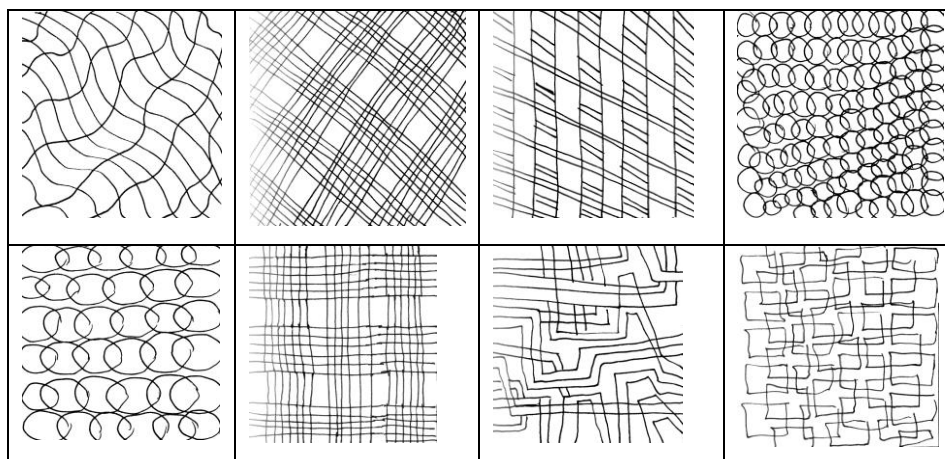
Figura 36. *Mostre de exerciții de fragmentare intersectată cu formele și elementele limbajului plastic*

3. *Suprapunerea elementelor limbajului plastic:*

Suprapunerea elementelor limbajului plastic și formelor plastice constă în așezarea unor mici elemente plastice - puncte și linii - peste o pată plastică. Concomitent suprapunerea reprezintă așezarea a două forme plastice de bază sau elaborate în procesul creator de către personalitatea creatoare, asemănătoare sau diferite, unul peste altul. Aceasta metodă poate fi aplicată în procesul de elaborare a compozițiilor creative la cursul de artă textilă.

Figura 37. *Mostre de exerciții de suprapunere a elementelor limbajului plastic*

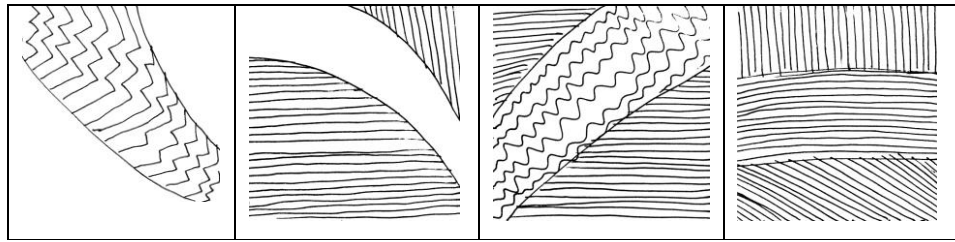
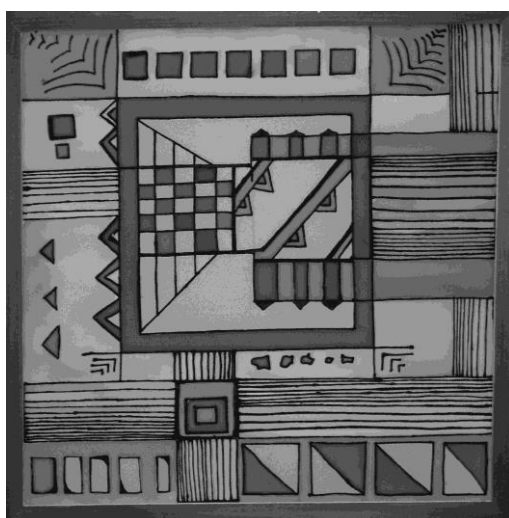
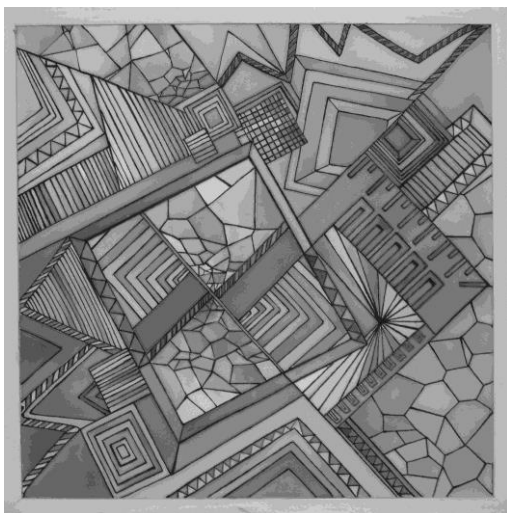

Figura 38. Reprezentarea ELP și a formelor plastice în compoziții decorative frontale

II. Activitatea: Elaborarea compoziției creative *Natura statică*

Obiective:

- Studiul elaborării compozițiilor decorative frontale în procesul de creație.
- Cunoașterea particularităților de elaborare a compozițiilor în artele textile.
- Cunoașterea corelației dintre LP și limbajul tehnologic.
- Utilizarea metodelor de transformare a formelor din natură.
- Aplicarea metodei *transformarea elementelor limbajului plastic prin geometrizare*.
- Activizarea formelor plastice elaborate cu formele și elementele LP geometrizat.
- Elaborarea compoziției artistice.
- Realizarea unei compoziții în tehnica textilă *batik fierbinte*.

Activitatea profesorului

Activitatea studentului

II.1. *Etapa elaborării formelor plastice noi:*

Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic - Elaborarea compozițiilor creative

<p><i>Studierea elementelor limbajului plastic cu caracter geometrizat:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Propune material teoretic pentru studiul particularităților ELP și al formelor plastice geometrizate. - Determină grupa ELP și a formelor geometrice pentru aplicare în procesul de creație. <p><i>Familizarea studenților cu metodele de transformare a ELP:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Transformă ELP prin geometrizare. - Elaborează forme plastice prin geometrizare creativă. - Selectează și clasifică elementele plastice specifice. - Elaborează compoziții decorative, aplicând conștient elementele LP și formele plastice elaborate. 	<p><i>Studierea literaturii la tema propusă de profesor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Acumulează materiale teoretice și vizuale. - Selectează și prelucrează materiile teoretice. - Prelucreează materialul vizual. - Determină grupul de elemente ale LP și a formelor geometrice. - Selectează și clasifică elementele LP. - Percepe, analizează, sintetizează elementele LP <p><i>Elaborarea formelor plastice prin aplicarea metodelor de transformare:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Determină caracterul <i>plastic</i> al elementelor <i>plastice</i> și al formelor geometrice. - Elaborează forme plastice prin geometrizare creativă. - Elaborează exerciții și tabele cu transformările creative ale elementelor LP. - Activizează forme plastice cu elemente ale LP și forme geometrice. - Elaborează compoziții creative.
<p><i>II.2. Etapa prelucrării materialelor textile:</i></p> <p>Executarea tehnologică a compozițiilor creative în domeniul artelor textile</p>	
<p><i>Introducere în teoria tehnicilor textile. Predă:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Noțiuni generale despre tehnici ale imprimeului artistic. - Tehnica <i>batik fierbinte</i>. Etapizarea procesului tehnologic, lucrul pe etape. - Materialele textile necesare realizării în tehnica textilă a compoziției creative. <p><i>Prezentarea prelucrării tehnologice a materialelor textile tehnologia batik fierbinte:</i></p>	<p><i>Familizarea cu tehnologia batik fierbinte:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Studiază noțiunile generale ale artelor textile. - Studiază etapele procesului tehnologic ale tehnologiei de bază a imprimeului artistic <i>batik fierbinte</i>. - Studiază materiile și particularitățile tehnicii textile <i>batik fierbinte</i>. <p><i>Realizarea probelor în tehnologia batik-fierbinte:</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - Explică procesul tehnologic corect. - Demonstrează tehnici textile din fondul metodic. 	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborează probe în tehnica <i>batik fierbinte</i>. - Prepară soluții de rezervă. - Prelucează formele plastice cu parafină. - Etapizează lucrul tehnologic specific pentru <i>batik fierbinte</i>. - Aplică coloranți în gama coloristică a compoziției artistice aprobate. - Realizează o compoziție în tehnicile de bază ale imprimeului artistic <i>batik fierbinte</i>.
<p>Aplicarea metodelor didactice explicația, demonstrația, îndrumarea, stimularea, ajutorul, conversația</p>	<p>Studiază metodele: transformării plastice, simplificării, stilizării, interacțiunii, elaborării, combinării</p>
<p><u>Mecanismul mișcării obiectului-scop –</u> <u>metodele elaborării formelor plastice prin:</u></p>	
<ul style="list-style-type: none"> - transformarea ELP prin geometrizare; - elaborarea formelor plastice noi prin geometrizare creativă; - activizarea formelor plastice elaborate prin aplicarea formelor plastice geometrizate; - aplicarea conștientă a ELP și a formelor geometrice; - procedeele tehnicilor textile ale imprimeului artistic <i>batik fierbinte</i>. 	

Figura 39. Elaborarea compoziției creative *Natura statică*

III. Activitatea: Elaborarea compoziției creative *Peisaj arhitectural*

Obiective:

Însușirea materiilor teoretice despre aplicarea LP și elaborarea formelor plastice în compozițiile de arta textilă.

Consolidarea cunoștințelor cu privire la LP.

Perceperea particularităților formelor plastice.

Utilizarea formelor plastice în compoziții textile.

Elaborarea de compoziții de artă cu aplicarea conștientă a formelor plastice.

Aplicarea principiilor de elaborare a compoziției decorative.

Aplicarea elementelor LP și a formelor plastice elaborate

Activitatea profesorului

Activitatea studentului

III.1. Etapa elaborării formelor plastice noi:

Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic - Elaborarea compozițiilor creative

Predă:

- Principiile designului și ale transformării plastice în compoziția decorativ-frontală.
- Aspectele formelor: formele realiste; formele geometrice; formele abstracte.
- Elementele LP ca forme de bază în elaborarea compozițiilor artistice.
- Elaborarea formelor plastice prin metodele combinării, compunerii și descompunerii.

- Realizează compoziția frontală *peisaj*, studiază materialul ilustrativ, cercetează formele, liniile, culorile.
- Aplică ELP în compoziția abstractă.
- Percepe forme frânte, curbe, combinate; statice, dinamice, echilibrate; active, pasive.
- Conceptul liniilor și formelor abstracte;
- Stilizează și generalizează forme plastice.
- Aplică forme plastice în elaborarea compozițiilor de artă intuitive.
- Folosește albume, manuale, lucrări metodice (schiță-căutări, tabele).
- Execută crochiuri în ton și culoare.

III.2. Etapa prelucrării materialelor textile:

Executarea tehnologică a compozițiilor creative în domeniul artelor textile

Explicația procesului executării compoziției elaborate în tehnicile textile. Predă:

- Procesul de executare a compoziției creative.
- Etapizarea procesului tehnologic.

Aplicarea metodelor didactic-educative: demonstrația, explicația, studierea, generalizarea, sinteza.

Realizarea compoziției elaborate în tehnicile de bază ale imprimeului artistic batik rece:

- Execută compoziția de bază în tehnicile de executare conform etapelor procesului tehnologic.

Aplică metodele: stilizarea, abstractizarea, transformarea, geometrizarea, compunerea, descompunerea, generalizarea, perceperea.

Mecanismul mișcării obiectului-scop –

metodele elaborării formelor plastice prin:

- transformarea creativă a ELP;

- stilizarea formelor din natură în forme plastice decorative;
- aplicarea ELP în formele plastice elaborate prin metode de activizare;
- aplicarea conștientă a ELP și a formelor geometrice;
- aplicarea procedeeelor și tehnicilor textile ale imprimeului artistic *batik rece*.

Figura 40. Consecutivitatea stilizării elementelor arhitecturale din natură

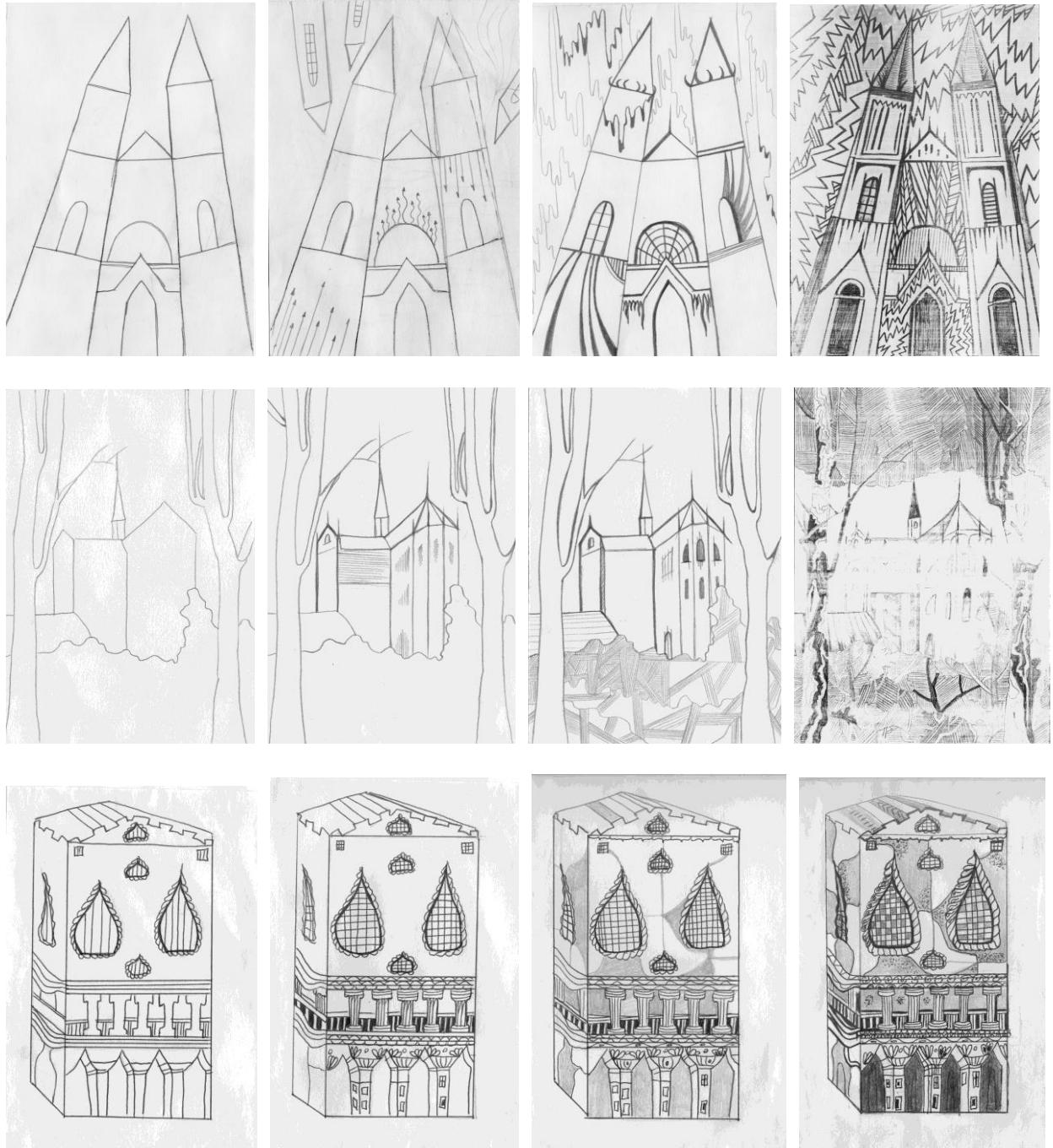

Figura 41. Aplicarea formelor arhitecturale stilizate în compoziții creative

IV. Activitatea: Elaborarea compoziției creative *Flora și fauna*

<i>Obiective:</i>	
<p>Cunoașterea procesului de elaborare a compozițiilor de artă textilă.</p> <p>Cunoașterea metodelor de elaborare a formelor plastice.</p> <p>Stilizarea formelor din natură în formele plastice decorative.</p> <p>Aplicarea metodelor specifice elaborării formelor plastice.</p> <p>Aplicarea metodelor de transformare și elaborare a formelor noi.</p> <p>Realizarea unui stil propriu în compozițiile elaborate.</p>	
<i>Activitatea profesorului</i>	<i>Activitatea studentului</i>
<i>IV.1. Etapa elaborării formelor plastice noi:</i>	
Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic - Elaborarea compozițiilor creative	
<p>Predă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elementele LP în studiul faunei și florei. - Elementele LP ca forme de bază ale compozițiilor artistice. - Perceperea formei, simplitatea, menținerea întregului. - Formele realiste, geometrice, abstracte. - Aplicarea formelor plastice în elaborarea compoziției frontale. - Transformarea decorativă cu aspect concret stilistic. Respectarea caracterului plastic. - Stilizarea și aspectele ei (realist, geometric, abstract ori combinat). 	<p><i>Formele combinate în elaborarea compozițiilor creative pentru realizarea plastică la tema: Flora și fauna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Studiază natura (flora, fauna) și aspectele formelor plastice. - Elaborează forme plastice noi prin stilizarea sau transformarea plastică. - Efectuează o serie de exerciții (schiță, căutări compoziționale) de studiu în grafică în vederea stilizării imaginii din natură, prin aplicarea metodelor de transformare. - Valorifică calitățile decorative obținute în urma aplicării decorativității. - Respectă cu strictețe caracteristicile aspectului de stilizare ales: realist, geometric, abstract ori combinat. - Folosește materiale ilustrative la tema dată: albume, manuale, lucrări metodice (schiță-căutări, tabele).
<i>IV.2. Etapa prelucrării materialelor textile:</i>	
Executarea tehnologică a compozițiilor creative în domeniul artelor textile	
<i>Explicarea procesului de executare a</i>	<i>Realizarea compoziției elaborate în tehnicile</i>

<p><i>compoziției elaborate în tehnicile textile:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Procesul de executare a compoziției creative. - Etapizarea procesului tehnologic. 	<p><i>de bază ale imprimeului artistic – batik rece:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Realizează compoziția de bază în tehnicile de executare conform etapelor procesului tehnologic.
<p><i>Explică aplicarea metodelor: studiul, selectarea, sinteza, demonstrația.</i></p>	<p><i>Aplică metodele: activizarea, studierea, sinteza, simplificarea, transformarea, elaborarea, aplicarea.</i></p>
<p><u><i>Mecanismul mișcării obiectului-scop –</i></u> <u>metodele elaborării formelor plastice prin:</u></p>	
<ul style="list-style-type: none"> - stilizarea formelor din natură în forme plastice decorative; - transformarea creativă a elementelor LP; - aplicarea ELP în formele plastice elaborate prin activizarea creativă; - aplicarea conștientă a ELP și a formelor geometrice; - aplicarea procedelor tehnicilor textile ale imprimeului artistic <i>batik rece</i>. 	

Figura 42. Procedee de stilizare a motivelor din natură

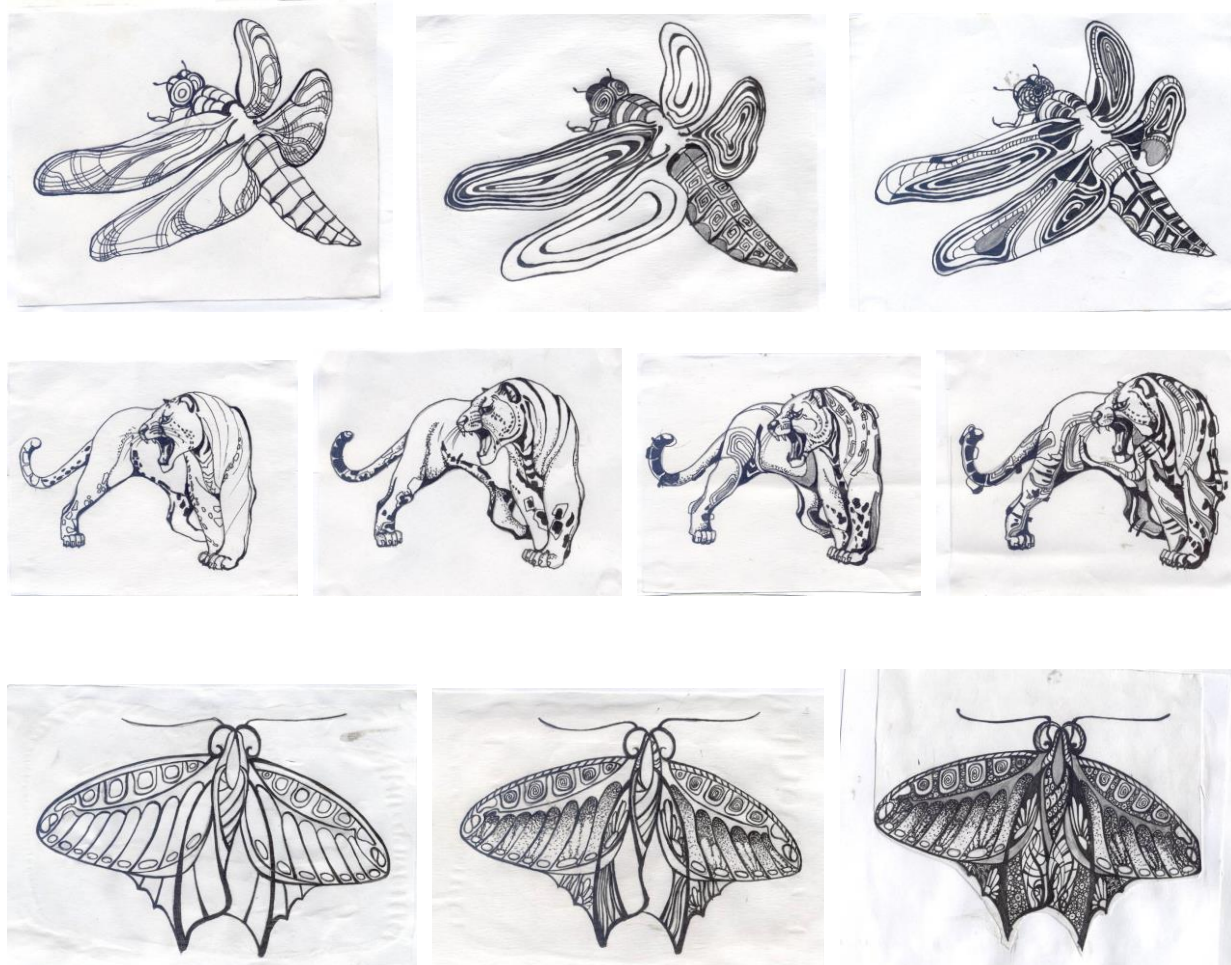

Figura 43. Aplicarea motivelor stilizate în compoziții creative

V. Activitatea: Elaborarea compoziției creative *Ornamentica*

Obiective:

Studiarea ornamentelor și motivelor ornamentale.

Studiarea noțiunilor generale despre ornamentul tradițional moldovenesc.

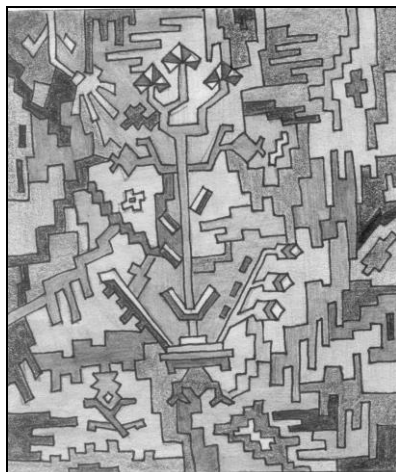
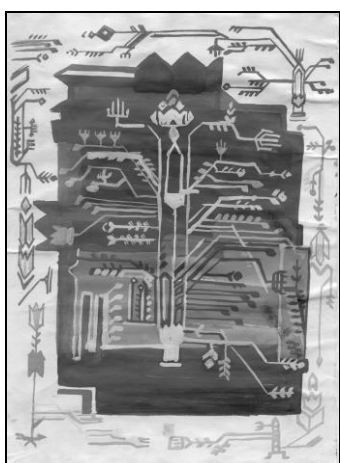
Corelarea și aplicarea ELP în construirea ornamentală.

Cunoașterea evoluției artei decorativ-ornamentale.

<p>Înțelegerea influenței artei decorative în evoluția societății umane.</p> <p>Studierea particularităților specifice ale ELP și suprapunerea lor în arta ornamenticii populare.</p> <p>Familizarea cu arta ornamentului în arta decorativă națională.</p> <p>Înșușirea grupurilor de motive ornamentale.</p> <p>Cunoașterea specificului construirii ornamenticii populare.</p> <p>Sintetizarea și aplicarea motivelor ornamentale în lucrările de artă textilă.</p> <p>Utilizarea ELP în elaborarea motivelor ornamentale.</p> <p>Aplicarea motivelor ornamentale în compozițiile de artă textilă elaborate creativ.</p>	
<i>Activitatea profesorului</i>	<i>Activitatea studentului</i>
<p>V.1. <u>Etapa elaborării formelor plastice noi:</u></p> <p>Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic - Elaborarea compozițiilor creative</p>	
<p>Predă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Introducere în teoria ornamentelor. - Structura ornamentelor. - Rolul ornamentului în imprimeu <i>batik</i>. - Elementele ornamentului, clasificarea lor. - Ornament și structuri ornamentale. - Particularități ale construirii ornamentelor. - Motivele ornamentale și ELP ca forme de bază în compozițiile de artă textilă. - Modernizarea elementelor ornamentului tradițional. - Ornamentul ca mijloc plastic de creare a formelor plastice. - Aspectele de stilizare a ornamentului: realist, geometric, abstract, combinat. - Tipurile de ornamente: <i>fitomorf, avimorf, zoomorf, antropomorf</i> etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - Studiază ornamentul național și motivele ornamentale pe baza covorului. - Studiază grupuri de motive ornamentale. - Studiază și analizează forme și motive ornamentale. - Folosește materiale ilustrative la tema dată: albume, manuale, lucrări metodice (schite-căutări, table). - Aplică motive ornamentale în compozițiile de artă elaborate. - Aplică elementele LP în elaborarea motivelor ornamentale. - Elaborează compoziții plastice prin aplicarea creativă a motivelor ornamentale.
<p>V.2. <u>Etapa prelucrării materialelor textile:</u></p> <p>Executarea tehnologică a compozițiilor creative în domeniul artelor textile</p>	
<p><i>Explicarea procesului de executare a compoziției în tehnicile textile. Predă:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Procesul de executare a compoziției 	<p><i>Realizarea compoziției elaborate în tehnicile de bază ale imprimeului artistic batik rece:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Execută compoziții de bază în tehnicile

creative. - Etapizarea procesului tehnologic.	textile conform etapelor procesului tehnologic.
<i>Explică aplicarea metodelor educativ-didactice:</i> demonstrația, conversația, prezentarea, sinteza, structurarea	<i>Aplică metodele</i> studiul, selectarea, sinteza, activizarea, transformarea, elaborarea, aplicarea
<u>Mecanismul mișcării obiectului - scop –</u> metodele elaborării formelor plastice prin:	
<ul style="list-style-type: none"> - transformarea creativă a ELP în motive ornamentale; - aplicarea motivelor ornamentale în compoziții creative; - aplicarea conștientă a ELP în motive ornamentale; - aplicarea procedeelelor tehnicilor textile ale imprimeului artistic <i>batik rece</i>. 	

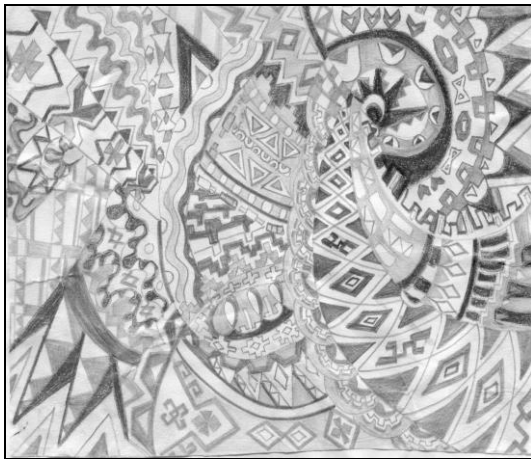
Figura 44. *Aplicarea motivelor ornamentale în compoziții creative elaborate de studenți*

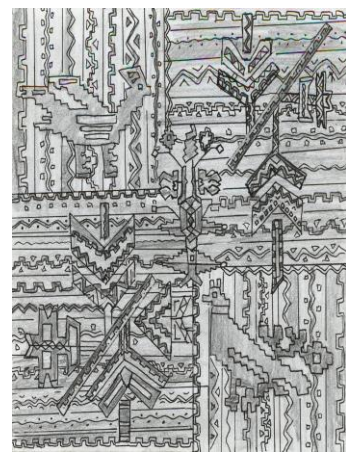
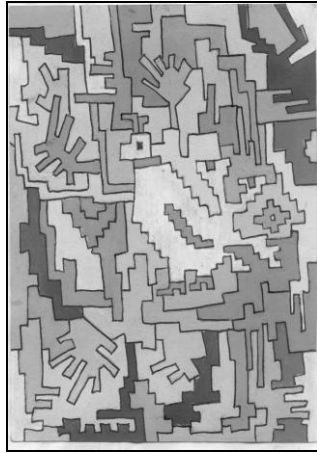
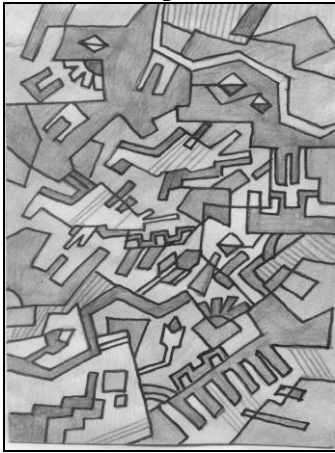
Motive vegetale - Pomul vieții

Motive vegetale - Arbore

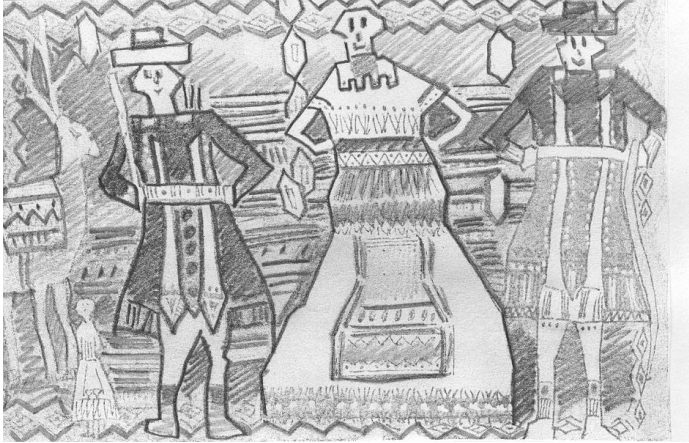
Motive liber prezentate

Motive zoomorfe - Pasăre

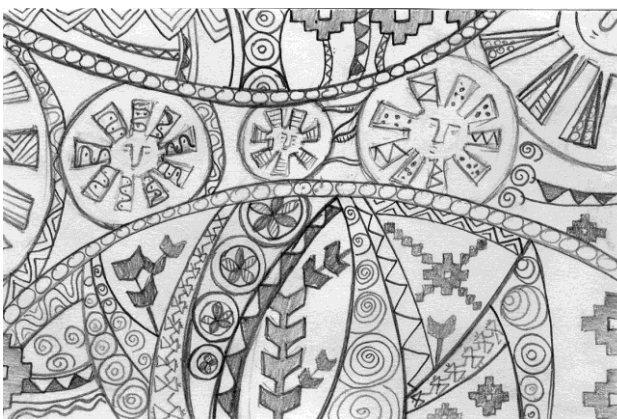
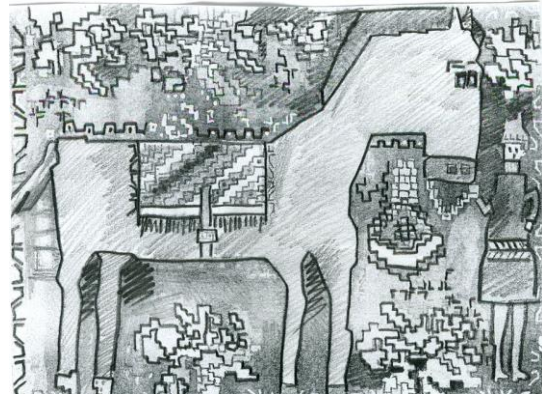
Motive antropomorfe - omul

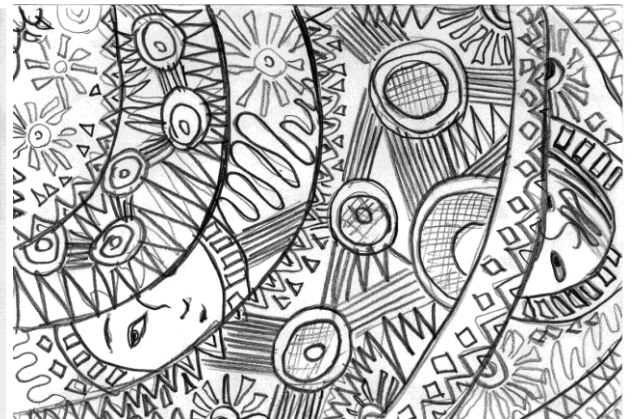
Motive antropomorfe – omul

Motive zoomorfe - caluțul

Motive ornamentale - soarele

VI. Activitatea: Elaborarea compoziției creative *Portret*

Obiective:

Studierea portretului în arta modernă.

Studierea caracteristicilor specifice ale portretului.

Cunoașterea proceselor de creare a portretului artistic.

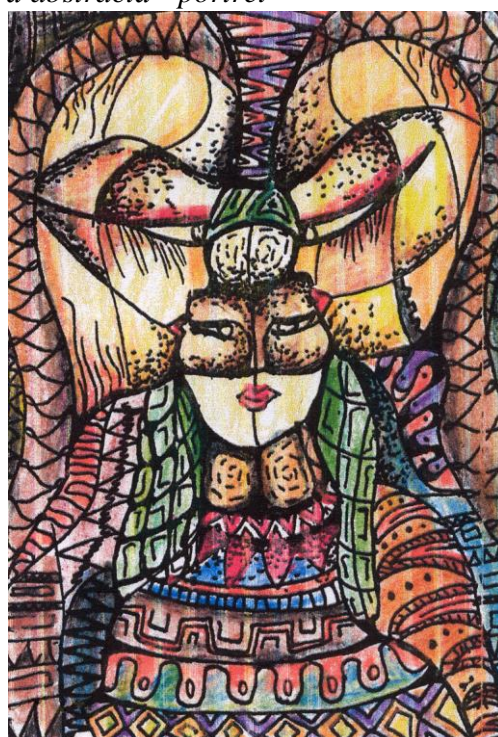
Aplicarea portretului în compoziții de artă textilă.

Aplicarea formelor elaborate în compoziții creative.

<p>Studierea materialelor didactice și metodice pentru stabilirea formelor plastice.</p> <p>Aplicarea principiilor de elaborare a compoziției decorative.</p> <p>Aplicarea ELP și a formelor plastice elaborate.</p> <p>Percepera particularităților formelor plastice.</p> <p>Cunoașterea metodelor de elaborare a formelor plastice.</p> <p>Aplicarea metodelor de transformare și de elaborare a formelor noi.</p> <p>Valorificarea propriului stil în compozițiile realizate.</p>	
<i>Activitatea profesorului</i>	<i>Activitatea studentului</i>
<p>VI.1. <u>Etapa elaborării formelor plastice noi:</u></p> <p>Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic - Elaborarea compozițiilor creative</p>	
<p>Predă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reprezentarea portretului în arta textilă contemporană. - Impresii directe sugerate de portret (din natură). - Varietatea elementelor LP și a formelor plastice în reprezentarea portretului în arta textilă contemporană. - Elementele LP în studiul portretului contemporan. - Elementele LP ca forme de bază în compozițiile artistice. - Forma plastică elaborată în compoziția abstractă. - Aspectele formelor plastice elaborate: formele realiste, geometrice, abstracte. - Reprezentarea materialului ilustrativ: albume, manuale, lucrări metodice (schiță-căutări, tabele). 	<p>Însușește: <i>Compoziția decorativă abstractă în forme combinate. Geometrizarea și stilizarea formelor plastice la tema Portretul în compoziția decorativă</i> (aplicare în arta textilă).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Studiază: <ul style="list-style-type: none"> - portretul în arta decorativă contemporană; - materialul ilustrativ, cercetează formele, liniile, culorile; percepe forma plastică elaborată; - principiile designului și ale transformării plastice în compoziția decorativ-frontală; - formele de realizare creativă a portretului artistic, specificul stilizării și al simplificării formelor realiste în formele plastice cu aspect decorativ. - Aplică forme plastice în compozițiile intuitive elaborate. - Activizează formele de bază cu formele elaborate din elementele de bază ale LP (punct, linie, dreptunghi etc.). - Execută o serie de exerciții de studiu în grafică.

	- Elaborează compoziții prin aplicarea formelor geometrizzate, plastice și combinate.
<i>VI.2. Etapa prelucrării materialelor textile:</i>	
Executarea tehnologică a compozițiilor creative în domeniul artelor textile	
<i>Explicarea procesului de executare a compoziției în tehnicile textile:</i>	<i>Realizarea compoziției în tehnicile de bază ale imprimeului artistic batik rece:</i>
- Procesul de executare a compoziției creative. - Etapizarea procesului tehnologic.	- Execută compoziții de bază în tehnicile textile conform etapelor procesului tehnologic.
<i>Explică aplicarea metodelor:</i> explicația, demonstrația, conversația, selectarea, sinteza.	<i>Aplică metodele de transformare a formelor plastice:</i> stilizarea, simplificarea, sinteza, elaborarea.
<i>Mecanismul mișcării obiectului-scop –</i>	
<u>metodele elaborării formelor plastice prin:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> - stilizarea și simplificarea elementelor și formelor din natură; - aplicarea ELP în formele plastice elaborate prin activizarea creativă; - aplicarea conștientă a ELP în procesul elaborării compozițiilor creative; - aplicarea procedeelelor și tehnicilor textile ale imprimeului artistic <i>batik rece</i>. 	

Figura 45. *Compoziție decorativă abstractă - portret*

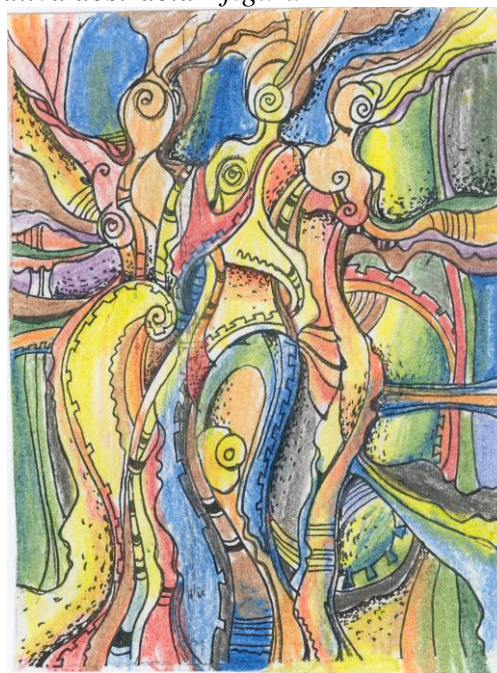
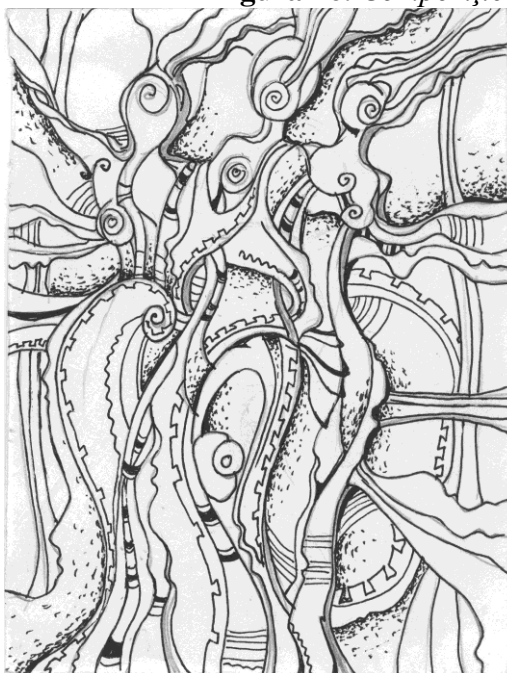

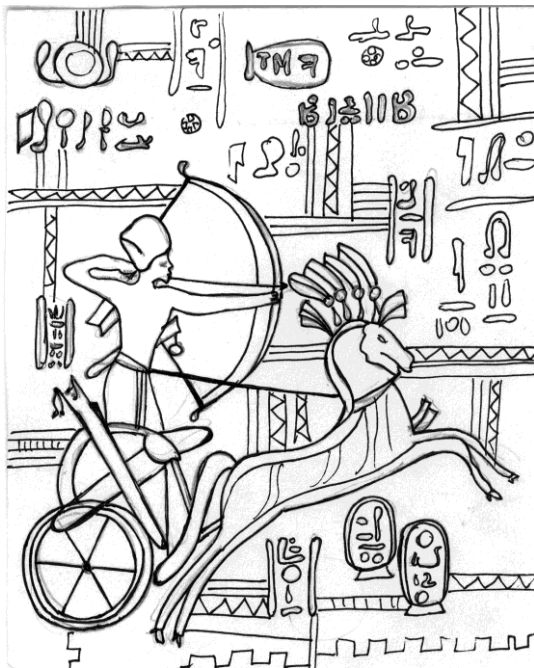
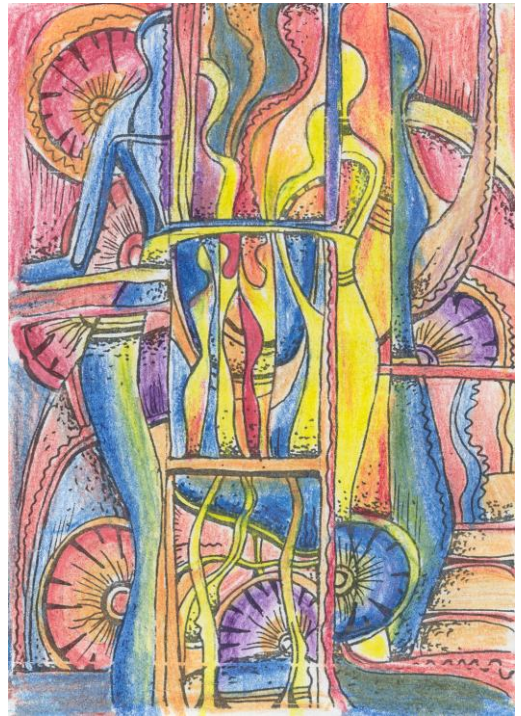
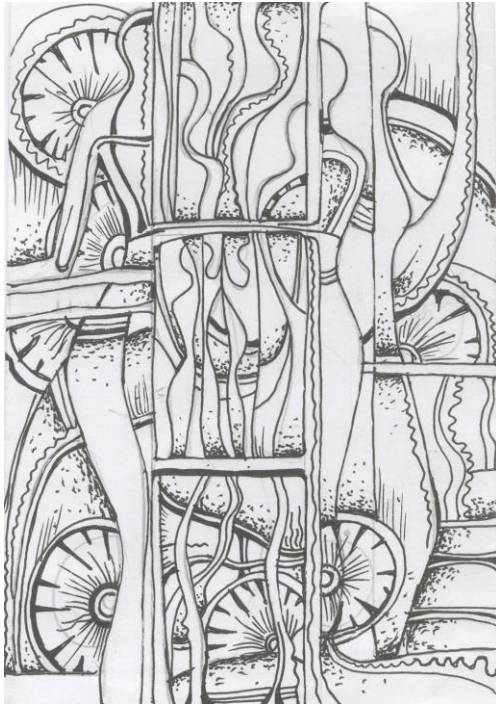
VII. Activitatea: Elaborarea compoziției creative *Compoziție figurativă*

<i>Obiective:</i>	
<p>Studierea figurii umane în arta modernă.</p> <p>Cunoașterea proceselor de creare a figurii umane.</p> <p>Aplicarea particularităților figurii umane în compozițiile creative.</p> <p>Însușirea metodelor de elaborare a formelor plastice.</p> <p>Aplicarea metodelor de transformare plastică și de elaborare a formelor inedite.</p> <p>Aplicarea formelor elaborate în compoziții creative.</p> <p>Valorificarea stilului propriu în compoziții.</p> <p>Executarea crochiurilor și variantelor de compoziții.</p>	
<i>Activitatea profesorului</i>	<i>Activitatea studentului</i>
VII.1. <u>Etapa elaborării formelor plastice noi:</u>	
Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic - Elaborarea compozițiilor creative	
<p>Predă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reprezentarea figurii umane în arta decorativă și cea textilă contemporană. - Studiarea și stilizarea figurii, figura umană în compoziția abstractă. - Impresii directe sugerate de figura umană. - Varietatea formelor și ornamentelor în arta textilă. Formele plastice în studiul figurii umane și particularitățile specifice. - Aspectele formelor. Caracteristica formelor realiste. Caracteristica formelor geometrice. Caracteristica formelor abstracte. - Reprezentarea ELP în elaborarea compozițiilor abstracte, decorative, intuitive. - Dezvoltarea imaginației artistice, gustului estetic și a creativității. 	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborează crochiurile: <i>compoziție decorativă abstractă în forme combinate</i> la tema <i>Figura umană în compoziția decorativă</i> (aplicare în arta textilă). - Studiază elementele și formele plastice, specificul stilizării și simplificării formelor realiste în formele plastice cu aspect decorativ. - Transformă elementele decorative cu aspect concret stilistic, respectând caracterul plastic. - Stilizează aspectele realist, geometric, abstract ori combinat ale formelor plastice. - Aplică ELP prin activizarea formelor de bază (<i>punct, linie</i> etc.). - Prelucează schița elaborată în ton după specificul grafic corespunzător temei propuse. - Respectă legitățile grafice, tonale, coloristice în procesul prelucrării compozițiilor în culoare, dar își menține atitudinea creativă, liberă, își urmează intuiția. - Percepe adecvat formele plastice.

	- Elaborează compoziții prin aplicarea formelor geometrizzate, plastice și combinate.
VII.2. <u>Etapa prelucrării materialelor textile:</u>	
Executarea tehnologică a compozițiilor creative în domeniul artelor textile	
<i>Explicarea procesului de executare a compoziției elaborate în tehnicile textile:</i>	<i>Realizarea compoziției elaborate în tehnicile de bază ale imprimeului artistic – batik rece:</i>
- Procesul de executare a compoziției artistice. - Etapizarea procesului tehnologic.	- Execută compoziția de bază în tehnicile textile conform etapelor procesului tehnologic.
<i>Explică aplicarea metodelor:</i> analiza, sinteza, explicația, conversația, demonstrația.	<i>Aplică metodele:</i> studiul, receptarea adecvată, geometrizarea, stilizarea, selectarea, compunerea, descompunerea, combinarea.
<u>Mecanismul mișcării obiectului-scop – metodele elaborării formelor plastice prin:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> - stilizarea și simplificarea elementelor și formelor din natură; - aplicarea ELP plastic în formele plastice elaborate prin activizarea creativă; - aplicarea conștientă a ELP în compoziții creative; - aplicarea procedurilor tehnicilor textile ale imprimeului artistic <i>batik rece</i>. 	

Figura 46. Compoziție decorativă abstractă - figura

VIII. Activitatea: Elaborarea compoziției creative *Structuri frontale*

Obiective:

Studierea modului de elaborare a structurilor frontale în arta modernă.

Înșușirea particularităților de elaborare a structurilor frontale.

Aplicarea structurilor plastice în compozițiile proprii.

Receptarea adecvată a aspectelor genezei formelor din natură.

Aplicarea formelor spațiale elaborate în compozițiile artistice.

<p>Elaborarea proiectului compoziției frontale în baza schițelor aprobate.</p> <p>Transpunerea compozițiilor elaborate în tehnicile textile.</p> <p>Crearea proiectului de realizare tehnologică a compoziției artistico-plastice.</p>	
<i>Activitatea profesorului</i>	<i>Activitatea studentului</i>
<p>VIII.1. <u>Etapa elaborării formelor plastice noi:</u></p> <p>Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic - Elaborarea compozițiilor creative</p>	
<p>Predă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Corelația liniei, structurii și formei frontale. - Constituirea și clasificarea principiilor, metodelor și procedeele de organizare formală în spațiul bidimensional. - Studiul limbajului plastic în elaborarea compozițiilor decorative frontale. - Linia ca formă de bază în procesul stilizării formelor reale în formele decorative. Linia ca mijloc de expresie în compozițiile decorative frontale. - Principiile de aplicare a materialelor textile în structurile formelor frontale. 	<p>Studiază:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoria și practica elaborării formelor frontale; - elementele LP și rolul liniei ca mijloc de exprimare plastică în structura frontală; - ramurile de aplicare a principiilor de creare a formelor noi în arta decorativă. - Execută transformări plastice în crearea formelor și structurilor decorative. - Respectă principiul aplicării tehnologiei textilelor în elaborarea structurilor artistice frontale. <p>Creează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - structuri artistico-plastice; - compoziții structural-frontale, aplicând forma elaborată prin transformarea plastică și aplicarea liniei plastice și geometrizate. <p>Machetează formele artistice elaborate – structurile frontale.</p>
<p>VIII.2. <u>Etapa prelucrării materialelor textile:</u></p> <p>Executarea tehnologică a compozițiilor creative în domeniul artelor textile</p>	
<p><i>Explicarea procesului de executare a compoziției elaborate în tehnicile textile:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Procesul de executare a compoziției 	<p><i>Prelucrarea materialelor în tehnologia de bază batik rece:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Transferă proiectul pe mătase; prepară

creative. - Etapizarea procesului tehnologic. - Combinarea materialelor textile cu materiale netradiționale.	soluția de rezervă; prelucrează formele plastice cu soluție de rezervă; aplică coloranții la gama schițelor aprobate; aplică etapizat soluția de rezervă și coloranții. - Aplică compoziția textilă în structura frontală elaborată.
<i>Explică aplicarea metodelor: analiza, sinteza, explicația, demonstrația.</i>	<i>Aplică metodele de transformare plastică: geometrizarea, stilizarea, selectarea, compunerea, descompunerea, combinarea.</i>
<u>Mecanismul mișcării obiectului-scop –</u> <u>metodele elaborării formelor plastice prin:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> - stilizarea și simplificarea ELP și a formelor plastice; - aplicarea ELP în formele plastice elaborate prin activizarea creativă; - aplicarea conștientă a ELP în compoziții creative; - aplicarea procedeeelor și tehnicilor textile ale imprimeului artistic <i>batik rece, fierbinte, în noduri.</i> 	

Elaborarea structurilor frontale

Este o metodă intermediară între crearea compoziției frontale tradiționale și elaborarea structurilor spațial-volumetrice. Elaborarea structurilor frontale parcurge următoarele etape de realizare:

- *Elaborarea structurilor plastice-carcas;*
- *Elaborarea compoziției pentru executarea în tehnicile de bază ale imprimeului artistic;*
- *Executarea structurilor plastice-carcas;*
- *Executarea compoziției creative în tehnicile imprimeului artistic;*
- *Activizarea structurilor plastice elaborate cu ajutorul compoziției creative executate în materiale textile.*

Pentru etapa *Elaborarea structurilor plastice-carcas* este evidentă:

- *Înscrierea formei geometrice (punct, linie, pătrat, cerc, dreptunghi, elipse) în formă plastică elaborată;*
- *Înscrierea formei plastice în formă geometrică (pătrat, cerc, dreptunghi, elipse);*
- *Înscrierea formei plastice în formă plastică elaborată;*
- *Înscrierea formei geometrice în formă plastică geometrizată.*

Figura 47. *Elaborarea structurilor plastice, studenta Fucedji Natalia, gr. 302, AD, 2007*

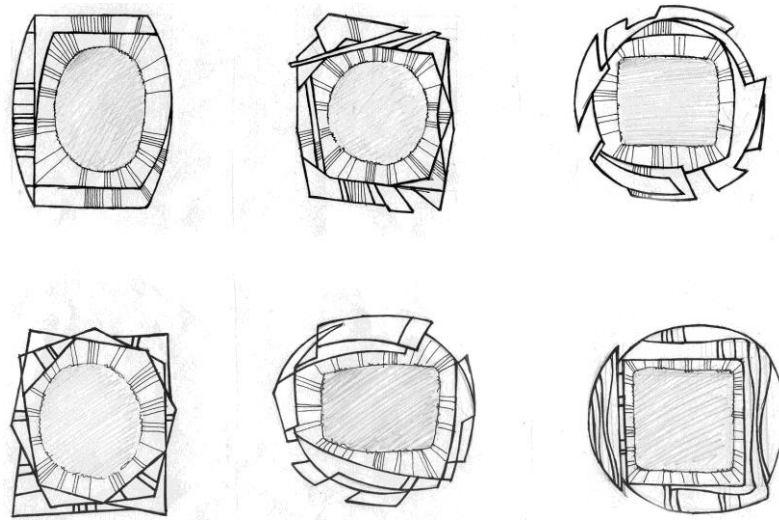
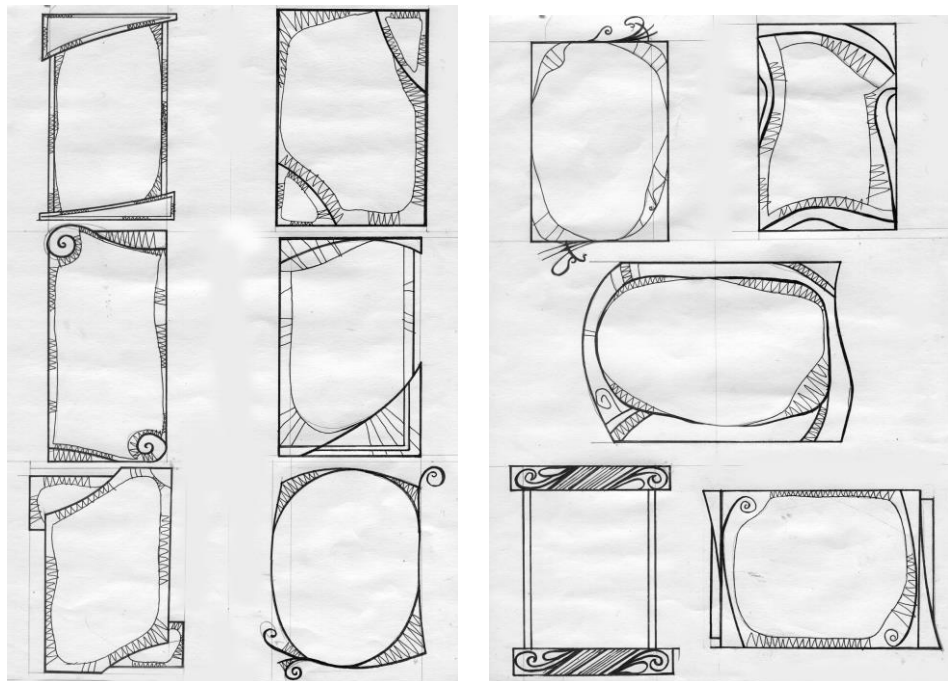

Figura 48. *Elaborarea structurilor plastice, studenta Stici Lucia, gr. 301, AD, 2007*

La etapa *Elaborarea compoziției creative pentru executarea în tehnicile de bază ale imprimeului artistic* este evidentă aplicarea temelor propuse de profesor: *flora și fauna, portretul, figura*. Compozițiile utilizate sunt elaborate în procesul creator de autoafirmare și autoeducație a personalității creatoare a studentului.

Figura 49. *Aplicarea compoziției elaborate în structuri frontale, studenta Cojocari Nadea, gr. 301, AD, 2007*

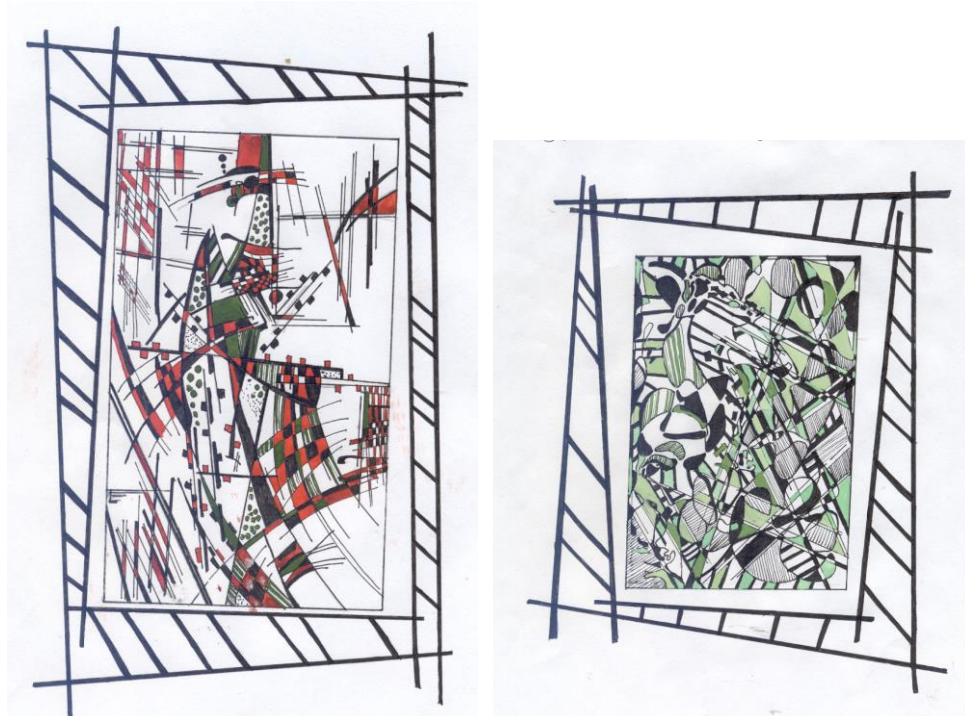

Figura 50. *Aplicarea compoziției elaborate în structuri frontale (carcas), studenta Stici Lucia, gr. 301, AD, 2007*

Figura 51. *Aplicarea compoziției elaborate în structuri frontale (carcas), studenta Stici Lucia, gr. 301 AD, 2007*

- *Executarea structurilor plastice-carcas;*
- *Executarea compoziției creative în tehnicile imprimeului artistic;*
- *Activizarea structurilor plastice elaborate cu ajutorul compoziției creative executate în materiale textile.*

În compoziții structurale sunt utilizate și combinate diferite materiale plastice pentru realizarea reușită a unei compoziții creative. Pentru realizarea creativă a compoziției elaborate este necesar să fie utilizate materiale metalice, textile (mătase), lemn, ceramică. Combinarea materialelor necesare sunt determinate de personalitatea creatoare a studentului în procesul creator de autoafirmare și autoeducație prin intermediul artelor plastice și, în special, al artelor textile.

IX. Activitatea: Elaborarea compoziției creative *Structuri volumetrice*

Obiective:

Studierea:

- modului de elaborare a structurilor volumetrice în arta modernă.
- particularităților de elaborare a structurilor volumetrice;
- proceselor de creare a structurilor volumetrice.

Aplicarea:

- structurilor volumetrice în compozițiile creative.
- formelor spațial-volumetrice elaborate în compozițiile artistice.

Crearea proiectului artistic al compoziției volumetrice în baza schițelor aprobate, transpunând tehnicile textile în compozițiile elaborate.

<i>Activitatea profesorului</i>	<i>Activitatea studentului</i>
<p><i>IX.1. Etapa elaborării formelor plastice noi:</i></p> <p>Aplicarea conștientă a elementelor limbajului plastic - Elaborarea compozițiilor creative</p>	
<p>Predă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Corelarea liniei, structurii și formei spațiale volumetrice. - Constituirea și clasificarea principiilor, metodelor și procedeele de organizare formală în spațiul bidimensional și tridimensional. - Studiul LP în elaborarea compozițiilor decorative spațial-volumetrice. - Linia ca formă de bază în procesul stilizării formelor frontale în forme volumetrice. - Linia ca mijloc de expresie în elaborarea compozițiilor decorative spațial-volumetrice. - Principiul aplicării textilelor în elaborarea creativă a structurilor volumetrice. 	<p>Studiază:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoria și practica structurilor spațial-volumetrice; - forma tridimensională ca procedeu de expresie plastică. <p>Aplică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formele plastice elaborate prin transformare și combinare, - două sau mai multe forme plastice în forme spațial-volumetrice; - textilele în structurile volumetrice. <p>Creează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - structuri artistico-plastice, spațial-volumetrice; - compoziții volumetrice, aplicând formele elaborate pe baza transformării plastice a ELP <p>Machetează formele artistice elaborate – structurile spațiale.</p>
<p><i>IX.2. Etapa prelucrării materialelor textile:</i></p> <p>Executarea tehnologică a compozițiilor creative în domeniul artelor textile</p>	
<p><i>Explicarea procesului de executare a compoziției elaborate în tehnicile textile:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Procesul instalării materialelor textile în structuri volumetrice. - Procesul de executare a compoziției creative. - Etapizarea procesului tehnologic. 	<p><i>Realizarea compoziției elaborate în tehnicile de bază ale imprimeului artistic – batik rece, fierbinte, în noduri.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aplică cu imaginație și gust lucrări textile în carcas potrivit compoziției structurale elaborate. - Realizează lucrarea în corespundere cu schița finală și proiectul de bază.

- Combinarea materialelor textile cu materiale netradiționale.	- Instalează lucrarea finisată în formă structurală sau spațială pentru vizionare (examen).
<i>Explică aplicarea metodelor educativ-didactice:</i> demonstrația, conversația, prezentarea, sinteza, structurarea.	<i>Aplică metodele de transformare:</i> geometrizarea, stilizarea, selectarea, simplificarea, compunerea, descompunerea, combinarea, metodele specifice tehnicilor textile.
<i>Mecanismul mișcării obiectului-scop –</i> <u>metodele elaborării formelor plastice prin:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> - stilizarea și simplificarea elementelor și formelor plastice; - aplicarea ELP în formele plastice elaborate prin activizarea creativă; - aplicarea conștientă a ELP în compoziții creative; - aplică procedeele tehnicilor textile ale imprimeului artistic <i>batik rece, fierbinte, în noduri.</i> 	

Figura 52. *Elaborarea structurilor volumetrice prin forme plastice curbe*

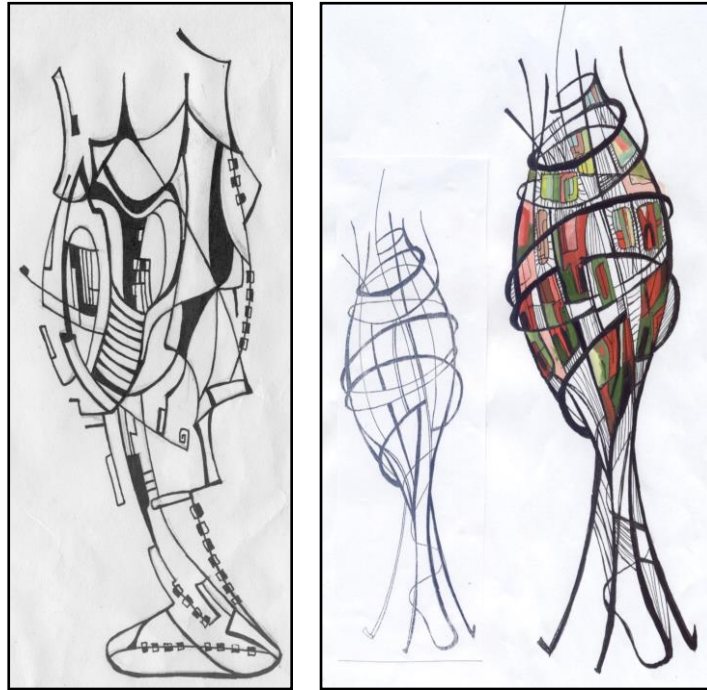

Figura 53. *Elaborarea structurilor volumetrice prin forme plastice geometrizate*

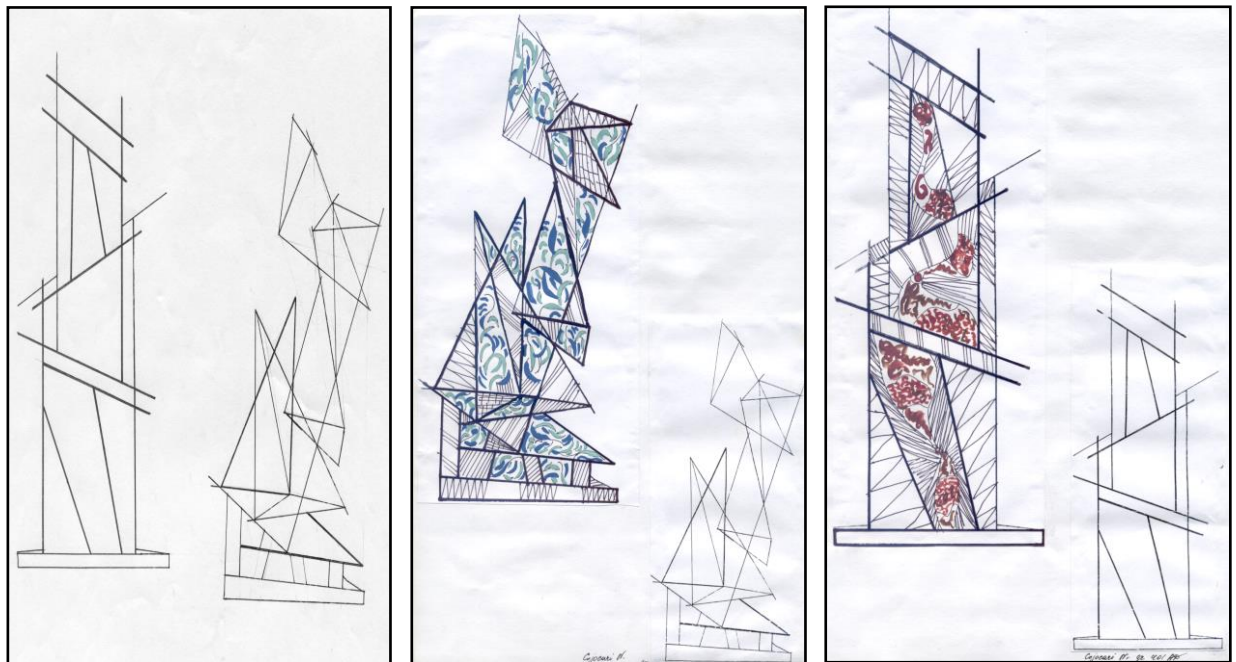
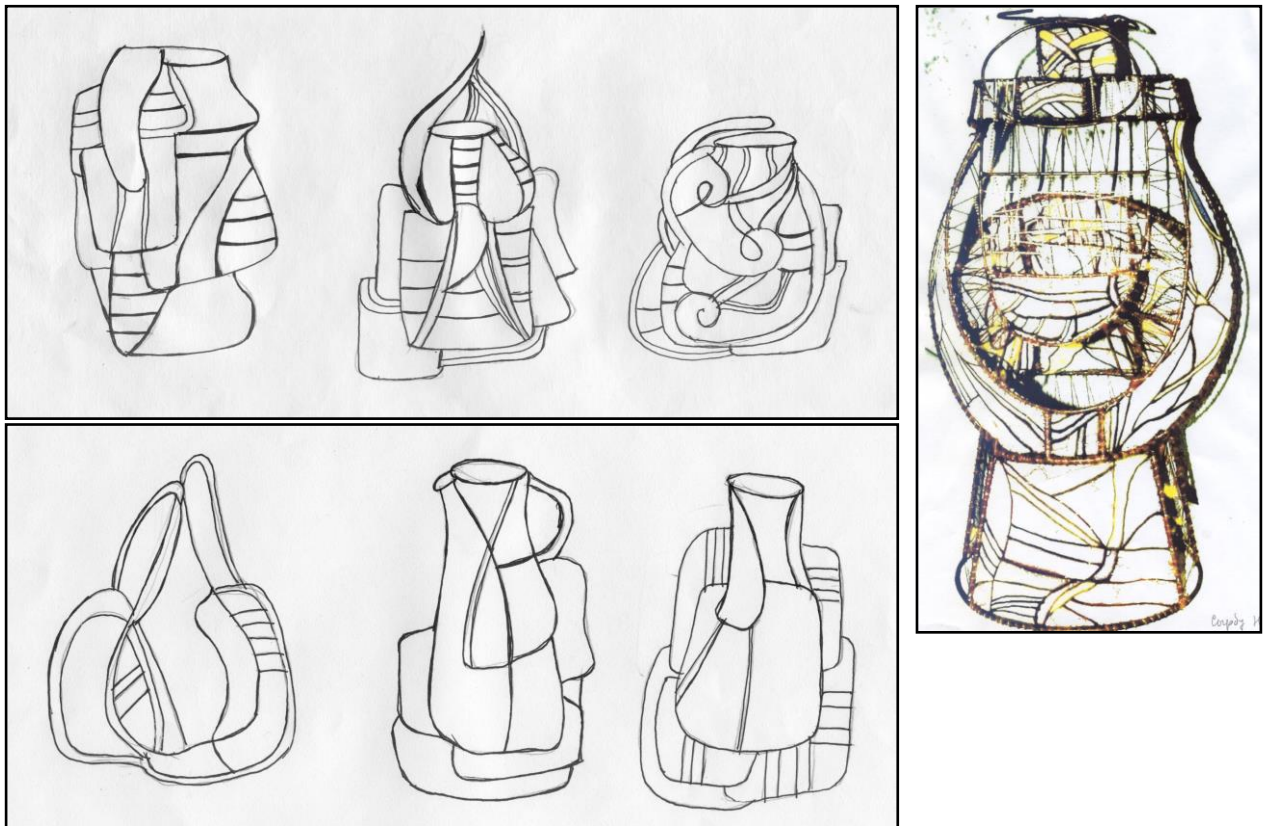

Figura 54. *Consecutivitatea elaborării structurilor volumetrice*

Reproducerea acestor lucrări, semnificative concepției cercetării noastre, sunt plasate în *Anexa 4*. În continuare prezentăm câteva exemple de exerciții hermeneutice, prin care au fost stabilite valorile lucrărilor executate de studenți.

A.4.9. V.Halupa Lucrarea de creație este realizată în două compartimente: studiul teoretic și studiul practic.

În partea teoretică a tezei de licență *Ornamentul național în arta textilă contemporană* este analizat prin: studiul teoretic al motivelor ornamentale populare; clasificarea și analiza ornamentelor populare; studiul culorii și gama coloristică specifică textilelor populare tradiționale. Sunt studiate elementele și formele plastice în procesul elaborării formelor ornamentale și aplicarea formelor elaborate în lucrări de creație.

Partea practică este prezentată în seria de lucrări cu denumirea *Tezaur național* și este executată în tehnica rece a imprimeului, în gama coloristică caldă, cu aplicarea contrastelor coloristice și tonale. Tehnologic, lucrarea este executată la nivel superior, profesionist. Sunt respectate toate legăturile compoziționale și tehnologice. În compoziție se pune accentul pe ELP - linie plastică cu caracter curb și frânt. Linia plastică (contur) este și baza tehnologiei reci.

Mesajul (conținutul) artistic a lucrării experimentale este realizat prin aplicarea motivelor decorative ornamentale (categoria simbolurilor geometrice cu valoare asociativă - ornamente abstracte (geometrice, liber desenate, mixte) în compoziție textilă. Valoarea lucrării este obținută prin aplicarea conștientă a codurilor și subcodurilor semantice ale ELP și motivelor decorative ornamentale.

A.4.10. V.Dormenco. Lucrarea este realizată în partea teoretică *Studiul și aplicarea culorii în arta textilă*, realizat prin: studierea fenomenului cromatic, analiza culorii și particularități specifice; vopsirea tradițională în arta decorativă; aplicarea culorii în arta textilă; particularitățile specifice artelor textile; rolul imprimeului artistic în arta contemporană, arta modernă; specificul gamei coloristice în procesul executării imprimeului artistic.

Partea practică a lucrării este prezentată în seria de lucrări cu genericul *Anotimpuri* și este executată în tehnica rece a imprimeului, în gama coloristică combinată, cu aplicarea contrastelor coloristice și tonale. Compoziția este realizată în gama coloristică combinată. Tehnologic, lucrarea este executată la nivel superior, profesionist. În realizarea ei sunt respectate toate legitățile compoziționale și tehnologice. În compoziție se pune accentul pe ELP - linie plastică cu caracter curb semnificând regnul viu. Toate formele și structurile predestinate creșterii și mișcării sunt marcate intim de linia curbă. Linia curbă (rezultantă a unor forțe simultane cu intensități diferite ce acționează asupra unui punct) devine plastică. Formele și elementele limbajului plastic sunt elaborate în procesul transformării formelor realiste în forme decorative prin metode de stilizare și simplificare. Linia plastică (contur) este și baza tehnologiei reci. Valoarea lucrării este obținută prin aplicarea conștientă ale ELP.

A.4.15. O.Cuhut. Elaborarea lucrării *Aplicarea imprimeului artistic în designul interior* a antrenat: studiul istoric ale motivelor ornamentale în care au fost analizate motive naturale în grafica textilă; mijloacele principale de realizare a compozițiilor decorative; studiul și analiza culorii ca element principal în compoziție decorativă.

Studiul și specificul aplicării artelor textile în amenajarea interiorului pune accentul pe factorul deosebit de important care este cultivarea și promovarea esteticului cu ajutorul draperiilor. Studiul culorii în amenajarea și aplicarea gamei coloristice s-a aplicat în lucrarea *Unda sunetelor*.

Lucrarea *Unda sunetelor* este executată în tehnica rece a imprimeului, în gama coloristică caldă, cu aplicarea contrastelor coloristice și tonale. Tehnologic lucrarea este executată la nivel superior, profesionist. În realizarea lucrării sunt respectate toate legitățile compoziționale și tehnologice. Aplicarea ELP este realizată pe verticală și orizontală prin liniile drepte și curbe. În reflectarea expresivității plastice, linia curbă reprezintă caracterul feminin, o mare abilitate,

posibilitatea evitării situațiilor-limită, persistența în timp și spațiu. Linia plastică (contur) este și baza tehnologiei reci. Draperiile sunt executate pentru catedra „Artă decorativă”.

A.4.28. E.Cernica. Partea teoretică a lucrării este realizată prin studiul *Compoziția decorativă în procesul elaborării lucrărilor de creație la arta textilă*, care a inclus: studiul compozițiilor, principiilor și legităților fundamentale; aplicării ELP specifice compozițiilor decorative; mijloacelor materiale și artistice; aplicarea tehnicilor de bază a imprimeului artistic: imprimeul artistic, scurt istoric; tehnicile de bază ale imprimeului artistic (fierbinte, rece); metodică predării imprimeului artistic.

Partea practică este prezentată în seria de lucrări cu genericul *Evantaiuri de culori*.

Lucrarea este executată în tehnica rece a imprimeului la nivel superior. Studenta lucrează liber cu liniile grafice și cu efectele executate cu materiale specifice tehnologiilor textile. Linia plastică (contur) este și baza tehnologiei reci. Tehnologic, lucrarea este executată la nivel superior, profesionist. În realizarea lucrării practice sunt respectate toate legitățile compoziționale și tehnologice. Motivul de bază este reprezentat de studiul, stilizarea și transformarea creativă a păsărilor. Compoziția este elaborată din forme ornamentale florale. Formele plastice sunt elaborate în procesul transformării formelor realiste în forme decorative prin metode de stilizare și simplificare. Activizarea formelor plastice noi au fost realizată cu ajutorul ELP. Valoarea lucrării de creație este obținută prin aplicarea conștientă ale ELP și semnificației semnelor plastice.

A.4.29. V.Josan. Studiul teoretic al lucrării *Aplicarea culorii în arta textilă* antrenează: studiul teoretic al culorii; clasificarea culorilor; culoarea ca limbaj plastic. Concomitent, este analizată și cercetată aplicarea tehnicilor de bază a imprimeului artistic: imprimeul artistic, scurt istoric; tehnicile de lucru specifice realizării batikului.

Partea practică este prezentată în seria de lucrări cu genericul *Pasărea măiastră*. Lucrarea practică este executată în tehnica rece a imprimeului la nivel superior. Motivul de bază în teza de licență este reprezentat de studiul și realizarea creativă a păsărilor. Formele și elementele plastice sunt elaborate în procesul transformării formelor realiste în forme decorative prin stilizare și simplificare. Studenta lucrează liber cu liniile grafice și cu efectele executate cu materiale specifice tehnologiilor textile. Tehnologic, lucrarea creativă este executată la nivel superior, profesionist. Sunt respectate toate legitățile compoziționale și tehnologice. În compoziție se pune accentul pe ELP - linie plastică cu caracter curb.

A.4.32. O.Tricolici. Studiul teoretic „*Ornamentul național – intersecție de materie și spirit*” este realizat prin: Studiarea și analiza simbolicii și importanța magică a artei populare; semantica ornamentului național din Moldova și zona Botoșanilor; clasificarea morfologică și

structurală a ornamentului național. Partea practică este prezentată în trei lucrări sub denumirea artistică „*La poarta Neamului*”. Studiarea motivelor ornamentale a fost reflectată în lucrare de creație elaborată din partea centrală și două laterale, conform structurii porții. Toate trei lucrări creative păstrează forma curbă asemănătoare unui poloboc, care tot este reflectat de tradițiile populare naționale. În compoziții sunt aplicate multiple motive ornamentale specifice artei decorative populare.

În compoziție este respectată gama de culori specifică culturii poporului moldovenesc, unde predomină culoarea lemnului, verdele, și brun al scoarțelor naționale, roșu cărămiziu al ceramicii, galbenul, roșul, cafeniu și negrul preluate de pe broderiile costumului național. În acest context extragerea ocrului în combinație cu verdele deschis formează suprafață aeriană a compoziției decorative.

O. Tricolici lucrează liber cu liniile grafice și cu efectele executate cu materiale specifice tehnologiilor textile imprimeu artistic. În realizarea lucrării practice sunt respectate toate legitățile compoziționale și tehnologice. În compoziție elaborată se pune accentul motive ornamentale decorative. Valoarea lucrării este obținută prin aplicarea conștientă a semnificației semnelor plastice, ELP și motivelor decorative ornamentale.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Valorile generalizate ale ghidului metodic sunt prezentate în următoarele concluzii generale și recomandări practice:

1. *Creativitatea este însușirea superioară a omului.* Structural, aceasta se constituie pe dimensiunile *procesului de creație, produsului creat și a personalității creatoare.*

Pentru *personalitățile de creație* – studenți, *procesul de creație* reprezintă o interacțiune a instruirii/educației/formării profesionale și a procesului de creativitate artistic-estetică, iar *produsul de creație* - o bucată de materie spiritualizată, cu valoare nouă, originală, unică.

2. Dezvoltarea creativității artistice a studenților este un proces complex de formare profesional-artistică, determinat de interacțiunea factorilor principali ai creativității: *personalitatea creatoare, procesul de creație și produsul de creație*; presupune stabilirea unor legități și principii care o reglementează, a nivelurilor inițiale de dezvoltare a creativității artistice; elaborarea și declanșarea unui sistem de strategii/metodologii specifice activității de creație plastică, evaluarea produselor create, a competențelor de creație și ale trăsăturilor de creație ale studenților.

La nivel de personalitate creatoare, factorii principali ai creativității sunt *aptitudinile specifice* – receptarea și imaginația artistică, gândirea artistică originală, capacitatea dezvoltată de creație în domeniu – și *atitudinile* generale și artistice ale studentului artist plastic.

3. *Modelul de DCAS* include nouă metode specifice DCAS în *imprimeul artistic*, cele mai importante vizând cunoașterea, valorificarea și aplicarea conștientă a LP, geometrizarea creativă a ELP, valorificarea motivelor ornamentale populare moldovenești și a simbolicii acestora, transformarea ELP în structuri frontale și volumetrice. Fiecare metodă este concretizată în tehnicile de bază ale imprimeului artistic: *batik rece, batik fierbinte, batik în noduri, tehnici mixte*), în procedee și mijloace specifice.

6. Instruirea experimentală a studenților conform metodologiei elaborate a favorizat semnificativ dezvoltarea creativității artistice a acestora:

a) la nivelul construcției și dezvoltării curriculare – au fost stabilite reperele pentru un posibil *Cadru de referință al personalității creatoare în formare în artele plastice*;

b) *la nivelul procesului de creație*: tonusul emoțional-afectiv sporit al studenților, motivația dezvoltată pentru munca de creație, pentru formarea/autoformarea și perfecționarea continuă profesional-artistică, tendința permanentă de a progresa în domeniu, însoțită de perseverență, participare și elaborare etc.; dezvoltarea de competențe de creație artistico-plastică în *imprimeul artistic*; formarea/dezvoltarea unui *sistem de trăsături de personalitate artistică*, manifeste pe toate dimensiunile artei-receptării-creației-evaluării;

c) *la nivelul produsului de creație*: lucrări de imprimeu artistic elaborate conform principiilor generale și specifice ale artei, conținând implicit atitudinile artistice ale autorului.

7. Evaluarea face parte din metodologie. S-a demonstrat, că evaluarea DCAS trebuie să se centreze pe *aptitudinile* și *atitudinile* studenților. Evaluarea se face indirect, prin aprecierea performanțelor pe tipuri de activitate, a calității produselor de creație și prin metoda validării experților.

Recomandări practice:

1. Conceptorilor de curriculum universitar:

- aplicarea în construcția și dezvoltarea curriculară a valorilor referențialului artistic pentru studenții facultăților de arte plastice;

- complimentarea metodologiei de dezvoltare a creativității artistice a studenților, inclusiv a celei de evaluare a capacităților de creație, a produselor de creație și a trăsăturilor de personalitate artistică a studenților, cu principiile și criteriile specifice acestui tip de activitate.

2. Cadrelor didactice universitare:

- elaborarea și realizarea discursului instructiv-educativ și pe principiile și metodologia de dezvoltare a creativității artistice a studenților;
- valorificarea personalității creatoare a studenților ca și factor-cheie de formare profesional-artistică a acestora.

BIBLIOGRAFIE

1. Ailincăi C. Introducere în gramatica limbajului vizual. Cluj-Napoca: Dacia, 1982. 178 p.
2. Albu M. Construirea și utilizarea testelor psihologice. Cluj-Napoca: Clusium, 1998. 342 p.
3. Amabile T. Creativitatea ca mod de viață. Ghid pentru părinți și profesori. București: editura Știință și Tehnică, 1997. 251 p.
4. Anucuța L., Anucuța P. Jocurile de creativitate. Timișoara: Excelsior, 1997. 159 p.
5. Arbuz-Spatari O. Simbolica culorilor. În: Analele științifice ale UPS *Ion Creangă* (20-21 martie 2002). Chișinău, 2002, p. 445-448
6. Arbuz-Spatari O. Psihologia și funcțiile limbajului plastic. În: Analele științifice ale UPS *Ion Creangă* (17-18 martie 2004). Chișinău, 2004, p. 346-350
7. Arbuz-Spatari O. Dezvoltarea creativității prin studierea simbolică a formelor și transformarea formelor limbajului plastic la cursul de artă textilă, pentru studenții facultăților de artă plastică. În: Revista de științe socio-umane, 2006, nr. 2 (3), p. 22-30

8. Arbuz-Spatari O., Simac A. Simbolica formelor limbajului plastic în activitatea de creație a studenților în cadrul cursului de artă textilă la facultățile de arte plastice. În: *Univers pedagogic*, 2006, nr. 4 (12), p. 67-73
9. Arbuz-Spatari O. Programa analitică la disciplina *Imprimeu artistic (batik)*. Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat *Ion Creangă*, 2007. 27 p.
10. Arbuz-Spatari O. Dezvoltarea creativității la studenți prin studierea și aplicarea creativă a tehnologiilor de bază a *Baticului* la cursul de artă textilă. În: *Revista de științe socio-umane*, 2007, nr. 1 (5), p. 23-27
11. Arbuz-Spatari O., Simac A. Corelația simbolului geometric și simbolului plastic în elaborarea compozițiilor creative. În: *Revista de științe socio-umane*, 2007, nr. 2 (6), p. 45-48
12. Arbuz-Spatari O. Transformarea formelor plastice prin geometrizare în procesul dezvoltării creativității artistice la studenții facultăților de arte plastice. În: *Univers pedagogic*, 2007, nr. 4, p. 69-73
13. Arbuz-Spatari O. Evaluarea creativității artistice la studenți în cadrul cursului de artă textilă. În: *Probleme actuale ale teoriei și practicii evaluării în învățământ. Mat. conf. șt. cu participare internațională. IȘE, 15-16 noiembrie 2007. Chișinău: Univers pedagogic, 2007 p. 213-219*
14. Arbuz-Spatari O. Autoafirmarea tineretului studios în procesul de creație în artele plastice. În: *Mat. conf. internaționale șt.-pr. Intensificarea activității civice și autoafirmării tineretului – imperativul timpului, AȘM, 24 aprilie 2008. Chișinău: AȘM, 2008, p. 361-366*
15. Arbuz-Spatari O. Transformarea elementelor limbajului plastic în motive decorative ornamentale prin geometrizare și aplicarea lor în compoziții creative. În: *Revista de științe socio-umane*, 2008, nr. 2 (9), p. 33-38
16. Arbuz-Spatari O. Particularități ale personalității creatoare în artele plastice. În: *Didactica Pro*, 2008, 3 (49), p. 27-29
17. Arbuz-Spatari O. Repere teoretice ale limbajului plastic în procesul dezvoltării creativității artistice. În: *Analele științifice ale doctoranzilor UPSC, Vol. VII, P. I, 2008, p. 74-83*
18. Arbuz-Spatari O. Elaborarea și promovarea tehnologiei educaționale în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți în cadrul cursului de artă textilă la tema: *Studierea și aplicarea elementelor limbajului plastic în compoziții creative*. În: *Tehnologii educaționale moderne în contextul formării culturii învățării, UPS Ion Creangă, Vol. IX. Chișinău: Pontos, 2008, p. 212-251*
19. Arbuz-Spatari O., Simac A. Criterii de evaluare a creativității artistice la studenți în cadrul cursului de artă textilă. În: *Studia Universitas*, 2008, nr. 5 (15), p. 193-197

20. Arbuz-Spatari O. Studiul elaborării structurilor spațial-volumetrice în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți. În: *Revistă de științe socio-umane*, 2008, nr. 3 (10), p. 19-26
21. Arbuz-Spatari O. Dezvoltarea personalității creative în artele plastice. În: *Didactica Pro*, 2008, nr. 6 (52), p. 35-37
22. Arbuz-Spatari O. Particularități specifice ale creativității artistice în dezvoltarea personalității creatoare a studenților la facultățile de artă plastică. În: *Revista de științe socio-umane*, 2009, nr. 2 (12), p. 79-82
23. Arbuz-Spatari O. Optimizarea atitudinilor creative în procesul dezvoltării creativității artistice la studenții facultăților de artă plastică. În: *Analele științifice ale doctoranzilor UPSC*, Vol. VIII, P. I, 2009, p.116-127
24. Arbuz-Spatari O. Evaluarea rezultatelor experimentale prin studierea și aplicarea elementelor limbajului plastic în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți. În: *Revistă de științe socio-umane a Universității Pedagogice de Stat Ion Creangă din mun. Chișinău*, 2009, nr. 3 (13), p.61-74
25. Arbuz-Spatari O. Elaborarea și promovarea tehnologiei educaționale în contextul culturii învățării prin optimizarea activităților artistice la studenți în procesul aplicării elementelor limbajului plastic în elaborarea compozițiilor creative la cursul de artă textilă. În: *Tehnologii educaționale moderne în contextul formării culturii învățării*, UPS „Ion Creangă”, vol. X, Chișinău: S.N. „garomond-Studio” SRL, 2010, p. 278-320
26. Arheim R. *Arta și percepția vizuală, o psihologie a văzului creator*. București: Meridiane, 1979. 490 p.
27. Arheim R. *Forța centrului vizual. Un studiu al compoziției în artele vizuale*. București: Meridiane, 1995. 237 p.
28. Aristotel. *Poetica*. București: Humanitas, 2000. 287 p.
29. Baciuc C. *Personalitate și creativitate*. București: Bur, 2000. 98 p.
30. Băleanu A. *Conținutul și forma în artă*. București: Editura Științifică, 1962. 192 p.
31. Bârlogeanu L. *Psihopedagogia artei. Educația estetică*. Iași: Polirom, 2001. 211 p.
32. Bejat M. *Talent, inteligență, creativitate*. Cluj-Napoca: Editura Științifică, 1971. 179 p.
33. Bejat M. (coord.) și colab. *Creativitatea în știință, tehnică și învățământ*. București: EDP, 1981. 284 p.
34. Blaga L. *Trilogia culturii*. București: Editura pentru Literatura Universală, 1969. 366 p.
35. Bontaș I. *Pedagogie*. București: All Educational S.A., 1996. 315 p.
36. Bouillercce B., Carre E. *Cum să ne dezvoltăm creativitatea. Ghidul ideilor de succes*. București: Polirom, 2002. 195 p.

37. Bucun N. ș.a. *Bazele științifice ale dezvoltării învățământului în Republica Moldova*. Chișinău: Prometei, 1997. 309p.
38. Cemortan S. *Valențele educației preșcolare*. Chișinău: Stelpart, 2005. 126 p.
39. Cemortan S. Oportunitatea dezvoltării Curriculumului preșcolar în conformitate cu teoria noilor educații. În: *Rev. Didactica Pro*, 2007, nr. 3-4 (43-44), p.17-18
40. Celac A. *Constituirea și evoluția tapiseriei în Republica Moldova (anii 1960-1995)*. Autoref. tezei de dr. stud. artelor. Chișinău, 1995. 12 p.
41. Cerghit I. *Metode de învățământ. Idei pedagogice contemporane*. București: EDP R.A., 1997. 270 p.
42. Cerghit I. *Instrumente de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*. București: Aramis Print, 2002. 319 p.
43. Ciubotaru S., Ciubotaru I. *Ornamente populare tradiționale din Moldova (cusături, țesături)*. Iași: Universitatea „Al. I.Cuza”; Centrul de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor, arhiva de folclor a Moldovei și Bucovinei, 1988. 337 p.
44. Cioca V. *Jocul de-arta*. Cluj-Napoca: Limes, 2007. 253 p.
45. Chevalier J. Gheerbrant A. *Dicționar de simboluri vol. I, II, III*. București: Artemis, 1994. 503 p.
46. Cornea P. *Introducere în teoria lecturii*. Iași: Polirom, 1998. 256 p.
47. Corrado M. *Mesaj și obiect artistic*. București: Meridiane, 1976. 174 p.
48. Crețu R. *Evaluarea personalității. Modele alternative*. București: Polirom, 2005. 237 p.
49. Cristea S. *Dicționar de termeni pedagogici*. București: EDP, 1998. 479 p. (Ediția I); *Dicționar de pedagogie*. Chișinău-București: Litera Internațional, 2000. 398 p. (Ed.II)
50. Croitoru R. *Note și comentarii*. În: I.Kant. *Critica facultății de judecare*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. p.447-505
51. *Curriculum de bază. Documente reglătoare/MÎ; CNCE; Vl.Guțu, Vl.Pâslaru, V.Goraș-Postică ș.a. Cimișlia: Tipcim, 1997. 69 p.*
52. *Curriculum școlar. Arta plastică. Clasele V-IX/ MEȘ; CNCE*. Chișinău: Cartier, 2000. 31 p.
53. Daghi I. *Mijloacele de realizare a compoziției decorative frontale*. Chișinău: Lumina, 1993. 48 p.
54. Daghi I. *Arta plastică în școală*. Chișinău: Vavimave, 1999. 117p.
55. *Dicționarul explicativ al limbii române*. București: Univers Enciclopedic, 1996. 1196 p.
56. *Dicționar de artă. Forme, tehnici, stiluri artistice. Vol. I, II*. București: Meridiane, 1998. 188p.
57. Dincă M. *Teste de creativitate*. București: Paidea, 2001. 103 p.

58. Dima V. Educație plastică. Manual pentru clasa V. București: Teora, 1997. 72 p.
59. Dima, V. Educație plastică. Manual pentru clasa VI. București: Teora, 1998. 72 p.
60. Dulgheru V., Cantemir L., Carcea M. Manual de creativitate. Chișinău: Tehnica-Info, 2000. 254 p.
61. Dulgheru V., Cantemir L. Creativitatea Tehnică: Ghid practic. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2005. 180 p.
62. Dumitrescu Z., Structuri geometrice structuri plastice. București: Meridiane 1984. 221 p.
63. Dunăre N. Ornamentica tradițională comparată. București: Meridiane, 1979. 159 p.
64. Evaluarea studenților: strategii și metode. Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat *Ion Creangă*, 2006. 168 p.
65. Evaluarea studenților în contextul procesului Bologna, Programul Tempus. Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat *Ion Creangă*, 2006. 110 p.
66. Focillion H. Viața formelor și elogiul mâinii. București: Meridiane, 1995. 132 p.
67. Fryer M. Predarea și învățarea creativă. Editat cu sprijinul Fundației Soros-Moldova, Programul Modernizarea Învățământului Umanist, Chișinău, 147 p.
68. Gabrea I. Școala Creatoare. Individualitate – personalitate. București: Editura casei școalelor, 1927. 504 p.
69. Gagim I. Știința și arta educației muzicale. Chișinău: ARC, 1996. 215 p.
70. Gheorghită C. Fundamente etnopedagogice și etnografice ale dezvoltării capacităților creative la studenți. Autoref. tezei dr ped. Chișinău, 2006. 26 p.
71. Heidegger M. Originea operei de artă. București: Univers, 1982. 390 p.
72. Hogart W. Analiza frumosului (scrisă cu intenția de a fixa fluctuantele idei ale gustului). București: Meridiane, 1981. 217 p.
73. Horșia H. Spații, forme, culori în arta contemporană. București: Meridiane, 1989. 318 p.
74. Hubenco T. Metode complementare de evaluare la arta plastică. În: Rev. Univers Pedagogic, 2006. nr.2 (10), p.76-79
75. Ianoși I. Prefață. În: I. Kant despre frumos și bine. Vol. I. București: Minerva, 1981. p. V-LIII
76. Kant I. Tratat de pedagogie. Religia în limitele rațiunii. Iași: Aurora SRL, 1992. 148 p.
77. Kant I. Critica facultății de judecare. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. 571 p.
78. Jauss H. R. Experiență estetică și hermeneutică literară. București: Univers, 1983. 500 p.
79. Kooper J. Forme de înțelegere a frumosului la Kant. În: I. Kant. Critica facultății de judecare. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. p.37-52

80. Landau E. Psihologia creativității. București, EDP, 1979. 534 p.
81. Lupașcu Șt. Logica dinamică a contradictoriului. București: Editura Politică, 1982. 439 p.
82. Mašek V.E. Arta - o ipostază a libertății. București: Univers, 1977. 302 p.
83. Matei D. Tradiție și inovație în artă. București: Editura Academiei Române, 1971. 167 p.
84. Mândâcanu V. (coord.). Tehnologii educaționale moderne. Vol. VII. De la standarde curriculare la competențe profesionale. Chișinău: Pontos, 2005. 279 p.
85. Mândâcanu V. (coord.). Tehnologii educaționale moderne. Proiectarea și elaborarea tehnologiilor didactice. Vol.VIII. Chișinău: Pontos, 2007. 339 p.
86. Mândâcanu V. Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice. Chișinău: Lyceum, 1997. 358 p.
87. Mihăilescu D. Limbajul culorilor și al formelor. Enciclopedia de buzunar. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1980. 254 p.
88. Mihăilescu D. Dimensiuni ale creației. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1989. 181 p.
89. Mircescu M. Antrenamentul creativității. Ghid practic de metode, procedee și exerciții. Timișoara: EUROBIT SRL, 1997. 114 p.
90. Mitrofan N., Mitrofan L. Testarea psihologică. Inteligența și aptitudinile. București: Polirom, 2005. 276 p.
91. Modelarea personalității integrale. Erudiție, creativitate, inteligență. Chișinău: Prag-3, 1997. 93p.
92. Monteil J. M. Educație și formare. Perspective psihosociale. Iași: Polirom, 1997. 194 p.
93. Moraru I. Strategii creative transdisciplinare. Introducere în scientoeuristică. București: Editura Academiei Române, 1992. 184 p.
94. Moraru I. (coord.) Știința și filosofia creației. Fundamente euristice ale activității de inovare. București: EDP, R.A., 1995. 343 p.
95. Mukařovský, J. Studii de estetică. București: Univers, 1974. 466+LI p.
96. Mureșean D. Cunoașterea și creația artistică cu referiri speciale la artele plastice. București: Cybela, 2000. 110 p.
97. Nagăț G. Tehnici și metode pentru stimularea creativității. Chișinău: Tehnica-Info, 2001. 200 p.
98. Ornamentica – o gramatică a formelor decorative. Vol. I. București: Meridiane, 1988. 396 p.
99. Papuc L. Epistemologia și praxiologia curriculumului pedagogic universitar. Chișinău: ARC, 2005. 205 p.
100. Patrașcu D. Tehnologii educaționale. Chișinău: Tipografia centrală, Chișinău 2005. 704 p.

101. Patrașcu D., Patrașcu L., Mocrac A. Metodologia cercetării și creativității psihopedagogice. Chișinău: Știința, 2003. 230 p.
102. Paul C. Culoare. Artă. Ambient. Sibiu: Meridiane, 1979. 224 p.
103. Pavel V. Educație plastică. București: EDP, 1996. 84 p.
104. Pâslaru VI. Noile educații ca stare a conștiinței pedagogice. În: Rev. *Didactica Pro*, 2009. nr. 4 (56), p. 3-9
105. Pâslaru VI. Valoare și educație axiologică. În: Rev. *Didactica Pro*, 2006, nr.1, p.3-8
106. Pâslaru VI. (coord.), Papuc L., Negură I. ș.a. Construcție și dezvoltare curriculară. Partea I. Cadrul teoretic. Chișinău: UPS *Ion Creangă*, 2005. 174 p.
107. Pâslaru VI. (coord.), Papuc L., Negură I. ș.a. Construcție și dezvoltare curriculară. Partea II. Cadrul metodologic. Chișinău: UPS *Ion Creangă*, 2005. 170 p.
108. Pâslaru VI. Introducere în teoria educației literar-artistice. Chișinău: Museum, 2001. 312 p.
109. Petrovici I. Douăsprezece prelegeri universitare despre I. Kant. Iași: Aurora, 1994. 287 p.
110. Platon. Phaidros. București: Humanitas, 1993. 190 p.
111. Platon. Banchetul. București: Humanitas, 1995. 174p.
112. Pleșu A., Călătorie în lumea formelor. București: Meridiane, 1974. 142 p.
113. Popescu G. Psihologia creativității. București: Fundației Române de Mâine, 2004. 144 p.
114. Probleme actuale ale teoriei și practicii evaluării în învățământ. Materialele conf. științifice cu participare internațională. Chișinău: Univers pedagogic, 2007. 336 p.
115. Proctorand R., Lew J. Surface Design for Fabric. Seattle: Washington Press, 1988. 192 p.
116. Prut C. Calea rătăcită. O privire asupra artei populare românești. București: Meridiane, 1991. 159 p.
117. Prut C. Fantasticul în arta populară românească. București: Meridiane, 1972. 42 p.
118. Prut C. Dicționar de artă modernă și contemporană. București: Univers Enciclopedic, 2002. 548 p.
119. Psihologia vârstelor și pedagogică. Chișinău: ARC, 1992. 335 p.
120. Radzinschi C. Desen artistic în industria ușoară. Manual pentru clasa XI, licee industriale cu profil de industrie ușoară și școli profesionale. București: EDP, R.A. 1992. 82 p.
121. Radu C., Artă și convenție. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1989. 292 p.
122. Radu I., Ionescu M. Experiență didactică și creativitate. Cluj-Napoca: Dacia, 1987. 226 p.
123. Rafailă E. Educația creativității la vârsta preșcolară. București: Aramis Print, 2002. 112 p.
124. Robu M., Mocanu R. Expresii libere. Tehnici în dezvoltarea creativității. Chișinău: Editura, 2003. 28 p.
125. Roco M. Creativitate și inteligență emoțională. Iași: Polirom, 2004. 245 p.

126. Roșca A. (coord.) și colab. Creativitate, modele, programare. Studii de psihologie a gândirii. București: Editura Științifică, 1967. 280 p.
127. Roșca A. Creativitatea generală și specifică. București: Editura Academiei Române, 1981. 246 p.
128. Sârbu S., Cemortan S. Competențe de cunoaștere prin conținuturi integrate. Ghid metodic. Chișinău: Epigraf, 2004. 135 p.
129. Scurt dicționar etimologic al limbii moldovenești. Chișinău: Redacția Principală a Enciclopediei Moldovenești, 1978. 678 p.
130. Simac A. Tapiserie contemporană din Republica Moldova. Chișinău: Știința, 2001. 159 p.
131. Sondaje pedagogice/Alcăt. I.M.Bajenova. Chișinău: Lumina, 1990. 456 p.
132. Spânu C. Bazele modelării artistice. Chișinău: Tehnica-Info, 2001. 120 p.
133. Stenberg R. Manual de creativitate. București: Polirom, 2005. 291 p.
134. Stoica G. Dicționar de artă populară. București: Meridiane, 1997. 520 p.
135. Stoica A., Musteață S. Evaluarea rezultatelor școlare. Ghid metodic. Chișinău: Lumina, 1997. 175 p.
136. Șaranuța S. Ornamente populare moldovenești. Chișinău: Timpul, 1984. 143 p.
137. Șușala I. Culoarea cea de toate zilele. Chișinău: Lumina, 1993. 223 p.
138. Tatarkiewicz W. Istoria celor 6 noțiuni. București: Meridiane, 1981. 519 p.
139. Uvarova A. Metodologia aplicării bazelor compoziției decorative în procesul pregătirii profesionale a studenților de la facultățile de arte plastice. În baza materialului cursului *Tapiseria artistică*. Autoref. tezei dr. ped. Chișinău, 2005. 21 p.
140. Vasilescu V. Semnele cerului. Cultură și civilizație carpatică. Iași: Arhetip-Renașterea Spirituală, 1993. 214 p.
141. Vatavu A. Formarea motivației activității de instruire în procesul studierii disciplinelor grafice. În baza materialului cursului de desen liniar. Autoref. tezei dr. ped. Chișinău, 2000, 19 p.
142. Vianu, T. Filosofia culturii și teoria valorilor. București: Nemira, 1998. 671 p.
143. Vozian L. Metodologia receptării de către studenți a timpului și a spațiului în pictură. Autoref. al tezei dr. ped. Chișinău, 2009. 29 p.
144. Zelenciuc V., Postolachi E. Covorul moldovenesc. Chișinău: Timpul, 1990. 132 p.
145. Арбуз-Спатарь О. Изучение и применение символики элементов пластического языка в создании композиций в процессе развития творческих способностей студентов. În: Науковий вісник, Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Зб. наук. праць. Одеса, ПДПУ ім. К.Д.Ушинського: nr. 6-7, 2008, с. 269-271

146. Арбуз-Спатарь О. Проектирование педагогических технологий для оптимизации художественно-творческой деятельности студентов факультетов изобразительного искусства и дизайна. În: Материалы VI Международной научно-практической конференции, 15-16 октября 2009 г., Витебск, УО «ВГУ им. П.М. Машерова», стр.71-75
147. Арбуз-Спатарь О. Развитие творческой активности студентов факультетов изобразительного искусства и дизайна на занятиях по текстильному искусству. În: Материалы международной конференции; Техно Проф Інформ 2010, Київ-Вінниця 2010, стр. 153-159
148. Айсмонтас Б. Теория обучения. Схемы и тесты. Москва: Владос-Пресс, 2002. 175 р.
149. Бархин. Б. Методика архитектурного проектирования. Москва: Стройиздат, 1982. 222р.
150. Басин Е. Психология художественного творчества. Личностный подход. Москва: Знание, 1985. 125 р.
151. Беда Г. Основы изобразительной грамоты: рисунок, живопись, композиция. Москва: Просвещение, 1981. 239 р.
152. Ботнаръ Д. *Освоение культурного наследия студентами на занятиях художественной обработки дерева (на материалах народного искусства ССР Молдова)*. Автореф. дис. канд. пед. наук (13.00.02). Москва: 1990. 16с.
153. Божко Ю. Архитектоника и комбинаторика формообразования. Киев: Выща школа, 1991. 244 р.
154. Взаимодействие науки и искусства и творчество художника. Киев: Наукова Думка, 1988. 279 р.
155. Выготский Л. Воображение и творчество в детском возрасте. Москва: Просвещение, 1986. 91 р.
156. Выготский Л. Психология искусства. Москва: Искусство, 1986. 573 р.
157. Гильман Р. Художественная роспись тканей. Учебное пособие для вузов. Москва: Центр Владос, 2003. 260 р.
158. Голубева О. Основы композиции. Москва: Изобразительное искусство 2001. 120 р.
159. Говорун Д. Творческое воображение и эстетические чувства. Философская монография. Киев: Выща Школа, 1990. 142 р.
160. Государственный Краеведческий музей МССР. Пруды. Выпуск 3./ Red.: В.Зеленчук, И.Крупеников, М.Урсу, Н.Скляров, Г.Чемыртан). Chişinău: Cartea Moldovenească, 1989. 216р.

161. Грабарь М., Краснянская К. Применение математической статистики в педагогических исследованиях. Непараметрические методы. Москва: Педагогика, 1977. 135 р.
162. Громов Е. Природа художественного творчества. Москва: Просвещение, 1986. 237 р.
163. Громов Е. Художественное творчество. Опыт эстетической характеристики некоторых проблем. Москва: Просвещение, 1970. 263 р.
164. Гусев Ю. Познание и творчество. Логико-гносеологические проблемы художественного творчества. Минск: Издательство Университетское, 1987. 253 р.
165. Дворкина И. Батик. Москва: ОАО Радуга, 2002. 159 р.
166. Дудецкий А. Теоретические вопросы воображения и творчества. Смоленск: 1974. 152р.
167. Емельянович И., Бесчастный Н. Печатный рисунок на ткани. Пробл. графич. организации. Москва: Легпромбытиздат, 1990. 224 р.
168. Зеленчук В., Лившиц Ю., Хынку И. Народное декоративное искусство Молдавии. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1968. 127 р.
169. Исследование проблем психологии творчества. Сб. ст. Москва: Наука, 1983. 335 р.
170. Искусство текстиля. Методы создания. Сургут, ТзОВ *Компания Гердан*, 2005. 46 р.
171. Калошина И. Структура и механизмы творческой деятельности. Москва: 1983. 167 р.
172. Кандинский В. Точка и линия на плоскости. Санкт-Петербург: 2001. 555 р.
173. Козлов В. Композиция. Москва: Просвещение, 1968. 29 р.
174. Козлов В., Основы художественного оформления текстильных изделий. Учебник для вузов. Москва: Легкая и пищевая промышленность, 1981. 264 р.
175. Кузин В. Вопросы изобразительного творчества. Москва: Просвещение, 1971. 143 р.
176. Кузин В. Психология. Москва: Агар, 1999. 303 р.
177. Лилов А. Природа художественного творчества. Москва: Искусство, 1981. 467 р.
178. Логвиненко Г. Декоративная композиция. Москва: гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 2005. 144 р.
179. Ломоносова М. Графика и живопись (учебное пособие). Москва: АСТ, Астрель, 2003. 203 р.
180. Лук А. Мышление и творчество. Москва: Политическая литература, 1976. 143 р.
181. Лук А. Психология творчества. Москва: Наука, 1978. 125 р.
182. Малахова С. Специальная композиция печатного рисунка на текстильных материалах. Москва: Легпромбытиздат, 1984. 148 р.

183. Михайлычев Е. Дидактическая тестология. Научно-методическое пособие. Москва: Народное образование, 2001. 431 р.
184. Никитин М. Художественное оформление тканей. Москва: Легкая индустрия, 1971. 297 р.
185. Педагогика. Сб. ст. Выпуск 1. Гомель ИПП: СОЖ, 1996. 47 р.
186. Пономарев Я. Психология творчества и педагогика. Москва: Педагогика, 1976. 279 р.
187. Пономарев Я. (red.). Психология творчества – общая, дифференциальная, прикладная. Москва: Наука, 1990. 223 р.
188. Праздников Г. Процесс художественного творчества. В помощь лектору. Ленинград: Знание, 1977. 165 р.
189. Прете К., Капальдо, А. Творчество и выражение: Курс художественного воспитания. Москва: Соф., 1981. 113 р.
190. Психология процессов художественного творчества. Ленинград: Наука, 1980. 285 р.
191. Рабочая книга социолога /Red. Г.Осипов. Москва: Наука, 1983. 477 р.
192. Развитие творческих способностей на занятиях изобразительным искусством. Москва: МГПИ, 1983. 172 р.
193. Резерв успеха творчество. /Red. Г.Нойнер, В.Калвейт, Х.Клейн. Москва: Педагогика, 1989. 116 р.
194. Рудин А. Художественное оформление тканей. Москва: Издательство МТИ, 1964. 116 р.
195. Селевко Г. Современные образовательные технологии. Москва: Народное образование, 1998. 253 р.
196. Синеглазова М. Батик. Москва: Издательский Дом МСП, 2002. 92 р.
197. Страхов И. Психология творчества. Лекция для студентов педагогических институтов. Саратов: Саратовский Гос. Педагогический Институт, 1968. 78 р.
198. Страхов И. Психология воображения. Пособие для студентов педагогических институтов. Саратов: Саратовский Государственный Педагогический Институт, 1971. 77р.
199. Уварова А. Применение основ декоративной композиции в профессиональной подготовке студентов по художественному ткачеству. Методические рекомендации для учителей и студентов по специальности изобразительное искусство. Chişinău: UPS *Ion Creangă*, 2004. 59 р.
200. Формирование творческих способностей, сущность, условия, эффективность. Сб. науч. Тр. Свердловск: Свердловский инженерно-педагогический институт, 1990. 154 р.
201. Художественное восприятие. Сб. 1/Red. Б.С.Мейлах. Ленинград: Наука, 1971. 386 р.

202. Художественное творчество. Вопросы комплексного изучения. Ленинград: Наука, 1982. 286 р.
203. Цапок В. Творчество. Философский аспект проблемы. Кишинев:Штиинца,1989. 148р.
204. Шугаев В. Орнамент на ткани. Теория и методика построения. Москва: Издательство легкая индустрия, 1969. 87 р.
205. Якобсон П.М. Психология художественного творчества. Москва: Знание, 1971. 47 р.
206. Якобсон П.М. Психология художественного восприятия. Москва: Знание, 1964. 85 р.

Anexa 1. Chestionarul 1

Prenumele Numele Data testării

Grupa Vârsta Facultatea

Specializarea

TESTUL I. Elementele limbajului plastic în corelație cu formele geometrice; corelația elementelor limbajului plastic cu tehnicile de bază a imprimeului artistic – batik.

Proba I. Studierea *limbajului plastic* în realizarea compozițiilor decorative frontale la obiectul de *Artă textilă - Imprimeul artistic*.

1. Elementele de bază ale *limbajului plastic* sunt:

- a)
- b)
- c).....
- d).....
- e).....

f)

2. Numiți și desenați, în spațiul rezervat, elementele limbajului plastic:

a) geometrizzate (frânte).....

.....

b) geometrizzate (curbe).....

.....

c) geometrizzate-creative (intuitive, expresive, liber desenate).....

.....

3. Numiți elementele limbajului plastic necesare pentru executarea *Imprimeului artistic* - tehnologia *batik rece*:

.....

Proba II. Culoarea. Studiul simbolic și psihologic al culorilor de bază. Aplicarea intuitivă a simbolicii culorilor în realizarea compozițiilor decorative frontale.

1. Caracteristici psihologice ale simbolurilor și culorilor de bază:

a) alb -

b) negru -

c) verde -

d) albastru -

e) roșu -

f) galben -

g) oranj -

h) violet -

2. Gama coloristică depinde de factorul cromatic (gama rece, gama caldă). Culorile sunt clasificate convențional astfel:

a) *gama de culori reci*:

b) *gama de culori calde*:

c) *acromatice*:

Proba III. Imprimeul artistic (batik) - *tehnologii* de realizare a compoziției decorative frontale în material.

1. Numiți tehnologiile de bază în realizarea imprimeului artistic (*batik*):
2. Mijloacele materiale în realizarea tehnologică a imprimeului artistic
 - a) batik rece:
 - b) batik fierbinte:
 - c) batik în noduri:
3. Clasificarea și prepararea coloranților pentru executarea tehnologică a imprimeului artistic:
 - a) clasificarea coloranților.....
 - b) prepararea coloranților
4. Țesături folosite pentru executarea imprimeului artistic:
 - a) în tehnologia *batik rece*:
 - b) în tehnologia *batik fierbinte*:
 - c) în tehnologia *batik în noduri*:.....
5. Procesul tehnologic (metodica executării compoziției decorative frontale în tehnologia *batik rece*: Tema,.... *procesul de executare*, lucrare finală):
 - a) tehnologia *batik rece*:.....
 - b) tehnologia *batik fierbinte*:.....
 - c) tehnologia *batik în noduri*:.....

Anexa 2. Chestionarul 2

Prenumele Numele Data testării
Grupa Vârsta Facultatea
Specializarea

TESTUL II. *Studierea și aplicarea motivelor ornamentale în compoziții creative.*

1. Selectarea pe grupe mari a formelor ornamentale propuse mai jos (antropomorfe, zoomorfe, geometrizzate).

Formele ornamentale sunt:

Geometrizzate:.....
.....

Zoomorfe:

Antropomorfe:.....
.....

2. Elementele limbajului plastic în corelație cu motive ornamentale (în prezentarea plastică)

motive ornamentale (elemente de expresie plastică stau la baza construirii ornamentului în realizarea creativă plastică).

2.1. Numiți elementele de bază ale limbajului plastic:

.....

2.2. Numiți motive ornamentale geometrice:

.....

2.3. Desenați elementele geometrificate ale limbajului plastic și formele ornamentale. Urmăriți corelația elementelor geometrificate ale limbajului plastic cu motive ornamentale:

Elementele geometrificate ale limbajului plastic	Motivele ornamentale

3. Simbolul geometric și simbolul plastic.

3.1. Desenați forma geometrică și scrieți *semnificația simbolică* a formei geometrice:

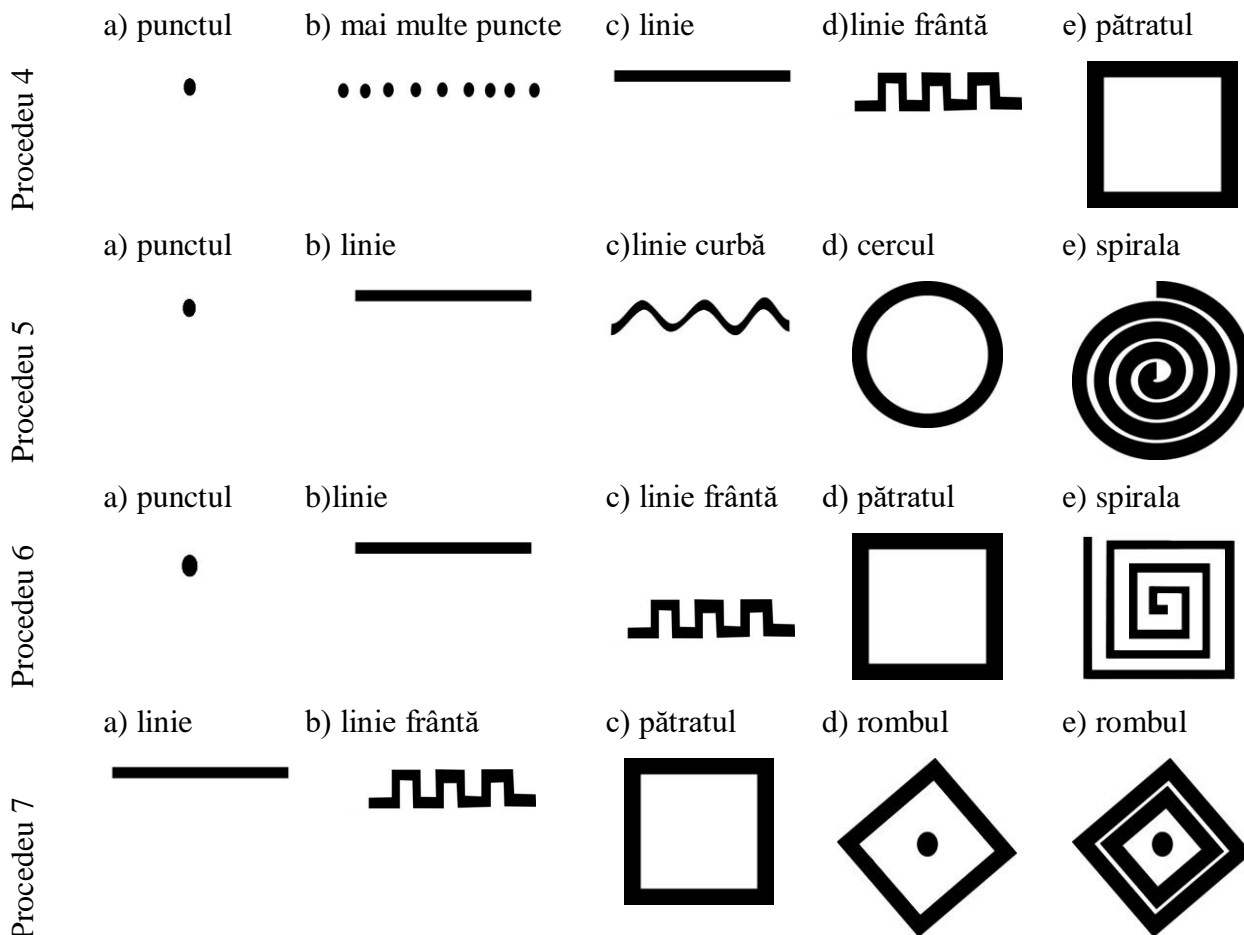
Forma geometrică	Simbolul plastic

3.2. Desenați elementele de bază ale limbajului plastic, indicați *semnificația simbolică* a elementelor limbajului plastic:

Elementele de bază ale limbajului plastic	Simbolul plastic

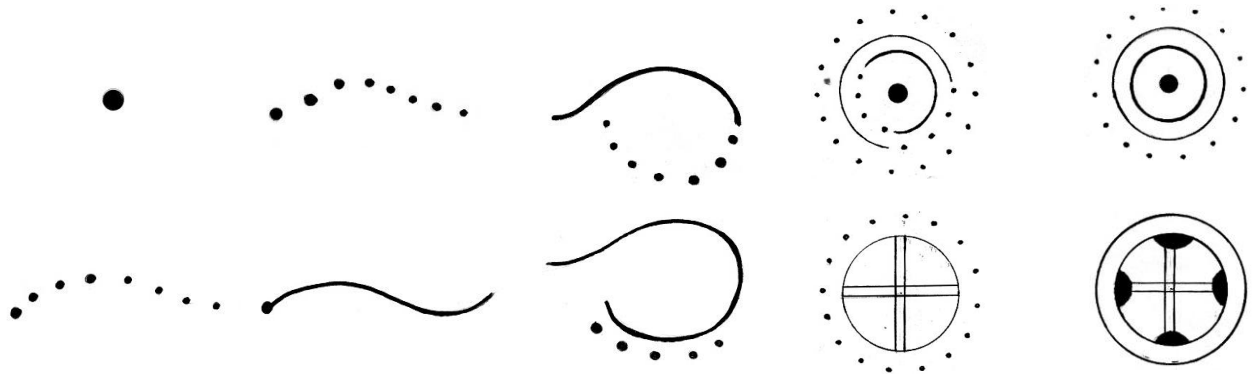
Anexa 3. Transformarea elementelor limbajului plastic

Procedeu 1	a) punctul	b) mai multe puncte	c) linie	d) linie frântă	e) linie frântă
					
Procedeu 2	a) punctul	b) mai multe puncte	c) linie	d) linie curbă	e) linie plastică
					
Procedeu 3	a) punctul	b) mai multe puncte	c) linie curbă	d) linie plastică	e) cercul
					

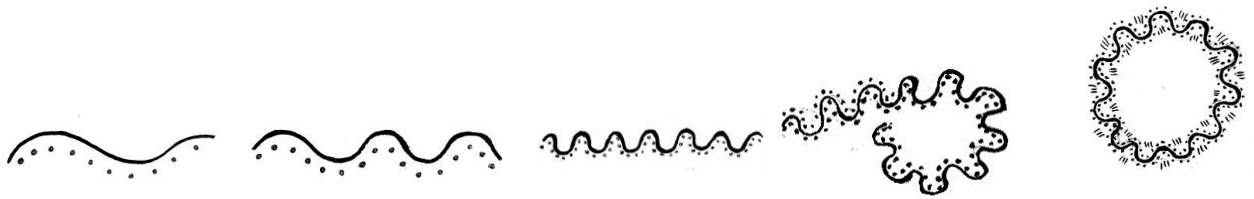
A.3.1. Transformarea *elementelor limbajului plastic* dela simplu la compus

I. Punctul se va transforma în forma ornamentală „punctul central”

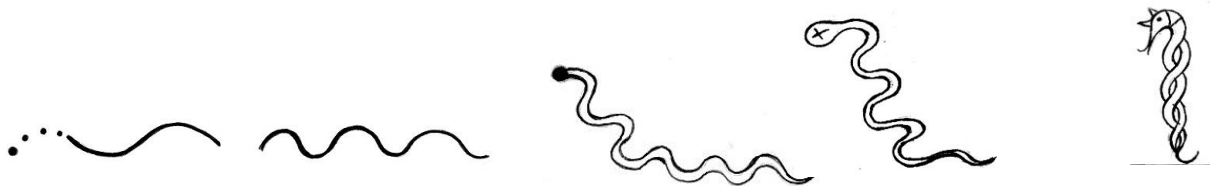

II. Linia

1. Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „calea rătică”

2. Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „șarpe”

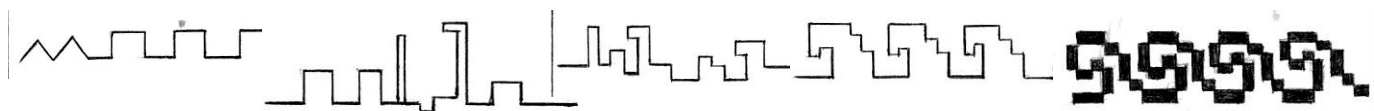
3. Linia frântă se va transforma în forma ornamentală „unda apei”

4. Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „unda apei”

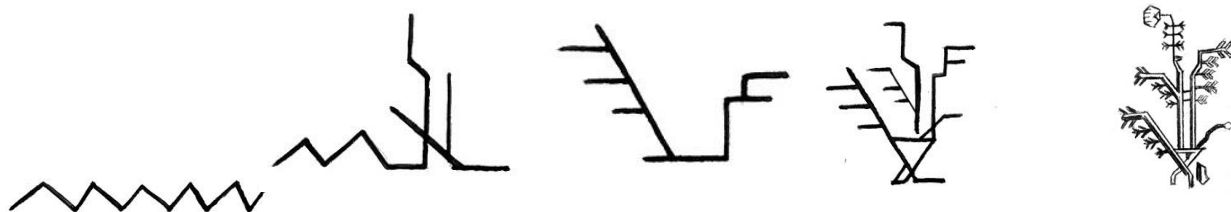
5. Linia frântă se va transforma în forma ornamentală „unda apei”

6. Linia frântă se va transforma în forma ornamentală „valuri”

7. Linia frântă se va transforma în forma ornamentală „arbore”

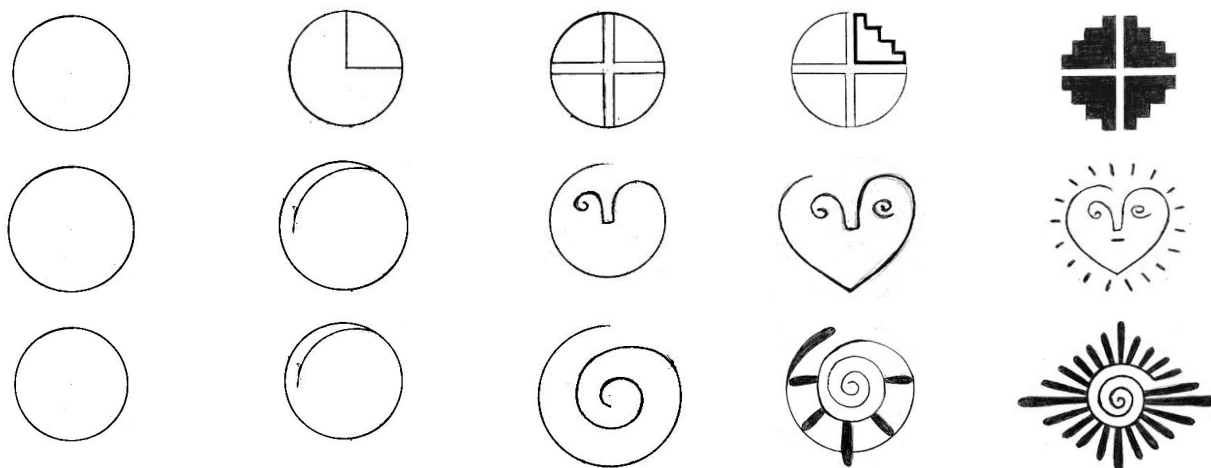

8. Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „arbore”

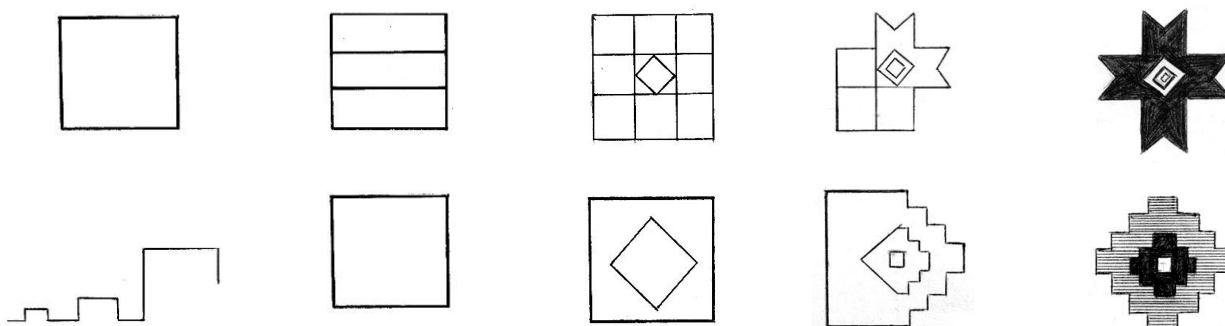
III. Cercul

1. Cercul se va transforma în forma ornamentală „soare”

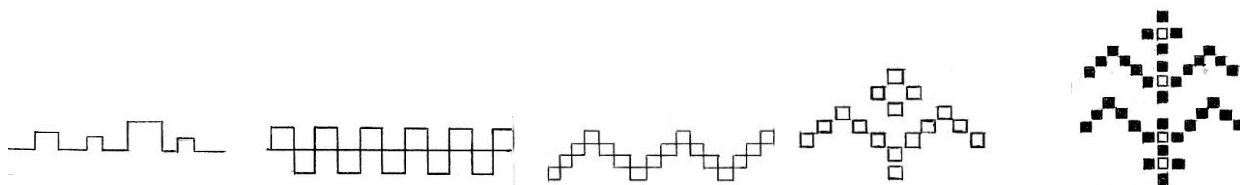

IV. Pătratul

1. 2. Pătratul se va transforma în forma ornamentală „soare”

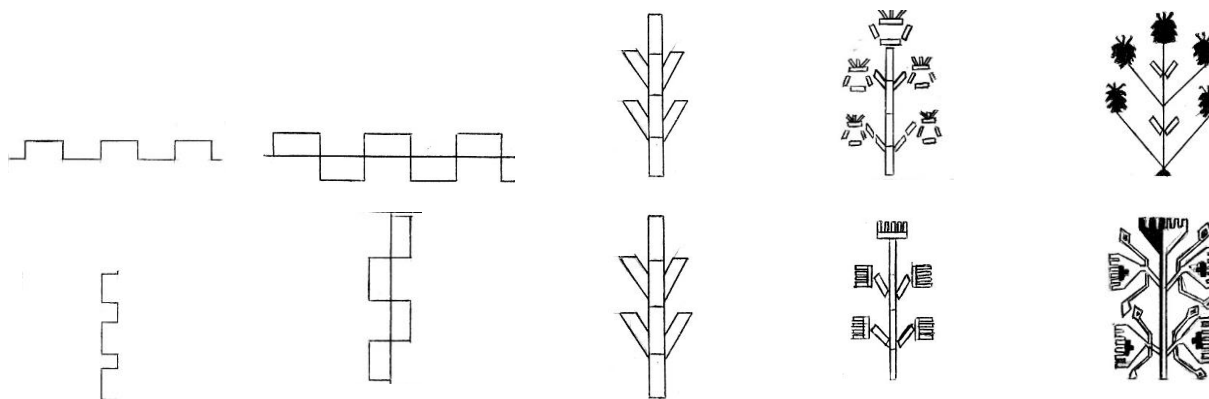

3. Pătratul se va transforma în forma ornamentală „flori”

V. Dreptunghiul

1. 2. Dreptunghiul se va transforma în forma ornamentală „flori”

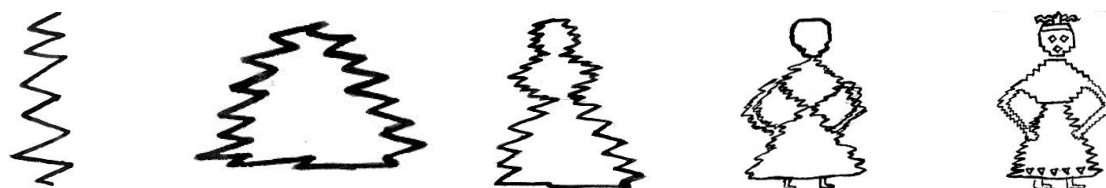
A.3.2. Transformarea *elementelor limbajului plastic* în motive ornamentale „geometrizate”

IX. Figura omului

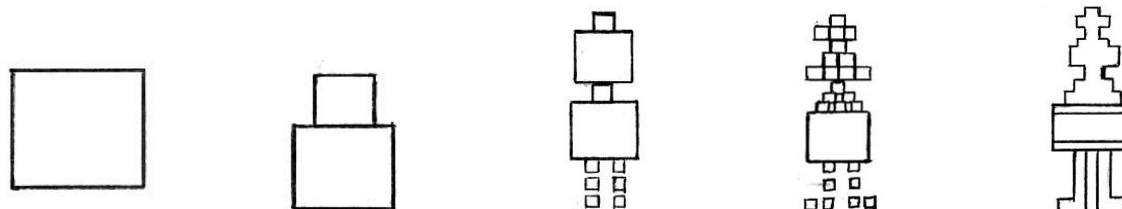
1. Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „figura omului”

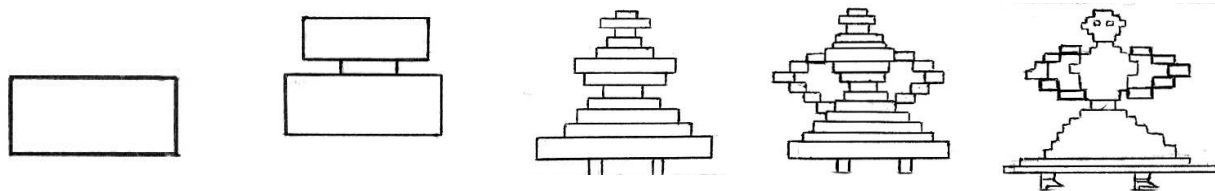
2. Linia frântă se va transforma în forma ornamentală „figura omului”

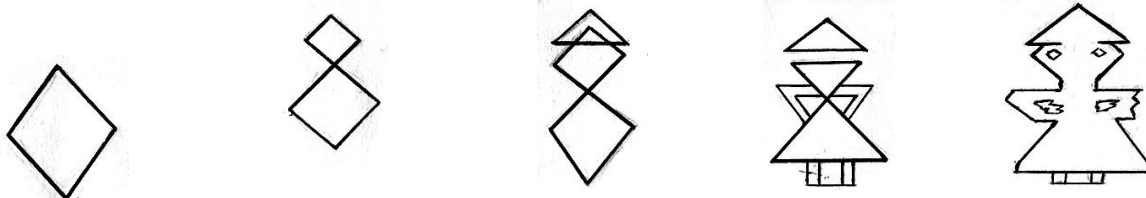
3. Pătratul se va transforma în forma ornamentală „figura omului”

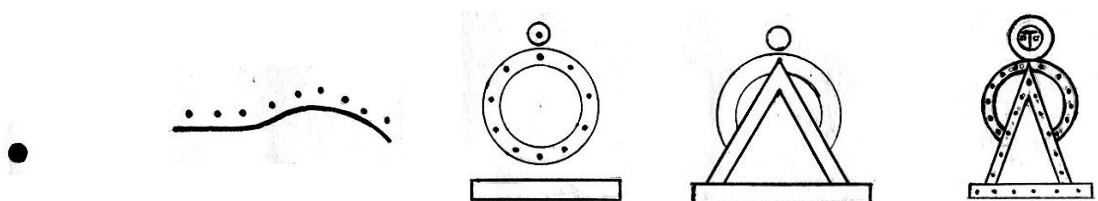
4. Dreptunghiul se va transforma în forma ornamentală „figura omului”

5. Rombul se va transforma în forma ornamentală „figura omului”

6. Punctul se va transforma în forma ornamentală „figura omului”

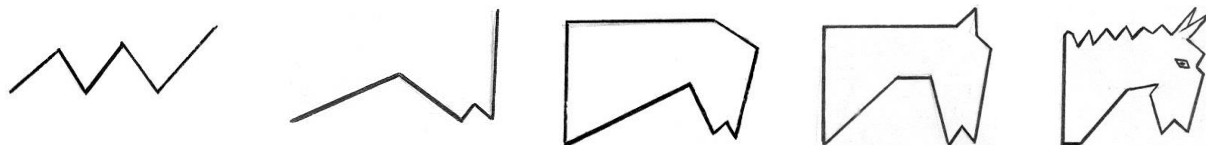
A.3.3. Reprezentarea *figurii umane* în motive ornamentale populare

VI. Calul

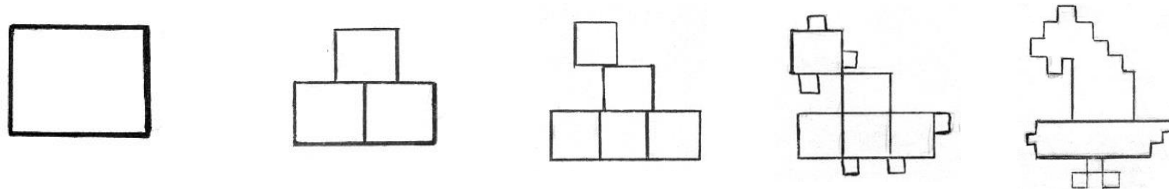
1. Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „cal”

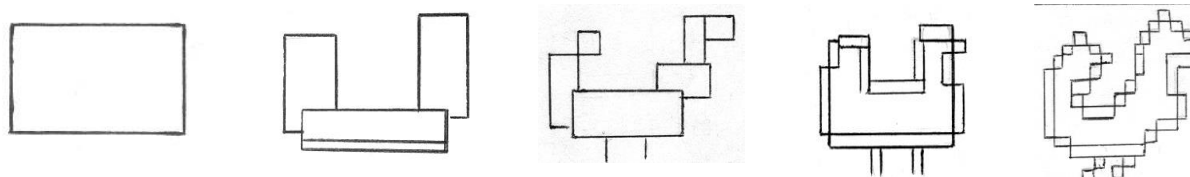
2. Linia frântă se va transforma în forma ornamentală „cal”

3. Pătratul se va transforma în forma ornamentală „cal”

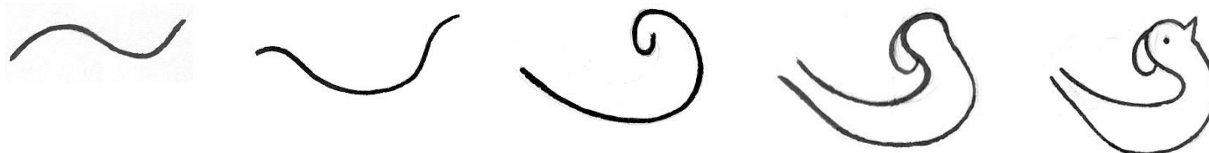
4. Dreptunghiul se va transforma în forma ornamentală „cal”

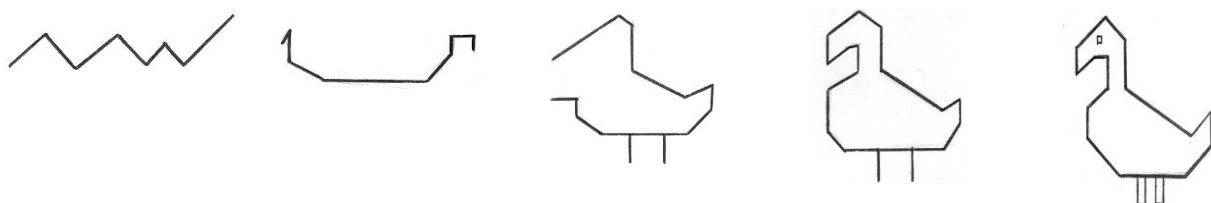
A.3.4. Reprezentarea *calului* în motive tradiționale ornamentale

VII. Păsări

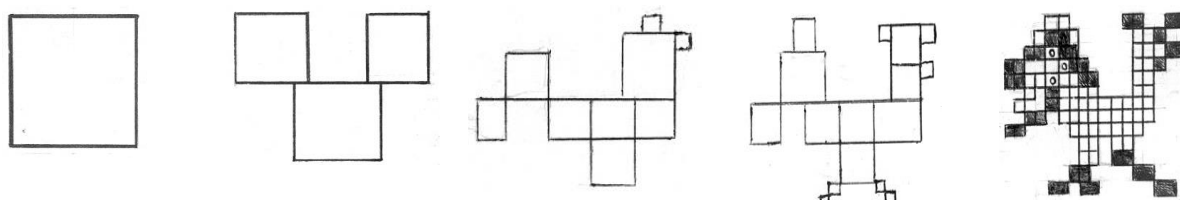
1. Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „păsări”

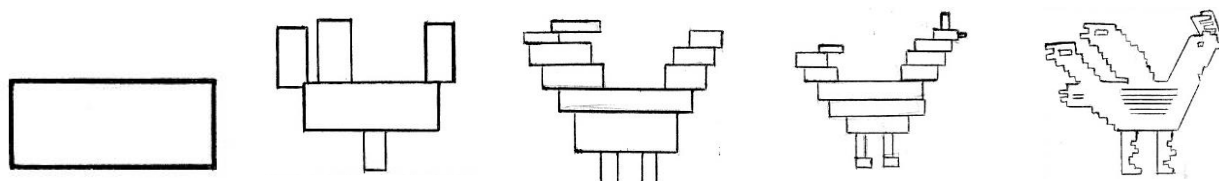
2. Linia frântă se va transforma în forma ornamentală „păsări”

3. Pătratul se va transforma în forma ornamentală „păsări”

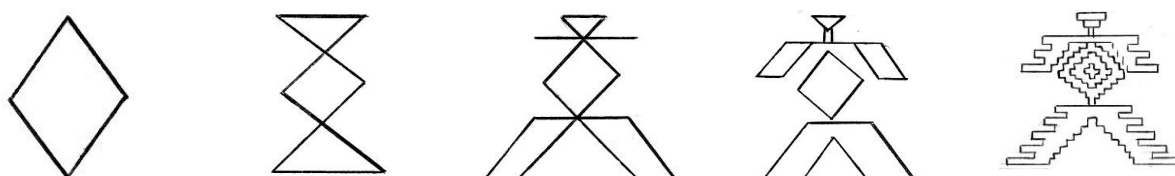
4. Dreptunghiul se va transforma în forma ornamentală „păsări”

5. Punctul se va transforma în forma ornamentală „păsări”

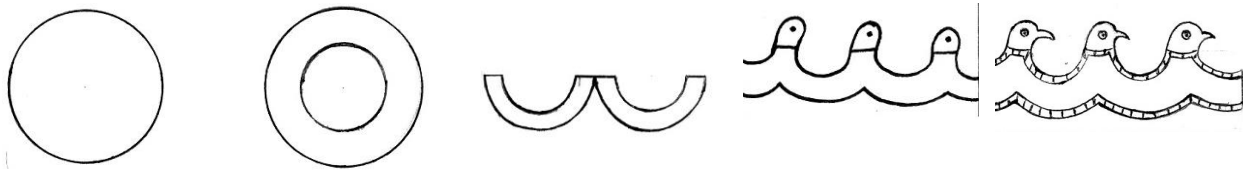

6. Rombul se va transforma în forma ornamentală „păsări”

7. Cercul se va transforma în forma ornamentală „păsări”

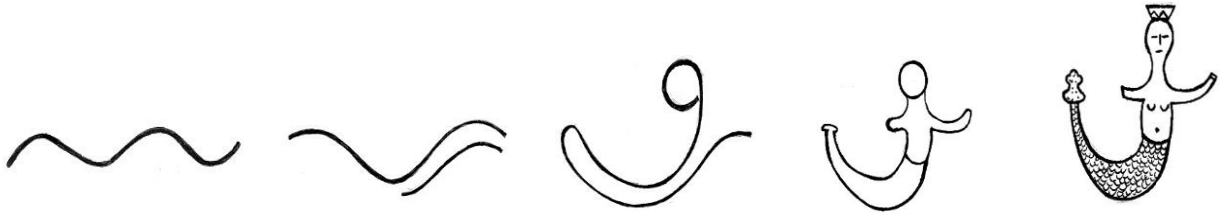

A.3.5. Păsări în motive naționale ornamentale

VIII. Sirena, Inorogul, Draconul

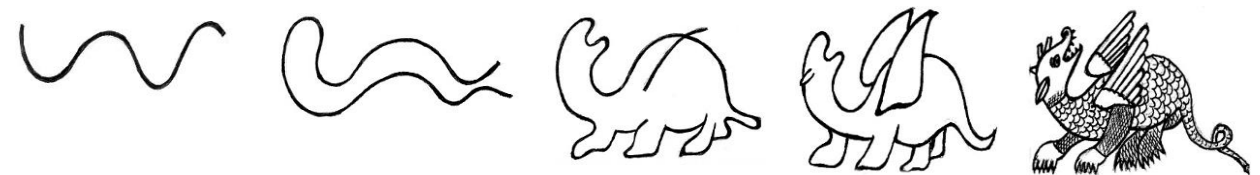
1. Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „sirena”

2. Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „inorogul”

3. Linia curbă se va transforma în forma ornamentală „draconul”

A.3.6. Fantasticul în ornamentica națională

Anexa 4. Realizarea metodelor de studiere și de aplicare a elementelor limbajului plastic în procesul dezvoltării creativității artistice la studenți în cadrul cursului de artă textilă *Imprimeu artistic*

A.4.1. Aplicarea motivelor ornamentale în compoziții creative tema: „Ornamentul național – reflectarea timpului”, lucrarea practică: „Friza vieții”, Butnaru Natalia, 2007

A.4.1.1. Realizarea compoziției creative în tehnologiile de bază a imprimeului artistic (fragment – compoziția 3)

A.4.2. *Natura statică* cu aplicarea motivelor ornamentale tema: „Natura statică în imprimeul artistic”, lucrarea practică „Dansul vaselor din lut”, Cojocari Elena, 2007

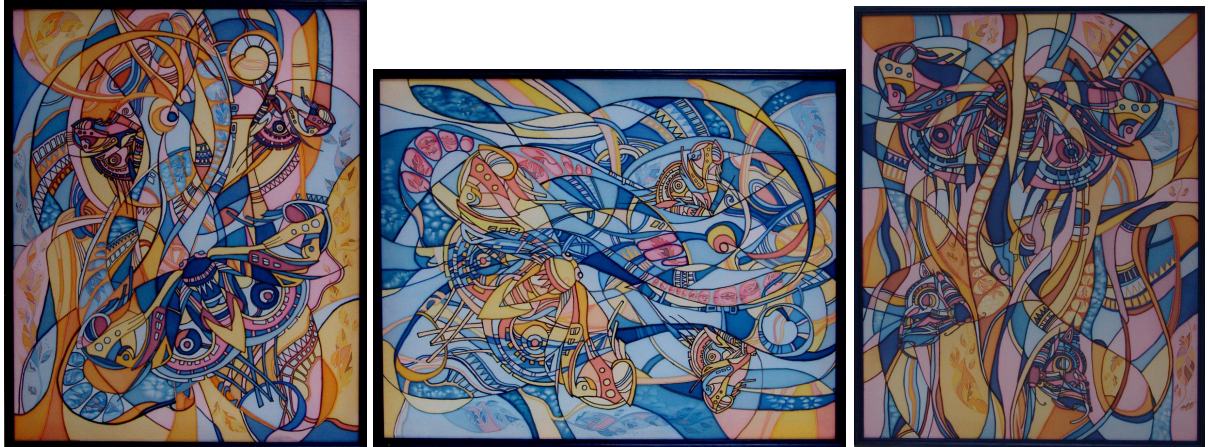
A.4.2.1 Realizare creativă și tehnologică a compoziției creative (compoziția 1)

A.4.2.3 (compoziția 2)

A.4.2.4 (compoziția 3)

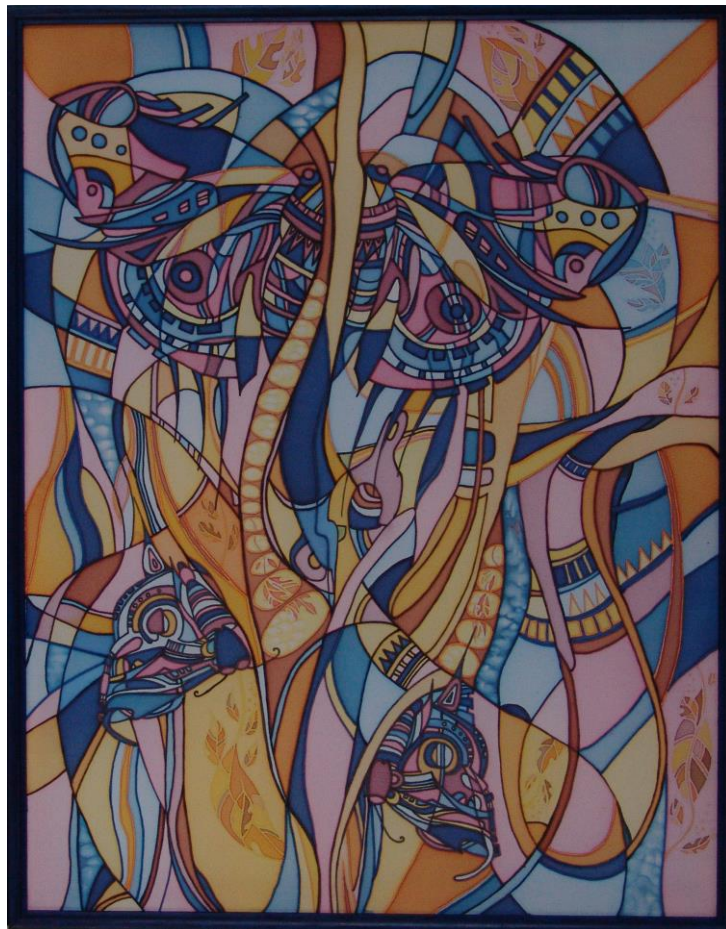
A.4.3. Transformarea formelor din natură, activizarea formelor plastice elaborate cu elementele limbajului plastic, compoziția textilă din serie de panouri frontale tema: „Flora și fauna”, Baraghin Victoria 2007

A.4.3.1. Realizare creativă și tehnologică a compoziției decorative (compoziția 1)

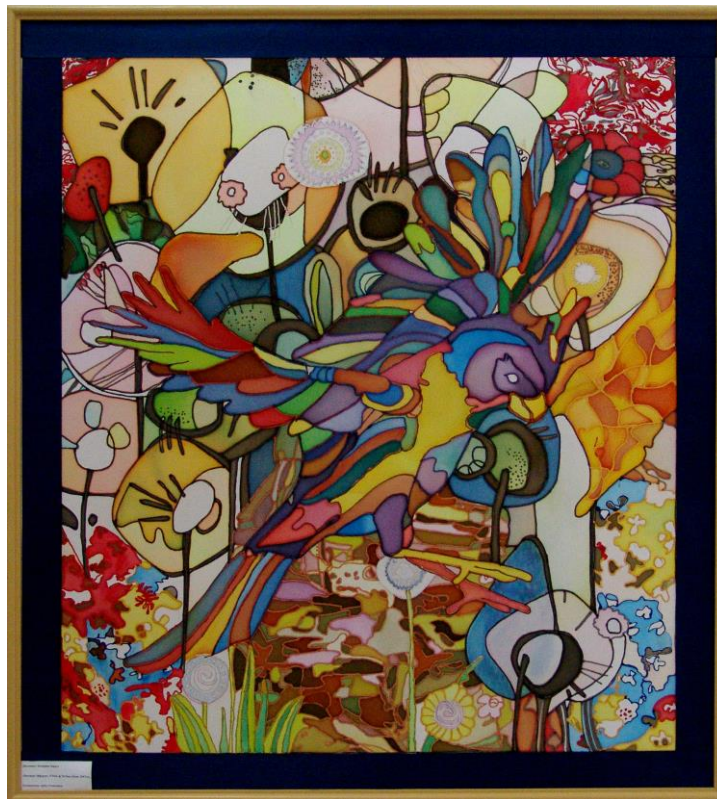
A.4.3.2. (compoziția 2)

A.4.3.3. (compoziția 3)

A.4.4. Compoziție decorativă frontală, tema de studiu: „Текстильный орнамент и мотивы природы”, lucrarea de creație „Весенняя эйфория”, Botnariuc Larisa, 2007

A.4.4.1. Realizare tehnologică a compoziției creative (compoziția 1)

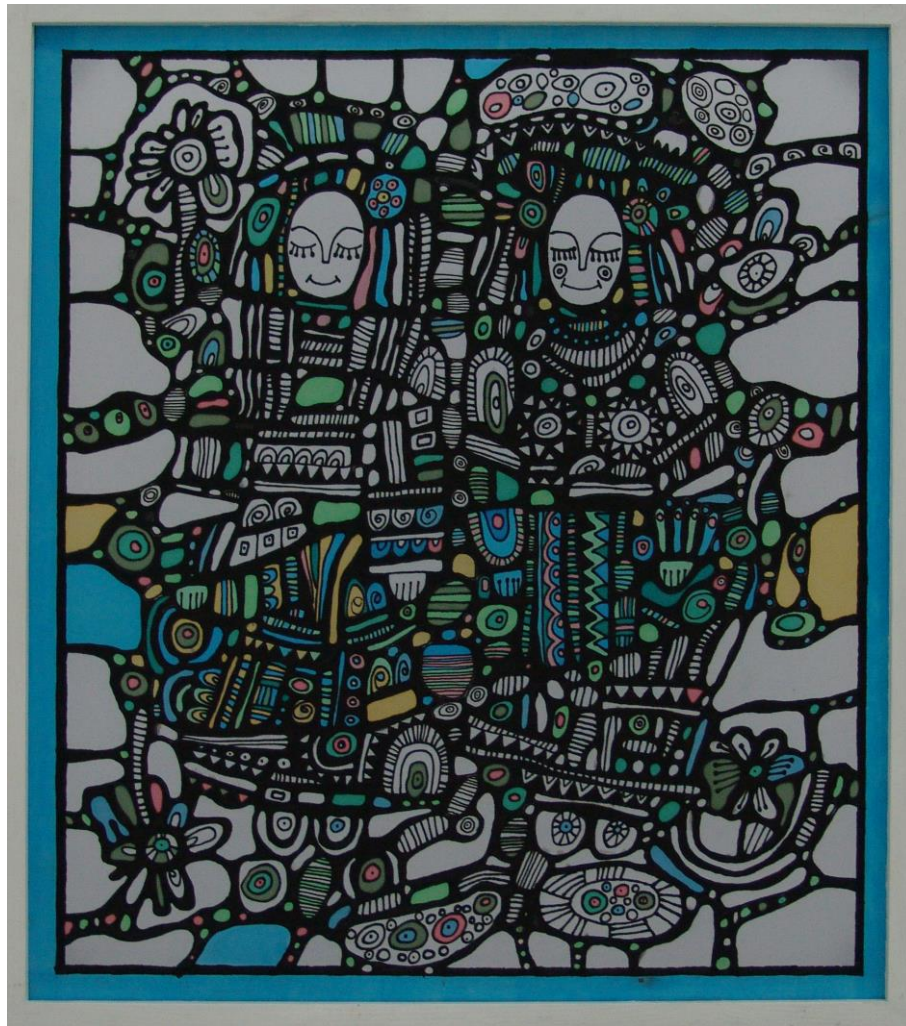
A.4.4.2. (compoziția 2)

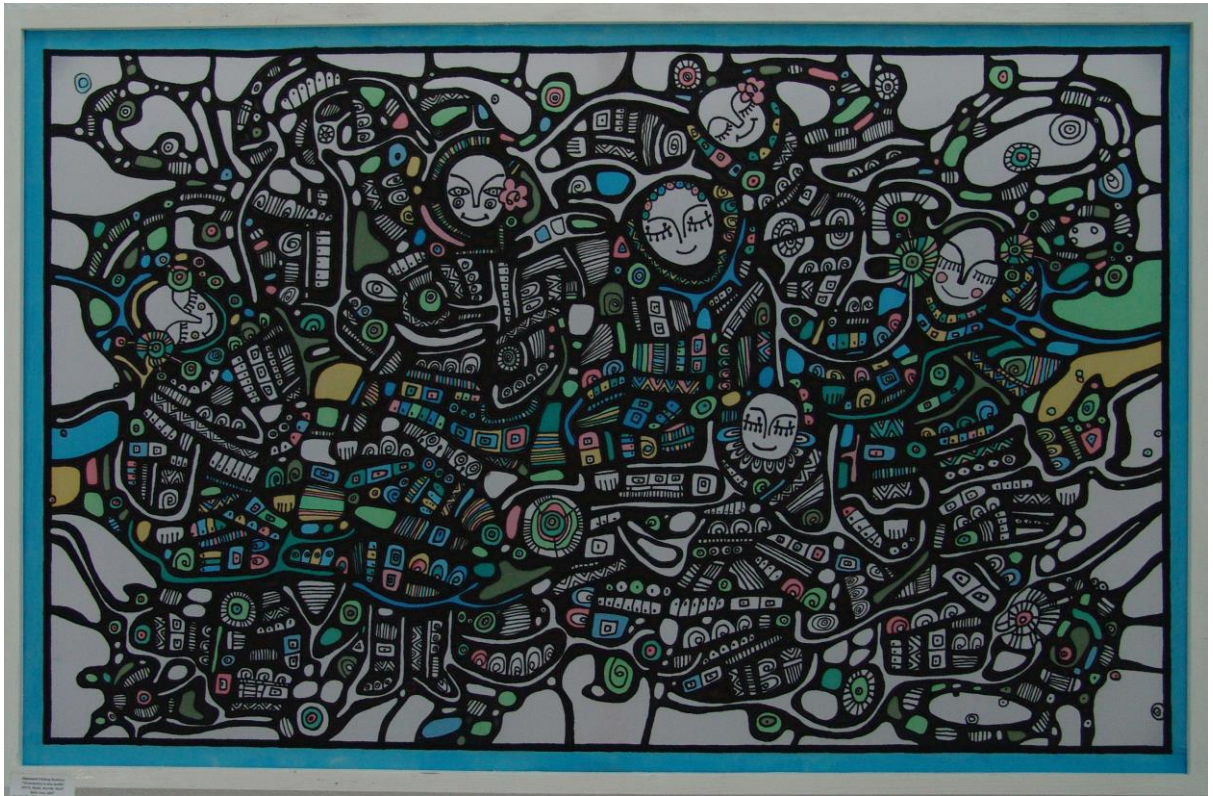
A.4.4.3. (compoziția 3)

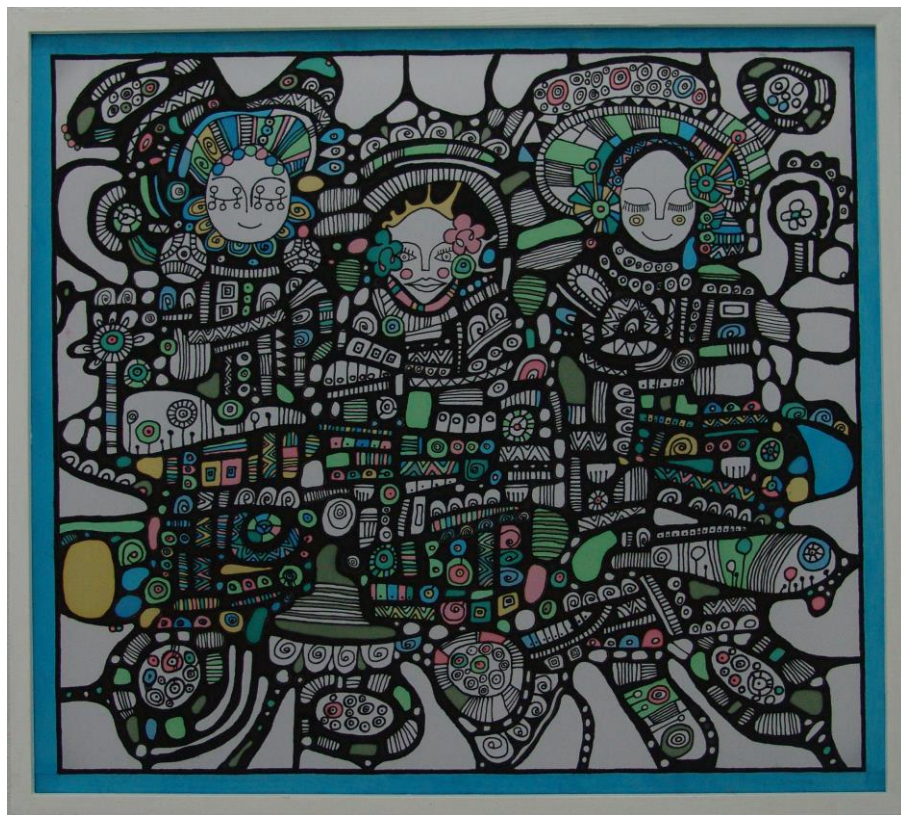
A.4.5. *Figura umană* în compoziție decorativă textilă frontală, realizată în trei panouri textile, Cărașuși Svetlana, 2007

A.4.5.1. Realizarea tehnologică și creativă a temei *Figura umană*, (compoziția 1)

A.4.5.2. (compoziția 2)

A.4.5.3. (compoziția 3)

A.4.6. Tema: „Bazele teoretice și tehnologice ale imprimeului artistic”, aplicarea elementelor limbajului plastic și activizarea formelor plastice în compoziție creativă „Misterele Naturii”, Coșleț Dorina, 2007

A.4.6.1. Realizarea tehnologică a compoziției creative - imprimeului artistic – batik rece (compoziția 1)

A.4.6.2. (compoziția 2)

A.4.6.3. (compoziția 3)

A.4.7. Tema de studiu: „Цвет в текстильном искусстве”, aplicarea elementelor limbajului plastic în realizarea temei creative: „Время равенствия”, Ivancenco Irina, 2007

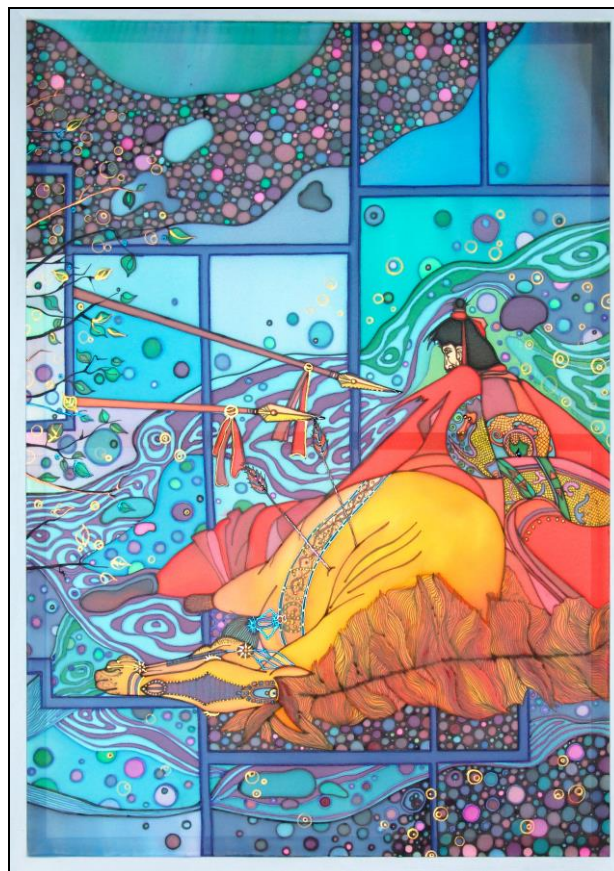
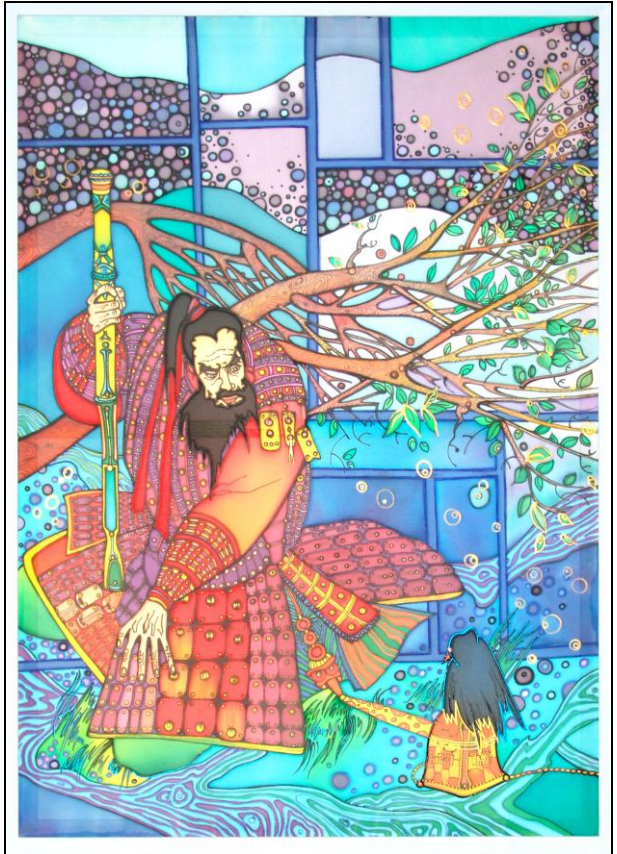
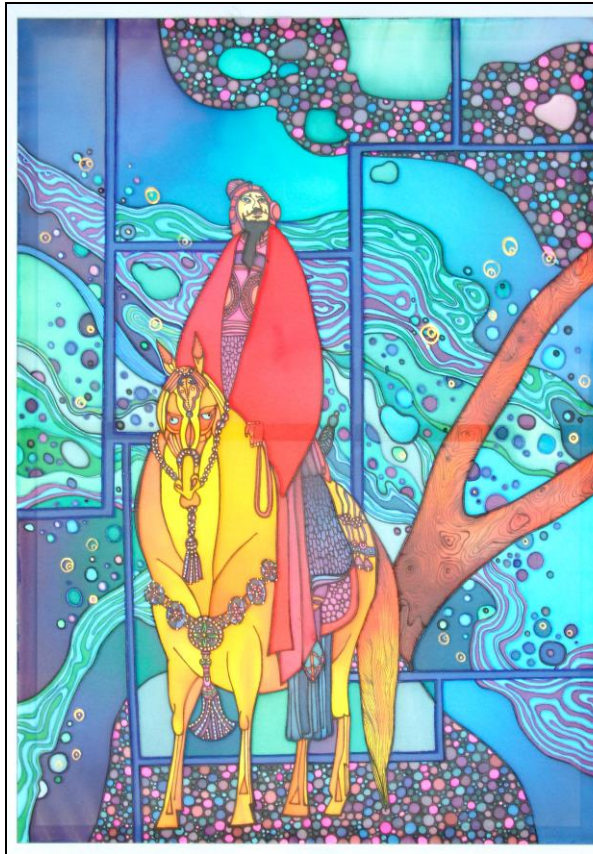
A.4.7.1. Etapa finală în realizarea creativă și tehnologică a compoziției creative (compoziția 2, 3)

A.4.8. Figura umană în compoziție textilă decorativă tema de studiu: „Принципы организации орнаментальных мотивов в современном батике”, lucrarea de creație „Воины востока”, Zagadailova Ana, 2008

A.4.8.1 Proiect artistic

A.4.8.2. Realizarea compoziției creative în serie de panouri în domeniul artei textile

A.4.9. Studiul motivelor ornamentale naționale în compoziții creative textile tema: „Ornamentul național în arta textilă contemporană”, tema creativă „Tezaur național”, Halupa Vera, 2008

A.4.9.1. Realizarea tehnologică a compoziției creative textile (compoziția 1)

A.4.9.2. (compoziția 2)

A.4.9.3. (compoziția 3)

A.4.10. Tema de cercetare: „Studiul și aplicarea culorii în arta textilă”, realizarea tehnologică și creativă a lucrărilor practice „Anotimpurile”, Dormenco Valentina, 2008

A.4.11. Tema de studiu: „Inflexiunea formei, concept și expunere în arta textilă”, lucrarea practică: „Aspecte” peisaj, Roșca Elena, 2008

A.4.11.1. Realizarea tehnologică și compozițională a compoziției creative *Peisaj*

A.4.12. Figura umană realizată în serie de panouri decorative tema de studiu: „Основные средства гармонизации композиции в текстильном искусстве”, lucrarea de creație „Египетская трилогия”, Pinteа Tatiana, 2008

A.4.12.1. Executarea tehnologică a compoziției creative (compoziția 1)

A.4.12.2. (compoziția 2)

A.4.12.3. (compoziția 3)

A.4.13. Aplicarea elementelor studiate din natură tema de studiu: „Применение орнамента в текстильном искусстве”, lucrarea de creație „Цветочная фантазия”, Gorodețcaia Mariana, 2008

A.4.13.1. Stilizarea și transformarea elementelor din natură în forme plastice decorative (compoziția 1)

A.4.13.2. (compoziția 2)

A.4.13.3. (compoziția 3)

A.4.14. Aplicarea imprimeului artistic – batik în Design Interior,
Draperie, Sidoruc Ana, 2005

A.4.15. Aplicarea imprimeului artistic – batik în Design Interior,
Draperie, Cuhut Olga, 2008

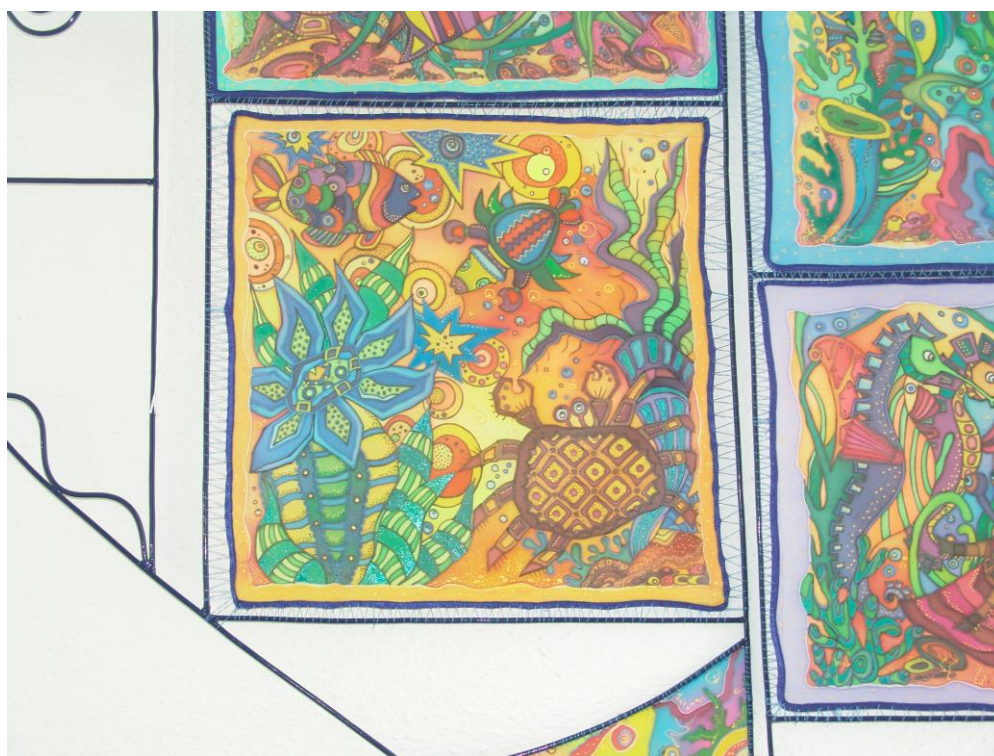
A.4.16. Aplicarea imprimeului artistic – batik în Design Interior,
Draperie, Fucedji Natalia, 2008

A.4.17. Aplicarea imprimeului artistic – batik în Design Vestimentar, Roșca Natalia, 2008

A.4.18. Realizarea temei creative *Structuri frontale*, tema de studiu: „Композиция в текстильном искусстве”, lucrarea de creație „Морская радуга”, Onofriicius Alexandra, 2008

A.4.18.1. Executarea tehnologică a compoziției creative (fragment)

A.4.19. *Struturi frontale*, Damenti Lucia, 2007

A.4.20. *Structuri frontale*, Bandalac Ana, 2007

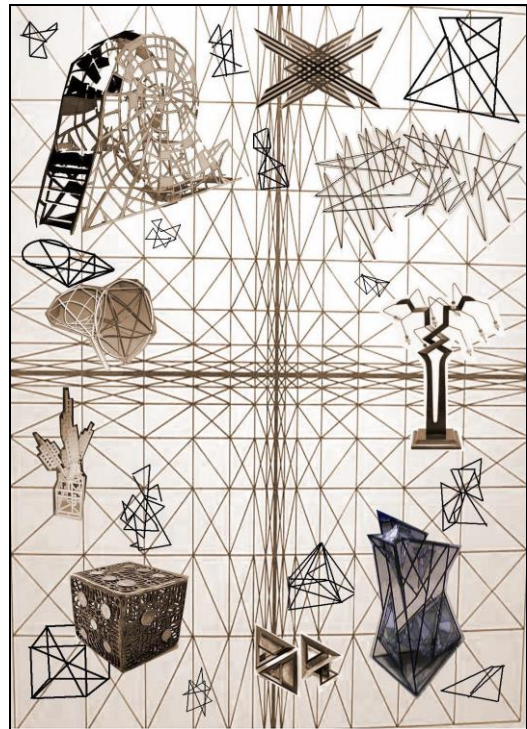
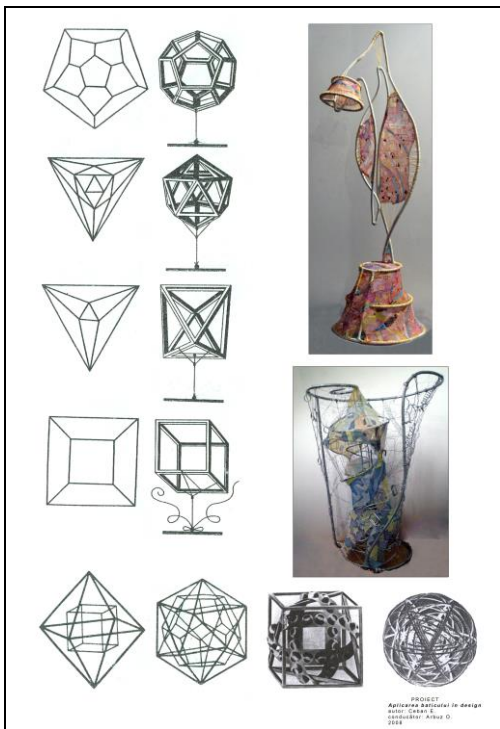
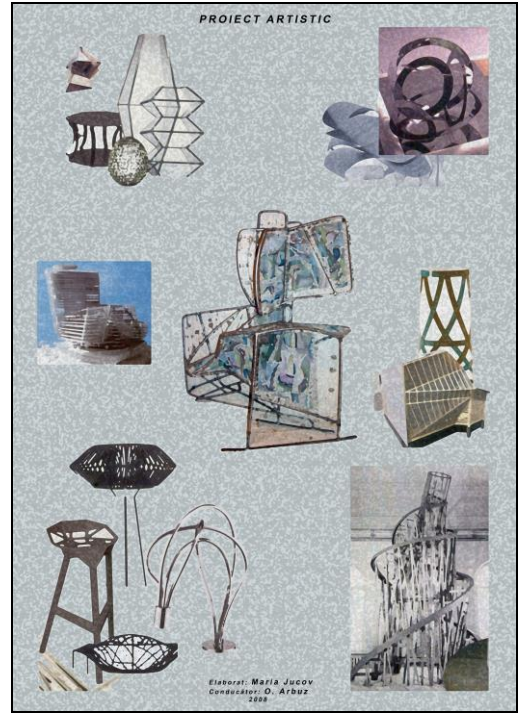
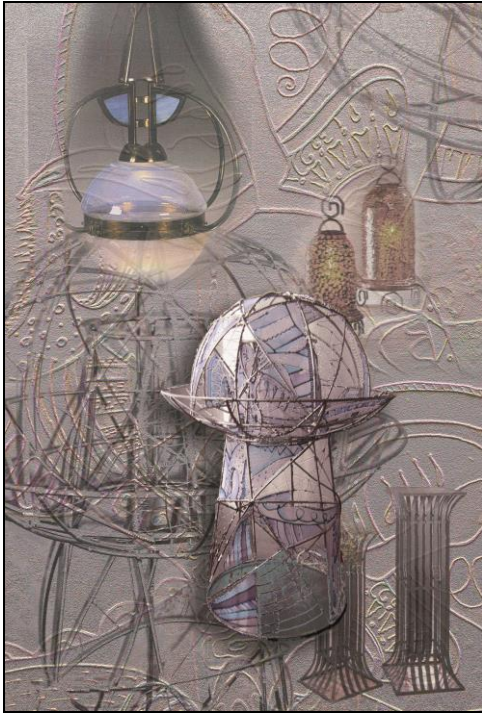
A.4.21. *Struturi volumetrice*, Fucedji Natalia, 2008

A.4.22. *Strutture volumetriche*, Domenti Lucia, 2008

A.4.23. *Structuri volumetrice*, Sârbu Natalia, 2008

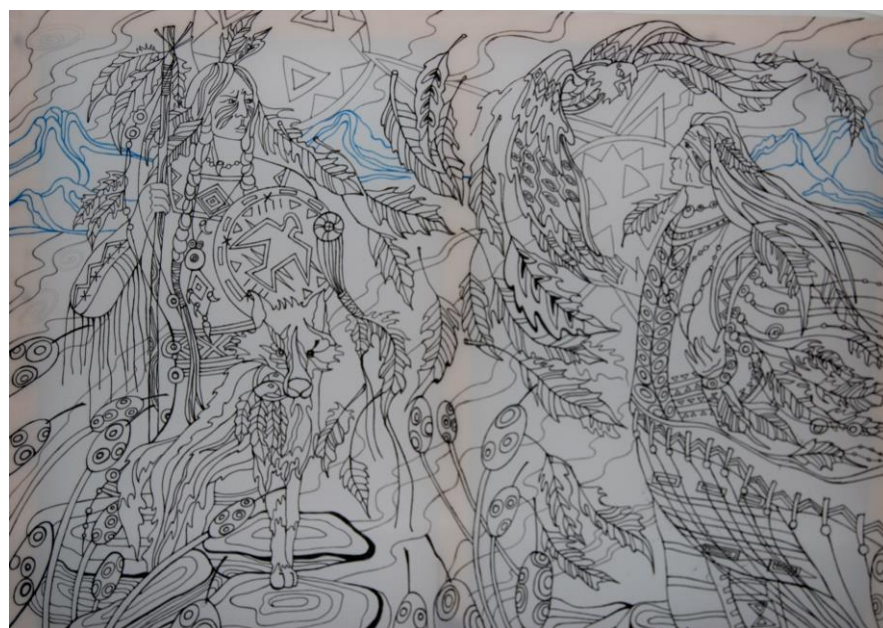
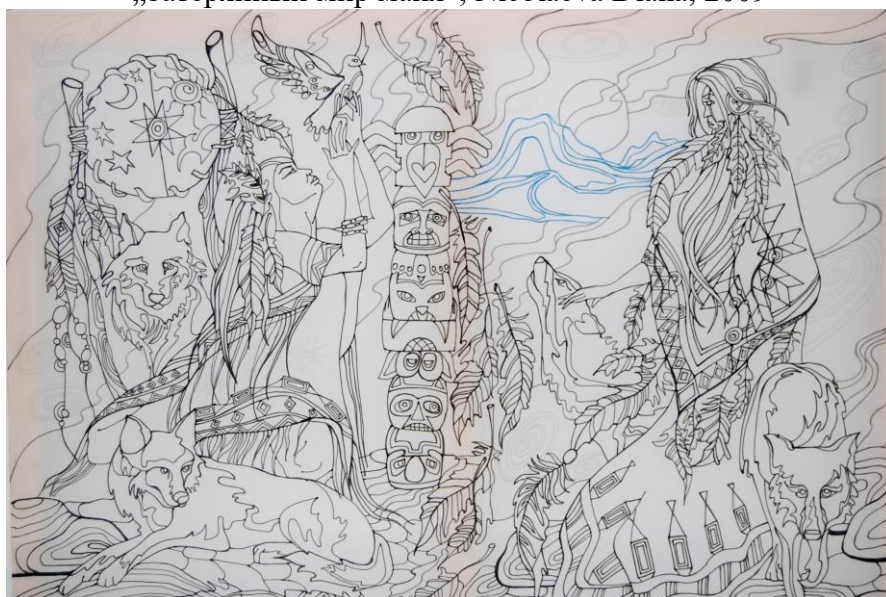
A.4.24. Elaborarea structurilor volumetrice – proiect artistic

A.4.25. Realizarea tehnologică și creativă a structurilor volumetrice elaborate în cadrul cursului de Arta textilă *Imprimeu artistic*

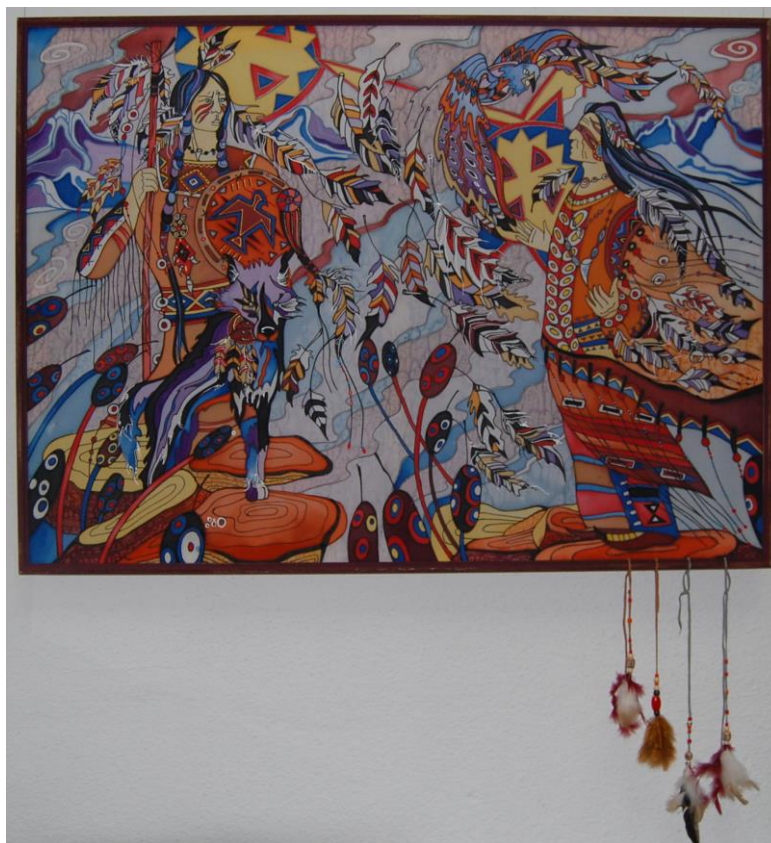
A.4.26. *Figura umană* în compoziții creative decorative frontale tema de studiu: „Изучение и применение индейского орнамента в текстильном искусстве”, lucrarea de creație „Затерянный мир майя”, Nicolaeva Diana, 2009

A.4.26.1. Executarea tehnologică a compozițiilor creative pe etape (prelucrarea conturului cu soluție de rezervă)

A.4.26.2. Executarea tehnologică a compozițiilor creative pe etape (prelucrarea formelor plastice cu coloranți în gama cromatică în corespundere cu schița de bază aprobată)

A.4.26.3. Compoziția creativă realizată în tehnica de bază a imprimeului artistic - batik rece, prezentarea finisată expozițională (etapa finală)

A.4.27. Elaborarea formelor plastice, activizarea formelor plastice cu elementele limbajului plastic în compoziții textile tema de studiu: „Применение принципов формобразования в стиле модерн в текстильном искусстве”, lucrarea de creație „Хариты”, Sorocopudova Eugenia, 2009

A.4.27.1. Proiect artistic

A.4.27.2. Tehnologia executării compozițiilor creative pe etape
(prelucrarea conturului cu soluție de rezervă)

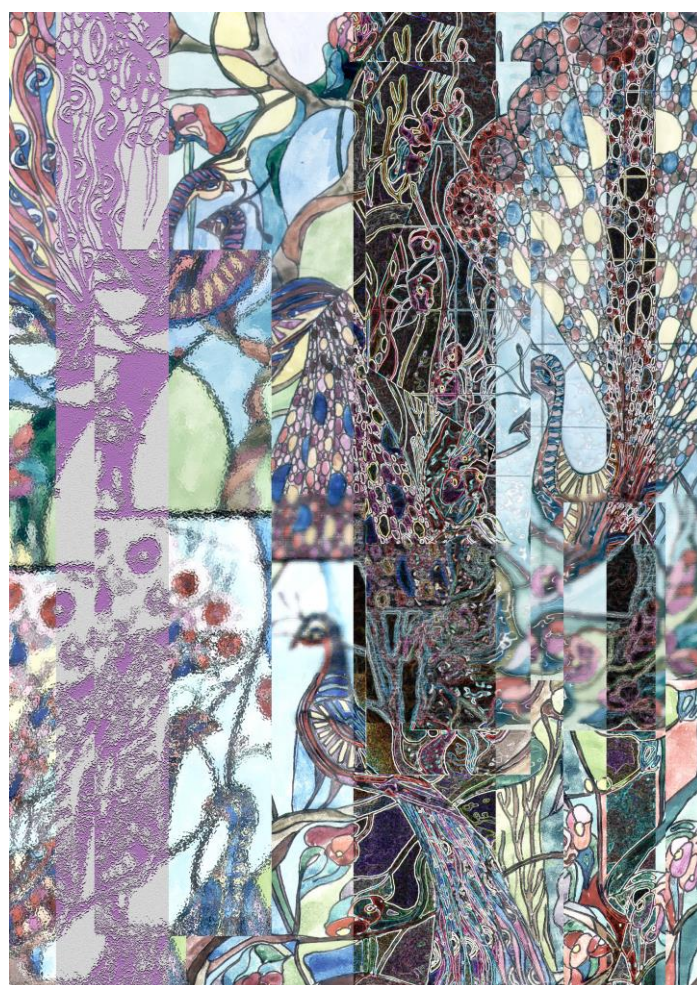
A.4.27.3. Executarea compozițiilor creative pe etape (prelucrarea formelor plastice cu coloranți în gama cromatică în corespundere cu schița de bază aprobată)

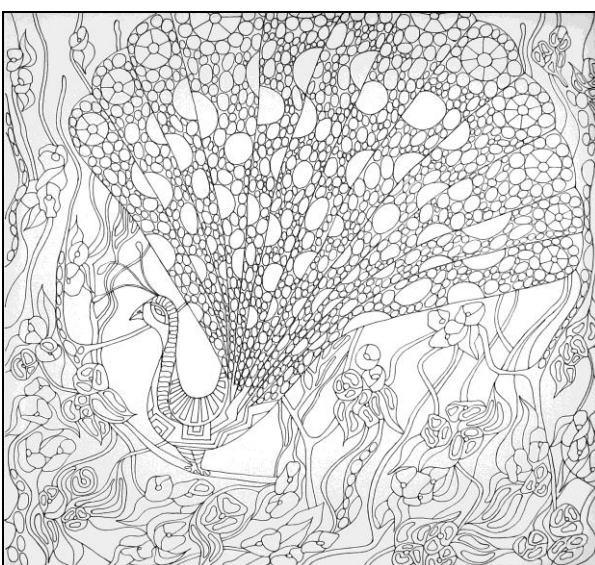
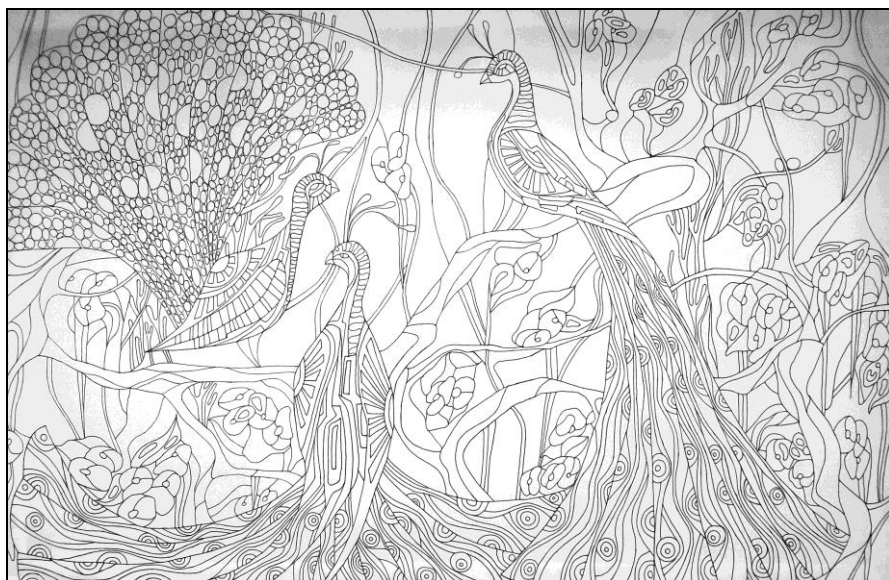
A.4.27.4. Compoziția creativă realizată în tehnica de bază a imprimeului artistic - batik rece (etapa finală)

A.4.28. Studiul elementelor din natură, stilizarea, transformarea, activizarea formelor plastice elaborate cu elementele limbajului plastic tema:
„Compoziția decorativă în procesul elaborării lucrărilor de creație la arta textilă”,
lucrarea practică „Evantaiuri de culori”, Cernica Eugenia, 2009

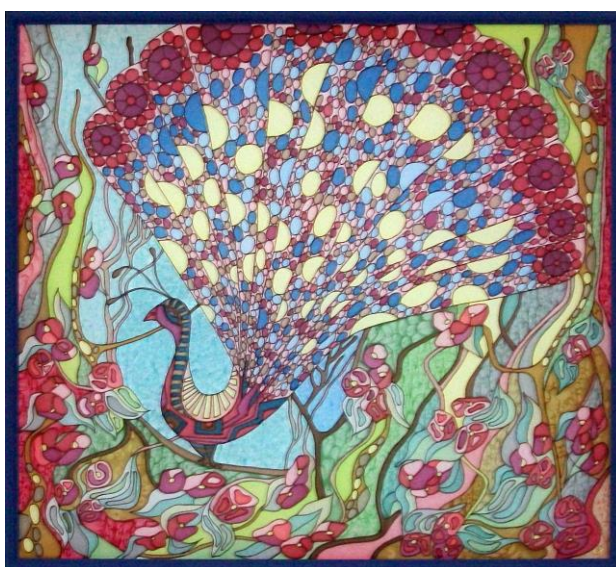
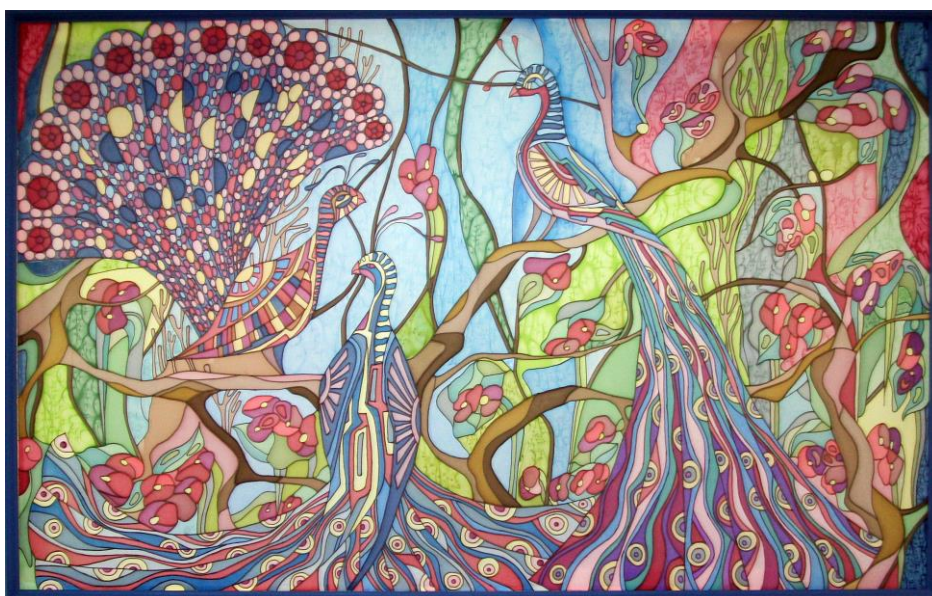
A.4.28.1. Proiect artistic

A.4.28.2. Executarea tehnologică a compozițiilor creative pe etape (prelucrarea conturului cu soluție de rezervă)

A.4.28.3. Executarea compozițiilor creative pe etape (prelucrarea formelor plastice cu coloranți)

A.4.28.4. Compoziția creativă realizată în tehnica de bază imprimeu artistic - batik rece (etapa finală)

A.4.29. Tema de studiu: „Aplicarea culorii în arta textilă”, lucrarea practică creativă „Pasărea măiastră” Josan Veronica, 2009

A.4.29.1. Proiect artistic

A.4.29.2. Executarea compozițiilor creative pe etape
(prelucrarea conturului cu soluție de rezervă)

A.4.29.3. Compoziția creativă realizată în tehnica de bază a imprimeului artistic - batik rece (etapa finală)

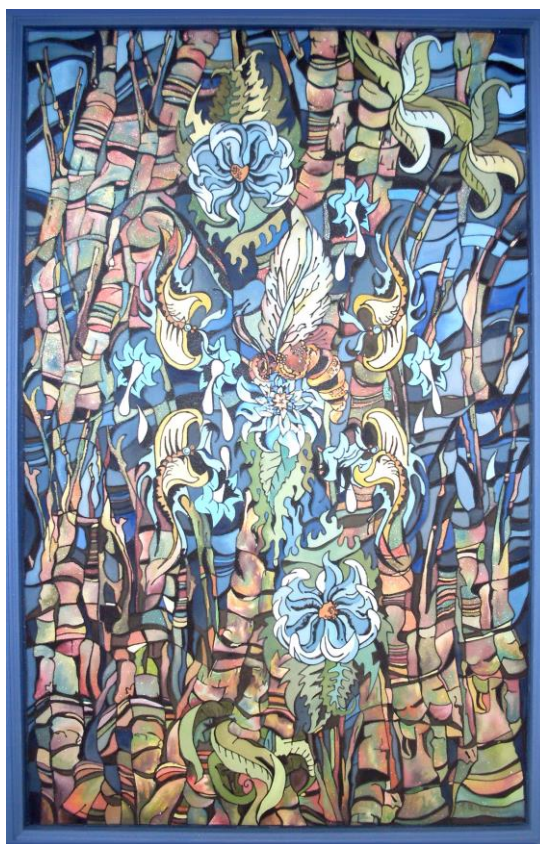
A.4.30.1. Stilizarea realistă a formelor din natură, în gama de culori cromatice, 2009

A.4.30.2. Realizarea compozițiilor creative în gama de culori cromatice,
Flora, Cuhut Olga, 2009

A.4.30.3. Compoziție creativă în gama de culori cromatice, stilizarea realistă a formelor din natură, Doment Lucia, 2009

A.4.30.4. *Flora*, realizarea compozițiilor creative în gama de culori cromatice, Bandalac Ana, 2009

A.4.30.5. Realizarea compozițiilor creative în gama de culori cromatice, Țurca Natalia, 2009

A.4.30.6. Realizarea compozițiilor creative în gama de culori cromatice, 2009

A.4.31.1. Realizarea acromatică a compozițiilor creative, *Structuri frontale*, textile, metal, 2009

A.4.31.2. *Structuri frontale*, realizarea compozițiilor creative în culori acromatice, textile, sticlă, lemn, Cuhut Olga, 2009

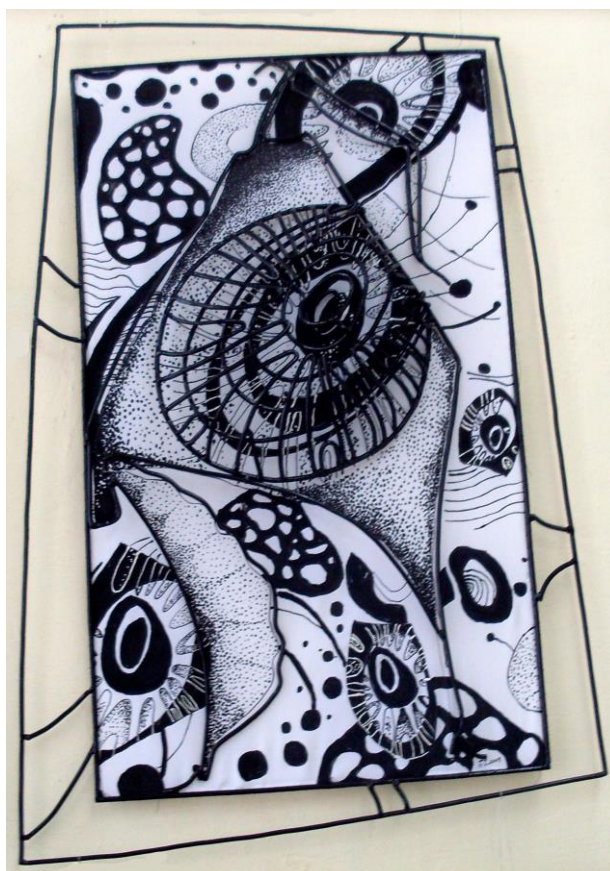
A.4.31.3. Executarea *Structurilor frontale* compozițiilor creative în culori acromatice, Domenti Lucia, 2009

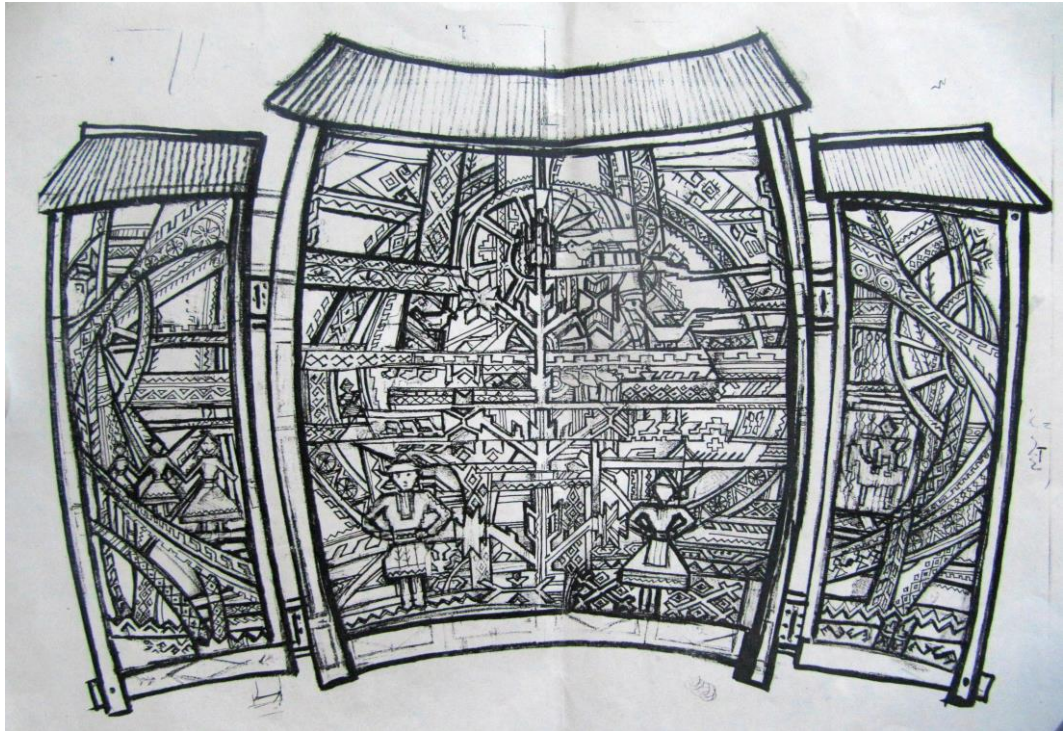
A.4.31.4. Realizarea compozițiilor creative în gama de culori acromatice, Bandalac Ana, 2009

A.4.31.5. *Structuri frontale*, realizarea compozițiilor creative în gama de culori acromatice, metal, textilă, Crasnobaev Natalia, 2009

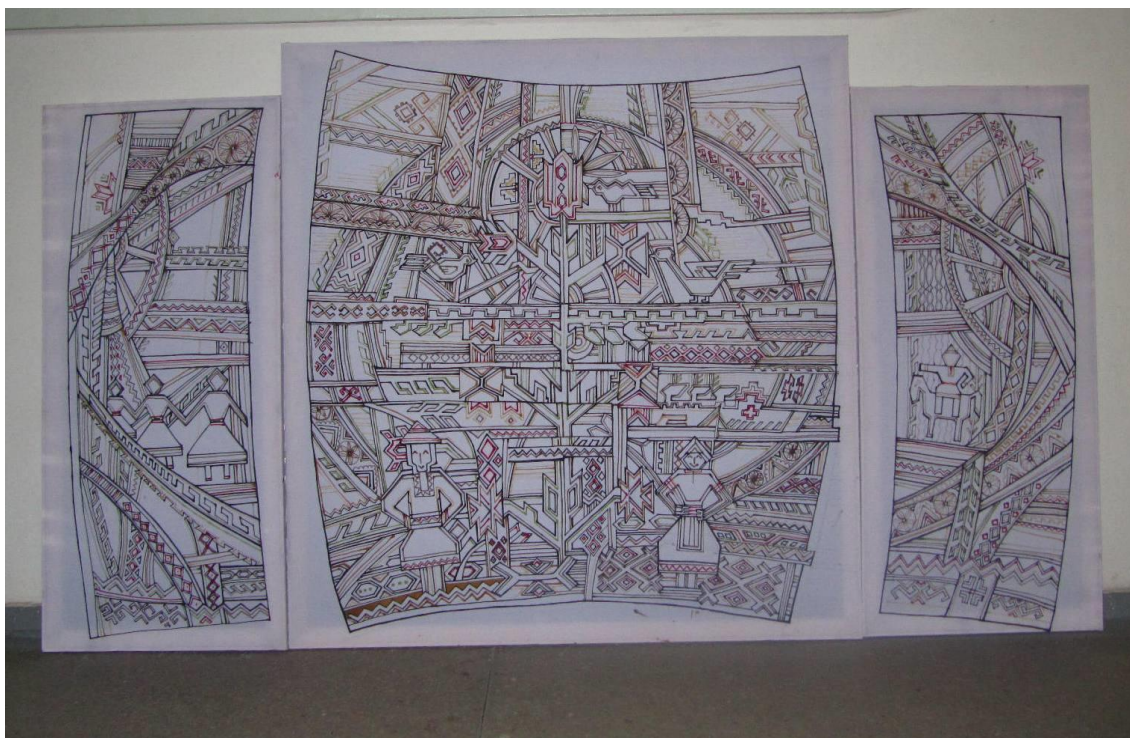
A.4.31.6. Realizarea *Structurilor frontale* în culori acromatice, Țurca Natalia, 2009

A.4.32.1. Aplicarea motivelor ornamentale naționale în compoziție decorativă textilă, tema de cercetare: „Ornamentul național – intersecție de materie și spirit” schița în ton, Tricolici Olga, 2010

A.4.32.2. Schița în culoare

A.4.32.3. Executarea tehnologică, prelucrarea compoziției cu soluție de rezervă

A.4.32.4. Prelucrarea lemnului cu ornamentica tradițională

A.4.32.5. Executarea tehnologică, prelucrarea formelor plastice cu culoare

A.4.32.6. Tema creativă: „La poarta neamului”, prezentarea lucrării textile la expoziție/examen (etapa finală)